NEWROZ

Aylık Siyasal - Kültürel Dergi
Sayı 19, Ekim 1993, Fiatı: 8000 TL

Gel bi Kuştinê Tune Nabin!

- *TC'nin Bilinç Altı Korkusu: Kürt Realitesi*
- *Ulusal Cephe: Anti-Emperyalizm ve Laiklik Korkusu*
- *Öncelikli Hedef DEP: Neden?*
- *Devlet Çıkmaz Yolda*
- *Ulusal Mücadele Sosyalizme Çok Şey Borçludur*
- *Özel Ordu Kuruluyor*

www.resistanceorg

NEWROZ

AYLIK SİYASAL-KÜLTÜREL DERGİ

Newroz Yayıncılık
Sahibi
Hüseyin ALATAŞ
Genel Yayın Yönetmeni
Remzi BİLGET
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Adil KURT

Yönetim Yeri
Kemalpaşa Mah. Defteremini Sk. No: 2/4
Akkoyun Apt. Kat: 4 D:10 Aksaray /İST.
Tel-Fax: 511 96 56

Adıyaman İrtibat Bürosu
Ali GÖKKAYA
Ulucami Mah. Gölbaşı Cad.
Korunanlar Pasajı No: P/25 ADIYAMAN

Diyarbakır İrtibat Bürosu
Mehmet KEŞLİ
İnönü Cad. Kahraman İşhanı Kat: 4/32
DİYARBAKIR **Tel:** 247374

Gaziantep İrtibat Bürosu
Aydın YILMAZ
Karagöz Cad. Gören İşhanı Kat: 3 No: 5
G.ANTEP **Tel:** 20 28 40

Malatya İrtibat Bürosu
Hasan BURAN
Hamidiye Mah. Nasuhi Cad. İnan İşhanı
Kat: 2 No: 69 MALATYA **Tel:** 25 24 51

İsviçre Temsilciliği
Ökkeş Kolusarı
Weissenstein str 31
3008 Bern / SCHWEİZ **Tel:** 031 45 96 12

Almanya Temsilciliği
Mehmet DURMUŞ
St. Tonıser str 47803
Krefeld/ ALMANYA **Tel:** 2151771844

Fransa Temsilciliği
Hüseyin KESKİN
1. Rue E. Manet 93420
Villepinte/Fransa **Tel:** 00 33.1.486 11 4 82

İngiltere Temsilciliği
Güner DURSUN
292 OLD Kent Road London
S E-1 SUE İNGİLTERE
Tel: 717 035 780

Kapak Resmi: GOYA
Baskı: Uygun Basım LTD. ŞTİ.
Dağıtım: YAYSAT

Banka Hesap No:
Hüseyin ALATAŞ
Türkiye İş Bankası Aksaray Şubesi
Yurtiçi Hesap: 1002-300-975165
Yurtdışı Döviz Hesap: 30100-91599

Abone Koşulları ve Birim Fiatları:
Yurtiçi: Aylık Birim Fiatı: 8.000 TL
Yıllık Abone Bedeli: 80.000 TL
Yurtdışı: **Yıllık Abone Bedeli**
5 DM 60 DM

İÇİNDEKİLER

Sunu..... 1
Devlet Çıkmaz Yolda..... 2
Rusya'da İktidar Sahibini Arıyor..... 5
DEP Öncelikli Hedef: Neden?..... 6
Ulusal Cephe: Anti-emperyalizm ve Laiklik Korkusu..... 8
Özel Ordu Kuruluyor..... 11
Devletin Ekonomik Tasfiyesi: Özelleştirme..... 13
"Leş" ve "Şehit"..... 16
Bay Çölaşan'a İthaf Olunur..... 18
Savaşta "Barış Günü"nü Kutlamak..... 20
Kadın Örgütlenmesine İlişkin..... 26
Şêrko Bêkes: Kapsamlı Sorunlarla Yüzyüzeyiz..... 28
D. Kürdistan'da Politik ve Kültürel Durum..... 30
Ulusal Mücadele Sosyalizme Çok Şey Borçludur..... 32
Rİ İN MO..... 36
TC'nin Bilinç Altı Korkusu: Kürt Realitesi..... 38
Sevdasını Kuşandığımız Gelecek..... 42
Amed'den..... 44
Sanata Bakış..... 45
Nameyên Welêt..... 49
Kokima Xêxê û Xorto Bakil..... 51
Mela Ehmedê Bateyî..... 53
Namûs û Berxwedan..... 55
Dersên Zmanê Kurdî..... 58
Okurlardan..... 63

www.arsivakurdi.org

SUNU

İki aylık bir aradan sonra siz değerli okurlara merhaba diyoruz. İki aylık gecikmemiz bir kaç nedenden kaynaklanıyor. TC'nin sürdürdüğü baskı politikasının yansıması olarak Yazıişleri Müdürümüzün tutuklanması, teknik nedenler ve size ulaşma noktasında kimi projelerimizin gündemimizi işgal etmesiydi.

Her sayımızın sunusunda yazmak durumundayız. Biz yazmaktan bıktık, siz okumaktan bıktınız, biliyoruz. Ancak TC'nin yargı organları Newroz'un her sayısını toplatmaktan, davalar açmaktan bıkacak gibi değil. 18. sayımız da toplatıldı ve 14 ayrı yazıya dava açıldı. İfadesi alınmak için çağrılan Yazıişleri Müdürümüz Adil Kurt, tüm hukuk kuralları hiçe sayılarak tutuklanıp cezaevine gönderildi. Halen tutukluluk hali sürüyor ve bu sayımızdaki yazıları cezaevinde incelemek durumunda kaldı.

Ayrıca, Newroz tanıtım sayısından dolayı Savcı ek mütalaa sunarak, Newroz'un kapatılmasını istiyor. İkinci olarak ise 18. sayıya da kapatma isteniyor. Hükümet; kendisine verilen direktifler doğrultusunda, her türlü baskı yöntemiyle, yurtsever ve sosyalist basının sesini kesmeye yönelik çaba içerisinde. Başarıp başarmayacakları ise tartışılır.

Başta da belirttiğimiz gibi, siz okurlara ulaşma, halkımızın sorunlarını dile getirme ve Onun sesi olmada kimi projelerimiz sözkonusu. Yaşadığımız süreç çok hızlı gelişim ve değişimlerle dolu ve bu noktada aylık periyotlarla güncel politikalar yapabilmek, olayları, olguları seri olarak aktarabilmek oldukça güç. Bundan hareketle haftalık bir yayınla sürece müdahalede bulunmayı düşünüyoruz. Olayları, olguları, gerçeklikleriyle ortaya koymayı, farklı bakış açılarıyla sunmayı ve esas olarak sosyalist bir bakışla okurlara aktarmayı kendine prensip edinen haftalık yayın projemiz ile ilgili, şimdiden tüm okurlarımızın istemlerini, önerilerini, temennilerini bize iletmelerini istiyoruz.

Ve okurlarımızın gerek yazınsal, gerek manevi desteğini sözkonusu projemizin hayat bulmasında ve yaşatılmasında çok önemli ve olmazsa olmaz görüyoruz. Ve bu konuda başlatmış olduğumuz mali kampanyaya katılmalarını, değerli özverilerini bekliyoruz.

Bu bağlamda siz değerli okurlarımızın ilgisini ve ilgiden öte fiili desteğini bekliyoruz.

İlan edilen ve genişletilerek sürdürülen topyekün savaş politikası sonucu olarak faaliyetine hız kazandıran Kontra cinayetleri, halkın seçtiği temsilcilere kadar uzanarak sürüyor. Milletvekili Mehmet SİNCAR Batman'da katledildi. Batman DEP İl Yönetiminden Metin ÖZDEMİR'in de yaşamını yitirdiği saldırıda, Milletvekili Nizamettin TOĞUÇ'da ağır yaralandı. Dergimiz okuru ve Diyarbakır DEP delegesi Musa AK'da Kontra saldırıları sonucunda aramızdan ayrıldı.

Devlet, her türlü yöntemi uygulayarak halkımızı sindirmeye çalışıyor. Eşine rastlanmayan bir hukuksuzlukla Demokrasi Partisi'nin Genel Başkanı Yaşar Kaya'yı tutukluyor. Bir partinin Anayasa ve Siyasi Partiler Yasası çerçevesinde yürüttüğü faaliyeti engellemek istiyor. Demokratik mücadele zeminlerini kapatıp, kitlelerin mücadelesini illegal zeminlere yöneltmeye çalışan iktidar, gülünç ve bir o kadar da pervasız yöntemleri uygulamaktan geri durmuyor. Diyarbakır'ta oluşturulan ve 24 kurumun yeraldığı Demokratik Platform'un yayınladığı basın açıklamasından dolayı DGM, 24 kuruluş temsilcisi hakkında tutuklama kararı çıkartıyor. Dergimiz temsilcisi Mehmet Keşli'nin de içinde yeraldığı 24 insan hakkındaki tutuklama kararına yapılan itirazlarda sonucu değiştirmedi.

Daha iyiye, daha güzele...

Yeni sayımızda buluşmak dileğiyle...

DEVLET ÇIKMAZ YOLDA

Dünya burjuvazisi, sosyalizm yeryüzünden kalksa, sistemlerinin rahatlayacağı savını yıllarca işledi. Bu doğrultuda dev propaganda kampanyaları sürekli hale sokuldu. Evet, şimdilik "dünya sosyalizm belasından kurtulmuş"tur. Ama gelin görün ki beklenen rahatlamanın yerini çürümüşlük, çöküntü ve bunalım aldı. Gelişmiş, olgunlaşmış kapitalizm, deyim yerindeyse ilk kez bu kapsamda içsel sorunlarıyla doğrudan yüzyüze gelmiştir. Anti-komünizm söylemleriyle üstü nisbeten örtülebilen bir dizi sorun, sosyalist sistemin çöküşüyle birlikte ortalığa sökün etmiş bulunmaktadır.

Dünyadaki bu genel gelişmelerin etkileri, Türkiye gibi geri bir ülkede fazlasıyla görülmektedir. Üstüne üstlük, sosyalist sistemin varlığı koşullarında oluşan dünya politik dengesinin üstünü örttüğü Kürt sorunu da tüm açıklığıyla Türkiye'nin gündemine girmiştir. Seçtiği kapitalist düzenin içsel sorunlarıyla doğrudan yüzyüze gelen Türkiye, önüne çıkan Kürt meselesiyle daha ağır bir yük altına girmiş oldu.

TÜRKİYE AĞIR EKONOMİK SORUNLARLA YÜZYÜZEDİR.

Türk burjuvazisini 12 Eylül askeri faşist diktatörlüğü yönetimine davetiye çıkarmaya iten etkenlerin içinde dönemin ekonomik bunalımı başta gelmiştir. 1983 yılına değin, diktatörlüğün çıplak zoru, ANAP'nin müteakip iki dönemlik askeri kumandalı yönetimi, ekonomiyi düze çıkarmaya yetmedi. DYP-SHP koalisyonu, vaktiyle ileri sürdükleri eleştirilere rağmen, ANAP'nden farklı bir yol izleyemedi; onun rotasında yolaldı ve ekonomiyi daha da zora soktu. O kadar ki, ilk koalisyonda "ekonomi kurmayı" görevini üslenen bayan Çiller, başbakan olduktan sonra, hükümetinin "enkaz devraldığını" ve "beyaz bir sayfa" açtığını ilan etti. Çiller 12 Eylül diktasının bile uygulamakta acze düştüğü 24 Ocak Kararlarını yürürlüğe koymak için kolları sıvadı. Başbakanın "beyaz sayfa" üzerinde çiziktirdiği ekonomik kararların hiçbiri, onun ekonomistliğinden kaynaklanan bilgilere dayalı değildir. Bu gizemli karaların tümü İMF'nin öteden beri dikte ettirmiş olduğu ve uygulatmak için acele ettiği kararlardır. Bunun temelinde, devletin ekonomiden çekilmesi, çalışanların ücretlerinin düşürülmesi, devletin sosyal görevlerinden arındırılması, küçültülmesi gibi İMF direktifleri vardır. Devletin elindeki üretim araçları "kârlı hale getirildikten sonra satılacak"mış. Doyumsuz burjuvazi böylece hazır "kârlı bir işletme"ye kavuşturulmuş olacaktır. Eğer KİT'ler "kârlı hale" getirilebiliyorsa, neden satılıyor sorusuna cevap vermek işin bir yönüdür. Ama esas yön, burjuvazinin açgözlülüğüne biraz daha derman olmak gayretidir. Toplum, böylece daha dizginsiz bir şekilde soyulabilecektir. Devlet ve burjuvazi, Kamu İktisadi Teşekküllerinin satışına kendilerini o denli motive etmişlerdir ki, ekonominin düze çıkmasının tek yolu olarak bu kabul edilmektedir. Satış bittiğinde ortalığın gülük gülistanlık olacağı beklentisi içerisine bile girilmiştir. Türkiye'den önce, malını kendi burjuvazisine peşkeş çeken epey devlet var. Hiç birinin deneyimi, olumlu diğildir. Tersine devletin ekonomiden kayıtsız çekilmesi yeni ve kronik sorunların başgöstermesi sonucunu doğurmuştur. % 80'lerde seyreden enflasyon, KİT satıldıktan sonra % 10'lara inmeyecektir. İşsizlik azalmayacak, yatırımlar artmayacaktır. İç ve dış borçlar kapanmayacak, bütçe açıkları süreklilik arzeder durumdan kurtulmayacaktır.

Ekonomik sorunların aşılmasında bel bağlanan bir yol da, AET üyeliğidir. AET üyeliğinin vereceğinden çok alacakları vardır. Burjuvazi bile, bir iki büyük dışındakiler hariç, AET üyeliği konusunda ihtiyatlı davranmaktadır. Çünkü burjuvazi yıllardır tek başına ve devletin koruması altında iç pisayasa kalitesiz mallarını yüksek fiyatlarla sürmekte ve haksız kazanç sağlamaktadır. Sıfır gümrüğün yerli üretimin önemli bir kısmını boğacağı kesindir. Aslında Avrupalılar bunu biliyor. Ancak, onlar sözleşme gereği, patlak verecek sosyal sorunların "dolaşım hakkı" dolayısıyla Avrupa'ya taşacağı endişesini duyuyorlar. Türkiye'nin AET üyeliğinin kendilerine sağlayacağı kârın, getireceği sosyal sorunlar yanında hafif kalacağı bilinciyle davranıyor ve işi ağırdan alıyorlar. Öyleyse, gerçek anlamda AET üyeliği de varolan ekonomik sorunları hafifletmeyecektir.

Ekonominin düze çıkarılması için alınan şok kararlar dolayısıyla burjuvaziden "fedakarlık" istenmemektedir. Bu bir yana burjuvaziye KİT hediye edilmekte, vermeleri gereken vergiler, işçi primleri borçları, kredi borçları affedilegelmektedir. Buna karşılık "fedakarlık" denen şey toplumun çalışan kesimlerine yüklenmektedir. Ve bu da çıplak bir zor eşliğinde gerçekleştirilmektedir.

Tüm bunlara rağmen, hükümet, ekonomide halk yararına köklü tedbirler alacağına, devleti ve toplumu çok daha ağır bir yük altına sokmaktadır. Bu yönelimlerin hiç biri Türk ekonomisini düze çıkaracak nitelikte değildir. Tersine zor durumdaki ekonomiyi daha da zora koşacak niteliktedir. Aslında ekonomide tutturulan yol, ekonomiyi yönetememenin açık ifadesidir. Bundandır ki, ekonomik tedbirlere, ekonomi dışı zor eşlik etmektedir.

POLİTİK BELİRSİZLİK ARTIYOR

Burjuvazinin ekonomik gücünden doğan etkinliği, ekonominin içinde bulunduğu ağır sorunlardan ötürü sarsılıyor. Ekonomik yetmezliğin ve sorunların politikayı bulanıklaştırması kaçınılmazdır. Ekonomik ve dolayısıyla sosyal görevlerinden silkinen devletin varlığının, ancak, çıplak siyasal zor temelinde ikame edilebileceği açıktır. Devlet zaten bu yola girmiş bulunmaktadır. İşçi sendikaları hemen hemen işlevsiz bırakılmıştır. Sendika-

ların derneklerle arasındaki farklar silinmiş gibidir. Politik hiç bir etkileri yoktur. Dernekler bile gerçek anlamda dernek olma işlevlerini yapamaz hale getirilmişlerdir. Toplum, etkisini dile getirebileceği tüm araçlardan yoksun bırakılmıştır. Topluma, mevcut sağcı burjuva partilerden başka seçenek bırakılmamıştır. Sosyalist söylemli, parti, kuruluş ve basın ağır saldırılar altında varlık mücadelesi verir hale sokulmuştur. Devletin çıplak siyasal zoru yaşamın her alanında ikame edilmeye çalışılmaktadır. Devlet o denli kendine güvensiz haldedir ki, bir kitap, bir gazete, bir dergi, bir şiir, bir türküden ötürü "bölünme" krizleri geçirmektedir. Bütün bunlar yönetmede içersine düşülen aczin ifadeleridir. Korku psikozu, korkulan sonu yakınlaştırır; bu kaçınılmazdır.

Devlet, bugün bir ikilem ile yüzyüzedir: Ya tüm sorunlarda köklü demokratik adımlar atacak, ya da adet haline getirdiği anti-demokratizmi derinleştirecektir. Birincisi selamete, ikincisi çıkmaza giden yoldur. Bu son derece açıkken, devlet çıkmaz yolda yürümekte ısrar ediyor. Türkiye'deki politik iktidarların Kürdistan'da yönetememezlik içerisinde oldukları ise su götürmez bir gerçekliktir. Olumsuzlukta ısrar edilirse, burada içersine düşülen politik yetmezliğin Türkiye'yi de kapsaması kaçınılmaz olacaktır.

TÜRKİYE'DE DERİN SOSYAL YARALAR AÇILMIŞTIR

12 Eylül faşizminin toplumda yarattığı tahribat, onarılmak yerine derinleştirilmiştir. Faşizmin topluma dikte ettirdiği 92 anayasası, burjuvazinin can simidi durumundadır. Burjuvazinin bu anayasa ayıbından kurtulmaya hiç niyeti yok. Toplumun nefes borusuna tıkılan tıkaçlar yerlerinde duruyor. İşsizlikte, pahalılıkta, fuhuşta, hırsızlıkta, rüşvette, rantiyecilikte, bedavacılıkta, köşe dönmecilikte, hayali ihracatçılıkta, hukuksuzlukta, ahlaki çöküşte vb. sürekli bir artış gözlemlenmektedir. Her bir partinin elinde, öbürü aleyhine yüzlerce rüşvet ve yolsuzluk dosyası var. Hiçbiri ötekini mahkemeye vermemekte veya elindeki kanıtları kamuoyuna açıklamamaktadır. Çünkü yolsuzluk ve rüşvet dosyalarının ucu hepsine dokunmaktadır. Devletin herhangi bir kurumunun örtüsü aralandığında altından adeta pislik fışkırmaktadır. Burjuva politikası gırtlağına kadar pisliğe batmışır. "Temiz toplum" kampanyaları düzenlemekle iş halledilir olmaktan çıkmıştır. Temizlik, köklü bir yenilenme olmaksızın mümkün görünmemektedir.

KÜRT SORUNU DEVLETİN KALDIRAMAYACAĞI BİR YÜKTÜR

Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kapitalizm, kendi içsel sorunlarıyla yüzyüze gelmiştir. Türkiye'de kapitalizmin açığa çıkan sorunlarının genel panoramasını yukarda vermeye çalıştık. Ancak, Türkiye koşullarında, devletin sırtına Kürt sorunu gibi ağır bir yük de binmiş bulunmaktadır.

Devletin Ülkemizdeki ekonomik bağları kopma noktasındadır. Askeri harcamalar, güvenlik harcamaları, koruculuk sistemi, bozuk Türk ekonomisi üzerinde yıkıcı etkiler yaratmaktadır. Buradaki devlet işletmeleri zarardadır, yeni yatırımlar için uygun olmaktan çıkmıştır. Yürütülen savaşın maliyeti ekonominin kaldıramayacağı boyutlardadır. Ulusal kurtuluş mücadelesini bastırmak için seferber edilen ordu güçleri, polis, jandarma, özel tim, korucular ve kurulmaya çalışılan özel ordu, mali külfetinin yanında, devletin ülkemizde yönetemez hale geldiğini açıkça göstermektedir. Ekonomi ve onun muhtelif sektörleri felç geçirmektedir. Yasa, hukuk, adalet denen kavramlar anlamsızlaşmıştır. Polis bile, örneğin Diyarbakır'da işbaşında yakaladığı bir hırsıza "aman başka şeylerle uğraşma da ne yaparsan yap" diye serbest bırakmaktadır. Anlaşılacağı üzere her şey "Elden çıkmasın" politikasına bağlanmıştır.

Devlet, içte ve dışta, zor durumlara düşme pahasına her türlü mantık dışı davranışları sergilemektedir. Hareketin legal görüngülerini ortadan kaldırmak ve gizliğe itmek için elden gelen çabayı sarfetmektedir. Demokrasi Partisi'ne bunca yüklenilmesinin, Kürt basınını susturmak için bunca baskı uygulamanması bundandır. Kısacası devlet, kendisini ve Kürt halkını çıkmaza sürüklemek için elden geleni yapmaktadır. Kürt ulusal kurtuluş mücadelesine bu koşullar altında yol almaktan başka seçenek bırakılmamıştır. Badire aklı-selim ile atlatılabilecektir.

İLLEGALİTEYE İTİLMEYE RIZA GÖSTERİLMEMELİDİR.

Devlet tüm gücüyle Kürt halkına saldırıyor. Kürt ulusuna karşı topyekün savaş ilan etmiştir. Savaşın hiçbir kuralına da uymamaktadır. Yasa, hukuk, adalet, insan hakları, hatta genel olarak mantık bir kenara atılmıştır. Doğan Güreş ve Çiller elele vermiş, yakıp-yıkan, sivil halkı öldüren, kanlı, kirli bir savaşın kumandasını yapmaktadır.

Kural-dışı savaş sürecinde, devletin son dönemlerde emareleri yüze vurmuş bir politikasına da işaret etmek gerekmektedir. Bu, devletin ülkemize ilişkin herşeyi illegaliteye itme politikasıdır. Bu politikanın sivri uçları şimdilik Demokrasi Partisi'ne yöneltilmiştir. HEP döneminden beri üyelerinin katledilmesi sürdürüldü. Çiller döneminde HEP yerine kurulan Demokrasi Partisi'nin üyelerinin katledilmeleri arttı. Sincar'ın cenazesinin kaldırılması sırasında gelişen olaylar, devleti hükümetin değil, ordunun ve perde arkasından gizli güçlerin yönettiğini apaçık ortaya çıkarttı. Sincar'ın daha naaşı bile soğumadan bu kez Partinin Genel Başkanı Yaşar Kaya tutuklanıp cezaevine konulmuştur. ANAP, DYP- MHP, DSP ve boyalı burjuva basın "DEP'nin PKK ile bağlarını belgelemek" için düzmece kanıtlara sarıldılar. DEP'ne yönelik baskılar, Kürt dergi ve gazeteleri ve diğer kurumları kapsayarak genişletilmiş bulunmaktadır. Özellikle Özgür Gündem gazetesi günlük oluşundan ötürü daha fazla baskıya maruz kalmaktadır; saldırıların odağı haline getirilmiştir. Aylık, haftalık dergiler de baskı ve tutuklamalardan, ceza giymekten, toplatma ve yasaklamalardan nasiplerini almaktadırlar. Türkiye'ye yönelik devrimci basın en çok Kürt sorunu işlediği yazılardan ötürü kovuşturmalara maruz kalmaktadırlar.

Yürütülen bu politika açıkça göstermektedir ki, dev-

DEP barış çağrısı yaptı, devlet topyekün saldırdı!

let, Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin tüm görüngülerinden illegaliteye çekilmesini istemekte ve bunda ısrar etmektedir. Çünkü illegal alanı, gayri meşru gösterme olanağına nispeten sahiptir. Oysa legal, demokratik çalışmalara karşı uyguladığı baskılar konusunda bir hayli zorlanmaktadır. Ecevit bile 12 Eylül'ün kötülükleri ile ilgili bir soruya verdiği cevapta "birçok bölücünün Avrupa'ya kaçıp oralarda lobiler kurmalarına yol açmıştır. Bu ise Türkiye'yi çok zor durumlara sokmuştur. Türkiye hala bu lobilerle başedememektedir" diyerek bir demokratik alanın tehlikelerinden sözetmektedir. DEP milletvekillerinden herhangi birinin Avrupa'da veya ülkede verdiği birçok demeç, "Kürt milletvekili" şöyle dedi diye yankı uyandırmaktadır. durum bu iken özellikle Mehmet Sincar'ın katledilmesi ve ardından Genel Başkan Yaşar Kaya'nın tutuklanmasının ardından "DEP'nin meclisten çekilmesi" yolunda şimdilik yersiz tartışmalar başlatılmış bulunmaktadır. Kuşkusuz ki salt parlamenter mücadelenin soruna çözüm olabileceği anlayışı yanlıştır. Böylesi bir anlayış reformizm olarak bile adlandırılamayacak kadar küçük- burjuva bir hayaldir. Bugünkü Türk parlamentosundan, Kürt sorununa kısmi çözüm olabilecek kararların çıkması bile beklenmemelidir. Ve hatta dendiği gibi "parlamento sömürgeciliğin yasal karar mekanizmalarından biridir". Bütün bunlar doğru. Ancak bizim globalleşen dünyaya ulaşabilmemiz, Türk halkına ulaşabilmemiz gerekmektedir. Mücadelenin barışçıl ve demokratik kanallarına, ötekinin yanısıra bu nedenle ihtiyacımız vardır. Ve bu küçümsenemez. Erken ara seçim, eğer DEP'ne, Kürt halkına ve pek tabiiki Türk halkına somut bir yarar sağlayacaksa, yol verilmelidir. Boykot ise ayrı bir taktiktir, koşullarımızda yarar ve zararlarıyla birlikte ele alınmalıdır. Kanaatimizce ve baskı uyguluyorlar diye örneğin Kürt Enstitüsünü, Kürt Hak ve Özgürlükler Vakfını, MKM'ni kapatmak, ya da faaliyetlerine ara vermek ne kadar yararsız ise, bugünkü koşullarda DEP'ni meclisten çekmek de o denli yararsız ve anlamsızdır. Sahibini tutukladılar, şu şu muhabirini öldürdüler diye, Özgür Gündem gazetesi gibi önemli bir araçtan vazgeçmek nasıl ki kimsenin aklından geçmiyorsa ve bu yanlış ise, DEP'nin meclisten çekilmesi önerisi de bir o kadar yanlıştır ve düşünülmemelidir. DEP'nin meclisten çekilmesi yerine DEP'nin güçlendirilmesi önerisiyle ve uğraşısıyla ortaya çıkmak gerekmektedir. "Haydi Demokrasi Partisine" şiarı yükseltilmelidir; "Meclisten Çekil" şiarı değil.

ULUSAL CEPHE PRATİĞE GEÇİRİLMELİDİR.

Devletin çok yönlü saldırıları karşısında topyekün aktivite gösterilmelidir. Silahlı mücadele kendi mecrasında sürüp gidiyor. Buna paralel olarak mücadelenin diğer tüm yol, yöntem ve araçları kullanılarak seferberlik hali yaratılmalıdır. Ulusal cephenin işlerliğe kavuşturulması, pratiğe geçirilmesi önemlidir. Bu içte ve dışta varlığını hissettirmektedir. Çok korkulan "lobiler"e disiplin, şevk, aktivite ve merkeziyet kazandırılmalıdır. Basın güçlendirilmelidir. Mücadelenin tüm alanları ulusal cepheye açılmalıdır. Güçlü, insiyatifli bir ulusal cephe, üyelerini gölgede bırakmaz, tersine aktif üyesini veya üyelerini ulusal düzeye çıkarır. Dünyadaki ulusal kurtuluş deneyimleri bu yönde birçok örnek sunmaktadır. Kürt Federe Devleti ve ülkemizin diğer parçalarındaki ulusal demokratik güçlerle tam bir diyalog, koordinasyon ve uyum yolları aranmalı ve yürürlüğü konmalıdır.

DEVLET BARIŞA ZORLANMALIDIR

Kimi küçük solcular, barış, ateşkes gibi kelimelerden adeta nefret etmektedirler. Onlar için "Ya Devrim ya Ölüm" anlayışından başka her şey reformizmdir, teslimiyettir, ihanettir. Oysa ülkemiz koşullarında, barışın ve ateşkesin derin bir anlamı, özelliği ve önemi vardır. Toplumda derin bir sosyal tahribat gündemdedir. Ekonomi zaten felç geçirmektedir. Yaşam endişesi insanların birincil sorunudur. Köyler, kasabalar tümden haritadan siliniyor. Tür metropollerine göç ileri boyutlardadır. Toplumun bir nefese, soluk alma zamanına şiddetle ihtiyacı vardır. Güçleri toparlamak, yeniden düzenlemek vb. için geçici olarak geri çekilmek tüm savaşlarda başvurulan bir taktiktir. Bu ne ayıp, ne günah ne de suçtur. "Devrim kaçkınlığı, "teslimiyet" hiç değildir. Orduyu, askeri olarak hezimete uğratmak, yok etmek temel hedef olamaz. Sorun, devleti çekilmeye zorlamaktadır. Global dünyada bu bizzat ezen ulus ve diğer dünya halklarının desteğinin sağlanması, onlara ulaşabilme olanaklarının artmasıyla yakınlaşabilecektir. O nedenle sürüp giden silahlı mücadele tüm legal, demokratik yol ve araçların zenginleştirilmesi ve kullanılması eşliğinde devam ettirilmek durumundadır. Ateşkes ortamı bu bakımdan olanakların değerlendirilmesine fırsat verebilir.

Türk halkının yakın desteğinin kazanılması, Kürt sorununun insani ve demokratik boyutlarıyla Türk halkına tanıtılması önemlidir. Türk devrimci demokratlarının, aydınlarının destek beyanları bile önemsenmeli, ciddiyetle ele alınmalıdır.

Avrupa, geniş bir Kürt kitlesinin bulunuyor olması ve Türkiye'nin AET'na üyelik için kapıda bekliyor olması dolayısıyla önemlidir. Türkiye'ye verilen silahların sınırlandırılması, denetlenmesi için Avrupa önemli olanaklar sunmaktadır. Kürt sorununu Avrupa'ya, Amerika'ya, Birleşmiş Milletler'e taşırmak önemlidir. Bu önem, devletin hareketi illegalize etme gayretinden de anlaşılabilinir. ■

RUSYA'DA İKTİDAR SAHİBİNİ ARIYOR

Rusya'da sınıf mücadelesi şiddetlenerek sürüyor. Kapitalist-emperyalist blokun testini gördü komünistler.

Rusya'da ani ve hızlı bir değişim evresi yaşanıyor.

Bugünkü durum aslında henüz kesin iktidar olamamış güçlerin daha şiddetli ve açıktan mücadeleyi sürdürdükleri aşamadır. Sınıf mücadelesi içinde bir güç iktidarı alaşağı etse bile, bu, her zaman, iktidarı kesin olarak ele geçirdiği anlamına gelmez. Varolan iktidarın yıkılmasıyla doğrudan yeni bir sınıf iktidar kuramaz. Çoğunlukla bir geçiş aşaması iktidarı oluşur ve onun ardından iktidar gerçek sahiplerini bulur. Rusya'daki durum da bu. Çarlık iktidarı yıkılıp sosyalist iktidarın kurulması da aynı yolu izledi. Çarlığın devrilmesiyle komünistler doğrudan iktidarı tek başına elegeçiremediler. Burjuvaziyle bir süre iktidarı paylaştılar. Sosyalist iktidarın yıkılmasının ardından oluşan yeni biçim de tek bir gücün kesin, önlenemez egemenliğini taşımıyor.

Tersine henüz çok zayıf, sallantıda, güvensiz olduğunu her durumda yansıtıyor. Bu süreç uzamıştır. Hiç bir iktidar, sınıf mücadelesi sonucu yıkılmış ve yerine kurulan geçiş iktidarı denebilecek hiç bir iktidar, bu kadar uzun zaman bekleyemezdi. Kesin iktidar, tek başına iktidar olmak için son darbeyi vururdu. Rusya'da böyle olmadı. Çünkü Rusya'da gelişmiş bir kapitalist sınıf yoktu. Yani üretim araçlarını bütünüyle elinde tutan ve üretim ilişkilerini belirleyen bir kapitalist sınıfın olmayışı nedeniyle kapitalizm taraftarı, emperyalist işbirlikçiler bloku yeterli donanıma sahip değillerdi ve şimdide değiller. Bu yüzden de yokedici darbeyi çok istemelerine karşın vuramıyorlar. Komünistlerin durumu da birbaşka yönüyle böyle. Geçirilen sarsıntı, ideolojik-politik belirsizleşme, kendini açık olarak anlatan ama, toparlanamamış olma gibi nedenlerden kapitalist-emperyalist bloka karşı şiddetli ve kesin her iki kampı yokedici bir saldırıya geçme cesaret, olanak ve koşullarını bulamadı.

Hep dengede kalmaya özen gösterildi. Dengede tutabilme, mevzi koruma çabası daha çok komünistlerin gözettiği bir taktikti. Oysa şimdi farklı bir aşamaya gelindiğini gösterir tavırlar ortaya çıktı.

Yeni durum, çatışan güçlerin daha sabırsız olmaya başladığı, daha cesaretli adımlar atma gereği duyduğu ve dengeyi az veya çok değiştirmeye giriştiği bir dönem. Bu aşamaya gelinmesi komünistler açısından hem ileri hem de daha tehlikeli bir yolayrımıdır. İleridir çünkü kapitalist emperyalist kampa karşı aynı tavırla yanıt verecek gücü kendilerinde görüyorlar. Tehlikelidir, çünkü yanlış bir adım kesin yenilgiyi getirecektir. Ama şu andaki durum komünistlerin iktidar mücadelesini sürdürme kararlılığını gösteriyor. Kapitalist-emperyalist kampın uluslararası gücüne karşın kesin bu çatışmayı kazanacağı umudundan yoksun.

Bu durumda gelişmeler ne olabilir?

İlkin, çatışma boyutlanıp bir iç savaşa yolaçabilir. Komünistler her gün biraz daha ideolojik-politik toparlanma içindeler ve yarattıkları, emeklerinin geçtiği bir toplumu, ülkeyi kaybetmeyi sessiz karşılayamazlar ve bir iç savaşı rahatlıkla göze alabilirler. Kızılordu bütün olarak bir tarafa destek veremez. Emperyalist-kapitalist blokun dayanacağı asıl güç ordu ve polis gücü olacaktır. Ama bu gücü bütün olarak savaşa süremez.

İkincisi, her ne kadar güçler karşılıklı olarak restleşmiş olsalar bile bir iç savaş yoluyla kesin hesaplaşmaya sürüklenmeyebilirler. Çünkü her iki güç de her açıdan bir savaşı yürütebilecek donanımdan yoksun ve ruhen hazır değil. Toplum şu anda kendi içinde bir kavgayı göze alamaz. Yeni bir denge oluşabilir.

Ne olursa olsun Rusya'da olup bitenler umut verici. Her şeyden önce dünyanın emperyalizmin tekelinde olamayacağı, toplumların tutsak edilemeyeceği, her koşulda mücadelenin yükseleceği biraz daha açık ve somut görülüyor. En önemlisi de bu. Emperyalizmin dünya egemenliğini kurduğunu duyurduğu bir ortamda, yeniden en açık mücadeleyle karşılaşması, dünya halklarının övüncü, coşkusu olacaktır. Rusya'da kapitalizmin kesin egemenliğini kurmak isteyen güçler görüyorlar ki bu iş basit bir hükümet, organ vs. değişimiyle gerçekleşemez. Eninde sonunda mutlaka çarpışmak gerekecek. İktidarda ağırlıklı bir güç olarak bulunmak yetmemekte, tek başına, katışıksız iktidar olmak gerekmekte. Bunu şimdiye kadar sağlayamadılar ve daha açık ve şiddetli çatışmaya girmeden sağlanamaz da. Her iki taraf da bunu görüyor. İşte Yeltsin'in parlamentoyu fesh etmesi ve parlementonun da Yeltsin'i tanımayarak O'na karşı tutum alması sonucunda, bir adım daha atıldı. ■

DEP Öncelikli Hedef Neden?

R. Nehir

Devletin resmi ve gayri resmi güçleri Demokrasi Partisi'ne yönelik saldırılarının dozunu artırarak sürdürüyor. "Topyekün savaş"ın sivri ucu DEP'e yöneltilmiş durumda. DEP'e yönelik saldırılarda devlet kendi hukukunu açıkça çiğnemekten çekinmiyor. Anti-demokratik yasalar dahi bir kenara bırakılıp, onun yerine orman yasaları geçirilmekte. Saldırılar pervasız. Devlet, DEP'i yoketmeyi, yok edemezse (ki bu kolay değil) etkisizleştirmeyi temel politikalarından biri haline getirmiş durumda.

"Topyekün savaş"ın sivri uçu neden DEP'e yöneltiliyor? Devlet ne yapmak istiyor? DEP, devlet için nasıl bir tehlike oluşturuyor? Bu soruların yanıtlarına geçmeden, öncelikle üzerinde durulması gereken kimi noktalar var.

Biliniyor; özelde PKK-Devlet çatışması, genelde Kürt halkının devlete başkaldırısı, dokuzuncu yılını tamamladı. Bu süre dünyada yaşanmış savaşlar tarihi içerisinde uzun bir süre. Son iki yüzyıl içerisinde Birinci ve İkinci Dünya Savaşları da dahil, devletler arası savaşlar tarihinde bu kadar uzun sürmüş bir başka savaş örneği yoktur. Vietnam, Cizayir ulusal kurtuluş savaşları da uzun yılları kapsamış ama, aralıksız sürmemiş.

Devlet, bu kadar uzun sürede sonuç alamamış olmaktan ciddi bir biçimde rahatsız. Onca silahlı güç sayısına, onca teknik donanıma ve onca ekonomik güç ayırmasına rağmen ulaştığı nokta: başarısızlık... Sayısı birkaç yüzbinle ifade edilen asker, birkaç onbinlik polis, bir o kadar Özel Tim, 40 bin dolayında korucu ve binlerce istihbarat donanımına rağmen, sayılarının 10 bin civarında olduğu devlet tarafından söylenen PKK gerillalarına karşı 9 yıldır sonuç alınamaması, Demirel'in deyimiyle "Devleti sıkıntıya sokuyor". Bu nedenle Türk ve dünya kamuoyunda itibar yitimine uğradığını devlet biliyor. Yine devlet biliyor ki, daha uzun yıllar sonuç da alamayacak.

Devletin amacı, PKK'yı İRA ve ETA konumlarına düşürmek. O zaman kamuoyuna karşı şimdiki savunularında inandırıcı olabileceğini umuyor. "Bir avuç eşkiya, terörist" tanımlamalarını yerli yerine oturtmak derdinde. Başaramayacağı gerçeği ayrı şey, ummak ise onun hakkı.

Devlet, Kürt gerçeğinin inkarı politikasına savunabilir bir zemin yaratmak istiyor. Bu zemini çok yönlü düşünmekle birlikte, birincil olarak ve özellikle siyasi irade alanında Kürt halkının kendisini ifadelendirmesini engellemeyi amaçlıyor. İnkar politikasında bir nebze de olsa inandırıcı olabilmek için, Kürt halkının siyasi iradesinin resmi ideolojinin sınırları içerisinde politika yapan ve devletin tamamlayıcı unsurları durumunda olan siyasi partilerin dışına kaymasını engellemesi gerek.

Çünkü O da biliyor ki, bugün parlemento da temsil edilen partiler içerisinde gerçek nitelikleriyle ayrım yapıldığında iki parti var: Biri devlet ve onun türevleri, diğeri DEP. Kürt halkının oyu ve siyasi iradesi güçlü bir biçimde DEP'e yöneliyor. Yani devlet dışına kayıyor. Ve bu durum; "Kürtler de birincil sınıf vatandaş; tüm siyasi partilerde ve devletin her kademesinde temsil ediliyorlar; önlerinde hiç bir yasal ve fiili engel yok" gibi propaganda malzemelerini ellerinden alacak... Bu malzeme yitirildiğinde, dünya ve Türkiye kamuoyunu yanıltma kozu da yitirilmiş olacak... R. İnanlar, H. Çetinler, N. Cevheriler işlevsiz kalacak. Kamuoyu baskısı artacak... Devlet zorda kalacak... Devletin demokratik, barışçıl ve tatmin edici bir çözüme "evet" demekten başka yolu kalmayacak...

Devlet bu gidişi görüyor ve içine sindiremiyor. Geriye 70 yıldır sürdürülen ve bir arpa boyu yol alınmasını sağlayamayan şiddetin dozunu artırmak kalıyor. Devlet politikasına egemen olan silahlı güçlerin gelişen yeni durumlara uygun esneklikler gösterememesi yeni politikalar geliştirememesi, çaresizliği, çaresizlik korkuyu, korku ise daha çok şiddeti getiriyor.

Öyleki, devletin şiddetin dışında çözümler üretememesi, şiddet ile umulan sonucun alınamaması ve bu durumun yarattığı ruh hali, halklarımıza bir iç savaş ve bir erken patlamayı dayatıyor.

"Topyekün savaş" naraları ile "bahara bitireceğiz" yaygaraları birbirine karıştı. Bu ifadelerin gereği olarak köylere yönelik saldırılar arttı. Kırsal alan boşaltılıyor. Köyler, geri dönüşü engellemek için yakılıyor. Köylerinde yaşama olanağı bırakılmayan köylüler en yakın şehirlere akın ediyor. Şehirleri yakıp boşaltmayı göze alamayanlar, bu kez de kamuoyunda "faili meçhul" diye bilinen zamana yayılmış soykırıma başvuruyor. Hergün insanlar enselerinden kurşunlanıyor. Batman, Diyarbakır gibi şehirler bu yolla insansızlaştırılmak isteniyor. Bu gibi şehirleri terk edenler batıya, metropollere göç ediyor ama, bu kez de "batıyı Kürtlerden temizleme" politika ve saldırılarıyla karşılaşıyorlar. "Köyde yaşatmam, kendi şehirlerinde hayatı zehir ederim, batı'da barındırmam" demek, Kürtlere iki seçenek bırakmak demektir: Ya iç savaş ya kayıtsız şartsız boyun eğme...

İkisi de halkların çıkarına değil. İkisi de insanlarımızın geleceğinin karartılması demektir. Açıkcası ulusal kurtuluş mücadelesi geçici de olsa mezara gömülmek isteniyor.

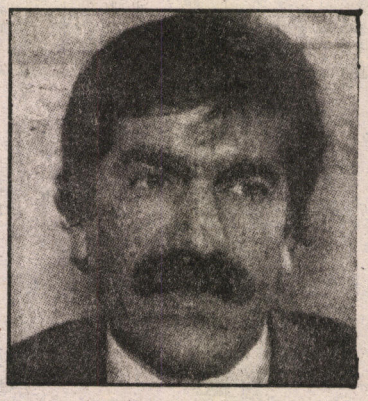

Mehmet Sincar Katledildi.

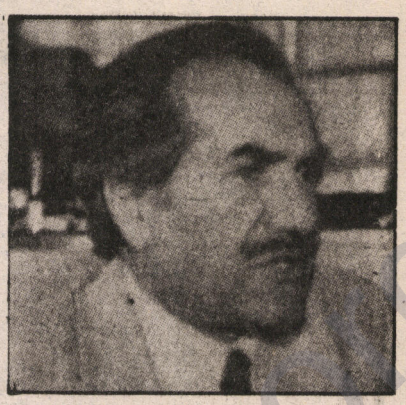

Yaşar Kaya Tutuklandı.

Devletin savaş politikasındaki çıkmaz ve gerillalarla girdiği mücadelede içine düştüğü acz, O'nu yeni arayışlara itiyor. Bulduğu yol ise: Halka, kitle örgütlerine ve DEP'e daha azgınca saldırmak; saldırın sivri ucunu bunlara yöneltmek...

Biri milletvekili olmak üzere son 50 günde DEP 8 şehit verdi. DEP'in "Barış Kampanyası" mahkemeler ve valiliklerce engellendi. "Savaş değil, demokratik çözüm" yazılı afişlerin asılmasına izin verilmedi. "İki taraftan ölen insanlar da bizim insanlarımız. Silahlar sussun, akan kan dursun" diye içeriği özetlenebilecek bildiriler dağıttırılmadı. Barış şenlikleri, panelleri, festival ve mitingleri devlete çarptı. Barış istemek suç sayıldı. Fiilen iki düşünce olarak 7 milletvekilini yoketmeyi hedefleyen saldırı planı bir DEP milletvekilinin ve bir İl Yöneticisinin katledilmesiyle sonuçlandı. İnsanların yaşama hakkına saygı göstermeyenler, ölüsüne de saygısızlık etmekten çekinmediler. Öldür-kaçır-göm uygulaması resmileştirildi. Bir milletvekilinin cenazesi partisine ve ailesine verilmedi. Bununla da yetinilmeyip, adeta askeri işgal görüntüsü içinde olan Kızıltepe'de taziye evine üç bomba yerleştirdi. Milletvekili için düzenlenmesi düşünülen mütevazi, haklı ve ananevi cenaze töreni için bir hafta boyunca Ankara'da adeta sıkıyönetim ilan edildi. Kürtler Ankara'ya sokulmadı. Onbinlerce insanın seyahat özgürlüğü engellendi. İsrail askerlerinin Filistinli gençlere yaptığı uygulamalara taş çıkartacak görüntüler Ankara caddesinden beyaz cama, oradan topluma yansıdı. DEP Genel Merkezi onlarca gazete ve TV muhabirinin gözü önünde saldırıya uğradı. Sade bir cenaze töreni TC'yi öylesine korkuttu ki, günlerce gündemi belirlemesi pahasına görünmeyen devlet, görünen devleti de dışlayarak, işi cenazeyi kaçırıp gömmeye kadar götürdü. Tören TC'yi korkuttu, çünkü Kürt ve Türk ilerici güçleri cenaze töreninde aralarındaki uçurumu birazcıkta olsa kapatacaklardı.

Önemle belirtmek gerekiyor: Türk kamuoyunun belli bir kesiminin haklı Kürt sorunun yanında yeralması, TC'nin en büyük korkularından biri.

DEP'e saldırılar, DEP Genel Başkanı Yaşar Kaya'nın önce nezarete alınması, ardından tutuklanmasıyla iyice tırmandırıldı. Bir Partinin Genel Başkanı, hem de bir konuşmasından dolayı polisler tarafından gözaltına alınıyor ve tutuklanıyor; bu darbeler dönemi uygulamasıdır. Sadece bu örnek bile gösteriyor ki, 12 Eylülcüler hala asıl iktidar sahipleridir. Meclis, hükümet, siyasi partiler, yargı vs. ise sadece görüntü oluşturuyorlar.

Yine belirtmek gerekiyor ki, baştan beri özetlemeye çalıştığımız genel nedenlerin yanı sıra, DEP'e saldırın özel nedenleri de var. Bunlar;

1- DEP'in açık, yasal, meşru, barışçıl ve demokratik bir siyasi mücadele yöntemi izliyor olması.

2- DEP'in Kürt seçmeninin önemli bir yüzdesinin, Türk seçmeninin ise belli bir kesiminin oylarını alacağının güçlü işaretlerinin varolması...

3- DEP'in kendi alanında Kürt siyasi çevrelerinin tamamını, aydınlarının önemli bir kesimini bünyesinde birleştirmiş olması; Türk ilerici çevrelerini de birleştirme yönündeki çaba ve şansı...

4- Yaklaşan 1994 Mart yerel seçimlerinde DEP'in başarılı olacağının, bunun sonunda TC'in Kürt sorunundaki temelsiz tezlerinin yıkılmasa bile ciddi sarsıntılar geçireceğinin şimdiden görülmesi...

DEP'e saldırıların özel nedenleri olarak belirttiğimiz bu dört şıkkı, kısaca ve bütünlüklü olarak açarsak;

Devletin resmi ve gayri resmi silahlı güçlerinin provokasyonları ve propagandif amaçlı saldırıları kamuoyuna PKK eylemi diye yansıtılıyor. Çünkü bilinçli olan herkes bilir ki; her savaşın bir de propaganda cephesi vardır. Propaganda da güçlü olan, kendi tarafına moral verir. Güçlü moral ise kazanmanın en önemli unsurudur. PKK "terörist", PKK "eşkiya", PKK "cinayet işliyor". Ya DEP? "O açık ve yasal bir parti. Tüm politik çalışmaları kamuoyunun gözü önünde. PKK'ya yöneltilen suçlamalar DEP'e yöneltilemeyeceğine , yöneltilse bile inandırıcı olamayacağına göre, DEP'in güçlenmesi ve toplumdan alacağı her düzeydeki destek TC'nin akıl ve bilim dışı savunularını yerle bir eder.

Dahası, DEP barışı ve barışçıl bir ortamı savunuyor. Doğaldır ki, savaş yanlıları barış savunucularına hep düşman olagelmiştir. Hakeza, barış gibi demokrasi de savaş yanlılarının korkulu rüyasıdır. Her ikisinden de korkarlar. Barış ve demokrasi halkların yararına, savaş zararınadır. Tersi ise savaş yanlılarının... Çünkü demokrasi dışı bir ortamda savaş yanlıları iktidarlarını, çıkarlarını daha iyi korur, suçlarını daha iyi gizlerler.

Bugüne kadar böl-yönet politikalarından kan alan TC, Kürtlerin, Kürt ve Türk ilerici çevrelerinin birliğinden öcüden korkar gibi korkuyor. DEP'in bu anlamda üstlendiği misyon ise çok açık.

Ve en önemlisi, barışı demokrasi ve birliği savunan DEP'in seçimlerden güçlü çıkması. Belediyelerin önemli bir kesimini kazanmış, Kürt seçmeninin oylarının ağırlıkta olduğu yerlerde 40-50 milletvekili çıkarmış bir DEP, Kürtlerin "makus talihini" değiştirmenin yolunu geri dönülmez bir şekilde açmış, TC'nin Kürt sorunundaki son kozlarını da elinden almış demektir. Kürt halkının seçimlerde DEP lehine belirleyeceği siyasi iradesi, kamuoyuna söylenmiş tüm yalanları, TC'nin hukuk düzenini, devlet yapısını ve bugüne kadar izlediği resmi ideolojisini, buradan kan alan soykırım ve savaş politikalarını yerle bir eder.

Onun için, bu bahar başka bahar. TC'nin iddia ettiği gibi, ulusal hareketin kökünün kazındığı değil, kurtuluşa giden yolda önemli bir kilometre taşı olacak olan bir bahar... Bunun en önemli aracı ise Demokrasi Partisi. TC, bu aracı iş görmez hale getirmek istiyor. Yapabilirse tabii... ■

ULUSAL CEPHE: ANTİ-EMPERYALİZM VE LAİKLİK KORKUSU

S. YEKBUN

Yurtsever, devrimci, demokrat ve sosyalist güçler arasında son aylarda Cephe Birliği yolunda önemli adımlar atılmaktadır. Devrimci basından izlediğimiz kadarıyla, K. Kürdistan Cephesinin program-tüzük gibi temel belgeleri üzerindeki çalışmalar tamamlanmış ve cephenin kuruluşu ilan edilmek üzere.

Yüz yılı aşkın bir süreden beri sürdürülen ulusal özgürlük mücadelesinde, birlik olamamak, düşman karşısında birlik halinde davranmamak, Kürtlerin en temel zaafını oluşturmuştur. Bırakalım ülkenin dört parçasında ulusun politik birliğini yaratabilmeyi, her bir parçada bile kendi iç birliği yaratılamamıştır. Kuzey Kürdistan'ın yakın tarihindeki ulusal başkaldırılar her defasında düşman tarafından bastırıldıysa, bunda halkımızın birlik halinde davranamamasının belirleyici rolü olmuştur. Ağrı, Şeyh Sait, Koçgiri, Dersim birer ayaklanma olarak kalmışlar ve düşman tarafndan yenilgiye uğratılmışlardı.

TC, halkımızın birlik olamama zaafından yararlanarak ulusal direnişleri ezmiştir. Ve TC yöneticileri hep "Kürtler birlik oluşturamazlar, tarihte birlikte davranıp devlet kuramamışlar, bugünde birlikte davranamazlar" türünden bir propagandayı sürdürmüştür. Halen de sürdürmektedir. Bu nedenlerden ötürü birlik, hele de cephe düzeyinde birlik ulusal özgürlük mücadelesinde devrimimizin canalıcı sorunudur. İşçisi, emekçi köylüsü, esnafı, aydını, genci, kadınıyla ve Serhad, Botan, Amed ve GAP bölgelerinden tüm Kürt halkı yine farklı politik çözümler önerenler olarak, yurtseveri, devrimci-demokratı, komünistiyle Kürt halkının tüm politik güçlerini barındıran yapılar, Kürdistan Ulusal Demokratik Halk Cephesi'nin yaratılması yolunda atılacak her adımı desteklemeliyiz. Gerçekten yukarıda belirttiğimiz kapsamda Kürt halkını kucaklayan bir Halk Cephesi yaratılamazsa:

- Kuzeyde ulusal kurtuluş mücadelesinin zafere götürülmesi mümkün değildir. Zaferin temel güvencelerinden biri, geniş halk güçlerini kucaklayan-örgütleyen cephe birliğini yaratmaktan geçiyor.
- Kuzey parçasında Kürt halkını temsil gücüne sahip politik irade açığa çıkartılamaz. Düşmanın içerde ve dışarda "Kürtler birleşemezler, devlet kuramazlar" şeklindeki propagandası boşa çıkarılamaz.
- Ve önemlisi Kürt halkı kendi ulusal devletini kuramaz. Yukarıda belirttiğimiz, halkın, farklı sınıf ve katmanlarını, farklı özellikleri barındıran bölgelerdeki halk kesimlerini ve farklı politik güçlerin tümünü kucaklamadan ne ulusal devlet ne de kültürel, askeri, politik-sosyal, ekonomik ...vb. ulusal kurumlar yaratılamaz.

Kürt halkı, dünyanın şu anki tarihi kesitinde kendi devletini kuramamış ve parmakla sayılabilecek kadar az sayıdaki halklardan biridir. Ulusal özgürlük uğrunda Kürt halkı ölüm-kalım savaşını vermektedir. TC halkımızın ulusal özgürlük kavgasını tarihte eşine az rastlanır kanlı-katliamlarla bastırmaya çalışıyor. TC, kimyasal silah da dahil, her türlü silahı kullanarak ülkeyi yakıp-yıkıyor, köyler, ilçeler göçe zorlanıyor. Hergün onlarca insan katlediliyor ya da zindanlara dolduruluyor. Özgürlük mücadelesi ağır bedeller ödeyerek yol katediyor. Halkımız, daha ağır bedeller devrimci güçlerin birlik oluşturmasını yaşamsal bir sorun olarak görüyor ve istiyor. İşte bundandır ki cephe düzeyinde birlik oluşturmanın tarihsel önemi vardır. Hiç bir devrimci politik akımın bu tarihsel adımın atılmasından geri durmayacağına inanıyoruz.

Cephe farklı politik güçlerin birliği. Farklı politik parti ve örgütler ancak ve ancak özgürlük mücadelesinin genel politik çıkarları üzerinden, başka bir ifadeyle asgari ortak hedefler üzerinde birleşebilirler. Bunun anlamı: Cephede yer alan her parti ve örgütün, cephenin programında bire bir kendi programını, kendi politik hedeflerini, özellikle azami politik hedeflerini aramaması demektir. Cephenin programını illada kendi programına benzetme çabalarından uzak durmaya özen göstermesi demektir. Kaldı ki, eğer cephe programı, örneğin X, Y, Z partisinin programını bire bir içeriyorsa, bu durumda sözkonusu partinin cepheden ayrı bir parti olarak varlığını sürdürmesi gereksizleşir.

Cephenin programının içereceği asgari ortak hedefler neler olmalı? Bu sorun üzerinde geçmişte çok tartışıldı. Burada programda yer verilip verilmemesi üzerinde tartışma sürdürülen, ya da yer verilmesine kimilerince karşı çıkılan önemli bir iki sorun üzerinde duracağız.

Cephenin olmazsa olmaz temel politik hedefi, halkımızın kendi ulusal devletini kurmasıdır. Bu, programın temel politik hedefi olmak zorundadır. Ulusal devletin, Türk halkıyla federatif yapıda mı yoksa bağımsız devlet biçiminde mi gerçekleşeceği ikincil önemde bir sorundur.

Faşizme ve ilhakçı devlete karşı tutum, ülke üzerindeki kapsamlı işgalin kırılması, ülke topraklarının özgürleştirilmesi hedefi, yine cephedeki farklı politik güçlerin diğer bir ortak paydası olmalıdır.

EMPERYALİZME KARŞI TUTUM ALMADAN BURJUVA DEMOKRAT BİLE OLUNAMAZ

Ülkemizin gerek dört parçaya bölünmesinde ve gerekse son yüzyıl boyunca süren ulusal özgürlük mücadelesinin her defasında bölge devletlerince bastırılmasında, emperyalizm hep suç ortağı olmuştur. Emparyalizm tarih sahnesine çıktığı günden bu yana, hep halkımızın özgürlük mücadelesinin karşısında yer almıştır. Bugün de özünde aynı politikasını sürdürmektedir. Dün ülkeyi dört parçaya bölen doğrudan İngiliz ve Fransız emperyalizmiydi. Türkiye, İran, Irak'ın Kürdistan'daki işgallerini ve bu gerici devletlerin Kürt halkının özgürlük mücadelelerini kanlı-katliamlarla boğmaya çalışmasında, emperyalizm açık ya da gizli destekçi olmuştur.

Ayrıca emperyalizm, yalnızca Kürt ulusal kurtuluş hareketinin değil, dünya çapında tüm sömürge ve ezilen halkların kurtuluş mücadelesinin karşısında yer almıştır. Halklar ulusal özgürlüğü, emperyalizme karşı savaşarak elde edebilmişlerdir? Bundandır ki, emperyalizme karşı tutum almak ulusal kurtuluş hareketlerinin bir karekteri ve vazgeçilmez hedefleri olmuştu. Emperyalizme karşı tavır almayan bir ulusal kurtuluş hareketi devrimci-demokrat hatta burjuva demokrat bir nitelik bile kazanamamıştır.

Anti-emperyalistlik sosyalist/komünist olmayı gerektirmiyor. Yurtsever olmak tek başına anti-emperyalist olmak için yeterlidir. Emperyalizme karşı tutum alamayan birisi, bırakalım sosyalist olmayı devrimci-demokrat hatta tutarlı burjuva demokrat bile olamaz. Dünün (ve yılların) burjuva demokratı Y. Arafat'ın, bugün emperyalizmin, Arap gericiliğinin ve hatta İsrail siyonizminin dayattığı çözümü kabul ettiği ve bu güçlerle işbirliği içerisinde, Filistin davasını "çözme"ye yöneldiği içindir ki burjuva demokrat oluşu bile artık tartışma götürür. Petrol zengini gerici Arap ülkeleri ile emperyalizm, yarım yüzyıldır sürdürülen Filistin ulusal kurtuluş mücadelesini ekonomik ve politik kıskaca alarak İsrail'in dayattığı çözüme boyun eğdirmiştir. Açıkçası, Filistin davası, "çözüm" yoluna sokulmuştur.

Körfez Savaşı sırasında emperyalizm özellikle de ABD, yeşil ışık yakmasaydı Saddam rejimi dört milyon Kürt halkını yurdundan edip, göçe zorlayan saldırıyı gerçekleştiremezdi. ABD, başta Baas rejiminin Kürt halkını komşu ülkelere göçe zorlamasına yeşil ışık yaktı, sonra da Kürt halkının "savunucusu" pozisyonunu üstlendi. Emperyalizm bir taşla iki kuş birden vurmuştur. "Kürtleri koruyorum" adı altında Çekiç Gücü sıcak bölgede konuçlandırmış, ABD'ye kafa tutan ve İsrail için potansiyel tehlike durumuna gelen Irak'ı her bakımdan etkisizleşmiştir. Suudi Arabistan, Kuveyt başta olmak üzere petrol bölgesine askeri gücünü yerleştirmiştir vb. Emperyalizm, gerçekte Saddam'ı devirmeyi hedeflemiyor. Çünkü Saddam'ın varlığı, emperyalizmin bölgede özellikle askeri güç olarak varlığının gerekçesidir.

Körfez Savaşı, emperyalizme Kürt-Kürdistan sorununda dünden daha ileri boyutta bir taraf olarak devreye girme ortamını hazırlamıştır. Emperyalizm Kürt ulusal özgürlük sorununu çözemez. Emperyalizme dayalı her "çözüm" çözüm değil, daha derinden bir bağımlılığı ve beraberinde çözümsüzlüğü getirecektir. ABD'nin başını çektiği emperyalizm, Kürt ulusal sorununda çözümü değil, çözümsüzlüğü dayatıyor. Türklere, Farslara, Araplara karşı Kürt kartını kullanıyor. "Eğer bölgede benim politik yönelişime ve çıkarlarıma uygun davranmazsanız size karşı Kürtleri desteklerim" diyor. Tersinden de Kürt politik güçlerine de "Eğer bölgede politikama uygun davranmazsanız, İran, Irak ve Türkiye'yi size karşı desteklerim" diyor. Dolayısıyla hem bölge gerici devletlerine, hem de Kürt ulusal güçlerine kendine dünden daha boyutlu bir bağımlılığı dayatıyor. Emperyalizm, hem bölge gerici devletlerini hem de Kürt ulusal güçlerini biribirine karşı kullanarak varlığını uzun yıllar bölgede devam ettirmeyi planlıyor. İşte tüm bunlardan dolayıdır ki, emperyalizme dayalı hiç bir çözüm Kürt sorununa çözüm getirmez, tersinden daha derinden bir çözümsüzlüğü ve bağımlılığı beraberinde getirir. Ve acı gerçeğimiz, C. Talabani, Y. Arafat'ın gittiği yoldan hızla ilerliyor. Biz komünistler olarak, Kürdistan Cephesi, uzlaşmaz bir tutumla anti-emperyalist tutuma programında yer vermelidir görüşünü ileri sürerken, emperyalizmin bu plan ve oyunlarından hareket ediyoruz.

Farklı sınıf ve katmanları barındıran cepheden, kapitalizme karşı tutum gibi bir sınıfsal tavır almasını beklemiyoruz. Ancak halkçı nitelikli bir ulusal cepheden, büyük teklelere karşı tutum almasını devrimci demokrat olmanın bir zorunlu gereği olduğuna da inanıyoruz. Genel olarak tüm gericiliğin, özel olarak K. Kürdistan'da yıllardır sürdürülen kirli savaşın arkasında tekelci sermaye bulunmaktadır. TC, büyük sermayenin devletidir, büyük sermayenin kesin egemenliği altındadır. Ordu, polis, kontgerilla... vb. tüm militarist güçlerin asıl yönlendiricisi, hükümetler değil, büyük sermayedir. Kürt ve Türk işçi-emekçi halkının içinde bulunduğu ekonomik, sosyal, kültürel yıkımın asıl sorumlusu büyük sermayedir. Esnafın, küçük işletmecinin üzerindeki ekonomik baskının asıl sorumlusu tekelci sermayedir. Kürt ulusal sorununda kirli savaşın ısrarla sürdürülmesini dayatan büyük tekelci sermaye, kendi bencil sınıf çıkarlarından hareket ediyor. Ve tekelci sermayeye karşı tavır almadan da, onun devletine karşı savaşabilirsin, ancak uzlaşmaz bir tutum alamazsın.

Büyük sermayenin uzlaşmaz tutum alacağı tek güç vardır: Bu, kendisinin sınıf egemenliğine şu veya bu düzeyde yönelmiş ya da yönelecek olan politik hareketlerdir. Sürdürülen tüm kirli savaşa rağmen büyük sermaye Kürt ulusal sorununda uzlaşır bir "çözüm"e yanaşabilir. Kürt ulusal sorunu salt ulusallıkla sınırlı kaldığı koşullarda tekelci sermaye bunu doğrudan kendine yöneltilmiş bir hareket olarak görmez ve uzlaşabilir. Büyük tekellere karşı tutum, kapitalizme karşı tutumla özdeş değildir. Büyük tekellere karşı tutum kapitalizmi ortadan kaldırmayacak, ancak önemli bir darbe vuracak, egemenliğini sınırlandıracaktır. Bu belirttiklerimizden hareketle, Kürdistan cephesinin büyük tekellere

karşı tutum alması gerekir.

Sosyalist sistemin yıkılmasıyla başlayan süreçte, emperyalist burjuvazi yoğun bir ideolojik saldırıya geçti. "Kapitalizmin ölümsüzlüğü" serbest piyasa düzeninin "tek geçerli ekonomik sistem" olduğu yolundaki eski görüşler piyasaya yeniden sürüldü. Emperyalist ideolojik propagandanın, Kuzey Kürdistan'daki kimi politik akımları da ciddi olarak etkisi altına aldığı şimdi daha net görülmektedir. Dün, istisnalar hariç tüm Kürdistanlı politik akımlar, cephenin emperyalizme ve tekellere karşı tutum almasını savunuyordu. Bugün bu savununun sahipleri hayli azalmıştır. Komünistler olarak emperyalizmin ideolojik saldırısına ve ABD'nin jandarmalığı altında dünya halklarına dayatılan "Yeni Dünya Düzeni" anlayışına karşı kesin tutum alınmasını bugün de savunmalıyız.

Günümüzde salt ulusal kurtuluşçu çözüm arayışlarının yolu emperyalizmin güzergahından geçiyor. Emparyalizme ve tekellere karşı tutum alamayan ve salt ulusalcı hedeflerle kendini sınırlandırmış bir ulusal cephe, emperyalizmin güdümüne girecektir. Ve Kuzey cephesi, salt ulusalcı hedeflerle sınırlı kaldığı sürece, kimi politik partilerin Güneyli ulusal güçler için "hain", "işbirlikçi" demelerine karşın kendileri de aynı akibete uğramaktan kurtulamayacaktır. Güney gibi, Kuzey'inde emperyalizmin güdümüne girme tehlikesi hiç bir zaman bugünkü gibi kapıya gelip dayanmamıştır.

Gerek Türkiye, gerekse K. Kürdistan'da genelde dini akımlar, özelde Refah Partisi gittikçe güçleniyorsa, ideolojik propagandalarında kendilerini anti-emperyalist, hatta anti-kapitalist olarak lanse etmelerindendir. Dikkat edilirse Refah Partisi "biz diğer düzen partilerinden farklıyız. Hükümeti değil, rejimi değirtirmeyi hedefliyoruz. Batı zihniyetli kapitalist sömürücü sınıflara karşı, adil düzeni kuracağız" diyor. Ve kendilerinin ısrarla anti-emparyalist olduklarını vurguluyor. Türkiye'deki genel olarak dini akımların ve özel olarak Refah Partisi'nin emperyalizme, hele de kapitalizme karşı olmadığını biliyoruz. Refah Partisi'nin ipinin bir ucunun petrol zengini gerici Arap ülkelerinin elinde ve dolayısıyla emperyalizmin elinde olduğu biliniyor. Buna rağmen RP, son seçimlerde tamamıyla sol ve dini söylemle propagandasını yürüttü ve özellikle devrimcilerin, komünistlerin geçmişte etkilediği yoksul emekçi kitleleri kazanmayı hedefledi. RP, genel olarak devrimcilerin sol yelpazede yarattığı politik boşluğu doldurmayı hedefliyor. Kürdistan'da ve İstanbul gibi büyük kentlerin varoşlarında ciddi bir başarı da sağlamış bulunuyor. RP, tekelci kapitalizmin işçi-emekçi yığınlarda yarattığı hoşnutsuzluğu, yalan, demogoji dolu propagandalarla kendi etrafında toparlamayı hedefliyor. Devrimciler, anti-emparyalizm ve anti-tekelci propaganda ve mücadeleyi zayıflatınca RP, kendisini ısrarla anti-emperyalist, hatta anti-kapitalist bir parti gibi sunmaya çalışıyor.

RP'nin mevcut başarısında, özellikle büyük kentler başta olmak üzere, emekçi yığınların mevcut düzen partilerinden umudunu kestiği, devrimci güçlerin alternatif bir güç durumuna gelmeden yoksun olduğu, ekonomik, sosyal, kültürel yıkımın yaşamı çekilmez hale getirdiği bir çıkışsızlık ortamında, yığınların yukarıya (tanrıya) umut bağlama durumuna gelişinin payı büyüktür. ANAP, DYP, SHP gibi burjuva partilerinden umut kesiliyor. Devrimciler, komünistler alternatif bir güç odağı olamıyorlar. Ve bu koşullarda tüm umutlar tanrıya bağlanıyor. İşte Refah Partisi, ya da dinci akımlar tam da bu süreçte tanrının sözcüleri olarak devreye giriyorlar.

Ulusal Demokratik Cephe, emperyalizme ve tekelci kapitalizme karşı mücadeleyi vazgeçilmez bir politik hat olarak önüne koymadan yığınların gerçek iktidar alternatifi haline gelemeyecektir. İkinci nokta olarak:

Cephenin temel bir diğer sorunu dini gericiliğe karşı tutum ve laikliğin ilkesel olarak savunulmasıdır. Laikliği ilkesel olarak savunamayan bir Kürdistan cephesi "burjuva demokratım" iddasında bile bulunamaz. Evet laik olmayan, laikliği savunmayan bir kişi, bırakalım sosyalist, devrimci, demokrat, tutarlı bir burjuva demokrat olma iddiasında bile olamaz. Ve eğer bu yönlü iddialarda bulunursa, yığınlar nezdinde inandırıcı olamaz.

Yine, laikliği savunamayan bir Kürdistan cephesi, tüm kurumlarıyla çağdaş, ilerici, demokrat bir Kürdistan Cumhuriyetini hedefleyemez ve yaratamaz. Laikliği savunamayan cephenin, kemalizmi hedefleyen eleştirileri dayanaksız kalır. Kürt sorununda aldığı ırkçı, şöven, inkarcı politikasından dolayı Kemalizm eleştirildi. Ancak dini gericilik karşısında Kürdistan cephesi, kemalizmden daha geri bir tutum sergilerse, bunu izah etmekte güçlük çekeriz. Ayrıca, laiklik sorununda inandırıcı tutumla dini gericiliğe karşı tavır alamayan bir Kürdistan cephesi, Alevi kökenli Kürt halkını ciddi ve kapsamlı olarak saflarında nasıl toparlayacaktır?

Dine karşı laiklik savunusu, komünistlerin geliştirdiği bir tavır değildir. Komünistlerin dini gericiliğe karşı tavrının devlet işleriyle, din işlerini biribirinden ayıran laiklikle sınırlı olmadığı bilinir. Laiklik kökleri çok eskilere dayanan ve feodal senyörlerin/kralların, kiliselerin mülkiyet ve iktidar üzerindeki etkilerini kırmayı hedefleyen kavgalarıyla alevlenen ve ardından önce ticaret burjuvazisi, sonra sanayi burjuvazisinin sahneye çıkmasıyla gittikçe güçlenen ve nihayet burjuva devrimcileriyle (özellikle 1789 Fransız burjuva devrimiyle) doruğa ulaşıp, kiliselerin mülkiyet ve iktidar üzerindeki etkinliğini kesin olarak yıkan bir mücadele sürecinde şekillendi. Ve özü itibariyle, burjuvazinin din karşısında aldığı bir tutumdur. Burjuvazinin bile son 300 yıldır savuna geldiği laikliği netçe savunamayacak olan bir Kürdistan cephesi nasıl ilerici, devrimci, demokrat olabilir?

Sonuç olarak; K. Kürdistan Ulusal Demokratik Cephesi, emperyalizme, tekellere, ilhakçı devlete karşı net ve kesin bir tutumla mücadele etmeyi belirlemeli ve laikliği ilkesel olarak savunmalıdır. ■

"ÖZEL ORDU" KURULUYOR

Mîrza Şîyar

Türk politikasının deneyimli muhafazakar "baba"sı, artık Kürt realitesini kabul ediyoruz" dediğinde, zihinlerde "Demirel değişmiş, demokratlaşmış" imajı canlanmıştı. Bu beyanattan sonra, hükümet olunduğunda, herhalde gerekleri yerine getirilir beklentisi içersine bile girenler oldu. Demirel'in liberalizmde Turgut Özal'ı geride bırakacağı sanılmıştı. Seçimler yapıldı, beyanatın sahibi de Başbakan oldu. Başbakanlık yolunun göründüğü andan itibaren Demirel "Kürt realitesini kabul ediyoruz" sözlerini söylememiş görünmek için elinden geleni yaptı. İcraatı süresince de 12 Eylül rejiminin aynını sürdürdü. Demirel ülkenin sorunlarını daha da ağırlaştırıp "Çankaya sakini" olmayı tercih etti ve sorunların altından böylece sıyrılıverdi. Bu tercihte kariyerizmin payı olmakla birlikte, asıl rolü "iktidarın ateşten gömlek" haline gelmiş olması oynadı.

Babanın yerini "ana" aldı. "Ana" işe, Türkiye'de Kürt sorunu yoktur" diye başladı. Bu eski ifade, söz bazında da olsa Demirel'i söylemiş olduğu sözlerin yükü altından kurtarmış oldu! Ana'ya göre sorun yok! Ama "yok" denen şeye karşı da "topyekün savaş" açıldı. Türkiye bir garabetler ülkesidir. "Kürt yok" denir, Kürtlük yasak edilir. "Kürtçe diye bir dil yok" denir, Kürtçe konuşmak yasak edilir. Bunun gibi aylardan beri "yok" ilan edilen şeye karşı Türk ordusu savaş uçaklarıyla, tanklarla, helikopterlerle, napalm bombaları ve kimyasal silahlarla, polis, jandarma, komando, özel tim ve korucularla resmen ve fiilen savaş yürütülüyor. Hatta "yok" olan şeye karşı askeri ve siyasi kanallardan sürdürülen savaşın "ekonomik boyutu" olduğu da "tesbit edilmiş" bulunmaktadır.

Don Kişot gördüğü yel değirmenlerine saldırdığında onları şövalye sanıyordu. Saldırdığı şey, şovalye olmasa bile, yel değirmenleriydi ve bu anlamda vardı, somuttu. Oysa "ana", yok ilan ettiği şeyin üzerine ordusunu göndermiş bulunuyor. Bunda Don Kişot gerçekliği bile yoktur.

"Kürt sorunu yoktur" hezeyanının karşısına "Kürt sorunu vardır" cevabıyla çıkacak değiliz. Çünkü Türk ordusunun senelerdir masumane bir "zirai mücadele" vermediğini şoven politikacılardan başka herkes bilmektedir. Gelin görün ki burjuva politikacılarının çoğunda bilim bir yana, düz mantığın esamesi bile yok. Düşünün ki, bu memleketin bir çok profesörü, koskoca bir sosyolojik gerçeği "sertleşmiş karlar üzerinde yürüyen insanın ayağının altından çıkan kart-kurt sesleri"yle izah etmektedir. Bu bakımdan profesör "ana"nın "Kürt realitesine" yok demesi hiç de şaşırtıcı gelmedi. Gelmedi ama, "yok"luğa karşı sürdürülen bu topyekün savaş, Kürt ve Türk halklarının kanına, canına mal olmaktadır. Topyekün savaş, "Türkiye'yi 2000'li yıllara taşıyacak" bir yol değil, tersine ortaçağ karanlığına, sefalete götürecek bir yoldur. Ve bu, savaş karşısında ordunun "başarısız" kaldığı "Kürt realitesi" kadar "reel"dir. Bu realite kabul edilip gerekleri yerine getirileceğine, başarısızlığa uğrayan ordu yerine paralı "özel ordu" kurulmaya çalışılmaktadır.

"Yok" denen "Kürt realitesine karşı savaşmak üzere kurulmaya çalışılan paralı özel ordu nedir? Nasıl kurulacak? Ne yapacak? "Özel ordu"nun toplam eleman sayısının 75 bin kişi olması tasarlanıyor. Bunun 60 bin kişisi orduda askerliğini komando olarak yapan gönüllü er ve erbaşlardan sağlanacak. Son üç yıldan bu yana terhis olan komando er ve erbaşlardan istekliler kurslardan geçirilip kadroya geçirilecekler. Bu birlikler Genel Kurmaya bağlı olacaklar. 15 bin eleman de özel eğitimden geçirilmiş özel tim elemanlarından meydana getirilecek. Bunlarda Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı olacaklar. Bu iki kesimin koordinasyonu da genelde "genel vali", il bazında il valileri tarafından sağlanacaktır. Bu amaçla ülkemizdeki il valileri hemen kurslardan geçirilecekler. Bu özel ordu her türlü ağır silahlarla donatılacak. Maaşları da 15 ile 30 milyon lira arasında değişecek. Ve her türlü "sosyal güvence"ye kavuşturulacaklar. Sosyal demokratlıktan ricu eden hükümet sözcüsü Yıldırım Aktuna "böyle olmalı ki adam ölümü göze alabilsin" diyor. Özel ordunun "öldürme lisansı" olacak. Böylece tekil ve toplu katliamlar için kılıf uydurma zahmetinden de kurtulunmuş olunacak.

Boyalı basın "bizim de rambolarımız olacak" diye sevinç naraları atmaya devam etmektedir. "Özel ordu" kurma kararı hararetle desteklenmektedir. Yetmiş yıllık deneyimin de gösterdiği gibi "özel ordu" asla sorunu çözemeyecektir. Olacak olan daha fazla kan akması, daha fazla ekonomik ve siyasi istikrarsızlıktır. Çünkü diretilen teşhis, il-

MHP'lilerden oluşturulan Özel Ordu TC'yi kurtaracak mı?

ham alınan örnekler yanlıştır. 15-30 milyon liralık maaş ve her türlü sosyal güvenceye kavuşturulan insanın ölümü göze almamak için çaba sarfedeceğini bilmek gerekir. Eğer Erzincan milletvekili ve MHP Genel Başkan Yardımcısı Rıza Müftüoğlu'nun önerisi yerine getirilirse "ölümü göze alma" konusunda bir nebze başarı sağlanır. Şöyle diyor Müftüoğlu: "Bize bırakın, bir yılda PKK'nın kökünü kazıyalım". Anlaşıldığı kadarıyla devletin MHP'li militanları özel orduya almaktan başka şansı da yok. Faşist militanlardan oluşturulacak paralı özel ordunun, ülke ve uluslararası çapta gerekli karşıt direnci ve tepkiyi yaratacağından kuşku duymamak gerekmektedir. "Özel ordu"nun MHP'li ülkücülerden devşirileceği kesin. MHP de işin farkında olmalı ki, hemen "ülkücü" pazarı kurup ilan etti. Eğer özel ordu, sonuçta MHP'li paralı faşistlerden oluşturulmuş bir hal alırsa, devlete karşı sürdürülen ulusal kurtuluş mücadelesi Türk-Kürt savaşına döner. Böylesi bir şey, sorunu ağırlaştırmakla kalmaz, işin içinden çıkılamaz bir hal almasına yolaçar. Kürtler devlete karşı verdikleri ulusal kurtuluş mücadelesiyle halk olarak, ulus olarak zaten her türlü yıkıma, şiddete maruz kalmaktadırlar. Türklerin halk olarak, ulus olarak savaşa sürüklenmesi demek, Türk halkının çok büyük zarar görmesi anlamına gelir. Hatta muhtemel bir Türk-Kürt savaşı "Türk milliyetçiliği'ne bile hiç bir şey katmaz.

İngiltere'nin SAS'ları İrlanda sorununu yok mu etti? İspanya'nın GEO'ları Bask ve Katalonya sorununu yok mu etti? RAMBO'lar Vietnam sorunu çözdü mü? vb. O halda "Türk Ramboları"da "Kürt realitesini" yok edemeyecektir. Eğer insanlar, genç yaşta gönüllü, yarı aç-susuz, giysisiz, "her türlü sosyal güvence"den yoksun, maaşsız vb. "ölümü göze alıyor"sa bunun bir hikmeti olmalı. Böyle bir şey ne "dış kaynaklı" olarak yaratılabilir ne de insan, kendinden menkul bir "bölme" işlemi için, kendini bu hallere sokar. Bu, açıkça inkar edilen, "yok" denen "Kürt realitesi"dir. Kürt ulusal kurtuluş mücadelesidir, O'nun direncidir.

Sosyolojik bir sorun, bir ulusal sorun, askeri yolla çözülemez. Tüm uluslar tarihi bu gerçeği doğrulamaktadır. Dünya tarihince ortaya serilen bu gerçek kabul edilmedikçe hiç bir çeşit özel ordu, Kürt sorununu çözemez. Çünkü sorun askeri de değil, iddia edildiği gibi ekonomik de değil. Değil "üç trilyonluk yatırım", bütçenin tümü de yatırıma dönüştürülse sorun çözümlenemeyecektir. Çünkü sorun öncelikle sosyolojiktir ve bununla bağlantılı olarak politiktir. Ve sosyolojik sorun gelip politik çözüme dayanmıştır. Hiçbir farklı yaklaşım çözümleyici olamaz. Kürt varlığı tanınmadan, bundan doğan tüm politik haklar tanınmadan, Türk kimliğinin sahip olduğu tüm haklara Kürt kimliği sahip kılınmadan sorun ne yok olur ne ortadan kaldırılır. Askeri ve ekonomik tadbirler çözümleyici değil ancak biraz erteleyici olabilir. Bunun böylece bilinmesi gerekmektedir.

Türk halkının ilerici, demokrat, hümanist insanları, politikacıları ve kitleleri, hükümetin yöneldiği karanlık yola barikat kurmalıdır. Yönelinen bu yol Türkiye'yi aydınlığa değil karanlığa götürecek bir yoldur. Buna karşı seferber olunmalıdır. Böylesi bir çabanın, Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin desteğini yanında bulacağı bilinmelidir. Devletin iki halktan da insanların can, mal ve gelecek kaybına yol açan ve daha da açacak olan bu sonuçsuz kalmaya mahkum savaşı biran önce durdurulmalıdır. "Kürt realitesi" doğal çözüm yoluna girmeden, Türkiye'de demokrasinin, laikliğin, hümanizmin, istikrarın, ekonomik kalkınmanın olanağı elde edilemez. Kürt sorunu, Türkiye'de her türlü anti-demokratizmin, faşizmin, karanlık yönetimlerin, çağdışılığın birinci gerekçesi yapılmaktadır. Şimdi de faşist özel ordu ile kapkaranlık bir yola girilmek istenmektedir. MHP militanlarından müteşekkil bir paralı özel ordunun yalnızca Kürdistan ile sınırlı kalacağını düşünmek aldatıcı olacaktır. ABD'nin, İngiltere'nin, Fransa'nın, İspanya'nın başarısız olduğu bir yola Türkiye sokulmak istenmektedir. Buna Türk ve Kürt halkının birlikte mücadelesi ile dur demek gerekir.

Vietnam'ın ABD'ni "bölmek" gibi bir sorunu yoktu. Cezayir'in Fransa'yı "bölmek" gibi bir sorunu yoktu. Hindistan ve İrlanda'nın İngiltere'yi "bölmek" gibi bir sorunları yoktu. Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin de "Türkiye'yi bölmek" gibi bir sorunu yoktur. O nedenle "Türkiye'nin bölünmemesi için" İran mollalarıyla, Irak diktatörüyle, Suriye yönetimiyle Kürtlere karşı gizli-kapaklı anlaşmalar yapmak yerine, bizzat Kürt temsilcilerin kendisiyle anlaşmalar görüşmeler yapma yolu tercih edilmeli ve denenmelidir. Arap ve Fars şovenlerinin Türk şovenlerine önerdiği ve önereceği yol baskı, zulüm, entrika, hile vb.dir. Oysa Kürt sorununda Kürt temsilcilerinin önereceği kardeşçe çözüm önerisi olacaktır. ■

DEVLETİN EKONOMİK TASFİYESİ:

ÖZELLEŞTİRME

Kapitalizm koşullarında burjuva devleti sosyal kılan en önemli faktör, onun ekonomideki rolüdür. Burjuvazinin açgözlülüğü, toplumun geniş alt yığınlarını sefalete sürükleme pahasına zenginleşme hırsı devletin ekonomik varlığı nedeniyle nispeten frenlenebilmektedir.

Devletin ekonomik faaliyeti, aslında "sorunsuz" gelişen kapitalizmin zorunlu bir olgusu değildir. Özel sermayenin yetersiz kalması gibi koşullar, burjuva devleti ekonomik faaliyete iter. Ancak bu durum "vahşi kapitalizm"in doğasına uygun değildir ve uygun koşullarda sosyal kimliğini kolaylıkla bir tarafa atabilmektedir.

Bugün Türkiye'de yaşanan süreç, burjuvazinin, ekonomideki yerine gözdikebilecek sermaye gelişkinliğine sahip olduğunu göstermektedir. Daha 1978, 24 Ocak'ında yaşama geçirilmeye çalışılan ye 12 Eylül 1980 askeri rejimince sürdürülmeye çalışılan, ancak büyük ölçüde Tansu Çiller hükümetine kalan "özelleştirme" burjuvazinin sabrını taşırmaya başlamıştır. DYP Genel Başkanlığına aday olduğunu, "hızlı özelleştirme" amacıyla birlikte açıklayan Tansu Çiller'in, burjuvazinin tekil ve muhtelif kesimlerince hararetle desteklenmesinin nedeni budur. Çiller hükümeti, hükümet etme borcunu ödeme şevkiyle, özelleştirme için kollarını sıvamıştır.

İster kapitalizm, ister meta üretiminin henüz devam ettiği sosyalist yönelim koşullarında ekonomik ve ticari işletmelerin kendine özgü kuralları vardır. Bu kurallara riayet edilmezse, işletme, iflas ile kârşı kârşıya gelir. Bugün Türkiye'de KİT'lerin zarar ettikleri, iflas ile kârşı kârşıya geldikleri, devlet ve toplum için yük oldukları kuşkusuzdur. KİT'lerin bu duruma gelmesinde de devletin rolü vardır. Bizzat devletin kendisi, işletme kurallarına uymamıştır. Teknoloji yenilenmemiş, özel sermaye kârşısında varlık gösteremez hale getirilmiş, partizanca yaklaşılmış "işe adam" değil, "adama iş" zihniyetiyle ihtiyacın üstünde kadro doldurulmuş ve kötü yönetilmiştir. Oysa KİT'lerin, Türkiye'nin bugünkü ekonomik düzeye erişmedeki rolü hiç kimse tarafından yadsınmamaktadır. Yirmi-otuz yıl önce fevkalede rol biçilen KİT'lerin bugün bu hale gelmesi, devletin mülkiyetinde oluşundan kaynaklanmamaktadır. Ve o zaman ne kadar önemli idilerse pekala şimdi de önemli hale getirilebilinirrler. Bunun için devletin "sat kurtul" politikası yerine, teknolojik yenileme politikası gütmeli, özerkleştirmeli, kadro şişkinleri giderilmeli, işin ehli olan kişilerin

---

Tek Gıda İş Sendikası, Diyarbakır Şuba Başkanı

ZÜLKÜF AYDIN: SENDİKALAR TUTUM ALMALI

"Özelleştirme en genel ifadeyle kamunun denetim ve mülkiyetindeki işletmelerin özel kişi ve kuruluşlara devredilmesidir. Genelde özelleştirme "24 Ocak 1980 ekonomik istikrar programı" adıyla anılan kararlar dizisiyle gündeme gelmiştir. Ancak bu kararlar alınıp özelleştirme gündeme getirilirken gelişmesini tamamlamış ülkelerle aramızda bulunan ekonomik farklılık gözönüne alınmamıştır.

Günümüzde yapılacak özelleştirme uygulamalarında çalışanların re'sen emekliye sevkedilmesi, kıdemli olanların işten çıkarılması anlamına gelir... Bununla birlikte sözleşmeli personel çalıştırarak veya fabrikaların bölümlerini taşerona vermek suretiyle çalıştırarak sendikasızlaştırma politikasının uygulanması, emekli olanların yerine sendikalı işçi alınmaması gibi sosyal devlet ve adalet ilkelerine ters düşen durumlar ortaya çıkacaktır.

Özelleştirme ile beraber genelde ve bölgemiz de işsizliğin artacağı, sendikasızlaşmanın büyüye ceği ve bununla birlikte büyük sermayenin önemli çıkar sağlayacağı da bir gerçektir. Sonuçta, genelde ve bölgemizde özelleştirme ile sendikasızlaştırma formülü uygulayarak ve taşeron çalıştırma uygulamalarıyla çalışanları işten çıkarma ve kalanları da düşük ücretle sigortasız, sendikasız, güvencesiz çalıştırarak sendikaları güçsüz duruma düşürmek amaçlanmaktadır. Zaten özelleştirme, genelde ve bölgemizde had safhada olan işsizler ordusuna yenilerinin eklenmesi anlamına gelir.

Sonuç olarak, biz işçi hareketi ve sendikalar olarak, çalışanların aleyhine sorunlar yaratacak, zaten bozuk olan görev dağılımını çalışanlar aleyhine daha da bozacak, sendikaları devreden çıkaracak bu tür uygulamalara hayır diyoruz.

İktidarın bu yönelişi karşısında TÜRK-İŞ Başkanlığının koordinatörlüğünde sendikaların tutum almalarından yanayız." ■

yönetimine terkedilmelidirler.

Burjuvazi KİT'lerin yeniden yapılandırılmasını istememekte, devletin bir rakip olarak tasviye olmasını istemektedir. Böylece yeni kâr alanları elde etmeyi hedeflemektedir. Burjuvazinin bu hedefine karşı gelebilecek sosyal bir parti veya partiler de bulunmamaktadır. Yerli burjuvazisinin isteği, uluslararası finans kuruluşlarınca da empoze edilmekte ve hükümet buna zorlanmaktadır. Özelleştirme kaçınılmaz hale getirilmiştir. Üstelik, özelleştirme planını engelleyebilecek kitle destekli bir siyasal parti de bulunmamakta, işçi sınıfının da ciddi bir kitlesel direnç göstermesi gibi bir olay ufukta görünmemektedir.

Özelleştirmenin gerçekleşmesi, devletin salt siyasal zor yönünü apaçık ortaya koyacak, onun toplum ile bağlantılarını sağlayan en önemli volan kayışlarının sökülüp atılmasına yol açacaktır. Türkiye'deki burjuva devlet için asosyal olmak temel bir özelliktir. Toplum ile olan ekonomik bağının kesilmesi diktatörlük yüzünü çıplak olarak gündeme getirecektir. Bu durum Türkiye için özellikle böyle olacaktır. Avrupa'nın gelişmiş ülkelerinin ve ABD'nin örnek alınmasının hiç bir yararı yok. Çünkü, oralarda emparyalist tekeller ekonomiyi finanse edebilecek gelişmişliğe zaten ulaşabilmişlerdir. Emperyalist sömürü artıklarıyla toplumu devindiren dinamikler doyurulmuştur. Buna nispeten kültürel gelişmişlik düzeyini tutturan bir toplumun yaratılmışlığı eşlik etmektedir. Oysa Türkiye'de durum bambaşkadır. Devlet, burjuvaziden borcunu tahsil edememektedir. İşçinin, çalışanın hakkını işverenlerden tahsil edememektedir.

Türk burjuvazisi, doyuma ulaşmamıştır. Müthiş bir açgözlülüğe sahiptir. Ekonomide yalnız kalması, toplumu haraca bile bağlayabilecektir. Bu esas olumsuzluğunun yanısıra oturmuş bir iş ahlakına da sahip değildir.

Özelleştirme, binlerce işçinin aktif çalışmadan alıkonması demektir. KİT'lerde bugün çalışmakta olan işçiler şu veya bu yöntemle emekliye ayırtılıp, ya da esnaflaştırılsa bile, gelecekte onların yerini alacak binlerin işsiz kalışı bir olay olarak gündeme gelecektir. Dünyanın hiç bir yerinde, burjuvazi toplum için yatırım yapmaz. Talep, eğer iştah açıcı bir kâr içermiyorsa, burjuvazi tarafından asla olumlu karşılanmaz. Türk burjuvazisinin, satın alacağı KİT'leri toplum yararına yenileyeceklerine ilişkin hiç bir beklenti içinde olmamak gerekmektedir. Özelleştirmenin, enflasyonu ortadan kaldıracağı beklenmemelidir. Enflasyonu doğuran temel etmenler başkadır ve bunlar kapitalizmin içsel yapısında vardır. Enflasyonun görünürdeki nedenleri sayılacak olursa, KİT'lerin konumunu en son zikretmek gerekmektedir. Üretim yapmadığı halde ekonomik büyümede son derece önemli bir işlev olan parayı çok büyük miktarlarda elde eden rantiyeci, faizci, borsacı, karaborsacı, tefeci, kaçakçı vb vb.nin ekonomi için büyük bir yük oluşturmaktadır. İşçiye prim borcunu, devlete kredi borcunu vermeyen ve kısa periyodlarla çıkarılan aflarla yasalarla soygunculuğu yanına kâr kalan keneleşmiş patronların ekonomi için oluşturduğu yük ortadan kaldırılmadan enflasyon dizginlenemez. Burjuvazinin emperyalist burjuvaziyle oluşturduğu işbirliği sayesinde yaratılmış değerlerin dışa akımı durdurulmadan, silahlanmaya yapılan gereksiz harcamalar sınırlandırılmadan, askeri ve siyasal bağımlılığın mali yükü sona erdirilmeden, orduya, polise yapılan aşırı finansmanı vb. vb. sınır-

Belediye İş Sendikası Diyarbakır Şube Başkanı

VEZİR PERİŞAN: İŞ BARIŞI DİNAMİTLENMEK İSTENİYOR

"KİT'ler (bir) toplumun alt yapısını inşaya yönelik kuruluşlardır. Türkiye'de gündeme gelen özelleştirme olayının, ülkenin tüm bölgelerinin alt yapısı inşaa edilmeden gündeme gelmesi, bu kurumların sermayeye peşkeş çekilmesi anlamındadır. Bölgeler arası var olan uçurumun daha da açılması demektir. Bunun yanı sıra istihdam sorununun yaşandığı ülkelerde özelleştirmenin gündeme gelmesi demek, varolan işsizlik ordusuna yeni birliklerin, hatta orduların katılması demektir. Bölge açısından olayı değerlendirirsek, devletin bile girmeye cesaret edemediği bu savaş ortamında, özel sektörün hizmet vermesinin ve sermayesini buraya çekmenin imkanı yoktur. Bu da bölgemizde işsizliğin çoğalması ve yeni yatırım alanlarının yaratılamayacağı demektir.

Türkiye işçi sınıfı açısından yaratacağı en büyük sorun ise, yeni işsizler sınıfının oluşmasıdır. Pamuk ipliğine bağlı olan iş barışının dinamitlenmesi ve örgütlülüğün daha da zedelenmesidir. Çalışma koşullarının daha da geriye gitmesi demektir. Kısacası sömürünün daha da artması ve yoksulluğun ve işçi sınıfının sefalete terk edilmesidir.

Tüm bu olumsuzluklara karşın, işçi sınıfına özelleştirme olayı yararlarda getirebilir. Özelleştirmenin yaratacığı somut koşullar gözönünde alındığında sendikaların ve diğer güçlerin bu ortamı değerlendirerek işçi sınıfının ilkeli birliğini oluşturmada ve sermayeye karşı sesini yükseltmesi ile varolan hantal ve reformist işçi örgütlerini aşmada kolaylıklar sağlayacağı görülebilmelidir. Özelleştirme ile birlikte TC'ye karşı bir sınıf savaşının dayatılması zorunluluğu tüm sendikalar ve diğer güçlerin asli görevleri olmalıdır." ■

lanmadan, enflasyonu kontrol etmek olanaklı değildir. Kürdistan'da sürdürülen haksız ve kirli savaşın mali portresi gözönüne alınmadan, enflasyonun aşağı çekilmesi hayal olur vb.

Özelleştirmenin bir de Kürdistan boyutu vardır. Devletin buradaki sömürüsü, temel olarak zenginlik kaynaklarına el koyması, oluşan yerel sermayenin batıya akması ve devlet işletmeleridir. Devletin, Kürdistan'daki KİT'ni mutlaka koruması gerekir, yoksa şöyle olur diyemeyiz. Ancak devletin işletmeleri satması mümkün görünmemektedir. Orada devlet fabrikalarına yatırım yapacak babayiğit burjuvalar bulmak bir hayli zor. Devlet "kurtul" politikasında ısrar ederse, Kürdistan'daki işletmelerini kapatmak durumunda kalacaktır. Kürdistan'da kalma konusunda mevcut haliyle bile zorlanan devlet, oradaki işletmelerini kapatırsa, geriye salt askeri varlığı kalır. Kürt toplum açısından yıkıcı sonuçlar doğursa bile, Kürdistan'daki muhtemel özelleştirmelerin, devletin varlığını siyasal açıdan zorlaştırmaya daha fazla olanak vereceği yönlü bir değerlendirme ele alınmalıdır sorun.

Hükümet burjuvazinin talebi doğrultusunda devleti ekonomiden çekmeyi planladığı için, siyasal zor alanına daha ilk günden adım atmıştır. % '12 lik maaş artışını protesto eden memur kitlelerin üzerine polisi sürmüştür. 550 bin işçinin toplu sözleşmesini yapmamak için elden gelen her çabayı sarfetmiştir. Kürdistan'daki ulusal kurtuluş mücadelesini bastırmakta ve ordunun arkasında "Milli Mutabakat", bağıtlamak için yoğun çaba içerisine girmiştir. İşçiden, memurden esirgediğini, askeri ve güvenlik personeline, silaha vermeye çalışmaktadır. 12 Eylül darbesini gerekli kılan 24 Ocak kararlarının bugün temcit pilavı gibi hararetle ateşe konulması hayra alamet değildir. Tansu Hanım'ın özelleştirme planına, çıplak siyasal zorun eşlik etmesi kaçınılmazdır ve bugün hükümetin yürümeye çalıştığı yol da budur.

Bütün bu olup bitenlere "DYP ile bir parti gibi" olan SHP'nin sesi sedası çıkmamaktadır. Özelleştirmeye karşıyız diye bir laf bile edememektedir.SHP tükendiğini galiba farketmiş, hiç değilse, seçime kadar maaş alalım hesabıyla davranır pozisyonuna düşmüştür. Siyasal zor eşliğinde yeniden gündemleştirilen ve hızlandırılan 24 Ocak kararlarının uygulanması, anlaşılan Türkiye'yi dolambaçlı bir yola sürükleyecaktır..

Burjuvazinin, onun denemitindeki devletin dizginsiz davranışları, toplumun çok yoğun örgütlülüğü ve mücadelesiyle frenlenebilir. Her şey, Türk ve Kürt halklarının, işçi ve emekçilerinin örgütlenip varlık göstermeleri tarafından belirlenecektir. ■

Yol iş Diyarbakır Şubesi Mali Sekreteri

YILMAZ BABAOĞLU: SOSYAL DEVLET ANLAYIŞI YOK EDİLİYOR

"80'li yıllarda piyasa ekonomisi denilen, insanın değil de kârın önemli olduğu, politikaların uygulandığı bütün ülkelerde, bu arada Türkiye'de de, özelleştirme furyası başlatıldı.

Ekonomi insan için, onun refahı ve mutluluğu için vardır. İnsanoğlunun tarihi daha mutlu, daha müreffeh, daha özgür bir yaşam elde etme çabalarının toplamıdır. Bugün uygulanmaya konulmak istenen serbest piyasacı politikaların amacı ise bütün bunları sadece küçük bir azınlığa sağlamaya yöneliktir.

Serbest piyasa ekonomisini ve özelleştirme politikasını savunanlar, devletin ekonomiye müdahalesinin ortadan kaldırılmasını, ekonominin kendi kuralları içinde çalışmasını, böylece şimdiye kadar yakındığımız ne varsa hepsinin ortadan kalkacağını söylüyorlardı. Dün yakındığımız ne varsa bugün bunların daha da kötüleşerek sürmesi bir yana, bunu savunanların gerçek amacının da devletin ekonomiye müdahalelerine son vermesi olmadığı ortaya çıktı.

Asıl isteklerinin sermaye ve servet sahiplerinin oluşturduğu küçük bir azınlıktan yana olan müdahalelerin devam etmesi, buna karşılık toplumun çoğunluğunu oluşturan emekçilerin yararına olanların kaldırılması olduğu apaçık ortaya çıktı.

Sermayenin amacı sosyal devlet anlayışının yerine patron devlet anlayışını yerleştirmektir.

Özelleştirme adı altında gayri milli bir anlayışla KİT'ler yerli ve yabancı sermayedarlara satılıyor. Yatırımcı kamu kuruluşlarının etkinlikleri daraltılıyor, bugünkü çarpık ekonomik işleyişin ortaya çıkarttığı adaletsizlikleri kısmen de olsa önlemeye olanak veren bütün araçlar yok ediliyor. Özelleştirme politikası ile bütün kamu kuruluşlarının, özel sektör firmalarının kuralları ile işletilmesine çalışılıyor. Sosyal adaleti ve refahı değil, kârları arttırmak öne konuluyor. Ülkenin çıkarları, toplumun çıkarları bir yana itiliyor.

Kamu hizmetlerinin kalitesi düşüyor, fiyatı ise yükseltiliyor. İşçilerin ekmek kapısı daraltılıyor. İşsizliğin önleneceği yerde, bunu devletin anayasal bir görevi olduğu unutularak, işsizlik arttırılıyor. Bu, devletin resmi belgelerinde de ilan ediliyor.

Bu politika ile kamu kesiminde ücretler ve çalışma koşulları kötüleştirilmeye çalışılıyor. Eskiden kamu kesiminde özel sektöre göre daha yüksek ücret daha iyi çalışma koşulları vardı, oysa şimdi özel sektörün çok gerisinde kalmıştır. Ayrıca kamu işyerlerinde bu politikanın bir parçası olarak gayretli bir sendikasızlaştırma uygulanmaya başlanmıştır.

İşbaşında bulunan koalisyon hükümeti, iktidar oluşunu sermaye çevrelerine borçlu olduğunun bilincinde olduğundan, bu hükümetten farklı gelişmeler beklemek elbetteki saflık olur.

Bunun bilinmesinde ve ona göre tavır belirlenmesinde yarar vardır." ■

"LEŞ" ve "ŞEHİT"

Ali Hesinker

Ulusal kurtuluş mücadelesinin boyutlanması, Türkiye'deki iktisadi, siyasi ve sosyal süreci belirler konuma gelmiş bulunmaktadır. Hükümetlerin başarısı, "terörün üstesinden gelip gelememe" ile belirlenmektedir. Genel gelirlerin önemli payının ulusal kurtuluş mücadelesinin bastırılmasına yönelik güvenlik ve askeri harcamalara ayrıldığı ekonomik planların başarısı da buna bağlanmıştır. Demokrasinin gelişim seyri, işsizlik, göç, istihdam, sağlık gibi sorunlarda ulusal kurtuluş mücadelesini bastırma uğraşısıyla doğrudan ilişkilenmiştir. Ulusal kurtuluş mücadelesi, psikolojik şekillenişi yavaş yavaş değiştirmekte, hatta yeni bir terminoloji bile oluşturmaktadır.

Resmi ve özel televizyon kanalları, basın, ulusal kurtuluş mücadelesinin bastırılması uğraşısının psikolojisinin ve buna uygun terminolojinin oluşumunda rol oynamaktadırlar.

Trafik, iş kazaları ve doğal ölümler dışında, ulusal kurtuluş mücadelesinin bastırılması uğraşısı ve buna karşı gelişen direnç sonucunda her gün onlarca Türk ve Kürt insanı yaşamını yitirmektedir. Türk ve Kürt toplumunun da tıpkı Vietnam'da, Filistin'de olduğu gibi ölüm kanıksanır olmuştur. İnsanlar basın yayın organlarından "bugün falan yerde çıkan çatışmada on asker şehit oldu, on terörist de silahları ile birlikte ölü ele geçirildi" türünden haberlere eskisi kadar ilgi duymamaktadırlar. Ölümlerin, öldürmelerin, katletmelerin yoğunluğu, kitleleri yeni bir psikolojiye sevketmemesi mümkün değil. Bu yeni psikoloji, belirtilerinin yüze vurmasından anlaşıldığı kadarıyla toplumun insani ve her türlü demokratik ve hümanist değerlerden uzaklaşması ve duyarsızlık, uyuşukluk, ilgisizlik şeklinde belirmektedir.

19 Ağustos 1993 tarihli "saygın gazete"lerden Milliyet'te şöyle bir manşet vardı: "BEN ASKERE LEŞ TOPLATMAM" Söz Dağ Komando Tugay Komutanı Osman Pamukoğlu tarafından sarfedilmiş. Bu söz generalin ve pek tabiiki askerin vahşiyane ruh hallerinin anlaşılması bakımından dikkate değerdir. Ancak bu sözü seçip özel olarak manşete çıkaran bu "saygın gazete"nin de aynı psikoloji ile davrandığını göstermesi bakımından da ilginçtir. İlginç olan bir diğer husus da sözün sahibi bir yana, sözü manşete çıkaran gazetenin göründüğü kadarıyla tepki almamış olmasıdır. Ulusal kurtuluş mücadelesi içerisindeki gerillaya karşı tüm ırkçı, milliyetçi duygularla konsantre olan er, erbaş ve subayın vahşileşmiş ruh haliyle söylediği böylesi bir sözü, bizim "saygın gazete"miz, manşete çıkararak Türk askeri-siyasal terminolojisine katkı yapmıştır!

"Leş"in Türkçe sözlükteki karşılığı "hayvan ölüsü"dür. "Şehid" ise dini açıdan "din uğruna ölen insan" veya siyasal yönden "vatan için ölen insan"dır. Resmi görüşe göre gerillaya karşı savaşan asker ve emniyet güçleri "vatan uğruna canlarını feda etmişlerdir", dolayısıyla da "şehit"tirler. Gerilla ise "Ermeni mi, Yunan mı ne oldukları belli olmayan düşmanlar"dır (bir özel TV kanalının konuşturduğu bir erbaşın vecizeleri) Ve tabiki ölü halleri ise "leş"tir!

Türkiye'de artık insan yaşamının fazlaca bir önemi yok. Diri insana gösterilen aşırı saygısızlığın, ölü karşısında saygıya dönüşmesi beklenemez. İSKİ'deki müthiş yolsuzluğun toplumsal boyutunu, "Genel müdür ile genç karısının yatak odası" çevresine sıkıştırıp, olayı erotizm içinde dejenere eden "saygın basın-yayın"ın gerilla ölüsüne saygı göstermesi de beklenmemelidir. Yıllardır Amerikanvari bir yoz kültür bombardımanına tutulan kitlelerin yeni psikolojik şekilleniş içerisinde insan ölüsüne "leş" denmesine tepki duyması bu bağlamda beklenmemektedir. Kuşkusuz ki maaşa bağladıkları koruculara öldüklerinde bunlara, "şehit" yerine sadece "ölü", "öldürüldü" dendiğine bakılacak olursa, "leş" türünden nitelemelerin bir yanı da ırkçı-şoven yaklaşımdır. Böyle olsa bile, bu durum, sosyal bozulmuşluğun, çürümüşlüğün, dejenerasyonun vardığı boyutu göstermesi bakımından kayda değer bir olgudur. Bunun üzerinde ciddiyetle durup düşünmek gerekmektedir. Askerin, polisin Irkçı-şoven hezeyanlarını genelleştirip yaygınlaştırmak, adına yola çıkılan topluma, devlete hiç bir yarar getirmeyecektir. Yılların birikimi olan özgün değerlerinden uzaklaştırılmış, ırkçılık yüklenmiş, hümanizmadan uzaklaştırılmış bir toplum ile, kitleler ile bir yerlere varmak mümkün değildir. Alman ulusunun çoğunluğunun aradan geçen bunca zamana rağmen hala ırkçılık döneminin utancını yaşıyor olmaları somut olarak ortada duruyorken, köhnemiş bir ırkçılıktan, şövenizmden, anti-hümanizmden medet ummak beyhudedir.

"Türkiye'nin büyümesini, gelişmesini istemeyen dış güçler, karışıklık çıkararak bizi iç sorunlara ve istikrarsızlığa boğmak istemektedirler" yollu resmi beyanlar, karşı karşıya olunan sorun bağlamında hiç bir anlam ifade etmemektedir. Kuşkusuz ki, yalnız Türkiye'nin değil, İran'ın, Suriye'nin, Mısır'ın, Afganistan'ın,

" Leş" sürükleyen devlet.

Ermenistan'ın, Yunanistan'ın vb. vb. "gelişip güçlenmesini istemeyen güçler" vardır. Ama bu güçler, örneğin Türkiye, İran, Irak ve Suriye için Kürtler değildir. Hiç kimse tarih sahnesinden silinmiş Türk, Arap, Fars uluslarının külleri arasında bir "Kürdistan Devleti" kurma peşinde değildir. Ayrıca böylesi koşullarda kurulamayacağı da açıktır. Devletlerin kalkınıp güçlenmesini, gelişmesini istemeyen güçlerin kimler olduğu konusunda iyi düşünmek gerekmektedir. Geri kalmış devletlerin kalkınmasını istemeyen, onların hep bağımlı kalmasını isteyen emperyalist devletlerdir. Onların yerel işbirlikçileridir. Genel olarak kapitalizmdir. Emperyalist devletler, aynı şekilde bağımsız, demokratik ve hızla kalkınacak bir Kürdistan devletinin kurulmasını hiç bir zaman istemedi. İstemediği gibi, Kürt olgusunu, Kürdistan'ın paylaşıcılarınının siyasal, ekonomik bağımlılıklarının devamında her zaman koz olarak kullandı. Emperyalizm, halklar arası düşmanlığın körüklenmesinde, bölgesel çekişme ve savaşların sönmeden devam ettirilmesinde her zaman yarar sağladı ve bu yönlü politikasını halen de sürdürmektedir. Durum bu iken Kürt ulusunun diriliş ve bağımsızlık mücadelesine karşı güdülen bunca düşmanlığın hiç bir yararı yoktur. Emperyalizme dayanılarak Kürdistan elde tutuldu ama, buradan sağlanan yararın, prestijin yüz mislisinin kaybedilegeldiğinin bilincine erilmeli artık. "Vatanın bölünmezliği"nin sağlanması için emperyalizme kölece boyun eğişin kaybettirdiklerinin muhasebesinin yapılabilmesi gerekir artık. Güdülen politika bölücü devletlerdeki işbirlikçi burjuvazinin sınıf çıkarlarına denk düşmektedir. Ancak bu devletlerdeki toplumların içersine itildikleri şovenizm aymazlığından büyük zararlar gördükleri su götürmez bir gerçekliktir.

Türkiye, Kuzey Kürdistan'ı elinde tutuyor ama, kalkınmasını gerçekleştiremiyor., enflasyon ve pahalılıktan kurtulamıyor, demokrasiye, siyasal istikrara kavuşamıyor, bağımlılıktan kurtulamıyor. Haksız bir talep uğruna bir toplumun bunca değeri, geleceği heba edilir mi? Gözü kara yöneticiler gözlerini kırpmadan bir çok değeri heba edegeldiler. Seçilen siyasal sistemden kaynaklanan sorunların yanısıra, Kürt sorununda güdülegelen inkar politikası sürdüğü müddetçe, Türkiye'nin siyasal istikrar bulması, demokrasiye ermesi, ekonomisini düze çıkarması, ağır sosyal problemlerin üstesinden gelebilmesi mümkün değildir. Sadece Kürt sözcüğünü telaffuz etmemek için asker ve polisin ve milliyetçilerin çektiği bunca eziyet ortada iken toplumun köklü moral değerleri sahiplenmesi beklenmemelidir.

Yönetici sınıf, Kürdistan'ı elde tutma "gururunu", insanların çöp altında ölmesine her türlü yolsuzluğa, fuhuşa, emperyalist bağımlılığa, demokrasisizliğe, düşünceyi cezalandırma ayıbına, tercih ediyorlar. Bunların topluma verdiği zararın yanında, Kürdistan'ı elde tutmanın sağladığı "yarar", "prestij" ve "gurur" devede kulak kalır. İşte, yöneticilerin uğruna kan dökmeyi yeğledikleri şey budur. Bunun için resmi ordunun başarısızlığına bile rıza göstermiş görünüyorlar.

Sorun açıkça Kürt ulusal sorunudur. Bir ulusal sorunda "dış kışkırtmaya" hiç mi hiç ihtiyacı yok. Ulusal kurtuluş mücadelesi, ulus oluşun doğasında vardır. Ve bu önlenemez bir gerçekliktir. Bu bakımdan da, vatan olmayan bir yer için ölen askerlerin "şehit" olarak, gerçek anlamda vatanları için öldürülen gerillaların da "leş" olarak anılmasıyla, gerçekliğin ters yüz edilebileceğini düşünmek ham hayaldir.

Demokrasi geleneğini elde etmiş toplumlarda basın-yayın toplumun gerçekleri bilmesine, öğrenmesine hizmet eder. Oysa geri ülkelerde basın-yayın çoğunlukla işbirlikçi burjuvazinin dar çıkarlarını aşabilme gücünde değildir. Türkiye'de bu açıkça böyledir. Burjuva basın-yayın, toplumun, burjuvazinin ihtiyaç duyduğu tarzda şekillenmesi için özel bir çaba sarfetmektedir. Bireyin sosyal yönü törpülenmektedir. Bireyde bencil yönlerin gelişmesi doğrultusunda çaba sarfedilmektedir. Egoist, müsrif, paracı, asosyal bir tipolojiler yığını sağlamak için, kitleler adeta bombardımana tabi tutulmaktadırlar. Medyanın oynadığı bu olumsuz role resmi ve gayri-resmi kurumlar da iştirak etmektedir. Türkiye'de artık Diyanet İşleri Başkanlığı bile, şövenizmin hizmetine koşulmuştur. Resmi nitelemeye göre, ölü gerilla "leş"tir, diyanete göre de "teröristin cenaze namazı kılınmaz!"

Türkiye'de, devlet, hiç bir zaman asgari düzeyde de olsa, burjuva sınıfın, devleti, "sınıflar üstü, bağımsız" gösterme ihtiyacından doğan gerekirlilik açısından da olsa toplumu temsil etmemiştir. Osmanlı'dan beri devlet, toplumun üzerinde, onun uzağında her türlü eziyeti yapma hakkıyla mücehhez olarak var olmuştur. Devlet, çıplak, gizlemesiz bir baskı aracı olma özelliğini bariz olarak göstermiştir. Bu halen de böyledir. Ancak bu böyle gidemez, gitmemelidir. Demokratik değerlerden uzaklaştırılmış, uyuşturulması için din dahil tüm kanallardan üzerine ölü havası püskürtülmüş ve sindirilmiş bir toplum, daha fazla ve uzun vadede bir devletin sosyal tabanı olma yükünü taşıyamaz. Bu sosyolojik bir gerçekliktir, Kürdün komşusu, Kürdün iş ortağı olan insanlara "Kürt yoktur" dedirtme basitliğinde direten bir devlete, yığınların ilelebed boyun eğmesi beklenmemelidir.

Kürt direnişini bastırmak için, kobralara, skorskylere, tanklara, F-16'lara sığınma ihtiyacına, emperyalist boyunduruk eşlik eder. Bu ekonomik, siyasal bağımlılıktır. Böylesi koşullarda kaydedilen bir adımlık "gelişme" on adımlık gerileme pahasınadır. Ekonomik planmamayı IMF yapmaktadır. Tüm önemli politik kararların ardında emperyalist onay vardır. Burjuvazi bu güce dayanarak Kürt sorununu çözeceğini sanmaktadır. Oysa bu sanı yöneticileri ve dolayısıyla Türkiye'yi daha ağır bir bağımlılığın girdabına sokmaktadır. Başarısızlık karşısında ise yeniden "gelişmemizi istemeyen dış güçler" feryadına sarılınmaktadır.

Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu tüm ağır sorunların temelinde kuşkusuz ki kapitalizm vardır. Ancak, Kürt ulusal sorununun inkarından ve buna uygun düşen akılsız politikalardan kaynaklanan sorunlar da vardır. Denebilir ki, çözümsüzlüğünde diretilen Kürt ulusal sorunu, Türkiye'nin çarpık kapitalist sistemden kaynaklanan sorunlarını katlamaktadır. Ulusal sorunun çözümü, mevcut çerçevede kalındığı sürece tüm sorunları ortadan kaldırmaz, ancak bundan kaynaklanan bir hayli sorunun yükünden kurtulanacağı gün gibi açıktır. Yapılması gereken en akıllı şey, Türk halkını, Kürt ulusal sorunundan kaynaklanan çok yönlü sorunlardan kurtarmaya yönelmektir. Bu da "Kürt realitesinin kabulü" ve bu kabulün, sorunun muhataplarıyla görüşmelere başlanarak, gereğinin yapılmasıdır. Kısacası, Türk halk kitlelerini, Kürdistan'da ölen çocuklarının "şehit" olduğu yalanıyla aldatmaktan artık vazgeçmenin zamanı gelmiş ve geçmektedir. ■

BAY ÇÖLAŞAN'A İTHAF OLUNUR!

A. Gökkaya

Geçen aylarda, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını ilan edişinin yıldönümü münasebetiyle TRT-1'de bir program yayınlandı. Programın kurgusu ve esas yönü KKTC'nin, bağımsızlığına kavuştuğu sürece kadarki çekmiş olduğu ıstırap, acılar üzerineydi. 80-90 bin Kıbrıs Türk'üne Yunan destekli Rumlarca, EOKA'ca yapılan vahşeti, zulmü, tecavüzü, işkenceyi, zorla kimliklerinden soyutlamaya dönük saldırıları TV'nin verdiği biçimiyle izlerken ürpermemek elde değildi. TC'nin, TV ekranlarından 45 milyonluk Türk ve Kürt halkının yanı sıra dünya kamuoyuna yansıttığı görüntülerin esas nedeni; bir yandan Kıbrıs adasına meşru müdahale hakkının nasıl doğduğunu ortaya yeniden koymak, diğer yandan da, hala sürüncemede kalan Kıbrıs meselesinden dolayı Rum halkını, devletini (tabi ki yanısıra Yunanlıları da) ne kadar barbar, kan dökücü, namussuz, ahlaksız, insan haklarına saygısız, bir halkın-ulusun özgürce yaşamasına, kendini kültürüyle, diliyle, kimliğiyle ifade etmesine müsamaha gösteremeyecek kadar gözünü kan bürümüşler güruhu olarak göstermekti. Sanırım o vahşet, gözyaşı, kan dolu sahneleri gören herkesin Rum'a, EOKA'ya, Yunan'a içinden veya açıktan küfürler savurmuştur.

TC devletinin Batı Trakya Türkleri ve Bulgar Türkleri konusunda da hem Yunan'a hem de Bulgar devletine karşı dünya kamuoyunu, BM'leri, Avrupa Parlamentosunu ayağa kaldırdığı hala taptaze zihinlerde durmaktadır. Her iki kesimdeki Türkleri kimliklerinden, kültürlerinden, özgürlüklerinden yoksun kılmaya yönelik girişimlere, baskılara karşı TC devleti haklı olarak tepki gösteriyordu. Çünkü kendi ulusunun bir parçası saydığı o insanlara yönelik yapılanlara haklı olarak gözü kapalı kalamazdı. Babıâli basını da, Arap aleminin yoğun ilgisini çekebilmek için "Müslüman Trakya Türkleri" ya da "Müslüman Bulgar Türkleri" başlıklarıyla, olaya dini motifli çetrefilli bir boyut kazandırma çabasını, uğraşını veriyordu o günlerde.

Aynı zamanda, gerek Kıbrıs, gerek Batı Trakya ve gerekse Bulgar Türklerinin, bulundukları ülkelerin egemen ulusuna karşı varolma mücadelesi sürdürmeleri karşısında TC devleti yetkililerince, bu insanlar "Terörist" olarak isimlendirilmedi. Yani; komşularımızla aramız bozulmasın, ticari ilişkilerimizden olmayalım diye "Oturun oturduğunuz yerde. Ne var? Yunan, Rum ya da Bulgar olmak, kötü bir şey mi? Teröristliğin gereği yok!" gibisinden azarlamalarla kendi ulusunun(!) mücadelesine sırt çevirmedi. Aksine, yukarıda da belirtildiği gibi dünyayı ayağa kaldırıp, o ülkelerde kalan ulusunun mücadelesine ivme kazandırmıştır. Tüm bunlar madalyonun bir yüzü!

TC'de bombai-kimya ile yok ediyor.

Ama tüm bunlar olurken, Kürt halkının ve dünya kamuoyunun gözünün içine baka baka da "KÜRT YOKTUR"dan dem vuruyordu. TC yıllarca bu konuyu bu şekilde işleyip inkarcılığı sürdürdü. Hala da sürdürdüğü bu anlayışı saygıdeğer Babıâli köşe yazarları da mürekkepleriyle renklendirmekten uzak durmuyorlar. Şimdilerde ise Kürt halkı özgürlüğüne, diline, ulusal kimliğine kavuşma mücadelesini yoğunlaştırınca "KÜRT YOKTUR"un yerini "KÜRT SORUNU YOKTUR"a dönüştürdü. Aynı tempoyla, aynı yoğunlukla, kesintisiz olarak mücadelesini sürdürdüğünde Kürt halkını yeni kazanımların beklediği muhakkaktır. Çünkü; aynı halk binlerce kez yenilgiye, katliama uğramış olsa bile her şey o süreciyle sonuçlanmamış, tarih kesiti onunla kapanmamıştır. Geçmiş tarihlerdeki özgürlüğü hedefleyen her kalkışma bölgesel çapla sınırlı kalmış olsa bile, her sonuç bir yeni atılıma gebe kalmıştır. Bugünkü haliyle de sorun PKK sorunu değildir. Sorunu PKK sorunu ya da terörizm olarak göstermek gerçeklerden kaçmaktır. Sorun; tıpkı diğer bölgelerdeki, ülkelerdeki Türklerin başka egemen ulus anlayışına karşı vermiş olduğu mücadelesi gibidir. Yani Kürt halkının da kendisine ait olan değerlerini özgürce, zulüm görmeden kullanabilmesi sorunudur. Diğer bölge Türklerinin istemleri ne kadar TERÖRİSTLİKSE, BÖLÜCÜLÜKSE Kürt halkı da o kadar TERÖRİST VE BÖLÜCÜDÜR.

80-90 bin Kıbrıs Türkü için Federasyonu az bulup bağımsızlığını ilan ettiren ve bu bağımsızlığın diğer ülkelerce de tanınmasına çalışan egemen ulus devleti TC'nin, 15-20 milyonluk Kürt halkının ulusal özgürlük mücadelesini "TERÖRİSTLİKLE" suçlaması insana şapka çıkartacak mizahlıktır. Sevr ve Lozan anlaşmalarının içyüzünü arşivlerinde saklayan Babıâli basını ve köşe yazarları da iki yüzlüdür. Kıbrıs, B. Trakya-Bulgar Türklerinin kendileri için istediği istemlerin, taleplerin aynısını isteyen Kürt halkına reva görülen ise kandır, vahşettir, gözyaşı, zulüm ve kimyasal silahlarla katliamdır, öldürülen binlerce Kürt insanıdır.

Bu vahşete, kan dökücülüğe, binlerce insanın öldürülmesine yoksul Türk halkı da ortak edilmeye çalışılırken, kendini tarafsız, şerefli(!) olarak lanse eden boyalı burjuva basının hayasız kalemşörleri ise çoktan beri yanlışın yanında saf tutup hizaya gelerek gönüllü ortaklığa soyunmuşlardır. Genelkurmay gazeteciliğinin icra edildiği bu dönemde buna uygun olarak Hürriyet Gazetesinden Emin ÇÖLAŞAN'ın kendi köşesinde "aynen ve yo-

rumsuz" yayınladığı bir mektup TC devletinin Kürt halkına karşı hangi duygularla yaklaştığını anlatan, belgeleyen en iyi örnektir. Çünkü; bu açık mektuba karşı devlet katından, basının köşe yazarlarından bir tepki gelmediğine göre bu açık bir onaydan başka birşey değildir. Devletin de onayladığı bu örnek mektubun, belgenin içerdiği anlayış, 30 Temmuz günü Nurhak ve Engizek dağlarının Şahinkaya mevkiinde hayata geçirilmiştir.

E. ÇÖLAŞAN'ın "Kurmay Subayın Mektubu" adıyla kendi köşesinden "aynen ve yorumsuz" yayınladığı mektupta, ismini bile açıklamaktan sakınmayan bu kurmay subay, sözde devletinin bekaası için Kürt halkına reva gördüğü aşağıdaki satırlarda yer alan vahşet önerileridir: "ZAYİATI ARTIRAN BİREBİR MÜCADELE YERİNE KİTLE TAHRİP SİLAHLARIYLA ÖZELLİKLE ÖRGÜTÜN GİRİŞ ÇIKIŞ YAPTIĞI VE KAMP KURDUĞU AĞRI, TENDÜREK, CUDİ, HEREKOL GİBİ SARP DAĞLARIN NAPALM VE KALICI GAZLARLA KİRLETİLMESİ ZARURİDİR".

Bu mantık bizler açısından hiç de ilginç değildir. Bugüne kadar belgeleyemediğimiz ya da tüm dünya kamuoyuna belgelemede zorlandığımız kanıtı TC devleti, ordusu ve basınıyla kendisi açığa çıkarmış, suçlu kendini ele vermiştir. Çünkü eskiden beri Kürt köyleri, dağları, ovaları halkıyla birlikte kimyasal silahlarla, bombalarla yok ediliyor. Asıl ilginç olan Genel Kurmay Subayının mektubunun yayınlanmasıyla birlikte devlet güçlerinin kimyasal silahlarla saldırması olayının çakışması ve belgelenmesidir. 30 Temmuz 1993 günü Şahinkaya'da PKK gerillalarıyla devlet güçleri arasında çıkan çatışmada 19 gerilla kimyasal silahlarla öldürüldü. Yanıcı ve boğucu gazlarla öldürülen 19 kişinin cesetleri resimde de görüleceği gibi simsiyah olmuştu.

Aynı yerdeki çatışmada ölüp Adıyaman'ın Büyük Kırklı köyünde zılgıtlar ve sloganlar eşliğinde yaklaşık 3 bin, 3500 kişi tarafından toprağa verilen Kemal KAPICI ve Kamber YAVUZ'un cesetleri köy mezarlığındaki mezarları açılarak, kimyasal vahşetin boyutları tüm insanların tanıklığına sunulmuş, katliam lanetlenmiştir.

Emin Çölaşan ve köşesine mektup ileten Kurmay Subay sanırız memnun kalmışlardır.

Emin Çölaşan Ve Babıali Basınına İthaf Olunur!

PRİZMA

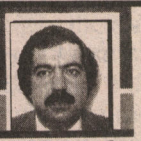

MEHMET ALTAN

Onursuz bir megaalçak

Şark kahpeliği, "düşünceyi" bir yalan ve iftira karambolü içinde eritmeye soyunur. Amaç, düşünceleri, "sistemle" ilgili iddiaları, ciddi analizleri bir toz bulutu arkasına saklamaktır.

O yüzden, hakarete uğranıp tekmelenmekten bir zevk alarak kuyruğunu ayaklarınızın arasında sallayıp duran bir iti tekmelerken, "düşüncenin ve düşünce farklılıklarının" asla ortadan kaybolmamasına da itina göstermek gerekir.

Kimlerin ve hangi düşüncelerin, alçakça tezggahların düzmece oyunlarıyla karşılaştığını iyi saptamalıyız önce.

Eğer Türkiye'de "demokrasi ilkeleri", "hukuk devleti", "insan hakları" ve "piyasa ekonomisi" istiyorsanız, karanlık kapılar ardında oturan birtakım efendiler, dişleri iftiradan, kuyrukları yalandan yapılmış kağıttan köpeklerini üstünüze göndermeye yeltenirler.

***

istiyorlar ki, herkes "demokrasi ilkeleri" yerine "resmi ideolojiyi"; "hukuk devleti" yerine Ankara'da yedi polisin güpegündüz bir insanın üzerine çıkıp tepinebildiği bir "polis devletini"; "insan hakları" yerine sabıka kaydı olmayan gençlerin kurşunlandığı bir "orman kanununu"; "piyasa ekonomisi" yerine de her türlü hırsızlığı ve yolsuzluğu üreten "bürokratik devletçiliği" savunsun.

Düşünceye düşünce ile cevap veremeyince pespayeleşip, alçaklaşmaları bundan.

Karanlık efendilerin ortaya saltığı son it de, yeteneksizliği, cehaleti, ruhunun kıvrımlarına kadar sinmiş mega alçaklığı, hakarete uğramaktan aldığı çarpık zevki ve güçlü sandıklarının apışarasında eşelenerek büyümeye çalışması nedeniyle basında kağıttan köpek rolünden başka bir role çıkamayacak olan Emin Çölaşan.

Ruhunu, derisiyle birlikte satan bu belkemiksiz alçaktan bu fikrin sadır olması zaten mümkün değil.

Onun için, çamurlu patileriyle üstünde dolaştığı kirli sayfaları yazı diye basıyor gazetesine. Görevleri arasında, hırsızlığı bu sistemin yarattığını saklamak, sistemi eleştirenlere iftira atmak en önde yeralıyor.

onun için bu onursuz alçak, asla askeri yolsuzlukların üzerine gidemez. Her alçal gibi ödlek olduğu için kontrgerilladan söz bile edemez. Yargısız infazlardan yana çıkar. Parlamentonun üstünlüğünü reddeder. Milli Güvenlik Kurulu'nu savunur. Haysiyeti insanların rejimi olan demokrasiye, kendi bünyesine uygun bulmadığı için düşman kesilir.

***

Geçenlerde bu it hiç utanmadan, benim "Güneydoğu'da her asker ve polis öldüğünde yüreğim yağ bağlıyor" dediğimi iddia etti.

Şimdi bu onursuz alçağa söylüyorum.

Benim bu cümleyi söylediğim tek bir konuşmamı göster... Ya da tek bir yazımı çıkar ortaya.

Çıkaramazsın... Çünkü böyle birşey ne söyledim ne yazdım. Böyle sapıkça bir lafı ancak senin gibi, kendi vatandaşlarının bir kısmını "napalmla yoketmekten" söz eden katil ruhlu bir sefil uydurabilir.

Sen, Hürriyet gazetesindeki sütununda adice, alçakça, onursuzca yalan yazıyorsun.

Kılın kıpırdamadan böyle yalanlar yazabilecek bir tıynette olduğuna göre, sen kadın da satarsın, esrar kaçakçılığı da yaparsın. seninle, her türlü rezillik arasında hiç bir ahlaki engel kalmamış çünkü.

...

Böyle onursuz bir sistemi savunmak da elbet böyle alçağa düşüyor.

...

Yazı diye yayınladığın o sefil jurnallerle, iftiralara karşılık kaç milyon cukkalıyorsun peki? Dört ikramiyenle birlikte elli beş milyonu götürdüğünü söyleyen "minik kuşlar" uçuşuyor etrafta.

...

Zaten, yağcılık yapmadan, iftira atmadan, alçaklık etmeden, yalanlar uydurmadan o paraları kazanman mümkün değil.

İçinde debelendiğin alçaklık bataklığında, efendilerinle ele, içi boş birer çamur heykeli gibi duruyorsunuz.

Bu heykelleri bir tekmede yıkmak da dürüst insanların vazgeçmeyecekleri görevleri olacaktır.

Bu yazı, Sabah Gazetesi, 12.9.93 tarihli sayıdan kısaltılarak alınmıştır. Yorumsuz veriyoruz.

SAVAŞTA "BARIŞ GÜNÜ"NÜ KUTLAMAK

Lezgin Berav

Barış güzeldir. Demokrasi ve hümanizmanın egemen olduğu bir yaşam güzeldir. Egosunu yenmiş ya da onu, toplumun genel ilerleyiş seyri içerisinde doyurma bilincine ermiş insan güzeldir. Ama görüyoruz: Şeyler güzellikten ibaret değildir. Kelimenin diyalektik anlamında, güzellik bilinci, çirkinlik ile kıyaslama olanağı sayesinde oluşmuştur. Güzellik bilinci bir kez oluştuktan sonra, çirkinliğin ortadan kaldırılması eylemi somutlaşır ve bir uğraş haline gelir.

Tarih doğrulanmıştır, çirkinliğin (savaş, sömürü, her türlü baskı vb. vb.) temel kaynağı, bireyin egoistleşmesidir. İhtiyaç fazlası ürüne sahip çıkma gibi "masumane" bir başlangıçla beliren egoizm, zamanla özel mülk edinme ve bunu geliştirme şeklinde derinleşip müzminleşmiştir. Pek tabii ki, özel mülkiyet, başlangıçtaki "masumane" pozisyonunda kalmayacak, derinleşip gelişecek, sahibinin güçlenmesine yolaçacak, onun toplumun mülksüzleri üzerinde baskı uygulamasına olanak tanıyacak ve sonuçta toplumsal düzenin temel harcı konumuna gelecektir. Özel mülkiyetin günümüz toplumlarında büründüğü nitelik gözler önündedir. Toplum sınıflara bölünmüştür. İnsanlar, üretim araçları karşısındaki pozisyonlarına göre ekonomik ve politik kollektiflere bölünmüşlerdir. Bu temeldeki ayrılmışlık, toplumu uzlaşmaz çelişkilerle karşı karşıya getirmeden edemezdi. Ayrılmışlık bir toplumu sarmakla kalmaz, toplumlararası ilişkilere doğru genişler. Özel mülkiyetin toplumlararasına yansıyan ilişkileri bazen SAVAŞ olarak da belirir. Savaş, tarihte çokça rastlanan bir ilişkidir ve dünya insanlığının karşısına hep yıkıcı etkilerle çıkmıştır. Savaş birey vahşetinin yaygınlaştırılıp sistemleştirilmesi ve belli bir disiplinle uygulanmasıdır. Savaş bir toplumsal çirkinliktir. Bu çirkinlik insanları, toplumları BARIŞ gibi bir güzellik bilincine erdirmiştir.

Hiç şüphe yok ki savaş, kötü bir şeydir. Haklılık bile, savaşı güzel kılmaya yetmez. Yine de savaşları haklı ve haksız ayırımına tabi tutmak gerekmektedir. Yoksa pratikte karşımıza çıkan muhtelif sorunları izah etmek mümkün olmaz. Savaşı, "önce başlatan"a göre değerlendirmek de yanıltıcıdır. Toplumun tümünün veya bir kesiminin doğal ve meşru haklarını ortadan kaldırmaya yönelik bir savaş temelden haksızdır. Haksızlığa maruz kalan toplum veya onun kesimleri, başka bir yol olmazsa, meşru haklarını elde etmek için savaşın "önce başlatan"ı olsalar bile haksızlık, çirkinlik etmiş sayılamazlar. Ezilen sınıfların sömürüden kurtulmak için başlatacakları savaş veya mücadele, ezilen ve sömürgeleştirilen bir ülkenin insanlarının başvuracakları ulusal kurtuluş savaşı ve mücadeleleri meşrudur, haklıdır ve desteklenmelidir. Böylesi bir savaş haklıdır, meşrudur, kaçınılmazdır ama asla güzel değildir. Taraflar açısından, toplumlar açısından yıkıcıdır, gerileticidir. Bu yüzden de savaşı doğurabilecek etkenlerin öncelikle barışçıl yöntemlerle ortadan kaldırılması, barışın öncelikle politika olarak hep el altında tutulması insanlığın önüne çıkmıştır. Özellikle, yapımcılarını ve sahiplerini de öldürme kapsamına alan nükleer savaş tehlikesi barış bilincinin geliştirilmesinin önemini katbekat artırmaktadır. Böylesi bir savaş, gezegenimizin tümden yaşanmaz hale gelmesine bile yolaçabilir. Barış dünya insanlığının uygar bir istemi olarak belirmiştir. İstem her yıl I Eylül'de kutlanan "Dünya Barış Günü" etkinliğinin doğmasına yolaçmıştır.

I Eylül Dünya Barış Günü'nü yaklaşık on yıldır savaş ortamında karşılamaktayız. "Hani savaş nerede?" diyenler olabilir. Akşam televizyonlarının düğmesini büken herkes görecektir ki, "Türk F-16, F-104 savaş uçaklarının", ABD'nden yeni alınan Aphachi, Storsky helikopterlerinin, tanklarının, panzerlerin, havanların, uzun menzilli topların bir yerleri bombaladığını; bombalama eşliğinde ordunun, jandarmanın, polisin, özel timin, korucuların bir yerlere saldırdığını görürler. Bu dört başı mamur bir savaştır. Üstelik politik kültüre "kirli savaş" deyimini yerleştirecek boyutta gerçek bir savaştır.

Adı konmamış, daha doğrusu adı telafuz edilmekten korkulan savaşın tarafları kimlerdir?

Cevap: Türk devleti ve Kürt halkının ulusal kurtuluş güçleridir. Türkiye devleti, kurulduğu

1923'ten beri Kürdistan'ın büyük bir toprak parçasına el koymuştur. Kürt halkının varlığını resmen yok saymış, onları Türkleştirmek için akla gelen her yöntemi uygulayagelmiştir. Kürt halkı buna defalarca itiraz etmiş, isyan etmiş, başkaldırmış, barışçıl istekler öne sürmüş, ama tüm yönelimleri şiddet ile bastırılmıştır. Kürt ulusu 1937 Dersim isyanından sonra takatsız kalmış ama haksızlığı sindirmemiş, içten içe güç biriktirmiş ve sonuçta on yıldır sürmekte olan savaşa kalkışmıştır. Kısacası Türkiye devleti, ulus olmaktan doğan tabii haklarını isteme hakkını, savaş gibi bir çirkinlikle bir kez daha geri çevirmek, yok etmek ile meşguldur.

Savaşın yarattığı tahribatlar nelerdir?

Cevap: Türk halkı açısından: Gerici-faşist bir devlet organizasyonu. Yaşamın her alanında antidemokratizm. İnsan hakları ihlalleri, sokak infazları. Ekonomik istikrarsızlık, geri kalmışlık. Bunun sonucu olarak enflasyon, düşük ücretler, işsizlik. Toplumsal bozulma. Suçlarda artış, hırsızlık, soygunculuk, vurgunculuk, rüşvetçilik, dolandırıcılık, köşedönmecilik, fuhuş, intihar vb. Siyasal istikrarsızlık, yarına güvensizlik. Dışa karşı küçük düşme. Daha fazla ekonomik ve siyasal bağımlılık. Halkın maruz kaldığı çok yönlü sömürünün iç ve dış boyutlarındaki dayanılmaz artışı. Bir F-16 savaş uçağının yüzlerce kişiye iş sağlayabilecek bir paraya mal olduğunu, bir roketin on işçinin bir aylık ücretini karşılayabileceğini vb. vb. bilmek gerekir.

Tüm bunlara ek olarak, Türk halkında faşizme varacak şoven duyguların kabartılması, başka halklara düşmanlaştırılması gibi olumsuzlukları eklemek gerekiyor. Ve son olarak haksız yere ölen insanlar, sayıları hergün artan gözü yaşlı analar...

Kürt halkı açısından: Ekonomik tahribat, sosyal çöküntü, göç. Şehirlerin, ilçelerin, köylerin mezraların haritadan silinmesi. Toplu katliamlar, "faili meçhul" cinayetler, sürgünler. Başka halklara karşı gelişen olumsuz duygular. Doğanın tahrip edilmesi. Hergün onlarca insanın katledilmesi.

Türkiye devleti bu haksız savaşı sürdürmek ve Türk halkı da ona katlanmak zorunda değildir. Kürt istekleri haklıdır ve meşrudur. İnsani ve kardeşlik duyguları yüklüdür ve bundan ötürü savaşsız da karşılanabilir. Böylece barış gibi bir güzelliğe Türk ve Kürt halkları birlikte ermiş olurlar. Dünya uygar insanlığına bir güzellik daha bahşetmiş olurlar. Türk devleti ısrar ettiği ve sürdürdüğü bu savaş dolayısıyla tümden haksızdır. Çünkü Kürt halkının tarih sahnesinden, dünya arenasından silinip gitmesini istemektedir. Kirli savaş bu amaçla sürdürülmektedir. Ama Kürt halkı açısından savaşın haklı nedenleri, vazgeçilmez nedenleri vardır. Her halk gibi Kürt halkı da ulusal haklarına kavuşmak ve tasarruf etmek istemektedir.

Kürt halkı savaşa bile yol açsa ulusal haklarını elde etmek ve onları savunmak zorundadır. Hiç kimseden, hiç bir ulustan "yok ol git" gibi bir isteğe boyun eğmesi istenemez. Ama Kürt halkı, ulusal haklarını öncelikle barış yoluyla elde etmek istemektedir. Yıllardan beri bunda diretmektedir. Geçtiğimiz aylarda tek taraflı olarak ilan edilen ateşkes barışçıl çözüm yollarının açılması için iyi bir fırsat doğurmuştu. Ne varki bu, "devlet bir avuç eşkiya ile pazarlık yapmaz" gibi akıl almaz bir soğuklukla reddedildi, görmezden gelindi. Devlet, Kürt halkının üzerine tüm savaş aygıtını sürdü. Ordusu başarısız kalınca da, "özel ordu" gibi bir yönelişe ve daha "sert tedbirlere" baş vurmaya karar verdi.

Türk devleti, sürdürdüğü haksız savaştan vazgeçip barış yoluna girilmesi için yapılan çağrılara uymalıdır.

Demokrasi Partisinin, Türkiye ve Kürdistan'daki kişilerin ve demokratik kitle örgütlerinin yaptıkları barış çağrıları kulak ardı edilmemelidir. Kürt halkından, ulusal haklarından feragat etmesi istenemez, ama Türk devletinden sömürgeci, egoist çıkarlarından vazgeçmesi istenebilir ve istenmelidir. Kaldı ki bugünkü savaşın külfeti, Kürdistan'ın elde tutulmasından doğan kârı aşmak üzeredir, belkide aşmıştır.

Kürt sorunu, Türkiye'nin birincil sorunu halini almıştır. Bir adımda çözümlenecek gibi değildir. Ancak sağlanacak bir BARIŞ ortamının, soruna daha akılcı yaklaşabilmenin yolunu açacağı kesindir.

Kürt sorunu, Türkiye'nin birincil sorunu halini almıştır. Bir adımda çözümlenecek gibi değildir. Ancak sağlanacak bir BARIŞ ortamının, soruna daha akılcı yaklaşabilmenin yolunu açacağı kesindir. Yoğunlaştırılan savaş, her türlü akılcı yaklaşımı, her türlü kuralı ayaklar altına almış bulunmaktadır. Duygu ve inat, şovenizm ve milliyetçilik galebe çalmaktadır; akılcı yaklaşım her türlü çirkinliğin tozu-dumanı içerisinde kaybolmak üzeredir.

Sürmekte olan kirli savaş, yalnızca bir günü barış etkinliklerine ayırmakla durdurulacak gibi değildir. Her gün, I Eylül olarak tasarlanmalıdır. Barış çağrısı, sürmekte olan savaş karşısında sürekli ve güncel bir istek olarak etkinliklerin merkezine oturtulmalıdır. DEP dahil diğer tüm siyasal partilerin, kitle örgütleri ve aydınların, öğrenciler, işçi ve tüm barışseverler için, devlete, barış doğrultusunda adım attırmak, savaş araçlarının hangarlarına çekilmesi için uğraş vermek, halkların kardeşliği, dostluğu, eşit haklı hale gelmesi için çaba sarfetmek, acil ve insani bir görevdir.

Sürdürülmekte olan bu kirli savaş dolayısıyla Kürt halkı zaten her türlü yıkıma maruz kalmaktadır. Bununla birlikte Türk halkı da çok ağır faturalar ödemeye başlamıştır. ■

TKEP Duruşması:

YARGILAYAN TESLİM TÖRE İDİ

20 Eylül 1993 günü İstanbul DGM'ne yargılanmak üzere getirilen TKEP Genel Sekreteri Teslim Töre ve arkadaşları yapılan duruşmada, sistem ve hukuk yapısını yargıladılar.

THKO yıllarında adından sıkça sözedilen THKO-MB'nin kurucusu ve halen TKEP Genel Sekreteri Teslim Töre, 20 yıl aradan sonra, 15 arkadaşı ile birlikte 5 Mayıs 1993 günü yapılan operasyonda gözaltına alınmıştı. Halen Bayrampaşa cezaevinde tutuklu bulunan Töre ve arkadaşları 20 Eylül günü istanbul 1 Nolu DGM'de duruşmaya çıkarıldılar. Saat 10'da yoğun izleyici kitlesi ve Ortadoğu ile Avrupa'dan gelen heyetlerinde katıldığı duruşma Savcı Mustafa Ayaz tarafından hazırlanan 60 sayfalık iddianamenin okunmasıyla başlandı.

İddianame THKO ve TKEP süreçlerini kapsıyor ve sanıkların anayasal düzeni silah zoruyla ortadan kaldırmayı hedefledikleri, yasadışı örgüt kurdukları ve bu doğrultuda silahlı eylemler yaptıkları iddiasıyla Savcı, Teslim Töre, Ergun Adaklı, Hüseyin Bakır, Murat Toprak, M. Ali Ayhan ve T. Dayanışma Gazetesi Yayın Yönetmeni Kenan Kalyon hakkında TCK. 146/1 maddesi gereğince idam talebinde bulundu. Diğer tutuklulardan, Fatma İrier, Cemile Arda, Muazzez Yücel ve Mukaddes Alataş için TCK 168/1 maddesi uyarınca 23 yıla kadar ağır hapis cezası talebinde bulundu. Yine, Mustafa Çubuk, İhsan Fethi Yıldırım, Ahmet Fethi Yıldırım hakkında ise TCK'nın 168/2 maddesi uyarınca silahlı çeteye üye olmak iddiası ile 15 yıla kadar ağır hapis cezası talebinde bulundu.

T. Töre, Savunmasında mücadele tarihi boyunca komünist bir

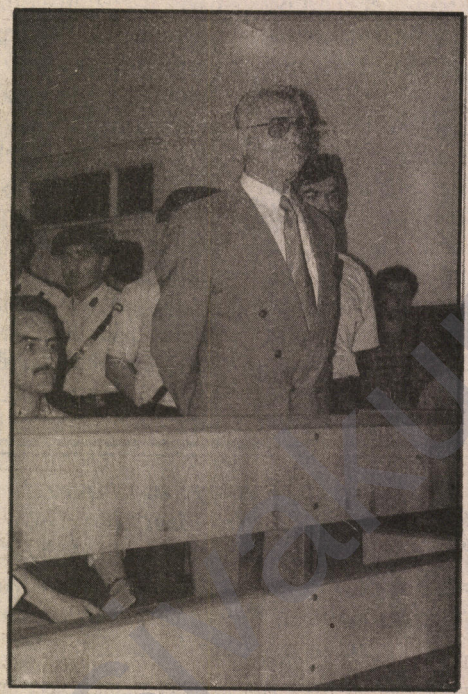

yaşam tarzı benimsediğini ve bir sosyalist devleti kurmayı hedeflediklerini belirten Töre, yaptığı 42 sayfalık savunmasında kendilerinin iddia edildiği gibi silahlı çete olmadıklarını, siyasal bir parti olduklarını ve kendisinin ülkesini seven bir enternasyonalist olduğunu söyledi. TKEP davasının bu iddianeme ile görülemeyeceğini ve kendilerinin bu iddianameye karşı savunma yapmalarının mümkün olmadığını belirten Töre, Savcının THKO ve TKEP davalarını birleştirdiğini ve kendisinin THKO sürecini savunmaktan onur duyacağını belirterek, THKO davasının tekrar açılması gerektiğini söyledi.

İddianemede, Mit'in ve Ağca'nın senaryolarının devamı olarak Bulgar ajanlığıyla suçlanan Töre: "Benim Bulgar ajanı olduğum iddia ediliyor. Abuzer Uğurlu, Oral Çelik ve Mehmet Ali Ağca gibi mafyanın karanlık faşist adamlarıyla işbirliği yaptığım belirtiliyor. Oysa 1980 öncesinde mahalleler bile sağcı ve solcu olarak ayrılmışken Ağca gibi psikopat bir faşistle örgüt kurduğum ve kaçakçılık yaptığım iddialarıyla suçlanıyorum. Ben bu adamları hayatın boyunca hiç görmedim, tanımıyorum" diyen Töre, Savcının bu iddialarını ispatlaması gerektiğini vurguladı. Savcının kendilerine ilişkin devletin bütünlüğünü ve anayasal düzeni yıkmak ve TBMM'nin hakimiyetini ortadan kaldırmak gibi savlarla suçlandıklarını belirten Töre, TKEP'de dahil Türkiye'de hiç bir örgütün rejimi yıkacak bir güce ulaşamadığını bu nedenle bu suçun işlenmiş olmasının mümkün olmadığını, ama buna silahlı kuvvetlerin hazır olduğunu ve nihayetinde bu suçu üç kez işlediklerini söyledi.

T. Töre yaptığı savunmasında, parti olarak sömürüsüz bir toplumsal düzen olan sosyalizmi hedeflediklerini, işçi ve emekçi halkların içerisinde bulundukları ekonomik, sosyal, siyasal yıkımın esas sorumlusunun kapitalist sömürü düzeni olduğunu ve kapitalist düzeni yıkmak uğrundaki sınıf mücadelesini sürdüreceklerini dile getirdi.

T. Töre, Kürt ulusunun haklı ulusal özgürlür mücadelesini desteklediğini ve bu uğurda partisinin ve kendisinin yıllarca kavga verdiğini belirterek; devletin Kürt ulusal sorununda izlediği "Askeri Çözüm" politikasının yıkım getireceğini ve çözüm olamayacağını belirtti. Ayrıca, Kürdistan'daki cinayetlerin esas sorumlusunun devlet ve devletin denetimindeki Kontrgerilla olduğunu belirtti. Kürt halkının ayrılıp bağımsız devlet kurma hakkı da dahil, kendi kaderini tayin hakkını parti olarak savunduklarını ve Kürt ulusunun ulusal olduğu kadar sınıfsal kurtuluşunun da mümkün olabileceğini savundu. ■

Yazıişleri Müdürümüz Adil Kurt İkibuçuk Aydır Tutuklu

MGK HUKUKU

Çiller hükümetinin işbaşı yapmasının hemen akabinde, MGK'nun direktifleriyle başlattığı genişletilmiş topyekün saldırı harekatının bir gereği olarak, "Brifingci basın" olarak bilinen kesim dışındaki yurtsever, devrimci-sosyalist yayınları susturmaya yönelik faaliyetlerin başlamasının ilk "kurban"ı olarak tutuklanan Yazıişleri Müdürümüz Adil Kurt'un tutukluluğu ikibuçuk ayı doldurdu.

Newroz 18. sayıdaki 14 ayrı yazıdan dolayı toplatma ve açılan davanın ardından ifade için DGM Savcılığına giden Müdürümüz, MGK direktifileri doğrultusunda tutuklanmış ve Sağmalcılar Cezaevine gönderilmişti. Tutuklamaya yapılan iki ayrı itiraz DGM'ce red edilmiş, 15 Eylül'de çıkarıldığı duruşmada ise tüm hukuk kuralları hiçe sayılarak tahliye istemi geri çevrilmiştir. Sözkonusu duruşmada Müdürümüz Adil Kurt ve avukatlarının tutuklamanın hukuk dışı olduğu, tutuklama sebebini oluşturan fiillerin bulunmadığı, bu kararın keyfi ve yürütülen topyekün savaşın bir sonucu olarak verildiği, yargı kurumlarının ve bu kurumlarda çalışan Savcı ve Hakimlerin "yargının bağımsızlığı ve hukukun üstünlüğü" ilkelerini zoraki çiğnemek durumunda kaldıkları, bu olumsuzluğun ancak bu kurumlarda görev yapan hakim ve Savcıların herşeye rağmen hukuk ilkelerine ve kamu vicdanına göre davranma kararlılığı içinde olmaları durumunda düzeltilmesi yolunun açılacağı, aksi taktirde "hukukun üstünlüğü, yargının bağımsızlığı ve yargı görevinde bulunan hakim ve Savcıların özgür iradeleri"nden sözedilemeyeceği vurgulanarak, mahkemeye bu ayıbı giderin çağrısı yapıldı. Duruşma sonunda, tutukluluğun devamına kararı verildi ve duruşma 1 Kasım tarihine ertelendi.

Bugüne kadar yayınlanan sayılarımızın ikisi hariç tümüne dava açılmış, toplam 32 ayrı dava açılmış ve iki ayrı davada ise Newroz'un kapatılması isteniyor. Sahip, Müdür ve Yazarlarımıza bugüne kadar toplam 50 aya yakın hapis ile 700 milyon para cezası verilmiş, sürmekte olan davalarda ise milyarları bulan para ve yüzyılı aşkın hapis cezaları isteniyor.

MGK'nun direktifleriyle sosyalist, yurtsever basına yönelik sürdürülen, "toplat, dava aç, hapse at ve nihayetinde bu yayınları kapat" anlayışının hareket zemini, sürdürülen topyekün savaşın iç yüzünün, suçlularının kamuoyundan gizlenmesini sağlamak, bulanık ortamda istenilen türden vahşeti gerçekleştirmek ve bir halkın haklı ve masumane istemlerini susturmaktır. Bu bağlamda, halkın sesi olan, gerçeği ve olayların içyüzünü sergileyen, TC'yi deşifre eden sosyalist, yurtsever yayınlarında sesinin kesilmesi isteniyor. TC diken istemiyor. Ama ne tutuklamalar, ne de fütursuzca yürütülen her türden baskılar halkının çıkarlarını ön planda tutan ve onu savunan Newroz veya diğer sosyalist, yurtsever basının sesini kesmeye yetmeyecektir. ■

"Halil Usta"mızı Yitirdik!

Halkımızın ulusal ve sınıfsal kurtuluş mücadelesinin değerli bir neferi olan Halil Usta'yı elim bir trafik kazasında kaybettik.

39 yaşında yitirdiğimiz Halil Usta'nın yaşamı halklarımızın büyük özgürlük davasına adanmış bir yaşamdı. Bütün yaşamı emekçilikle geçen Ustamız bir bakırcı ustasıydı.

Besni ve Adıyaman çevresinde sosyalist hareketin güçlenmesinde önemli katkılara sahip olan Halil Karakuş, sosyalist inançlarını "halk adamlığı"yla bütünleştirebilmiş bir devrimciydi. 12 Eylül faşizminin ağır baskı koşullarında "Pirin" işkencehanelerinde ağır işkencelere maruz kaldı ve bundan sonraki 5 yılını cezaevinde geçirdi.

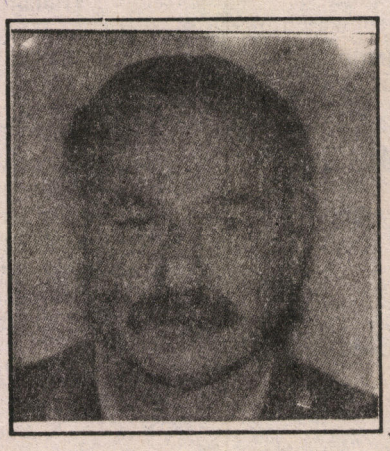

Baskılardan yılmadı. İnançlarına sımsıkı sarılmaya devam etti. Devletin faşist terörünün kitlede yarattığı uzun süreli sinmişliğin aşılmasında büyük bir rol oynadı. Kürdistan'daki yeni halk atılımında çevresinin öncülerinden biri oldu. İHD'nin Adıyaman'da örgütlenmesinde değerli çabaların sahibiydi. Son olarak DEP'in Besni ve çevresinde örgütlenmesinde aktif görevler üstlendi.

3 Ağustos'ta kaybettiğimiz Halil Karakuş yoldaşımız inançlarıyla, mücadelesiyle ve bu uğurda yarattığı bütün değerleriyle mücadelemizde ve yüreklerimzde yaşamaya devam edecektir. ■

MUSA: GULA CİVATA

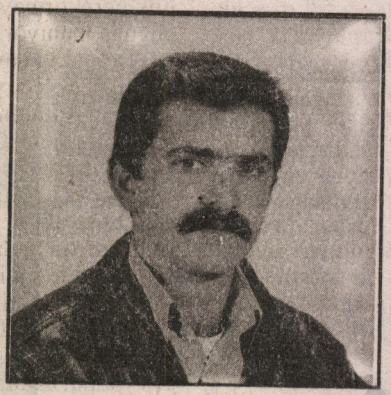

Musa Yoldaş (Musa AK) 1968 yılında işçi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi.

Ailenin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılardan dolayı daha küçük yaşlarda çalışma yaşamına atılmak zorunda kaldığı için okuduğu ortaokulu terk etti. Değişik işlerde çalıştı. Aile yaşamına ilişkin duyduğu sorumluluk, onun ileriki devrimci yaşamında da büyük bir sorumluluk ve titizlik duygusuyla hareket etmesinin zemini oldu.

Musa'nın yaşamı tanımaya başladığı yıllar, 12 Eyül faşizminin en karanlık yıllarıydı. Genelde Kürt ve Türk halkına, özelde de ailesine yönelik polis baskıları ve tehditlerinin sıkça yaşandığı bir ortamda büyüdü. Ailenin üçüncü çocuğu olmasına rağmen fiziğinin iriliğinden dolayı hakaretlere en fazla o uğruyordu.

Ağabeyinin cezaevinde bulunduğu yıllarda, hem onun hem de devrimci tutuklu kitlesinin en büyük destekçilerinden biriydi. Özgürlük tutsaklarına destek açlık grevleri ve eylemlerinde yerini aldı.

Musa'nın gerek bireysel özellikleri ve gerekse de içinde büyüdüğü bu yaşam koşulları ona çok yönlü, olumlu özellikler barındıran bir kişilik kazandırdı. Ulusal özgürlük ve sosyalizm kavgasında, siyasal gelişkinlikle paralel sosyal bir kişiliğe sahipti. Genç yaşına rağmen, yaşadığı çevrenin doğal halk önderlerindendi. Sosyal ve siyasal sorunlarda gençlerin, yaşlıların, kadınların danışmadan edemediği bir insandı. Gerçek anlamda bir "Gula Civata" idi, ama O, "Mihemedo" değil, "Devrimci Musa" idi.

Kürt halkının özgürlüğü ve sosyalizm davasına gönül vermiş her insana sahip çıkıyordu. Engin bir devrimci hoşgörüyü prensip haline getirmişti. En hararetli tartışmadan sonra bile karşıdakine bir çay demleyip barışmadan bırakmazdı. Bu sevgi, O'nda insanlığın

Gecenin Kıyısında

"Musa Yoldaşın Anısına"

/Orada
Eskimiş nice türküler vardı
Yitmiş nice öykü
Ve gazete küpürleri
Ve kontr inanışlı
Faili meçhul açıklamalar yapanlar
Vardı
Sen yoktun
Çoktun oysa
Acıdan dağlar gibi/

Olur mu?
Sürer mi bu kadar acep bu kan kasırgası
Hangi iklimlerde yaralı ellerle tutuşmuştuk
Hangi ilkbahara inanç büyütmüştük
Nerede terlemiştik
Hangi mendil silmişti alnımızdaki acıyı
Kimbilir
Belki o öldürüm silahını tutanlarda el yoktu
-Yüreğin yokluğu kesindi
Yoksa nasıl kıyarlardı
Dal fidana
Bir yaz sabahı
Güneş daha yüzünü göstermeden-
Göz de yoktu belki
Yağ dolu
İrin dolu bomboş iki çukur

Silahı tutan el
Tetiği çeken parmak
Vuran gez-göz-arpacık değil
(Düşün dostum dile kolay
(Nasıl çabuklaşıyor bu olay)
Yoksul kanından damıtılmış
İhanete boğulmuş
Çalınmış yetimin hakkı
Satılmış ırzın namusun bedeli Mark'tı Dolar'dı
Görseydin şaşardın Musa
Gözlerim nasıl dolardı
Şimdi mihnetsiz Gözlerin nişangah kahpe kurşuna
Kanın
--Kan aranıyor
Yoldaşa
Can aranıyor--
Gökteki yıldızca
Kanın
Eldeki bayrakça kızıl
Keşke isteyebilseydin
O saçma merasimleri istemediğini
Orak-çekiçce bir tahtırevan üstünde
Düzene son darbeyi de indirmeyi isteyebilseydin
Bilseydin ne şaşardı
O kaşarlanmış kan kokulu pezevenkler
Ne şaşardı anan
baban

Karın
Yoldaşların
N e s e v i n i r d i k

ilerleme mücadelesinde gereken yerini alma bilincinin esas kaynağını oluşturuyordu.

Musa devrimci ahlak ve ilkeleri yaşamının tüm alanlarında uygulamaya özen gösteren biriydi. Herşeyden önce kendi prensipleriyle samimiydi ve ne yaptığını iyi biliyordu. Kendi halkına ve baskı altındaki diline sevdalıydı. Yaşamın her alanında Kürtçe konuşmaya büyük özen gösterirdi. Şehir merkezinde gerçekleştirilen devrimci kitle eylemlerini çok seviyordu ve rahatlıkla denilebilir ki, Diyarbakır şehir merkezinde gerçekleşmiş ne kadar etkinlik varsa içinde gereken yerini almıştır. Son yıllarda bir market çalıştırıyordu. Kepenk kapatma eylemlerinde semt esnafının bir önderiydi. Eylemin bilincinde olmayıp, salt Musa'dan utanarak kepenk kapatanlar bile az değildir. Kafasına hiç yatmayan bir eylemde bile "Ben halkımla beraberim" (ki bu onun en çok kullandığı cümleydi) deyip eyleme iştirak edebiliyordu.

Bir devrimcide olması gereken gurura sahipti. Devrimci onurunu her zaman ve her yerde korumaya büyük bir özen gösterirdi. Devrimci gurur ve onur konusunda fazla politika yapmayı sevmezdi. Bu konuda düşman karşısında bile açık ve netti.

Özgürlük mücadelesinde, Kürt halkının devrimci güçlerinin mücadele birliğine büyük değer biçiyordu. Bu yöndeki her oluşumda yerini alıyordu. Nitekim bunun bugünkü somut ifadelerinden biri olan DEP'te de yerini aldı ve il delegesi oldu. O halkı ve halkının mücadelesine olan sevdasını, başka halklara küfrederek kirletmeyecek kadar enternasyonalist bir bilince sahipti. Türkiye devrimci hareketinin sadece olumsuzluklarını sıralamıyor, olumlu değerlerini de görebiliyordu.

Şehit düştüğünde 6 aylık evli olan Musa Yoldaş, mütevazi bir evlilik yaşamı sürdürüyordu. Mütevazi bir düğünle evliliğe adım atan Musa Yoldaş, kına gecesinde de o çok sevdalı olduğu "Kesk û sor û zer"i boynuna ve kınalı ellerine dolamayı ihmal etmemişti.

Mücadelede kararlı bir kişiliğe sahipti. Dostuna dost, düşmanına düşmandı. Bu konuda açık yürekli ve açık sözlüydü. Kürt halkının davasının artık fazla gizlilik gerektirmeyecek kadar meşru ve açık bir dava olduğuna inanıyordu.

Tanındığı çevrede dostlarının gülü, düşmana batan bir dikendi. Bu yüzden de Kürt halkının ve insanlığın düşmanı karanlık cinayet şebekesi ona daha fazla tahammül edemedi.

Düşmanını bile arkadan vuramayacak kadar engin bir insanlık ve devrimci gurura sahipti. Ama düşman için aynı gurur söz konusu değildi. Onu arkasından kahpece kurşunladılar, çünkü onunla yüzyüze döğüşecek cesarete sahip değildi düşman.

Musaların fiziğini ortadan kaldırarak halkımızın haklı davasını bastırabileceğini sananlar bir yanılgı içindedirler. Musalar ve onların büyük, soylu mücadelesi ölümsüzdür. Musa'nın başkoyduğu mücadelesi bugün büyük bir halkın mücadelesidir. Yüzbinlerce Musa, onun taşıdığı mücadele bayrağını taşımaya devam edeceklerdir.

Musa Yoldaş, ulusal özgürlük ve sosyalizm kavgasında şehit düştü... Kavga şehitlerin kanıyla ivme kazanıyor.

DEVRİM ŞEHİTLERİ ÖLÜMSÜZDÜR!

Vakit geceye mısra düşülmeyecek kadar geç
Duygulara tıkanacak kadar dar
Oysa ben
Kıpkızıl bir öfkeyle
En azından
İçtiğimiz çayın aşkına
Okuduğumuz gazetenin
Yediğimiz zeytin-ekmeğin aşkına
Senden uzakta sana takılacağım
Ve inan dostum
Dediği gibi o büyük şairin
Uğruna
Senin benim
Bizlerin
Yandığı yer için
Üzülmeyeceğim
ÜZÜLMEYECEĞİM
Ama
Sensiz ölümlere öfke büyüteceğim
ÖFKEBÜYÜTECEĞİM
Oysa zaman sensiz de geçer elbet
Pir Sultan'sız
Seyyid Rızo'suz
Mahir'siz
Deniz'siz geçtiği gibi
Dünya sizsiz de döner
Dönmeye mecbur
Yoksa kısa uzundan hakkını nasıl alır
Bayındır nasıl virane olur
Ama Yoldaş
İnan her çayın buğusunda

Şekerin tadında
Sigaranın dumanında
Radyo ajanslarında
Ve birgün özgür dağ kokusunda
Yani anlayacağın mutlu zafer havalarında
Gözlerimde
Hep senin o bitmek bilmez
O içten
Sıcak gülüşün
Oysa dünya nelere gebe
Neler konuşuluyor insan pazarlarında
Bir uğultu
Bir uğultu
Sarsılıyor bu çürümüş kabuk
Fitil tutuşmuş
Ateşe dönmüştür
Ve bir damla kan
Hiç bir yoldaş
Hiç bir can
Bir daha o kadar ucuza gitmeyecektir
Solan her gülün bedeli sorulacaktır

22.8.1993
M. Sait Alpaslan

KADIN ÖRGÜTLENMESİNE İLİŞKİN

A. Güldallı

10-11 Temmuz'da, İstanbul'da Emekçi Kadınlar I. Kurultayı yapıldı. Çok az insanın katılımıyla ilgisiz geçen bir kurultay.

Altmış milyon insanın yaşadığı ve bunun yarısını kadınların oluşturduğu bir toplumda kadın kurultayını üç-beş yüz kişinin izlemesi gerçekten içburkucu. Her türlü baskının, sömürünün, haksızlığın, eşitsizliğin, aşağılanmanın... olduğu, en ağır, en kötü şartlarda yaşanılan, çalışılan bir ülkede kadın sorunlarına kimsenin aldırdığı bile yok. İnsanlar duyarsız, ilgisiz. Toplumun bütünü olarak duyarsız.

Daha farklı olabilir miydi? Değil. Toplumsal ilişkiler bütün olarak değerlendirildiğinde farklı bir sonucun çıkabileceğini düşünmenin anlamsız olacağı görülür. Toplumsal sorunlara olan ilgisizlik, duyarsızlık bu konuda da kendini gösteriyor.

Toplum bütündür ama önce çözülmüştür. Çözülmüşlüğün her birimi kendi başına bir sorun, odak olduğu, kendi başına bir organizma olduğu kabul edilmedikçe, bu yaşayan her organizmanın birbirleriyle bağlantılar içine girmesiyle toplumsal bütünlüğün sürdüğünü görmedikçe toplumsal sorunları anlamak ve onlarla ilgilenmek de sözkonusu olmaz.

Her şeyden önce topluma önderlik etmek isteyen, toplumu devingenleştirmek isteyenlerin, grupların, örgütlenmelerin toplumun her kesitini irdelemesi ve her kesitin kendi özgül koşulları içinde sorunlarını çözümlemesi gerekir. Toplumu değiştirmek, yeni bir dünya kurmak, kitleleri kurtarmak isteyenlerin sadece iktidar olmalarıyla her şeyin düzeleceği kuru mantığı, toplumu kurtarmak bir yana toplumu anlamaktan bile uzaklaştırır. Toplumsal sorunlara ilgisizliğin nedenlerinden en önemlisi, toplumun her kesitinin kendine özgü sorunlarının olduğunu, sorunların özgül yöntemlerle çözümleneceğini kabul etmemektir.

Toplumcu siyaset güden herkesin, her yapının toplumun her sorunuyla öncelikle ilgilenmesi, sahiplenmesi, çözüm araması gerekir. Oysa görülen duyarsızlıktır. Sonuçta toplumdan kopma kaçınılmaz olmaktadır. Boşluk, ya başkalarınca doldurulmaya başlanıyor veya o kesim sorunlarıyla yüzüstü bırakılıyor. Düzenin değişmesi için yapılan çağrılar, eylemler etkisizleşiyor. Çünkü toplumsal mücadele ancak bütün alanları kapsadığında, bütün sorunları ciddiyetle içerdiğinde destek bulur ve etkin olur.

Toplum bir acaip. Her kesitin kendi sorunlarının ötesinde bir sorunun olabileceğini düşünmüyor veya önemsenmiyor veya başkalarının sorunu olarak görülüp onlara bırakılıyor. Bir çevre sorunu, barış sorunu, kadın sorunu vb. sorunlar sanki başkalarına aitmiş gibi algılanıyor ve kimse sahip çıkmıyor. Herkes kendi ilgi alanının dışına itiyor. Bu sorunlar toplumun sorunlarıdır, bugünden çözüm aranmalıdır. Bütün sorunların tek çözümünün gelecekteki bir toplumsal kurtuluşla sağlanacağını öngörüp, bu sorunlarla bugünden uğraşmamak, toplumsal sorunları anlamamanın, çözüm aramamanın göstergeleridir.

Toplumun ivedi kadın sorunu vardır. Başlıbaşına ve çok önemli bir sorun olarak vardır. Şimdi de var, sonra da olacak. Çünkü her ne kadar kadın ve erkek insan kategorisini birlikte oluşturuyorlar, insanı oluşturuyor olsalar da, tarihin derinliklerinden akıp gelen birbirlerinden farklı özelliklere sahipler. Bu farklılık her toplumsal yapı içinde farklı sorunlar doğurur. Bir başka neden, kadın sorununun doğmasına bir başka neden, toplumsal yapının özelliğidir.

Kadın sorununu geniş kapsamlı ve şiddetli kılan en önemli etken toplumsal üretim biçimi ile bu biçime bağlı olan ilişkilerdir.

Bunun ötesinde ulusal sorunla da yaşanmaktadır. Kadın, özgürleşmemiş ulusun kadınları bu sorunun basıncı altındadır. Kendi kimliğini bulmada daha ağır baskıyla karşılaşmaktadır. Başka ülkelerde çalışan kadınlar en alt katman olarak görülmektedir. Bunların ötesinde sorunlarla da yüzyüzedir. Kapitalizm öncesi üretim biçiminin ilişkileri aile içine en canlı biçimde yansımaktadır. Nesnelliği bütünüyle ortadan kalkmış olan bir ortamda bile ilişki canlı olarak yaşamaktadır. Hatta en çarpıcı olan da budur. Nesnel temeli kaybolmuş ilişkiler kadın-erkek, aile ilişkilerini derinden etkilemeye devam etmekte ve bu etki daha çok kadının zararına sürmektedir.

Kirli savaşın yıkımı altında daha çok ezilmektedir kadın. Bu başka toplumun yaşamadığı bir çiledir. Fiziksel saldırıya uğradığı gibi en kötüsü kadınsal değerleri sınırsız, yabanıl saldırıyı yaşamaktadır.

Emekçi kadınlar işyerlerinde ücretli sömürünün dışında aile içinde de doğal hizmetçi konumunda kalmaktadır. Çalışması ve sömürülmesi iki misli artmaktadır. Bu da çalışan kadının daha farklı sorunu olmaktadır. Bunun gibi toplumun her kesiminde kadın farklı sorunlarla karşılaşmaktadır. Her kesimin genel sorunlarla birlikte daha özel sorunları olduğu ve sorunun boyutuna göre kadını etkilediği ortadadır. Sorunlara çözüm için çıkış noktası ne toptancı bir çözüm önerip geleceğe ertelemek, ne de herkesi kendi yazgısına terketmektir.

Toplumun her kesimi kendi farklılığının bilincine vararak öncelikle kendi kategorisi içinde örgütlenmelidir. Toplumun her gün biraz daha çözülmeye uğradığı bir ortamda her kesim kendi sorununa sahip çıkmadıkça ve kendi sorununun bilincine ulaşmadıkça başkalarının kendisi için bir şey yapmasını beklemek boş olacaktır. Her kesim kendi alanında örgütlenmeden toplum-

sal eylemliliği, duyarlılığı artırmanın bir yolu olamaz. Ancak bu dar örgütlenmeler genel mücadeleye bağlanmadıkça etkili bir işlev de görmez. Mutlaka toplumun her kesimini kucaklayan bir örgütlenmeye bağlanmalıdır.

Kadın sorunu ve örgütlenmesi daha karmaşık ve uzun erimlidir. Her şeyden önce kadınların kimlik, kişilik kazanmaları ve erkekle denklik içinde olmaları için bağımsız örgütlenmeleri zorunludur. Bağımsız örgütlenmelerini, kadın kişilik hak ve özgürlüklerini bütünüyle kazanmaları için oluşturmaları ilk koşuldur. Bu örgütlenme genel kadın örgütlenmesidir. Buna bağlı olarak her katmandaki kadınlar kendi özel konumlarına uygun örgütlenmeleri de yapmalıdır.

Kadının önce kendi bilincine varması, kendisine kişilik ve konum kazandıracak örgütlenme ve mücadeleyi bağımsız olarak oluşturması kaçınılmazdır. Bu kendine sahip çıkmadır. İçinde bulunduğumuz toplum bunu bütünüyle doğrulamakta, bu yönde zorlamaktadır.

Emekçi Kadınlar Kurultuyı'na olan ilgisizlik bunu kanıtlamaktadır. Toplum kadın sorununun varlığından bile habersizdir. Toplumsal sorunlarla ilgilenenler ise her şeyin çözümünü ileri bir tarihe ertelemiş ve bütün eylemliliklerin çözümünü kendi siyasal doğrultusunda görmekte, ona bağlamaktadır. Ya her şeyi kendi denetiminde görmek istemekte, ya da kendi dışındakini kendi yazgısına terketmektedir.

Toplum henüz yeterince bağımsız davranma düşüncesinden yoksun. Her şeyin merkezi noktalardan belirlenmesini bekleme alışkanlığını bütünüyle terkedemedi. Bu yüzden her şeye tek merkezci, her şeye toptancı bakıyor. Toplumsal sorunların çözümü ve anlaşılması böyle bir yaklaşımla olmaz. Mesleki örgütlenmeler yaygınlık kazandı. Bu konuda önemli bir sorun yok. Bağımsız mesleksel örgütlenmeler yürütülüyor ama her alanda bu yaygınlaşmadı. Birçok konuda tamamen kapalı bu yol. Örneğin çevre sorununu, toplumcu siyaset güden çevreler bağımsız çevre örgütleri yaratma yolunda ciddi bir adım atabilmiş değiller. Bunun gibi kadın sorununda da bir duraksayış, çekingenlik, ilgisizlik var. Toplumun yarısını oluşturan kadınların çok ağır, çok karmaşık sorunlarının çözümü için bağımsız kadın örgütlenmesi ilgi görmüyor. Tersi bir durum olması gerekirdi. Daha çok desteklenmeli, ilgilenilmeliydi.

Kadınlar uyanacak mı?

Bu olumsuzluğun bir nedeni de kadınların kendileridir. Hiç bir toplumsal olaya katılmayanlar bir yana, başka etkinlikler içinde olup ta doğrudan kadın sorunuyla ilgilenmeyen önemli bir kesim var. Sendikalarda, partilerde, derneklerde vb. etkinlikte bulunan kadınlar aynı enerjiyi kendi öz sorunları için de harcasalar elbette ki kadının bağımsız örgütlenmesi ve mücadelesi daha ileri düzeylerde olur. Bağımsız olmayı karşıt olmakla eş tutmanın, bağımsız davranmaktan ürkmenin yansımaları bunlar. Bağımsız kadın örgütlenmesi demokrasi ve ulusal mücadeleye güç katar. Mesleksel örgütlenmelerin sınıf mücadelesini bölmediği, onu engellemediği, tersine dar anlayışla yaklaşılmadığında genel mücadelenin bir halkasını oluşturuyorsa, bağımsız kadın örgütlenmeleri de genel mücadeleyle bütünleşebilir.

Siyasal örgütlenmelerin iyice ayrıştığı ve her örgütlenmenin alanı hemen hemen kesin bir biçim kazandığı bir dönemde ulusal düzlemde kadın örgütlenmelerinin ayrışması da yadırganacak bir olay değildir. Herkes kendi toprağında, kendi ulusal biçimlenişine uygun bağımsız kadın örgütlenmesini kurmakla gerçekçi bir programı yaşama geçirebilir. Toplumsal, ulusal mücadelenin çok ileri gittiği bir toprakta her şey daha ileri boyutta yaşanmakta. Her ulusun kadınlarının karşılaştığı sorunlar daha farklı olmaktadır. Bu farklılığı önemsizleştirip tek çatı altında toplamak işlevsizliğe iter. Sorunlara farklı boyutlarda yaşayan farklı ulusların kadınları kendi birincil ivedi sorunlarını gündemde tutamazlar, çelişkiye düşülür ve sonuçta işlevsiz örgütlenme olur. Siyasal plandaki ayrışmalar nasıl kaçınılmaz olmuşsa, her ulusun kadınları da kendi bağımsız örgütlenmelerini ulusal topraklarında, ulusal biçimlenişlerine uygun oluşturabilmelidir.

Kadın sorunu (sadece) kadınların sorunu da değildir. Bu sorun erkeklerin sorunudur da. Çünkü toplumu oluşturan bireylerin bir kısmı özgür değilse diğer bir kesimi de özgür olamaz. Eğer toplumun yarısı daha fazla eziliyor haksızlığa uğruyorsa, diğer yarısının mutlu olabileceği düşünülemez. Kadınlar ne kadar ağır sorunlarla karşı karşıya kalırsa o ölçüde toplumun bütünü ağır sorunlarla bunalır. Bu yüzden, toplumun bütününün kadın sorununun çözümünde etkinlik göstermesi zorunludur.

Yaşanılan bunun tersini gösteriyor. Toplumcu düşünceleri savunan, toplumcu amaçlar güden, çağdaş olmayı ölçüt kabul edenler bile gerçekten bunun gereğini yerine getirmiyor, yaşamıyor. Varolan üretim biçiminin ve üretim ilişkilerinin dayattığı yaşam biçiminin dışına taşamıyorlar. Gelenekselliğin sürdürücülüğü ağır basıyor. Değiştirici, dönüştürücü olma, düşünceleri yaşama geçirme unutuluyor, geleneksel olanın sınırları içinde, alışılmışdayatılmış yaşam biçimi içinde kendini sorgulamadan ilişkiler sürdürülmeye çalışılıyor. Sonuçta herkes rolünü ve yerini kabul etmiş gözüküyor, eski yaşam biçimi durmadan yeniden üretilerek sürdürülüyor. Kimin mutsuzluğu pahasına? ■

Mezopotamya Kültür Merkezi ile Güney Kürdistan Kürt Federe Devleti Kültür Bakanlığı arasında parafe edilen anlaşma çerçevesinde, 1 Eylül 1993 tarihinde MKM'de bir toplantı düzenlendi. Toplantıda bir konuşma yapmak ve Kürt Basın Çevreleriyle tanıştırılmak üzere davet edilen FKD Kültür Bakanı Şêrko Bêkes, ilgili basın çevrelerininde hazır bulunduğu bir toplantıda konuşma yaptı. Aşağıda Federe Kürt Devleti Kültür Bakanı Şêrko Bêkes'in yaptığı konuşmanın özetini bulacaksınız.

Güney Kürdistan Federe Devleti Kültür Bakanı Şêrko Bêkes:

"KAPSAMLI SORUNLARLA YÜZYÜZEYİZ"

"Çeşitli yayın çevrelerinden siz aydınlarla birarada bulunmaktan mutluluk duyuyorum. Bildiğiniz üzere parlamentomuz, ülkemizde yapılan demokratik seçimler sonucunda oluştu. Ülkemizde yalnızca parti ve örgütler değil, sıradan insanlar da silahlı oldukları halde, seçimler esnasında ciddi, demokratik girişimi gölgeleyecek herhangi bir olay olmadı. Seçimlere kadınlarımız da katıldılar. Seçimimiz halkımızın hemen tümünün katılımı sonucuna dayanmıştır. Seçimleri iki büyük parti PDK ve YNK kazandı. Sonradan Komünist Partisi ve Demokratik Asuri Partisine birer sandalye verildi.

Ben kendim tayin ile değil seçim ile meclise girdim. YEKİTİ listesinden seçime girdim ve bundan onur duyuyorum.

Seçimi iki büyük parti kazandığından, bu durum parlamento ve hükümet oluşumuna da yansıdı. Meclis Başkanı PDK'dan, Hükümet Başkanı da YNK'dan seçildi Hükümet işleri büyük ölçüde bu iki büyük parti tarafından yürütülmektedir. Şu anda hükümetteki partiler arasında ciddi herhangi bir sorun bulunmamaktadır. Demokratik kazanımların korunması ve geliştirilmesi için iki parti arasında tam bir görüşbirliği oluşmuş bulunmaktadır.

İki temel kazanımımız vardır: Demokrasi, özgürlük. Ki bunlar sadece Güneyin kazanımı değil tüm Kürdistan'ın kazanımlarıdırlar. Ve böyle görülmelidir. Bütün Kürdistani güçlere değer vermekteyiz, onlar bizim değerlerimizdirler.

İki acı tecrübemiz var: Biri Şêx Mehmûd Berzenci'nin hükümet denemesi, diğeri Mehabad'dır. Bu tecrübelerden ötürü çok temkinli davranmaktayız. Biz Kürtler bir bütün olarak, bir olarak görülmeliyiz. Kuzey Kürtleri bizim gözlerimizdir, işgal altındaki İran Kürtleri bizim yüreğimizdirler. Bizim kazanımımız hepimizin kazanımıdır ve bunun korunması da hepimizin görevidir.

YALANCI KARDEŞLİK İSTEMİYORUZ

Çok önemli sorunlarımız var. Biri genel ambargo, diğeri bugünkü ekonomik durumumuzdur ki bunlar büyük sorunlarımızdandırlar. Sanayi işletmelerimiz çalışmamaktadır. Hükümetin denetimi dışında kimi ekonomik, ticari faaliyetler var. Bunları denetim altına almak

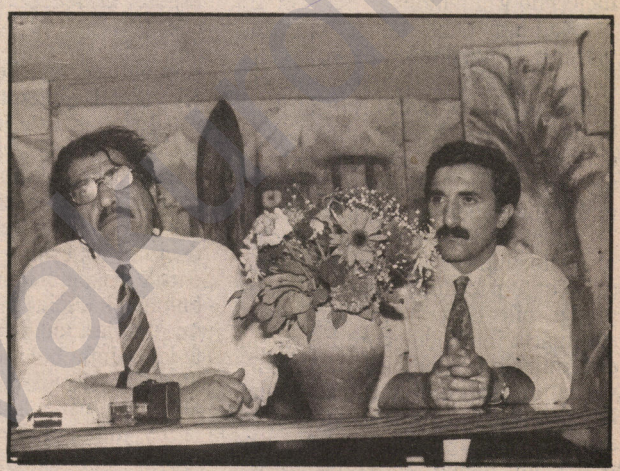

F.K.D. Kültür Bakanı Şêrko Bêes

istiyoruz. Ekonomik faaliyetin denetimini ve merkezileştirilmesini istiyoruz. İki önemli geçim kaynağımız var: Gümrük ve iç ticaret. İç ticaretin düzen ve koordinasyonunu sağlamaya çalışıyoruz. Devrimci bir sabır ve çabaya ihtiyacımız var. Önce kendimize sonra halkımıza ve sonra da dünya demokratik güçlerine güveniyoruz. Onların yardımlarından yararlanmak istiyoruz. En büyük sorunumuz ekonomidir. Ekonominin düzenlenmesi ve çevre devletlerle ticari ilişkilerimizi geliştirmek istiyoruz.

Federasyonun, parlamento kararıyla resmen ilan edilmesi en büyük kararımızdır. Kürt ulusunun en büyük isteği işgalci ülkelerin halklarıyla eşit haklar elde edebilmektir. İşgalci ülkelerde iyi birer demokratik rejim olsaydı sorunlarımız bu kadar büyümezdi. Yalancı kardeşlik istemiyoruz.

Diğer bir sorunumuz ordunun düzenlenmesidir. Hükümet, ordu oluşturma kararını almıştır. Karar uygulanmaktadır. Kürdistan'daki kitlelerin silahtan arındırılması uzun bir zaman alacaktır. Amacımız partileri, grupları ve tekil bireyleri silahtan arındırmak ve düzenli orduya tam geçişi sağlamaktır. Yönetime geldiğimizden bu yana çok yoğun çabalar sarfettik ama sorunlarımız o kadar büyük ki çaresiz kaldığımız durumlar olabilmektedir.

Kültür Bakanlığı önemli bir bakanlıktır. Bakanlığı-

mız bünyesinde 1350 kadro istihdam edilmiştir. Süleymaniye ve Hewlêr de Genel Müdürlüklerimiz vardır. Muhtelif alanlara bakan Genel Müdürlüklerimiz bulunmaktadır. Eserler Genel Müdürlüğü, Radyo TV Gen. Müd, Spor Gen. Müd, Basın-Yayın Gen. Müdürlüğü gibi. İki günlük gazetemiz var: PDK ve YNK'nın ayrıca haftalık gazeteleri de vardır. Parti görüşlerini özgürce yayınlamaktadırlar. Saddam görüşlerini içeren yayınlar da serbest satılabilmektedir.

Demokrasiyi günlük yaşama sokmaya çalışıyoruz. Kazancımız tüm Kürdistanındır. Kayıp da hepimizin olacaktır. Bölgede demokrasinin önemli bir örneğini vermekteyiz. Hêrim adlı haftada iki kez yayınlanan resmi bir gazetemiz vardır. Ayda bir Karwan adlı bir dergi çıkarmaktayız. Çocuklar için ayda bir yayınlanan dergi çıkmaktadır. Karwan dergisinin Arapçası da çıkarılmaktadır. Bakanlığımızın günde bir saatlik TV programı yayın hakkı var.

Partilerin hükümetten daha fazla ve daha köklü dış ilişkileri var. Bunu henüz aşamadık. Partilerin kendileri bizden daha fazla yardım alabilmektedirler. "Tüm Kürdistan'a yönelik radyo ve TV yayınlarını neden başlatmıyor sunuz?" diye sorarsanız cevabım şudur: Paramız yok.

GÜZEL AMA HASTA BİR KIZ

Kürdistan'ı çok güzel ama hasta bir kıza benzetiyorum. İyileşmesi için hepimizin yardımına ihtiyacı var. Çok sorunumuz var, bunları süratle çözmek istiyoruz. Avrupa ve diğer Kürt kardeşlerimizin bize epey yardımları olabilir, biraz daha hareketlenseler yükümüzü bir hayli hafifletirler. Çok zengin bir ülkemiz var. Her yanda petrol kuyuları var. Yeraltı zenginliğimiz çoktur. Ne yazık ki bunlardan yararlanma imkanlarına sahip değiliz. Eğer kaynaklarımızı işletebilirsek bölgede iyi bir konum elde edebiliriz.

Tarım alanında önemli bir iş başardık. Köylülerimiz her türlü imkansızlığa rağmen köylerine dönüp topraklarını işlettiler. Bildiğiniz gibi toplam 4 binin üzerinde köyümüz ortadan kaldırılmıştı. Köylülerimizi, yıkılan köylerine yerleştirip toprağı işlemeleri konusunda bir hayli yol aldık. Halepçe ve Qeladiza yok edildi. Onların yeniden imarı için yoğun çaba sarfetmekteyiz. Bunun hiç de kolay olmadığı açıktır. Hükümet olarak ne yazık ki yeterli bir yardım yapamıyoruz; insanlarımız kendi yaşamlarını kendi imkanlarıyla düzene koymaya çalışıyorlar. Yeniden inşa projelerimiz var. Ancak ambargo dolayısıyla malzeme tedarikinde güçlük çekiyoruz. Ambargonun etkileri kültürel faaliyetlere kadar yansımaktadır. Kağıdı, kalemi vb. kaçakçılardan temin ediyoruz. Halkın alım gücü yok denecek kadar düşük. Birçok alanda sübvansiyona gitmek zorunda kalıyoruz. Örneğin 17 bin liraya mal olan bir dergiyi 3 bin liraya satıyoruz.

GÜVENCEMİZ HALKIMIZDIR

Güvendiğimiz tek şey halkımızın özgürlük konusundaki kararlılığıdır. Aç kalmaya razı ama Saddam diktatörlüğüne boyun eğmeye razı değil. Birçok yazarımız var. Ama hiç biri kendi imkanlarıyla kitabını basabilecek durumda değil. Gücümüzü ancak gazete basımında yoğunlaştırabiliyoruz.

Kürt Yayıncılar Birliği, Sanatçılar Birliği'nin hemen hergün Süleymaniye ve Hewlêrde alanlarıyla ilgili etkinlikleri var. Özgürlük ve demokrasi fikrinin halkımız arasında geliştirilip güçlendirilmesi en çok önem verdiğimiz sorundur.

Avrupa'da yaşayan bir çok aydın ve kalifiye insanımız var. Ekonomik durum nedeniyle yurda dönememektedirler.

Hükümetimizin kültür sorunlarına ilişkin bir dizi toplantısı olmuş ve kararlar almıştır. Biz kadınlarımızın yaşamın tüm alanlarına çekilmesine önem vermekteyiz. Kadın-erkek eşitliğinin her alanda sağlanmasına önem vermekteyiz. Çocuklarımızı çok seviyoruz, onların tam yetişmeleri için elden gelen çabayı sarfediyoruz.

Hükümeti bir devrim hükümeti gibi görmek gerekir. Ben de bu devrim hükümetinin kültür bakanıyım. Önce şairim, sonra bakanım. Bakanlık geçicidir. Benim için kalıcı olacak olan şairliğimdir. Ama bakanlık bir ulusal görev olarak önüme gelmiştir. Elimden geldiğince bu görevi layıkıyla yerine getirmeye çalışmaktayım. Aslında bizim sorunumuz 30 milyonluk bir kitlenin sorunudur. Geleceğe güvenle bakıyorum. 5-6 sene öncesine göre epey mesafe almış bulunmaktadır Kürt sorunu. Hükümetimizin varlığı- geleceğe güvenle bakışımızın somutlaşan bir gerekçesidir ve Kürdüm diyen herkesin koruması gereken bir kazanımdır.

Mezopotamya Kültür Merkezi ile birbuçuk ay öncesinde bir protokol imzaladık. Şu anda otuza yakın Kuzey Kürdistanlı aydın Güney Kürdistan'da bulunmaktadır. Tabi kendi imkanlarıyla. Karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesinden yanayız. Kültürel etkinliklerin arttırılması ve bu etkinliklerin teatisinden yanayız.

Spor liginin oluşması için yardımlarınıza ihtiyacımız var. Biz bu konuda çok geriyiz.

Karşılıklı ilişkiler içerisinde dildeki uzaklaşmışlığı giderebiliriz. Hepimizin önünde tarihi bir fırsat var ve bunu iyi değerlendirmemiz gerekir. Tüm Kürdistan sathında kültürel köprüleri yeniden tahkim etmemiz gerekmektedir. Dünya gözünde sadece iyi savaşçılar olarak görünmek istemiyoruz. Kendi değerlerimizi, kültürel değerlerimizi dünyanınkine katmalıyız. Kürtlerde bir hayli iyi sanatçılar var. Biz şiirimizle, hikayemizle, romanımızla vb. dünyaya daha fazla kendimizi tanıtabiliriz. Ama önce birbirimizi iyi tanımamız gerekir. Çünkü uzun yıllar önce birbirimizi kaybetmiştik. Aramızdaki köprüleri sağlamlaştırmalı ve yenilerini kurmalıyız. Ülkemizin ve milletimizin birliğini her şeyin üzerinde tutuyoruz. İki şeye ihtiyacımız var. Baskılar nedeniyle dilimiz iki-üç şiveye bölünmüştür. Bu bir gerçekliktir ve emir ve kararlarla çözümlenemez. Bu Kürt ulusunun kaderine bağlıdır. Kiril, Latin ve Arap alfabelerini kullanıyoruz. Bu sorun öyle kolayca çözümlenecek gibi değil... Dildeki uzaklaşmaları yakınlaştırmamız mümkündür. Bu konuda karşılıklı olarak diyalog içerisinde olmak gerekir. Şivelerin biribirinden kelimeler alması yakınlaşmada rol üstlenebilir. Dil ulus bilincinin aracıdır. Tarihimize önem veriyoruz. Tarihimizi çocuklarımıza öğretiyoruz. Güney Kürt çocuklarının Latin harflerini öğrenmelerini istiyoruz.

3-4 milyon civarında Dimilî insanımız var. En iyi Kürtler bunlardır diye düşünüyorum. Kendi lehçeleriyle okuyup yazabilmelidirler.

Azınlıklar özgürleşmeden bizim özgürleşmeyeceğimizi biliyoruz. İki ayrı genel müdürlüğümüzden birinin Türkmen, diğerinin ise Asuri kültürüyle ilgili olduklarını söylemek istiyorum." ■

Abdullah İzetpur İle Söyleşi*

DOĞU KÜRDİSTAN'DA POLİTİK VE KÜLTÜREL DURUM

Çeviri: Sadık Kolusarı

Abdullah İzetpur, Iran Kürdistan Demokrat Partisi (İKDP)'nin en yaşlı üyelerinden birisidir. Şah zamanında 12 yıl boyunca tutuklu kalmıştır. IKDP yöneticilerinden olup şimdi partinin Almanya temsilcisidir.

Kürdistan Bugün: "İran" Kürdistan'ındaki politik ve kültürel durum nasıldır?

Abdullah İzetpur: Molla rejimi tüm çabalarına rağmen halkı baskı altına almak için Kürt halkı arasında destek bulamıyor. Ayrıca Kürdistan'daki insanlar haklarından yoksun kalmaktan ve günlük kötü yaşamından İslam Cumhuriyetini sorumlu tutuyor ve düşman görüyor. Birkaç yıl önce İKDP kendi yayın organı "Kürdistan"da halkı rejimin zorla dayattığı silahlı savaşa karşı kendi politik ve ekonomik mücadelesini güçlendirmeye çağırdı. Bu arada özellikle entellektüeller, öğretmenler ve öğrenciler ulusal görevlerini yerine getirmeye davet edildi. Memnuniyetle belirtebilirim ki, ayaklanmanın şu şekli şehirlerde giderek gelişti. Böylesi bir gelişim işareti halihazırda Bukan, Sanandadj ve Safez'de vardır. Korkunç baskı ve takip altında, entellektüeller, Kürt dili ve kültürünün gelişimi için çabalarını devam ettiriyorlar. Partimizin kadroları ve peşmerge; köylerde, şehirlerde, dağlarda ve caddelerdeki birçok askeri kontrol karakollarına rağmen ölümü göze alarak örgütlü mücadeleyi yönetmektedir. Bu arada halkın sınırsız desteğinden yararlanıyorlar.

Kürdistan Bugün: Size göre "Irak" Kürdistan'ındaki yeni gelişmeler bütün Kürdistan kamuoyuna hangi etkilerde bulunur?

A. İzetpur: Diğer Kürdistan parçalarındaki halk, olayı devamlı dikkatlice takip etti. "Irak" Kürdistan'ı halkının İran ve Türkiye'ye kitlesel kaçışı sırasında "İran" Kürtleri mültecilere elinden geldiği kadarıyla yardım etti. Bundan sonra "Irak parçasında" seçim koşulları doğduğunda ve Kürt parlamentosu oluştuğunda bizim insanlar olayı tereddüt etmeden, doğrudan doğruya kutladılar. Halkımız gelecekte hareketini etkileyecek olan kardeşlerinin başarı ve sorunlarından kesinlikle gerekli tecrübeleri alacaktır.

Kürdistan Bugün: KDP liderinin öldürüldüğü Berlin'deki terör saldırısı hakkında ne düşünüyorsunuz?

A. İzetpur: Molla rejimi İran ve yurtdışında gerici tertiplerin içinde, rehine alma ve terör saldırılarının hazırlanmasında ta başından beri yer almıştır. Sebebi çok açık: Bu yönetim iktidarda kalabilmek için terör, idam ve işkenceden başka yöntem bilmiyor. Böyle olunca ayaklanmayı örgütleyen ve halkın desteğeni kazanan bir parti olarak İKDP sürekli devlet ve terörünün asıl hedefi olmuştur. Geçen yıllarda partimizin iki dostu ve partimizin beş tane üst düzey politikacısı -her iki genel sekreter Dr. Kasımlo, Dr. Şerefkandi, yine iki merkez komite üyesi ve yine yönetici bir kadro- Viyana ve Berlin'deki terör saldırılarında İran İslam Cumhuriyetinin yardakçı ajanları tarafından katledilmişlerdir. Her iki katliamın da Avusturya ve Almanya'daki İran konsolosluklarında planladığı açık. Dr. Kasımlo ve arkadaşına yapılan suikastten sonre teröristler İran devletine verildiler ve cezasız kurtuldular. Bunun molla rejimini cesaretlendirdiği açık ve Berlin'deki terör saldırısı bu politikanın bir sonucudur. Berlin'deki yoldaşlarımıza yapılan suikastten sonra İran-KDP, Kürt partilerinin hepsi, İran muhalefeti ve sayısız Avrupa politikacısı Molla rejimini olaydan direkt sorumlu gördüler. Bu iddialar daha sonra Stern, Tagesspiegel ve Focus gibi dergilerde doğrulandılar.

Almanya'nın sorumlu politikacıları ekonomik çıkarlarından dolayı teröristlerden birkaçını tutuklayan polis tatbikatlarına karışıyorlar. Alman ve İran yönetimi arasında sağlanan kazançların zedeleneceğinden korkuluyor. Şimdi basının, Avrupa'daki ilerici partilerin ve insanların görevi; uluslararası anlaşmalara imza atmış, aynı zamanda konsolosluk gibi devlet müesseselerinin yardımıyla karşıtlarını öldüren bir yönetimin cezasız kurtulmaması için uğraşmaktır. Almanya yönetimi insan haklarına riayet ve yeni bir dünya düzeni talebinin, bu kanlı olaylara karşı susmakla bağdaşıp bağdaşmadığını kendi kendisine sormalıdır.

Kürdistan Bugün: İran-KDP'sinin "Komala" (1) ile ilişkileri nasıl?

A. İzetpur: İlişkilerimiz halihazırda iyi. "İran" Kürdistan'ında henüz bir cephe oluşumu yok.

Kürdistan Bugün: Böyle bir cephe oluşumu için hangi imkanlar var? Partiniz bu yönlü ne gibi somut adımlar attı?

A. İzetpur: Partimiz İran'daki parti ve örgütlerin bir cephe içerisinde işbirliğini daima istemiştir. Maalesef parti ve örgütler arası farklardan dolayı bu amaç gerçekleştirilemedi. Buna rağmen partimiz, "İran" Kürdistan'ındaki diğer

parti ve örgütlerle birlikte bir cephe içerisinde çalışmaya isteksiz değil. İran KDP'sinin "İran" Kürdistan'ında çalışan tüm gruplarla iyi ilişkileri var. Bizimle bir cephe kurma kararı verecek bir parti veya örgüt için bizim taraf hazırdır diyebiliriz.

Kürdistan Bugün: Kürdistan'ın çeşitli parçalarındaki partiler arasında Kürt Ulusal Kongresinin kurulması tartışmaları var. Size göre bu düşünce nasıl gerçekleşir ve İran-KDP'si şimdiye kadar bu amaçla hangi girişimlerde bulundu?

A. İzetpur: Bu tartışmalar bizim için yeni değil, fakat buna rağmen çok zor. Dr. Kasımlo daha o zaman bu amaca hizmet etti. Bana göre Kürt partileri, onları uluslararası alanda hukuken temsil eden bir delegasyon üzerine uzlaşabilirler. Bununla birlikte delegasyon Kürdistan'ın tek tek parçalarını tartışmaya koyabilmelidir. Elbette O, herhangi bir parti programını kabul edip onun propagandasını yapamaz. Her parçada çeşitli partilerin Otonomi, Federasyon ve (tam) bağımsızlığa kadar farklı amaç ve taleplerinin olmasından dolayı bu oldukça önemlidir. Bugün delegasyon, örneğin, İran, Suriye ve Türkiye'deki Kürtlere politik özgürlükleri ve ulusal hakları için verdikleri mücadeleyi desteklerken, Irak'taki Kürtlere kendi amaçları olan Federasyon için yardım etmelidir. Eğer daha sonra Kürdistan'ın tüm parçalarında ulusal parlamentolar kurulursa, bu delegasyon tek parlamento için başlangıç olacak. Görüşüme göre, böylesi bir durumda, her parçadaki Kürt halkının demokratik hakları emniyet altına alınırken, bu şekilde uluslararası düzlemde tüm Kürdistan parçaları kendi sözcülerine sahip olabilirler.

Kürdistan Bugün: İran muhalif örgütleri ve partileri - solcusundan milliyetçisine kadar- şimdiye kadar bir temel üzerinde birlikte çalışamadılar. Sizce bu ayrılık nereden geliyor?

A. İzetpur: Bunun için bir çok neden var. Bana göre en önemlileri: Birincisi; hem solcular hem de milliyetçiler halk arasında entellektüeller arasında örgütlenmişlerdir. Bu sebeple her problem sonu gelmeyen tartışmalara ve ideolojik dengesizliklere yolaçıyor. Diğerlerine gelince, toplum gerçeklerine uyan programları yok, bu yüzden toplumsal gerçeklikten çok uzaklar. Değişen dünya politikaları ve gelişmeler bu grupları çok etkiliyor, bunun sonucu olarak sürekli taktik ve stratejilerini değiştiriyorlar.

Kürdistan Bugün: Bu örgütler Kürt sorununa açık yanıt veremediler. Bu grupların farklı durumlarını izah edebilir misiniz?

A. İzetpur: İlaveten bazı grupların açık düşünceleri var. Örneğin Monarşistler: Bunlar diğer ulusların her türlü haklarına karşılar. Kültürel otonomiyi bile reddediyorlar. Solcu gruplar eski Sovyetler Birliği'ndeki yeni gelişmelere kadar, Sovyet etkisinde bir ulusların kederini tayin hakkı anlayışını propaganda ettiler. Şimdi bu gruplar "ulusal haklara" resmen karşı değiller fakat, bunu nasıl gerçekleştirecekleri hala belli değil. Milliyetçiler arasında öyle farklı düşünceler var ki, durumlarını tam tespit etmek mümkün değil.

Kürdistan Bugün: Yukarıda sözü edilen gruplar İran-KDP'sini bir cepheye çekmek istiyorlar. Bu İran'daki Kürtlerin Kendi Kaderlerini Tayin Hakkını savunmada değişiklik olmasından kaynaklanan bir ilgiden mi ileri geliyor yoksa İran-KDP'sinin halk içindeki gücünün etkisiyle mi?

A. İzetpur: Bizce muhalif bir cephenin oluşum fikri sizin sorduğunuz sorudan farklıdır. Demek istediğim İran-KDP'si, grupları bir cephe yönünde hareketlendirmek istiyor. Yazık ki, bunu bugüne kadar beceremedik. Fakat onların İran-KDP'sine sempatisinin iki nedeni olabilir. Birincisi, Kürt halkının İran-KDP'sine olan güvenidir. Diğeri yıllarca süren ayaklanmanın sonucu ve İran-KDP'sinin gerçekçi politikasıdır.

Kürdistan Bugün: İslam Cumhuriyetinin dış politikasını, özellikle panislamizmi, Türkiye'deki pantürkizme karşı kullanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

A. İzetpur: Sovyet sisteminin dağılışından sonra her iki devlet, İran ve Türkiye Orta Asya Cumhuriyetlerini etkisi altına almaya çalıştılar. Bu cumhuriyetlerin kendilerini bir diktatörlükten kurtulduklarını ve bağımsızlıkları ve birçok sorunlarıyla meşgul olduklarını dikkate almadılar. Böylece ne islam Cumhuriyeti tam diktatörlüğüyle ne de Türkiye sert tutumuyla Kürtlere ve diğer uluslara karşı başarı elde edemediler.

Kürdistan Bugün: Türkiye, İran ve Suriye temsilcileri Kürt sorunu üzerine birçok kere bir araya geldiler. Cento Paktı gibi yeni bir paktın oluştuğunu düşünmüyor musunuz?

A. İzetpur: Kürdistan'ı aralarında paylaşan bu devletlerin görüşmesi sadece Kürt ulusal hareketine karşı bütünlüklü yönelebilmek içindir. Bağdat ve Cento Paktları Kürt ulusal hareketinin baskısı sonucu son bulmuşlardır. Bugün bu ülkeler aktif bir şekilde Kürtlere karşıdır. Paktin olup olmaması tutumlarını pek değiştirmiyor. Bununla beraber bana göre 30 milyon Kürdün haklarını reddetme zamanı geride kaldı. Avrupa ve dünya kamuoyu Kürtlerin durumları hakkında bilgilendirilmişlerdir.

Kürdistan Bugün: Şimdi İslam Cumhuriyetinde Kürt edebiyatı, dili ve Kürtçe radyo-televizyon yayını için ne gibi imkanlar var?

A. İzetpur: Radyo ve Televizyonlar, Şah Rejimi altında Kürtçe yayın yapmıştır. Fakat güvenlik güçlerinin güçlü kontrolü ve sansürü altında... Kürtçe gazete ve dergiler yok. Devrim (1979)'den sonra da Radyo-Televizyon Kürtçe yayın yapmıştır fakat, -Şah dönemi gibi- politik kontrol altında tutulmuştur. Son dönemde Kürt entellektüellerinin harakete geçmesinden dolayı birkaç Kürtçe dergi yayınlanmıştır. Fakat bu, rejimin Kürt realitesini tanıdığı anlamına gelmez.

I) Komala Doğu Kürdistan'da ("İran" Kürdistan'ı) bir diğer Kürt örgütüdür.

** Bu söyleşi Seiran Celil tarafından 10.03.1993 tarihinde yapılmış ve bir grup Kürdistanlı tarafından Almanya'da iki ayda bir yayınlanan Kürdistan Heute (Kürdistan Bugün) adlı derginin Nisan-Mayıs '93 tarihli sayısında yayınlanmıştır.*

ULUSAL HAREKET SOSYALİ

Birkaç yıl öncesine kadar ülkemizde sosyalizm savunuculuğunun, sosyalizm mücadelesinin bugünkü düzeye düşebileceğini söyleselerdi herhalde inanmazdık. Çünkü son yıllara kadar ülkemizdeki sözü edilebilir parti ve örgütlerin ezici çoğunluğu sosyalizmi savunan veya sosyalizme eğilimli yapılardı. Ya da en azından görünürde öylelerdi. İyi hatırlanır, sosyalizm savunuculuğu, hatta bu savunuculuğun düzeyi birliklerin, karşılıklı kaale alınmaların temel ölçü birimlerindendi. Sosyalist söylemden uzak yapı ve bireylerle ideolojik bir tartışmaya dahi soğuk bakılır, gereksiz görülürdü.

Ancak bugünkü durum çok farklı. Bazen bu yakın geçmişin izlerine rastlamak bile zorlaşıyor. Büyük çoğunluk, daha doğru bir deyişle geçmişte sosyalistliğe "bulaşmış" yapı ve bireylerin büyük çoğunluğu şimdi sosyalizm savunuculuğu ve sosyalist söylemden uzaklaşmış durumda. Yakın geçmişin tersine, şimdi sosyalistlikten ne kadar uzaklaşılabilindiğinin propagandası yapılıyor ve bu konuda amansız bir rekabet var. Sosyalizm savunuculuğundan ilkel milliyetçiliğe çark ederek bunu "kendine gelme" olarak adlandırıp yeni durumlarının erişilmez gururunu (!) yaşayanlar da az değil. Bazı kesimlerin arada bir sosyalizmden bahsetmeleri ise, geçmişten kalan izlerin bir yansıması niteliğinden öteye gidemiyor, nostaljik ölçüleri aşamıyor, ciddi somut uygulamalar düzeyinde savunulmuyor.

Geçmişin tersine, Kürdistan'da bugün sosyalizmi, sosyalist örgütlenmeyi bütün ilke ve pratik gerekliliklerı ile savunmak, değişik siyasi platformlardan dışlanma tehlikesini bile göze almayı gerektirecek kadar büyük bir cesaret gerektiriyor. Yakın geçmişte bize bilimsel sosyalizmin hocalığını yapan bir çok insanın, bugün hala aynı ciddiyetle sosyalist olduğumuzu söylediğimiz için bize "eski kafalılar" gözüyle baktığını söylersek, bugünkü vehametin boyutları daha iyi anlaşılır.

Yaşam öğreticidir. İnsanları çevreleyen dış koşullarda meydana gelen değişimlerin, alt-üst oluşların insan düşüncesi ve inançları üzerinde bu denli etkili olduğunu en iyi şekilde şimdi yaşayarak öğrenmiş oluyoruz. Bu değişim ve alt-üst oluşların yönü, insanlığın gelişim süreci üzerindeki etkilerinin olumluluğu ve olumsuzluğu bu gerçeği değiştirmiyor. İnsanlık için en olumsuz sonuçlara yol açacak değişimler bile, kısa süre önce bunun tehlikelerine işaret eden insanların dahi sistemli düşünceleri ve inançlarına yön verebiliyor. Dış koşullar güçlü olmayan sağduyuları yok edebiliyor. Dünyada güçlü bir sosyalist hareketin ve bu hareketin başarılarının var olduğu ortamda "sosyalist" olma yarışında görünenlerin, sosyalist hareketteki dönemsel geri düşüşün ve sosyalist sistemdeki dağılmanın söz konusu olduğu koşullarda sosyalistlikten arınma yarışına rahatlıkla girebildiklerini görüyoruz.

Yeni Dünya Düzeni adı altında kendi dünyasını dayatmaya çalışan emperyalizmin tüm kurum ve kuruluşları ve insanlığı derinden etkileyen güçlü enformasyon ağıyla yürüttüğü anti-sosyalist kampanyanın etkilerinden uzak kalabilmek için gerçekten de güçlü bir düşünce sistemine, sarsılmaz bir inanca, geleceği görebilecek geniş bir perspektife ve çok güçlü bir sağduyuya sahip olmak gerekiyor. Dönemsel olarak sosyalizmin aleyhine değişimlerin sersemletici ortamına rağmen sosyalizmi gerçek anlamda savunabilmek, örgüt veya bireylerde bu niteliklerin var olmasına direkt bağlıdır. Doğal olarak, toplumda bu nitelikler bütünlüğünü üzerinde barındırabilecek insan sayısı sınırlıdır. Ancak bu sınırlı sayıdaki yapı ve bireylerin varlığı, aynı zamanda bir fırsat sanatı olan politikayı, en uygun zaman ve mekanlarda yığınsallaşmanın basamağı haline getirerek toplumun güzel yarınlarının gerçek teminatı olur.

Ülkemizde yaşanan bu siyasal değişimi, sadece dönemsel dış koşullara uygun biçimde geliştirilmiş bir politik taktisyenlik olarak yorumlayacak iyimserliğe ne yazık ki sahip olamıyoruz. Eğer sorun ideolojik sarsılmazlık temelinde yürütülen politik esneklik, ya da dönemsel bilinçli vurgu kaydırmaları ve slogan değiştirmeler düzeyinde olsaydı çok fazla endişeye gerek kalmazdı. Ancak sorun bu düzeyde değil; ideolojik bir değişim, sözkonusu ve inançlarda ciddi anlamda bir sarsılma yaşanıyor. Sosyalizme ve onun yaşatılabileceğine dair varolan inançlarda bir erimeye gidiş sözkonusudur.

Reel sosyalizmin ve ülkemizde yürütülen-yürütülecek olan sosyalizm mücadelesinin Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesine zarar verdiğine inananlar var. Bu inanca paralel olarak da, bugün belirleyici güç durumunda olan emperyalist devletlere, Kürt halkını sömüren egemen devletlerden daha şirin gözükme, onlara daha fazla bağlanma ve güçlüleri izlemenin Kürt halkını kurtuluşa götüreceği propagandası yapılıyor. Yürütülen sosyalizm mücadelesinin, sömürgeci devletlerin Kürt ulusunu emperyalistlerin desteğinden mahrum bıraktırmaya yönelik bir tezgahı olduğu söyleniyor. Bu görüşlerini çok açık ve net olarak gazete köşelerinde ifadelendirenler olduğu gibi, biraz daha üstü kapalı ve dolaylı savunanlar da var. Yani açığıyla, üstü örtülü haliyle bu görüşte olanların sayısı hiç de azımsanacak düzeyde değil.

Hem dışta hem de içte, bir yandan emperyalist sistemin ve TC devletinin, diğer yandan ise içteki karşıtların yoğun bir anti propaganda bombardımanının altında yol almaya ve sosyalist hareketi geliştirmeye çalışıyoruz. Kuşkusuz, çoğu şeyin aleyhimize geliştiği bugünkü ortamda, işimiz çok zor. Ancak, zaten bizi birilerinden farklı kılan özellik de zor olanı başarabilmektir.

ZME ÇOK ŞEY BORÇLUDUR

C. Baran

İnsanlık tarihi bugüne değin çeşitli türevleriyle birlikte iki esas sömürü biçimine sahne olmuştur. **Birincisi;** bireysel, daha geniş anlamıyla sınıfsal sömürüdür. Ülke içerisindeki ezilen sınıfın emek ve alınterinin sömürülmesi temeli üzerinde biçimlenir. Ülke içerisinde gerçekleşen bir sömürü olduğu için buna aynı zamanda "iç sömürü" denir. **İkincisi;** kaynağını dolaylı bir biçimde sömürüden alan, başka halkların emek ve alınteriyle yaratmış oldukları servet, nakit, ürün ve üretim araçları üzerinde gerçekleşen yabancı uyruklu sömürüdür ki buna "dış sömürü" ya da sömürgecilik diyoruz... Birincisine karşı mücadele ezilen sınıfların mücadelesidir. İkincisine karış mücadele ise, halkların özgürlük ve bağımsızlık mücadeleleri biçiminde somutlaşır. Ancak her ikisi de esas olarak emek sahipleri ile bu emeği gasp etmek isteyenler arasındaki mücadele olduğu için, son tahlilde ikisi de (biri dolaysız, diğeri dolaylı olarak) birer sınıf mücadelesi olarak değerlendirilir. Komünistler, yeryüzünde varolan ve özünde birbiriyle bir zincirin halkaları gibi bağlı olan, biribirini tamamlayıcı nitelikteki tüm sömürü biçimlerini ortadan kaldırmak için mücadele veriyorlar. Kuşkusuz, bu sömürü biçimlerine karşı mücadelede, toplumsal gelişmenin diyalektiğine uygun bir basamaklandırmaya, bir öncelikler sıralaması yapmaya ihtiyaç vardır. Ancak, toplumun içinde bulunduğu nesnel koşullara bağlı olarak hangi sömürü biçimine karşı mücadeleye öncelik verilirse verilsin diğer temel sömürü biçimleri bir an bile unutulmamalıdır. Bir sömürü biçimine karşı yoğunlaştırılmış mücadele, yarın bir başka sömürü biçimine karşı verilmesi zorunlu olan mücadele gözetilerek ve gelecekte bizi bekleyen tüm sorunlar düşünülerek değerlendirilmelidir. Bu da ancak uzun vadeli bir sosyalizm projesine sahip olmakla mümkündür.

Sözünü ettiğimiz sömürü biçimlerinin hiç birinden Kürt halkı muaf değildir. Ve Kürt halkı ancak bu sömürü biçimlerinin tümünü ortadan kaldırarak, insanlığın uzun vadeli savaşsız, sömürüsüz bir ortak dünya hedefine ulaşabilecektir.

Ulusal özgürlük sorunu, ulusal sömürüden kurtulma sorunu olan her halk gibi Kürt halkının da, öncelikle ulusal kurtuluş için mücadelede yoğunlaşması, yani önce bu sömürü biçiminden kurtulma mücadelesini yürütmesi bir zorunluluktur. Ne varki, ulusal sömürüden kurtulma mücadelesi, diğer sömürü biçimlerinin şu anda yaşanmadığı veya bir bütün olarak rafa kaldırılması gerektiği anlamına gelmez. Değişik sınıf ve katmanların ortak özlemi haline gelen ulusal özgürlük mücadelesinin doğal olarak bulanıklaştırdığı sınıflar mücadelesini yok sayanlar bunun davaya zarar verdiğini savunanlar ve böyle bir mücadeleyi Kürt halkına lüks görenler halkımıza en büyük kötülüğü yapıyorlar... Altı deşildiğinde bunların, sınıfların ve sınıflar mücadelesinin varlığından gayet iyi haberdar olan, ama bu varlığın üstünü kendi çıkarları için kasıtlıca küllendirmeye çalışan Kürt burjuvaları veya onların şakşakçıları olduğu rahatlıkla görülebilir.

Karşıt sınıfları olmayan, sınıfsız bir ulus yoktur. Olamaz. Karşıt ezen ve ezilen sınıflar var oldukça da iç sömürü devam eder. Yeryüzünde kapitalist sömürü varoldukça da buna karşı geliştirilmiş en iyi toplumsal düzen olan sosyalizm mücadelesi de var olacaktır. Bu, tüm dünya halkları için geçerli olduğu gibi Kürt halkı için de geçerlidir.

Karşıt sınıfların varlığı, her olguya bakışta, olguyu sahiplenişte bir karşıtlığı, bir karşılıklı çıkar çatışmasını bareberinde getirir... Ulusal sorunun çözümünde de bu böyledir. Burjuva sınıf kendi sınıf çıkarları doğrultusunda ulusun pazarına tek başına hakim olmak için ulusal özgürlüğü savunurken, işçi sınıfı, yoksul köylülük ve tüm ezilen emekçi yığınlar ise, kendilerinin yeniden bu kez kendi egemenleri tarafından sömürülmemek, ulusal iktidarı kendi sınıfsal amaçları uğruna değerlendirip sosyalist bir ulusal düzen yaratmak için ulusal özgürlük mücadelesine katılırlar. Hiç bir işçi, köylü ve emekçi birilerine daha fazla fabrika alanı yaratıp, yeniden köleleşmek uğruna kan dökmez. Kürt halkı için şu anda çok acil duruma gelmiş olan ulusal özgürlük ortak paydasında belli bir dönem sınıflar ittifakının oluşması, ortak bir mücadelenin verilebilir olması bu gerçeği değiştirmez. Ortak bir ulusal cephede ya da yol alınabilen koşullarda bile, geleceğe yönelik olarak her sınıfın ve tabakanın kendine yönelik hesapları vardır. Ve bu son derece doğaldır.

Sosyalizm mücadelesinin, Kürt halkının gücünü böldüğü ve ulusal harekete bu yolla zarar verdiği iddiası, esasında, ulusun ezilen çoğunluğunun bütünlüğünden korkan bir avuç Kürt burjuvasının teranelerinden başka bir şey değildir. Sosyalizm mücadelesi, bir avuç burjuva dışında toplumun ezilen kesimlerini oluşturan ezici bir nüfus çoğunluğunun asli çıkarlarını ifade ediyor. Ve esas bütünleştirici rolü oynayan mücadele bir avuç burjuvanın kendi cennetlerini yaratmak uğruna, toplumun ezici çoğunluğunun çıkarlarını dışlayan kapitalizm değil, sosyalizm mücadelesidir.

Ülkemiz işçi sınıfının bugün içinde bulunduğu olumsuz durum, işçi sınıfı karşıtlarına, sınıf mücadelesinin imkansızlığı üzerine yürütülen anti propaganda konusunda malzeme yaratıyor. Döneme özgü bir durum olarak; büyük çoğunluğu KİT'lerde çalışan Kürt işçilerinin, Türk devleti tarafından mücadeleden soyutlamak amacıyla verilen ek bazı paralarla geçinilebilir bir maaşa kavuşturulmaları, bunun yanında işsizlik tehdidi ve çok sinsice yürütülen yozlaştırma-kişiliksizleştirme politikaları sonucu, işçi sınıfı ulusal kurtuluş mücadelesine koyması gereken ağırlığını koymuyor. Hatta gittikçe toplumun mücadeleden en

uzak kesimlerinden biri haline geliyor. Ancak dönemsel olarak yaşanan bu olumsuzluğun işçi sınıfı için sürekli devam edeceğini düşünmek saflıktır. Ne TC'nin ekonomik durumu bugün işçiler için getirdiği ekonomik ayrıcalığı uzun süre devam ettirebilir, ne de işçi sınıfı uzun vadede yaşadığı toplumun sorunlarından kendini soyutlayabilir. Tam da bu noktada kimsenin pek görmek istemediği önemli bir hatırlatma yapmak gerekiyor; Kürdistan işçi sınıfı deyince KİT'lerde çalışan ve resmen işçi statüsünde olan sendikalı işçiler akla geliyor. Ancak işçi sınıfı sadece bu kesimden oluşmuyor; yüzbinlerle ifade edilecek tarım ve Kürdistan serbest inşaat işçilerini saymamak büyük bir yanılgıdır. Şu anda bütünlüklü bir biçimde kendini siyasi olarak ifadelendirecek düzeyde bir birlikteliğe sahip olmasalar da, KİT'lerde çalışan işçi sayısını kat be kat aşacak bir nüfus oluşturuyorlar. Ve ulusal mücadelenin şu anda en fedakar kesimleri durumundalar.

Gelelim geçmişten beri hem reel sosyalizmin, hem de özellikle yetmişli yıllarda sürdürülen sosyalist mücadelenin Kürt halkının ulusal davasına zarar verdiği iddiasına...

Genel olarak dünyada gelişen sosyalist hareket, özel olarak da ülkemizde yetmişli yıllarda sürdürülen sosyalist mücadele ulusal davayı geriletmedi, aksine hep teşvik etti. Tarihimiz irdelendiğinde, sosyalizmle hiç alakası olmayan değişik zamanlı ulusal ayaklanmalardan bazılarının bile, dünyada yaşanan sosyalist dalganın yön verdiği ulusal kurtuluş hareketlerinden etkilendiğini ortaya koyar. Sadece Kürt halkı için değil, dünyanın tüm ezilen halklarının kurtuluşu için öncülük yapan sosyalist hareketin bir dizi ulusun özgürlüğüne kavuşmasını sağladığını herkes biliyor. Sosyalizme lanet yağdıran kapitalistler bile bugün bu gerçeği kökten inkar edemiyor. Her şey bir yana, bugün Birleşmiş Milletler ve çeşitli kuruluşların literatürüne ve ilkeler manzumeleri içine UKKTH ilkesinin yerleşmesi yine sosyalizmin sayesindedir.

Sosyalistliğin-komünistliğin insanlara kendi ulusal davasını unutturduğu kaygısı tamamen yersizdir. Komünistler hem enternasyonalisttirler hem de en iyi yurtseverdirler. Zaten bu iki yönün bütünlüğünü mücadelesinde barındırmayan, komünist-sosyalist sıfatlarına layık olamaz. Bunun sayısız tarihi kanıtları vardır. İkinci dünya savaşında Alman işgallerine karşı direnişte, gerek Kızılordu ve gerekse işgal altındaki Avrupa ülkeleri komünistlerinin verilen ulusal kurtuluş mücadelelerinde gösterdikleri kahramanlık örnekleri burjuvazi üzerinde bile hayranlık uyandıracak cinstendir.

Tarihi kanıtları orada dursun, iyice körleşmiş olan iddia sahiplerinin bir çoğu da dahil, 1970'li yıllarda yetişen sosyalist kuşağın ulusal kurtuluş mücadelesinin bugünkü boyuta erişmesinde çok ciddi katkıları olmuştur. 70'li yıllarda dünyada esen sosyalizm rüzgarı ülkemizdeki mücadeleyi de etkisi altına aldı. Bu yıllarda yetişen devrimci kuşak sosyalizmin ilkesel ve ahlaki değerleriyle şekillendi. Bu şekillenme ulusal sorunumuzu daha iyi bilince çıkarmamızı, ulusal özgürlük kavgasına girmemizi sağladı. Bu zararlı mı oldu ya da zarar bunun neresinde? Sosyalist bilinç, bize gerçek ulusal kurtuluş bilincini aşıladı ve bugünün iyi birer yurtseverleri yaptı. Ve rahatlıkla şu söylenebilir; halkımızın bugün boyutlanmış özgürlük kavgası, 70'li yıllardaki sosyalist harakete ve bu hareketin ürünü olan sosyalist kuşağa çok şey borçludur.

Reel sosyalizmin ve özellikle de Sovyet dış politikasının Kürt halkının her zaman aleyhine olduğu savı da bir bütün olarak doğru değildir... Sovyetlerin Ortadoğu politikasının çoğu zaman Kürt halkının haklı mücadelesini görmezlikten geldiği ve zaman zaman, özellikle, G. Kürdistan'daki ulusal mücadelenin, bir handikapı haline geldiği doğrudur. Ancak bu her zaman böyle olmamış, ulusal hareketin gelişimine katkı yaptığı dönemlerde olmuştur. En önemlisi de, tarihimizde önemli bir yere sahip olan Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluşunda Sovyetlerin belirleyici bir katkısının olduğu inkar edilemez.

Sosyalizme sahip çıkanları birilerine benzemeye çalışmakla suçlayıp çekiç-oraklı bayraklara "bize el uzatan emperyalist devletleri tiksindirdiği için" şiddetle karşı çıkanlar, "kendilerine gelme", "tam bir Kürt" olma adına emperyalistlere yağ çektiklerinin ve onlara benzemeye çalıştıklarının farkındalar mı acaba? Tam Kürt olarak düşünmek, Kürtlüğe dönme(!) adı altında emperyalist devletlere asıl şirin gözükmeye, onların istemediği şeyleri yapmamaya özen gösterenler, önce bu "benzemeye çalışma" suçunu kendilerinde aramalıdırlar. Çekiş-orak tüm dünya proletaryasını simgeliyor. Ve onu taşıyanlara benzemeyi ise asla bir suç olarak görmüyoruz. Bu bizi Kürtlüğümüzden etmiyor, aksine gerçek yurtseverler yapıyor. Ya siz, emperyalistlerin istek ve amaçlarına uygun davranmaya büyük özen gösterenler bu denli açık, yürekli cevapları rahat verebilecek durumda mısınız? Hiç sanmıyoruz.

Bilinmelidir ki, Kürt halkının kurtuluş yolu, emperyalistlere, ülkeyi sömürgeleştirmiş egemen devletlerden daha fazla yağcılık yapma ve bağlanma değildir. Bu konuda sömürgecilerle bir rekabette bulunmanın onurlu hiç bir yanı olmadığı gibi, bizim kurtuluş mücadelemizin karakteriyle de çelişir. Politikada esas ciddiye alınmanın güçle doğru orantılı olduğu biliniyor.

Bilinmelidir ki, Kürt halkının kurtuluş yolu, emperyalistlere, ülkeyi sömürgeleştirmiş egemen devletlerden daha fazla yağcılık yapma ve bağlanma değildir. Bu konuda sömürgecilerle bir rekabette bulunmanın onurlu hiç bir yanı olmadığı gibi, bizim kurtuluş mücadelemizin karakteriyle de çelişir. Politikada esas ciddiye alınmanın güçle doğru orantılı olduğu biliniyor. Eğer Kürt halkı için politik ve diplomatik destek aranacaksa ve bu uğurda sistemli politikalar oluşturulacaksa, bu daha fazla bağlanmaya çalışma ve daha fazla yağ çekme biçiminde değil, Kürt halkını, yaşadığı bölgede emperyalist planları bile alt-üst edecek ciddi bir güç haline getirmekle mümkündür. ■

BARIŞ ÜZERİNE

Güney Berfin

İnsan kanının sudan ucuz oduğu dönemlerde barıştan söz eden çok olur. "Barış"ı dilinden düşürmeyenlerin çoğu da savaşı körükleyenlerdir. Politikalarını iki yüzlülük üzerine kuran egemen güçler, bir tarafta savaş ortamı yaratırlar, halkları karşı karşıya getirirler; diğer taraftan daha çok para kazanmak için silah tacirliği yaparlar. İnsanlık tarihi boyunca yapılan savaşların nedenleri incelendiğinde: Birincisi, bir ulusun diğer bir ulusun toprağını işgal etmesi, ikincisi, ırk, din mezhep ayrımının varolduğu görülür. Egemen güçler bunu yaparken asıl savaşı, sınıf savaşını örtbas ederler. Burjuva sınıf ile işçi sınıfı arasında sınıflı toplumların ortaya çıkmasından bu yana süren savaşı hep gizlerler. Bu savaşı gizlemek için her türlü yola başvururlar. Emek-sermaye çelişkisini tanrının bir yaptırımı olarak gösterirler.

Bütün kitle iletişim araçları bu uluslararası kan emicinin ve onun yerli işbirlikçilerinin elinde olduğu için insanları kendi sınıf çıkarları doğrultusunda istedikleri gibi yönlendirebiliyorlar. Bizim gibi Tanrı'nın çok konuşulupta adaletsizliğin dizboyu olduğu ve herşeyin tanrıya havale edildiği toplumlarda bunu gayet iyi yapabiliyorlar.

Hergün gazetelerde, televizyon kanallarında, radyo yayınlarında barış nutukları duyuyoruz. Bu iki yüzlü politikanın farkına varan, düşünen, soru soran, suçlunun burjuva sınıfı olduğunu bilen çok az insan var. Büyük çoğunluk bu ikiyüzlülüğün farkına varamıyor.

Bu büyük çoğunluk; olaylara, ideolojilere emperyalist zihniyetin verdiği gözlükle bakıp, kendi kanını emen canavarın türlü politikasına alet oluyorlar. Halklarımızın gündemine oturmuş Kürt ulusal demokratik mücadelesi bu uluslararası ve yerli işbirlikçi burjuvazinin kirli politikasından çok acı çekiyor.

Bugün de bütün kitle iletişim araçlarında barış dileğinde bulunanları duyuyoruz. Barış dileğinde bulunanların içinde her kesimden insan vardır. Bu güzel bir beklentidir. Ama, "Barış"ı kimden diliyoruz? Kimler gelip barışı sağlayacak? Kendi varlığını kanlı politikalar üzerinde kurumlaştıran devlet(ler)mi, Sabancılar, Koçlar, Enkalar mı? Kimler barış ortamını kaldırıyor? Halkları, savaş meydanlarında karşı karşıya getiren bu suretle daha çok zenginleşen-tekelleşen kimlerdir? Kimler barışın olduğu bir dünya için çalışıyor?

1. ve 2. Dünya Savaşı devam eden 3. Dünya savaşını, kanı üzerinde durmadan büyüyen dünyayı yaşanılır olmaktan uzaklaştıran kapitalizmin bataklığıdır. Her savaş sonrasında, savaşın bütün yükü halkların omuzuna yüklenir. Bugün TC tarafından yürütülen savaşın yükü Türk ve Kürt halkının sırtına yükleniyor. Bütün savaşların sebebine derinlemesine inmeden, yüzeysel olarak baksak dahi, gerçek suçluların ve bu savaşlarda kazançlı çıkanların, halk ve emek düşmanları olduğunu görürüz.

70 yıldır uygulanan politikanın çirkinliği ortadadır. Kürt halkı her türlü demokratik haklarından yoksun bırakılıyor, toprağı dört parçaya bölünüyor. Dört parçada da asimilasyon politikası cirit atıyor. Bütün kültürel toprağının çiçekleri kurutuluyor. Egemenler, yeraltı ve yerüstü doğal zenginlikleri kendi sınıf çıkarları doğrultusunda hayasızca kullanıyor. Bu kadar insanlık dışı uygulamalara maruz kalan bir halk sesini yükselttiğinde de, egemenler utanmadan bu sesi, bu insani istenci terör olarak gösterme yoluna gidebiliyor.

Burjuvazi yıllardır halkların dini inançlarını sömürerek, "çok şükür" gibi teslimiyetçi, evet efendimci, sorgulamaktan, düşünmekten uzak kaderci anlayışı yerleştiriyor. Haksızlığa, zulme başkaldıranları da baskıyla, tankla, bombayla, sokak infazlarıyla susturmaya çalışıyor. Sözde "Toplumsal barış-milli bütünlük" gibi kendi sınıf çıkarlarının kılıfı olan boş sözlerle kitlelerin dünyasını karartıyor.

Burjuvazinin lügatında düşman sözcüğü eksik olmaz. O her zaman kendisine bir düşman uydurur. Dün, düşman denilince, hepimiz Yunan halkını bilirdik. Çünkü ta çocukluğumuzdan bu yana okulda, sokakta, heryerde bize bu gerçek dışı, insanlık dışı ve kinci duygu verildi. Bu günde kardeş Türk halkına düşman olarak Kürt halkı ve onun demokratik sesi olan siyasi yapılar gösteriliyor. Bu çirkin politika, Kürt ve Türk halkının aydınlık, sevgi, dostluk kardeşlik temelindeki geleceğini yerle bir etme politikasıdır.

Ayrıca, Kürt halkının demokratik mücadelesi olmasaydı bile bu düzende bir toplumsal barıştan, toplumsal refahtan söz etmek mümkün müydü? Ve ülkenin güzelliklerinin bir avuç zengin tarafından tüketildiği bir düzende toplumsal barıştan söz etmek yalancılıktır. Çelişkilerin hayatın her alanında sırıttığı bir düzende, barış kundakçılarının, barış nutukları atması, sömürünün devam etmesi için atılan savaş çığlıklarından başka bir şey değildir.

Savaş, egemen güçlerin olmazsa olmaz politikasının ürünüdür. Bunun böyle olduğunu insanlığın mücadele tarihi yazar. Örneği Kürdistan'da yaşanıyor.

Bütün dünya tutuştuğu anda 'ateş insanı yakmaz' demenin anlamı yoktur.

Böyle bir ateş ortamında barışı, egemen güçlerden, doğaüstü yaratıklardan dilemenin, beklemenin hiç bir akılcı yanı yoktur. Dünya işçi sınıfı, ezilen sömürülen, asimile edilen toprağın insanları barışı sürekli kılmak için ayağa kalkmalarıdır.

Bu başkaldırı güzel bir dünya için atılan soylu bir adımdır. Barış toprağı çiçeklerle türkülenir. Barış, her renkten, her dinden, kökenden-kültürden insanların bu toprakta çiçek dermesidir.

Barış ortamı halkların birbirini ezmediği, kültürel olarak asimile etmediği, ekonomik olarak sömürmediği, toprakların işgal edilmediği zaman olur. Barış ortamı burjuva sınıfının işçi sınıfı üzerindeki emek sömürüsü bittiği zaman olur. Barış ortamı insanların iş bulduğu, emeğinin karşılığını aldığı, yarına güvenle baktığı, ırk, din, mezhep ayrımının yapılmadığı, sosyalizmle olur. Kapitalizmin hüküm sürdüğü bir düzende barışı dilemek ve beklemek gafleti içinde olmayalım. Bu bataklık kurutulmayıncaya kadar barışı sağlamanın imkanı yoktur. Kapitalistlerin sözettiği barış, halka silah zoruyla dayatılan köleliktir, sömürüdür, suskunluktur. Barış halkların eşit, özgür bir temelde yaratılan kardeşliğindedir. Barış sosyalizmdedir. Barış için ayağa kalkmanın tam zamanıdır ■

27 Ağustos 1993 günü Kürdistan Komünist Partisi (KKP) ve İsviçre Emek Partisi (PdAS)'dan birer heyet, İsviçre'nin başkenti Bern'de, Kuzey Kore Büyükelçiliği tarafından bir akşam yemeğine davet edildiler. KKP heyetinde biri bayan 3 kişi yer alıyordu. Newroz Dergisi muhabiri olarak "görüşmeyi takip etme" talebimiz heyetlerce ve Büyükelçilik tarafından kabul edilince, daveti izleme imkanını buldum. İzlenimlerimin bir bölümünü aşağıdaki yazı ile Newroz okurlarına iletiyorum.

Sadık KOLUSARI

Rİ İN MO

Akşam yemeğinden sonra Rİ İN MO adında Fransızcaya çevrilmiş bir film seyrettik. Film, K. Koreli bir militanın gerçek yaşamından alınmış. Fransızca bilmediğim için PdAS'li arkadaşlardan benim için konuşmaları Almancaya çevirmelerini rica ettim. Sırasıyla yanıma oturup tercüme ettiler. Kore dilinden Fransızcaya, Fransızcadan Almancaya ve daha sonrada benim tarafımdan Türkçeye çevrilen Rİ İN MO'nun yaşamı hakkındaki bilgiler böylece size ulaşmış bulunuyor. Filmin öyküsü şöyle:

Rİ İN MO, Kore Halk Savaşı esnasında (1953 yılında) Güney Kore'de esir düşmüş. Yaralı olarak ele geçirilmiş, işkencelere tabi tutulmuş, ayakları kırılmış... Hücreye konmuş... 34 yıl tutsak kalmış, bu süre içerisinde kendisine sürekli "K. Kore'yi tanımadığı ve bu ülkeyi inkar ettiği taktirde serbest bırakılacağı" söylenmiş ama, Rİ İN MO, bunları kabul etmemiş... Tam 34 yıl sonra, ölüme hazır bir duruma getirilince, serbest bırakılmış. Güney Kore'de bir çiftçi kendi evine götürmüş ve O'na iki yıl boyunca bakmış. Daha sonra, K. Kore'nin çabasıyla Rİ İN MO, 75 yaşında ve 43 seneden beri görmediği karısına yeniden kavuşmuş... Filmden seyrediyoruz, Rİ İN MO'ya çorba içirirken, eşi, Rİ İN MO'nun elini iki eli arasına almış bırakmıyor...

Filmin en etkileyici yanlarından birisi, G. Kore'den, K. Kore'ye geçişi esnasında Rİ İN MO'nun karşılanması sahnesidir. Rİ İN MO'yu karısı, kızı ve başkan Kim II Sung karşılıyor ve sınırdan başlayarak 150 km. boyunca birikmiş çok büyük kalabalıklar el sallayarak O'nu selamlıyor, kırmızıgüller, kırmızı renkler sallanıyor. Rİ İN MO çok zorlanmasına rağmen arabanın penceresinden milyonlarca insana el sallıyor, daha doğrusu sallamaya çalışıyor. 150 km. boyunca el sallamak kolay değil, hele hele ölüm derecesine gelmiş Rİ İN MO için hiç mümkün değil. Yardım ediliyor, birileri elini tutmuş ufak ufak sallıyor. Kore halkı O'nu gerçek bir BÜYÜK insan olarak karşılıyor... Tarih 19 Mart 1993.

Normalinde 70 kilo olan Rİ İN MO, şimdi 40 kilo geliyor... Tek başına bir hücredeymiş ve hücre hareket edilemeyecek kadar küçük olduğundan adam konuşamaz, hareket edemez duruma gelmiş... Filmde gösterilen röntgenlerden kırık bacakları ve kırık dizi görmek mümkün. Çünkü kırıklar tedavi edilmediği için yarıklar öyle kalmış... Gördüğü işkence ve yaşadığı yalnızlıktan dolayı, Rİ İN MO'ya insanlar yaklaştığında veya gürültü duyduğunda irkiliyor, korkuyor. Bu arada Rİ İN MO'nun tekerlekli sandalyede olduğunu da belirtmek gerekiyor. Nedendir anlamadım ama, Kim II Sung, 27 Temmuz'dan itibaren O'nun sandalyesiz yürümesi gerektiğini söylüyor. Zorlanarak konuşan Rİ İN MO diyor ki: "Şimdi Kim II Sung, Partimiz ve Kore'nin birliği üzerine yazmak istiyorum". 15 Nisan'da Kim II Sung'un doğum günü dolayısıyla Kim'i ziyaret etmek istiyor, kendisini zorluyor, konuşuyor, gülümsemeye çalışıyor, öpüşüyor. Kim II Sung'a "Dileğim devrimin dünyaya yayılır" diyor. Kim II Sung'un imzaladığı parti üye kardı veriliyor Rİ İN MO'ya, birde altın saat. Kendisi de Kim II Sung'a 82. doğum gününde uzun yıllar diliyor... Birlikte fotoğraf çektiriyor.

Bize Rİ İN MO hakkında bir yazı veriliyor. Arkadaşım Anna Bütikkofer ile birlikte yazıyı Fransızcadan Türkçeye çevirdik. Yazının bir bölümü şöyle:

Herkesin Saygı Duyduğu Rİ İN MO

"Rİ İN MO Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti halkının gururudur. Halk Kurtuluş Savaşı esnasında orduda askerdir (25 Haziran 1950-27 Temmuz 1953). Dağda bir gerilla birliğinde savaşırken. G. Kore'de ağır bir şekilde yaralandı ve tutsak düştü. Güney Kore yetkilileri O'nu ajanlıkla suçlayıp demir parmaklıklar arasına attılar. 34 yıl boyunca orada tutuldu ve tüm işkence türlerine maruz bırakıldı. Amaç; her şeyden önce O'nun düşünce yapısını değiştirmekti. Herşeye rağmen O sağlam inançlarından vazgeçmedi ve en kötü koşullar altında kendisini ölümsüzleştirecek mücadeleye devam etti. 43 yıl sonra 19 Mart'ta köyü olan Phanmunjom'u tekrar gördü... Kim II Sung O'nun nezdinde devrimcilerin büyük zekasını ve komünist savaşçılığın hünerlerini ispatladığını söyledi. Rİ İN MO'nun inanç ve kararlılığın ne olduğunu gösterdiğini ve Kore Emek Partisi ile Kore halkının gururu olduğunu söyledi. O (Kim II Sung, bn) O'na kendisine bakmasını, dinlenmesini ve zaferin 40. yıldönüm gösterilerinde yer almasını önerdi. Yoldaş Rİ İN MO'nun Partinin bir kahramanı olduğunu belirtip, O'na kendi orijinal imzası ile hazırladığı parti üye kartını verdi... Başkan

aynı gün Rİ İN MO'ya, Rİ İN MO isminin yazılı olduğu bir altın saat hediye etti ve O'nunla birlikte fotoğraf çektirdi. Parti adına bir nişan ve Kore halkı için örnek kahraman itibarını kazandı. Rİ İN MO hergün en kısa zamanda sağlığına kavuşması dileklerinde bulunan parti üyelerinden, işçilerden, Halk Ordusu mensupları askerlerden ve öğrencilerden sayısız mektup alıyor. "

Rİ İN MO hakkındaki filmi seyrettikten sonra bir Büyükelçilik görevlisi kısa bir konuşma yaptı ve sorulan soruları yanıtladı. Konuşmasında "... Halkımız hükümetini ve hükümetimiz halkını seviyor. Bizimki Avrupa sosyalizmine benzemiyor, ilerleyeceğiz..." deyince, "Sosyalizm sizce neden yıkılmayacak?" sorusu soruldu. Yanıt olarak "Birincisi, herşey insanlar içindir. Hastahane ve okullar ücretsizdir. Bizde sosyalizm bir örnekten esinlenmiyor, kendi yolunu kendisi açmış ve bu yolda ilerliyor. İkincisi, bizde bürokrasi yoktur. Doğu Avrupa'da halk ile hükümet arasında bürokrasi nedeniyle uçurum oluştu. Yeni nesil hükümeti desteklemedi. K. Kore'de gençlik eğitiliyor, geçmiş mücadele anlatılıyor, bugüne ve bu değerlere kolay gelinmediği, nasıl gelindiği izah ediliyor. Gençlik eğitilmelidir ki devrimi devam ettirsin..."

Gençlik K. Kore'de sosyalizme sahip çıkıyor.

Konuşmacı diğer konularda ise şunları söylüyor: "Halk sosyalizmi savunmaya kararlıdır. Kışın ABD, K. Kore'yi bombalamakla tehdit etti, Irak'ta olduğu gibi. Halk hükümet birliğinden ve uluslararası destekten çekinen ABD, K. Kore'yi bombalayamadı... Bugünde Japonya'da ABD'nin askeri tesisleri var. ABD hala Japonya'yı askeri olarak tehdit ediyor. Diğer taraftan ABD Japonya'ya iyice borçlanmış durumda. Kuzey Kore ile görüşmeleri ilk kez kabul eden ABD ile bu yıl Temmuz'da bir anlaşma imzaladık. Fakat ABD bu anlaşmayla K. Kore'yi güçten düşürmeye çalışıyor. ABD ve Fransa silahlanırken biz silahlanamıyoruz. Anlaşma K. Kore'ye destek değil tehdit oluşturuyor. Bu yüzden imzamızı çekebiliriz...

Sosyalistler için artık bir merkez yok. Hareket birliğine ihtiyacımız var. Sosyalizm için ortak noktalarımızı ortaya çıkarmalıyız. Sosyalist ülkelerin çoğunun Sovyetler Birliği'ni merkez görmeleri ve takip etmeleri hatalıydı. Her ülke komünistleri kendisi düşünmeli, politikasını ortaya çıkarmalıydı. Birliği nasıl oluşturacağız? Bir dünya merkezine ihtiyacımız yok. Bir birlik olmalı ama, her ülke veya parti bu birlikte kendi politikasıyla yer almalı. Bu anlayışımız PYONGYANG DEKLARASYONU'nda dile getirilmiştir. Bu güne dek 120 ülkeden 190 komünist örgüt ve parti bu deklarasyonu imzalamıştır. (Deklarasyonu imzalayanlar arasında KKP'de vardır, b.n.) Bu deklarasyon Kuzey Kore'nin 40. yıldönümünde dünya kamuoyuna açıklanacaktır".

Son olarak KKP heyetinden sorulan bir soruya verdiği cevapla konuşmasını bitirdi elçilik görevlisi. Soru ve yanıtı şöyle: "Uluslararası dayanışmadan memnun musunuz? Örneğin, Küba ile daha fazla uluslararası destek olayını nasıl açıklıyorsunuz?

"Dayanışmanın çeşitli biçimleri vardır: Maddi yardım olur, ideolojik destek olur vs. Küba için maddi desteğin daha fazla olduğu doğrudur. Küba'da ciddi bir yaşam kavgası var, zor durumda. Bizim ihtiyacımız ise daha çok ideolojik destektir...

10 Ekim Kore Emek Partisi'nin kuruluş yıldönümüdür. Bu vesile ile şimdiden hepinizi davet ediyoruz".

Kahramanızı Rİ İN MO'ya sağlık, Demokratik Kore Cumhuriyeti'ne sosyalizm yolunda başarılar diliyoruz. ■

İNSAF ANA

Tam bir yıl oldu,
koyupta gitmiştin bizi. Sevgi dolu
yüreğin, dopdolu şefkatinden
uzağız şimdi.

Unutamadık seni.

TC'NİN BİLİNÇ ALTI KORKUSU: KÜRT REALİTESİ

Ezeli Doğanay

Son bir kaç yıldır Kürt müziği, Kürt şiiri, Kürt edebiyatı, Kürtlerde giyim, kuşam, Kürt halk oyunları, Kürt mutfağı, Kürtlerde kadın ve aile yaşamı, ilençler, ağıtlar, söylenceler, deyişler, maniler, atasözleri vb. konularında oldukça çok kitap yayınlandı. "Dünya yuvarlağının her köşesinde halklar yaşadı. Ama Mezopotamya'nın, Zagros'un ayrıcalığı var. Bu yöre, insanlık tarihinde yazının ilk keşfedildiği bölge. Gökyüzüne rasathanenin ilk doğrultulduğu yer. İlk tekerleğin döndüğü, ilk şiirin yazıldığı, ilahların beğenip seçtikleri aile hayatı yaşadıkları ...Dahası var aritmetik, tıp, ticaret, dış ilişkiler, diplomasi, barış anlaşmaları, ilk efsaneler, ilk yontular, ilk mabetler için bilimesanata kucağını açmış bir yöre... İşte bunların hepsinde Kürt halkının alın teri var."

İnsanlık, ilkelliğinden soyunarak uygarlığa doğru yol alırken, bu tekerleğin daha da hızlı dönmesi için yarattıkları değerlerle Kürtler oldukça katkıda bulunmuşlar.

Bunu Kürt tarihi ve uygarlığı ile ilgili çıkan kitaplardan öğreniyoruz. Yüzyıllardan beridir karanlığın kuyusuna kapatılan, baskı altında tutulan, yarattığı uygarlık üzerine ölü toprağı serpilen Kürt halkı, tarihi ile ilgili yapılan araştırmaların hepsini doğru ve gerçek kabul edemeyiz. Kürtlerin mitolojisi, arkeolojisi, tarihi, etimolojisi, uygarlığı, el sanatları ve psikolojisi konusundaki araştırmaların bazıları bilimsel belgelere ve kanıtlara dayanmadığı için uzun bir solukta tıkanacaklardır. İdeolojik amaçlı arz ve talep düşüncesinden hareketle yola çıkarak yapılan araştırmalar, bilimsellikten yoksun oldukları için, süreç içerisinde yapılacak olan objektif araştırmalarla yanlılığı anlaşılarak dışlanacaktır.

Türkiye'de kitaba göre piyasa oluşturulmuyor. Piyasaya göre kitap yazılıyor. Bu anlamda yukarda sözkonusu olan konu ve alanlarda mutlaka bilimsellikten yola çıkılmalı ve dayatılan şartlar ne olursa olsun taviz verilmemelidir. Çünkü bilimin özgürlüğü yasak tanımaz. Ancak bu metodla yapılan araştırmalar tarihe ışık tutar. Halklar kendi tarihleri konusunda doğru, yansız ve objektif olarak aydınlanırlar. Yoksa zorla, yalan dolanla, dayatmayla tarih araştırılmaz. Özellikle Türk tarihçileri, verdiğim bu son paragrafa örnektirler. İşgal, kan, gözyaşı ve aldatmayla yazılan tarih, tarih olmaktan çıkar ve dedikodu olur. Bunun, insanlığın gelişimine de bir katkısı olmaz. İşte bu aşamada da gerçek tarih hesap sorar.

Nihayetinde, Kürt yazınının üzerindeki baskının kısmen ve göstermelik de olsa kalkması üzerine Kürtler, yaşadıkları çağa damgasını vurmuş, tanık olmuş bütün değerlerine sahip çıkmaya başladılar. Bu uzun soluklu zincire her geçen gün yapılan araştırmalarla yeni yeni halkalar ekleniyor. Kürtlerin kendi tarihine, uygarlığına sahip çıkması sözüm ona bilimsel komedi olan Türk tarihi ve (gasp ettikleri ülkelerin uygarlığı hariç, eğer varsa) uygarlığını allak bullak ediyor. Bin yılların sonlarına kadar yerleşik hayata geçemedikleri için kültür, sanat, resim, yontu vb. gibi doğru dürüst bir yaratıcılık ortaya koyamadıklarından işgal ettikleri Kürt ülkesinin bu eşsiz değerlerine sahip çıkıyorlardı. Günümüze kadar da Kürt, Ermeni, Laz vs. halkların yarattıkları uygarlığı kendi adına sahiplenmeye başladılar.

Bugüne kadar Türk olarak okul kitaplarında okutulan Nedim, Fuzuli, Mevlana ve Mimar Sinan vb. kişiliklerin, yapılan araştırmalar sonucunda saklı tutulan belgelerin gün yüzüne çıkmasıyla birlikte, hiç birinin de Türk olmadıkları ve değişik milliyetlerin insanı oldukları ortaya çıktı. Mimar Sinan, Simon adında bir Ermeni mimardır. Mevlana ve Fuzuli Fars, Nedim ise Kürttür. Daha çarpıcı örnekler bulalım. Mehmet Akif Türk olmadığını söylediği halde Türk milliyetçileri ve ümmetçileri büyük bir ısrarla Mehmet Akif Ersoy'a rağmen onun halis Türk olduğunu söyler ve yazarlar.

Bunu benden duyunuz ben ki evel Arnavud'um
Başka bir şey diyemem işte perişan yurdum

Bu dizeler tartışmayı gerektirmez, ozan bütün açıklığıyla düşüncesini söylüyor, içini döküyor. Bu açıklılığa saygı göstermemek elde değildir. Bu duruma göre bu ozanı "Türk" sözcüğünün kapsamına alabilir miyiz? Türk değilim diyen bir kimseye "Türksün" demek bir saçmalıktan öteye geçemez.

Neyzen Tevfik ve Filozof Rıza Tevfik de ne yazık ki aynı akıbete uğruyorlar. Bektaşi olduğu yazdığı "nefes"lerden anlaşılan Rıza Tevfik de Türk olmadığını açıklayan dizeler yazmıştır.

Babam Arnavud'du anam Çerkes
Bilmeyen varsa öğrensin herkes

Adam ben Türküm demiyor, söyleme gereğide duymuyor. Neyzen Tefik ve Filozof Rıza, Çerkes; ümmetçilerin ve milliyetçilerin bayrak olarak sarıldıkları M. Akif Ersoy ise Arnavuttur. Savaş, işgal ve talana dayalı bir yaşamdan, yerleşik yaşama bin yıllarca geçememiş bir halkın espiri ve mizah anlayışı ne kadar gelişir? Savaşçı ruhuyla güne başlayan bir toplumun Nasreddin Hoca gibi büyük bir mizah ustasını kendi bağrından çıkarması mümkün müdür? Kürt kökenli olan Mele Meşur'a Türkler Nasreddin Hoca olarak sahip çıkarken, Araplar da Meley Cuda olarak sahip çıkıyorlar. Bu konuda özellikle değerli araştırmacı Meh-

met Bozaslan'ın Meley Meşur adlı kitabına bakılması yararlı olur.

Sağanaktan kurtulmak için sığındığı uygarlık kaleleri peşi sıra bir bir düşerken TC çılgına dönmektedir. "Kürt realitesini tanıyorum" deyip gerçek anlamda tanımayan, attığı kimi titrek kısmi adımları ise tekrar geri almaya başlayan TC'nin elbetteki büyük bir korkusu var. TCnin, emekçi ve yoksul Kürt halkının bin yıllardan beridir yarattığı kültür, sanat ve uygarlık birikimini tanıması kendi aleyhine olacaktır. Nasıl tanısın, bütün boyutlarıyla Kürt halkının realitesini tanıyınca bu gün har vurup harman savurduğu insanlığın yarattığı kültür ortamında böbürlenerek "benim yarattığım uygarlık" dediği uygarlığın onun olmadığı anlaşılacaktır. Bu da pek hoş bir şey değil. Kültürsüz insan çıplak insandır. Kültürsüz toplum ve ulusu artık siz düşünün.

Kürt halkının, kendi yarattığı kültür mirasından bu güne kadar yoksun kalmasının önemli iki nedeni daha var.

1- Çin İmparatoru Çe-Huangi tarafından Türk akımlarından korunmak amacıyla İ.Ö. 3. yüzyılda Çin'in kuzeyinde yaptırdığı yüksek duvardır.

Eğer gerçekten Çinliler sözkonusu duvarı örmeselerdi zaten yağma ve çapulculukla geçinen Türkler Ön Asya ve Ortadoğu'ya gelmezlerdi. Çe Huangi kendini ve ülkesini korumak için yaptırdığı duvar, talihsiz Kürt halkının yarattığı bütün değerlerin yağmalanmasına neden oldu.

2- Kürtlerin islam orduları tarafından kendi milli dini olan Zerdüşt'lükten zorla koparılarak İslamlaştırılmasıdır.

Türkler kadar uygarlık yoksunu olan, yoksul çöl bedevileri Araplar, kendi dillerini söylemeyenlere ve kendi iradelerini kabul etmeyenlere karşı amansız düşman kesilmişlerdi. Kitapları yakıyorlar, uygarlık eserlerini yok ediyorlardı.

Kuteybe'nin uğradığı mamur şehirler, birer harebe haline gelmişti. O zamanın şairlerinden biri bu durumu şöyle tasvir ediyordu.

"Merertü fiy felevvatin ala menazilihim
Ve ma veceddü bigayrirrüsümi vel-etlal"

Bu satırların anlamı: "Uygarlık merkezlerini gezdim. Fakat oralarda toprak yığınıyla bir takım yıkıntılardan başka bir şey görmedim"dir.

Tabii İslamiyetten önce binlerce yıllık tarihi olan Kürt uygarlığı yok olmadı ama baskı altında tutularak unutturulmaya, asimile edilmeye çalışıldı. Tarih bilincinin oluşununu önlemek için de, Kürt halkına "Kalû bela"dan beri müslüman olduğu enjekte edilmeye çalışıldı. Binlerce yılın birikimi olan bu değerlerin yitip gitmesi mümkün olmayınca da kendilerine ait uygarlıkmış gibi sahiplenmeye başladılar.

Değerli araştırmacı ve bilim adamı Cemşid Bender'le birlikte 14 Mart 1993 tarihinde Berlin'deki Kürdistanlı Aleviler Birliği'nin daveti üzerine bir konferansa katılmıştım. Sevgili Cemşid Bender özellikle Ebu Müslim Horasani'ye dikkat çekmemi istiyordu. Gerçekten de konu ile ilgili yapılan bütün araştırmalara baktım. Kürt kökenli olan Ebu Müslim, etnik kökeninden dolayı özellikle atlanılıyor, görmemezlikten geliniyor, çok kısa bir iki cümleyle geçiştiriliyor. Emevi devletinin yıkılıp Abbasilerin iş başına gelmesinde en büyük pay Ebu Müslim'e atti.

Bu büyük bir olaydır. Emevilerin saltanatını yıkmak ve Abbasilere yol vermek, bir Kürt düşünürün çabaları sonucu olmuştur. Bunun bilincinde olan kimi Türk yazarlar mızrağın çuvalı deleceğini biliyorlardı. Bu yüzden tamamen red etmek yerine Türk olarak sahip çıktılar. M. A. Ersoy ve Filozof Rıza Tevfik örneklerinde olduğu gibi bu konuda da örnek verirsek aynı dayatmacı ve inkarcı mantıkla karşılaşırız. Bütün Alevilerin Türk olduğunu ortaya atan ve bu aptalca, bilime aykırı savını doğrulamak için sürekli akıntıya kürek çeken neokemalistlere akıl hocalığı yapan Ziya Şakir bu konuda özellikle uç noktadadır.

Kürt olan Ebu Meslimi Horasani'nin Türk olduğunu göstermek için Türk Tarih yazarları olmadık yalanlar uydurarak birbiriyle yarış etmektedirler. Düştükleri zaman ve mantık hatası onlar için pek de önemli değil, önemli olan Kürt halkının tarihsel bütün değerlerinin inkarı ve Türk İslam sentezinin gelişmesi, yaygınlaşmasıdır.

"Ebu Müslim kendisi dünyanın en şerefli kavimi olan Türk milletine mensuptur. Buhtü han neslinden gelen bir asilzadedir." (Ziya Şakir, Kerbela Vakası ve Kerbelanın İntikamı. Türk kahramanı Ebu Müslim sayfa 325.)

Ziya Şakir'in bu görüşünü destekleyen diğer bir Türk yazarıysa Muharrem Zeki Korungaldır. İki ciltlik olan Ebu Müslim'i Horasani adlı kitabının birinci cildinin girişinde Korungal şunları söylüyor; "Büyük bir merak ve heyecanla okuyacağınız bu kitabı, tarihi, vesika ve vakalara dayanarak doğrudan doğruya kendim yazdım.

Kısacası, tarihsel komedi olan Türk tarihi bilimsel belge ve kanıtlarla hiç bir ilişkisi yoktur. Zaten kendi tarihlerini araştıran Türk bilim adamları bilimsel yöntem kullanmadan sadece ideolojik varyantlardan hareketle tarih araştırıyorlar. İşte bilimin en büyük düşmanları bunlardır.

"Ebu Müslim o gece düşünde Hazreti Süleymanı gördü. Bu ünlü tanrı elçisi dedi ki:

-Ey Ebu Müslim; senin düşmanların bir değil pek çoktur. Sana açıktan açığa düşmanlık yapamayacaklarını anlayınca gizlilikle kötülük yapmaya çalışacaklardır. Bu gidişle ellerinden kolay kolay kurtulmayacaksın. İmdi sana bir kolaylık göstereceğim. Avuç içi büyüklüğünde ak bir taş üzerine "Yasa, Töre, Türk" sözlerini yaz. Bu sözler Tanrının öğerek yarattığı, övgü ile büyülediği sözlerdir. Yasa, kötülüğün önünde yalçın bir kaya gibi sivridir. Töre, bu yalçın kayayı benginleştirir. Türk erlik sınırından dışarı çıkmayan bir varlığın adıdır. Sen bu büyük varlığın küçük bir parçası değil misin?" Kitapta öne sürdüğü görüşlerinin doğruluğunu kanıtlamak için bilimsel belgelere değil de rüyalara başvuruyor. Tanrı elçilerini konuşturarak kanıtlamaya çalışıyor. Pekte kurnazca bir yöntem. Öyle ya, Ebu Müslim'in böyle bir rüya görüp görmediğini nasıl kanıtlayacağız? Bunu ancak o kitabın yazarı bilir. İşte benim bilimsel komedi dediğim Türk tarihi budur. Adam kendi yalanına tanrı elçisini bile ortak ediyor. Şu soruların yanıtlarından doğrulara ulaşmaya çalışalım.

1- Türkler hangi dönemde müslümanlığı kabul ettiler.

2- Ebu Müslim Horasani'nin doğum tarihi.

"İlk müslümanlığı kabul eden Türk Bulgar devletidir, ki bu devlet, bu bölgede değil, İtil yöresinde kurulmuştu. İtil Bulgarlarının hükümdarı, Abasi halifesinden din adamları istemişti. (Bkz. Tarihte Türkler syf. 63)

Şimdi tarihi inceleyelim:

Selçuk'un Cend havalisine girişi 925-930...

Abasi Halifesi El Mektedir'in içinde ünlü seyyah İbn Fadlan'ın da bulunduğu bir elçilik heyetini Bulgarlar nezdine göndermesi, 921...

Bu tarihi gerçeği de algıladıktan sonra Prof. Köymen'in anlattıklarına dönersek daha 930'lu yıllarda Oğuz Türklerinin müslüman olmadıklarını ve Selçuk'un büyük imparatorluğunu kurduğu yıllarda bu kavme savaş açtığını anlarız.

"Bir de Ebu Müslim'in doğum tarihine bakalım. Gerçek adı Abd Al-rahman B. Müslim'dir. Doğum tarihi 719'dur. Nuri Dersimi'ye göre ekrad kökenlidir. Güneydoğu Anadolu'da dünyaya geldi. İsfahan'da doğduğu savı kanıtlanmış değil. Tarih yazarlarının ittifak ettikleri nokta, onun, Kufe halkından İdris ile İsa kardeşlerin hizmetkarı olduğu merkezindedir."1

Şimdi varsa eğer şapkamızı önümüze koyup düşünelim. Ebu Müslim'in yaşadığı dönemde daha Türkler batıya, Ön Asya'ya gelmemişlerdi bile. Onu da bir tarafa bırakalım, müslüman bile olmamışlardı. Her şey bir yana, 750'li yılların Kürt serdarı Ebu Müslim Horasani'nin felsefesinin Türklerin İslamiyeti kabullerinden en az 170 yıl önce ortaya çıktığını belirtmek bile iddiaların saçmalığını açıklamaya kafi gelir...

İki cildin toplamı 860 sayfa olan kitabında Korungal, sık sık kahraman Türk, Ulu Türk, Yüce kavim, Asil Türk diyerek, sürekli, hem ırkını hem de ırkından saydığı Ebu Müslim'i kutsuyor. Kendi milliyetçi duygularını Ebu Müslim'in ağzından söyleterek "-Ey Kıyas! Her şeyden önce sana kendimi tanıtayım. Ben Horasanlıyım, Türk oğlu Türküm" (Ebu Müslim'i Horasani. 2.nci cilt. syf. 357)

Korungal kendi kitabının birinci cildinde ise değişik bir iddia ortaya atıyor.

"Türk soyundan olan, İslamlığın yükselmesi için çok çalışan, "Abbasiler Hükümeti"ni kurarak yeni bir çığır açan Ebu Müslim..." (a.g.e. cilt 1 syf. 392-393)

Yukardaki cümleyi anlayan varsa beri gelsin anlatsın, bizde anlıyalım, "Türk soyundan olan İslamlığın..."!? Ne demek istiyor acaba? Üstelik Abbasiler Arap ve Hz. Muhammed'in amcasının çocuklarıydılar. İslamiyet de Arap kökenli bir ideolojidir. Yoksa tarih bilincimizde bir yanlışlık mı var? Korungal'ın düşüncesinden hareket edersek Muhammed de Türk'tür. Öyle ya "Türk soyundan olan İslamlığın" dediğine göre!

Kısacası, tarihsel komedi olan Türk tarihi bilimsel belge ve kanıtlarla hiç bir ilişkisi yoktur. Zaten kendi tarihlerini araştıran Türk bilim adamları bilimsel yöntem kullanmadan sadece ideolojik varyantlardan hareketle tarih araştırıyorlar. İşte bilimin en büyük düşmanları bunlardır.

Türk Bilim Adamları ve Tarih araştırmacılarına göre, İbrahim Peygamber, Hz. Muhammed ve Hz. Ali her üçü de Türktür.

Bakınız Prof. İsmail Hakkı Baltacıoğlu, 1 Şubat 1967 tarihli Cem Dergisinde çıkan yazısında "Hz. Ali'nin İbrahim Peygamber soyundan geldiğini, İbrahim Peygamberin turani olduğunu, turanilerin Türk olduklarını" yazar. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Enstitüsü hocası rahmetli Feridun Nafiz Uzluk, bir sohbetimizde, "Hz. İbrahim Peygamberin Türk olduğunu, Hz. Muhammeddin de Hz. İbrahim'den geldiğini" bizzat beyan etti. (Musa Ateş Bkz. Yeni Divan Dergisi sayı. 2, sayf. 36) Tabii bu koroya Türkiye Cumhuriyetinin Başbakanı da katılıyor. Öyle ya koca Başbakan! Yalan söyleyecek değil ya!? Eski Türk başbakanlardan Şemsetten Günaltay da Senel Dergisi'nin 3. sayı sayfa 112-117 de aynı düşünceleri tekrarlıyor. "Hz. İbrahim Peygamber"in Türk olduğunu yazar. Eski Tunceli milletvekili Avukat Musa Ateş bu tür bilime, belgeyle uzaktan yakından ilişkisi olmayan görüşleri kendine dayanak yaparak, "Bunun için de Hz. İmam Hüseyin de bir Türktür" diye yazar Ehlibeyt Dergisinde. Bu Musa Ateş olayını biraz açmak istiyorum. 1985'in ilk yaz aylarında İzmir'de bir dostumun evinde tanışmıştık. Sevgili Hasan Akdoğanbulut'un evinde. Musa Ateş'in anlattığına göre akrabaymışız. Ben de Dersim kökenli ve Kureyşanlıyım. Bir iki saate yakın sohbet ettik. Kendisine mecliste Kürt sorunuyla ilgilenip ilgilenmediğini, bu insanların 20 milyonun üzerinde bir nüfusa sahip olduklarını ama hala en temel insani gereksinimlerinin karşılanmadığını, dillerini konuşamadıklarını, televizyonlarda İngilizce şarkılar söylenirken sokakta bile Kürtçe konuşmanın yasak olduğunu; devletin sürekli Batıya fabrika, yol, Doğuya jandarma karakol ilkesiyle hareket ettiğini buna karşı tavrının ne olduğunu sordum ve netice de kendisinin de Kürdistanlı ve Kürt bir milletvekili olduğunu söyledim. Ancak yanıtı çok ilginçti. Konuşmalarının tümünün meclis tutanaklarında kayıtlı olduğunu söyledi. İstediğim taktirde göndereceğini belirtti.

İstediğimi söyledim. Bir ay sonra bana bu tutanakları gönderdi. Benimle konuşurken bu kadar demokrat kesilen bu insanın mecliste ki konuşma tutanaklarına bakarken hayretler içinde kaldım. Sanki günümüzün insanı değil, sanki Tunceli milletvekili değil de Mekke veya Medine'den milletvekili olarak seçilip Türk parlamentosuna gönderilmiş. Ne kadar konuşma yapmışsa bütün konuşmaları 632'de islam Peygamberi Muhammedin ölümünden sonra ki halife seçimleri ile ilgili.

Kafası karışık olan Musa Ateş, o konuyu da tam bilmediğinden çelişkili fikirler ileri sürüyor. Kürtlerin ve Türklerin hangi dönemlerde İslamiyeti kabul ettiklerini bilmediği için de her şeyi birbirine karıştırarak meclis kürsüsünden orjin görüşlerini topluma sunuyor. 634'de Kürtlere İslamiyet dayatılınca Kürtler hemen İslamiyeti kabul etmediler. Zorla kabullendiklerinde de onu kendi eski dinleri Zerdüştlük ve yezidilikle sentezleştirerek, yeniden formüle ettiler. "Kürt halkı silah zoruyla kendi dini olan Zerdüştlükten alıkonunca Camii karşısına dergah ve tekkeleri yarattı. Zenginlik düşüncesine karşı da "Bireysellik - Tasavvuf yolundan giderek Bir lokma bir hırka" düşüncesiyle dervişlik kurumunu ortaya koydu. Başta Tasavvuf olmak üzere mezhep ve tarikatların ortaya çıkması ganimetçilik ve kölelik kurumlarına karşı bir tepki sonucu olmuştur. Kürtler eski geleneklerinin verilerinden yola çıkarak kölelik, yağma ve talan kurumu olan hilafete karşı dergah ve tekkelerde örgütlenerek Araplara karşı

koymuşlardır. Kürt Aleviliği Cami kurumundaki hoca, müezzin, kayyum gibi din adamlarının karşısında tekke ve dergahlarda erenler, pirler, dedeler, babalar, zakirler, ozanlar gibi coşun ve cezbe erlerini yarattı. Camilerde okunan (kıraat) yerine dergah ve tekkelerde deyişlere, nefeslere, duvazi imamlara, merisiyelere, naatlara, zülfikarnamelere, miraçnamelere yer verildi. Bilindiği gibi bunların hiç biri müslümanlıkta yoktu."2

Ebu Müslimi Horasani hem siyasi hem de büyük bir askeri komutandır.

Kürt uygarlığının bir ürünü olan Alevilik, Zerdüştlük'ten ve Yezidilik'ten aldığı köken ve kültür mirasını İslami şemsiye altında korudu. Yukardaki alıntıda sıraladığım kurumları ortaya çıkararak Ebu Müslimi Horasani'nin Zerdüştlük ve Yezidilikten çıkıp gelen ve İslamiyetin yapısı içinde şekillenen eski inançları savunduğu ve bu inanç sistemlerini bünyelerinde koruyan Kürt kökenli kitleleri harekete geçirdiği anlaşılıyor.

Sırasıyla M.S. 755 İshak, 767 de Ustad-i sis, M.S. 770-782 yılları arasında Mukanna, M.S. 806 yılında Rafi, B. Leys ve M.S. 819-838 yıllarında da Bebek Hurremi başkaldırıları yaşandı. Tüm bu başkaldırıların Zerdüşt ve Yezidi inançları çerçevesinde ve Kürt Serdarı Ebu Müslim Horasani'nin sağlığında ve ölümünden sonra O'nun etkisiyle ortaya çıktığını kanıtlayan kaynaklar vardır. Bunlardan bir kaçını örnek olarak burada sıralarsak: P.K. Hitti, Siyasi ve Kültürel İslami Tarihi S. Tuğ. 1980 syf. 434-440; İrênê Merinkoff Ebu Müslim Le Porte- hache du Khorasan, Paris 1962 syf. 45-50; H. Dursun. Yıldız İslamiyet ve Türkler. İstanbul 1957 syf. 49-52; G.II. Sadıghi, les mouvements religieux iranienst au II et III siêcles de L'hegire, Paris 1938... İkinci Halife Ömer zamanında müslüman olan Kürtler Zerdüştlük, Yezidilik gibi verilerden yola çıkarak Alevilik, Bektaşilik, Vefailik, Babailik gibi pek çok felsefenin temellerini atmışlardı. Ebu Müslimi Horasani, 719 yılında Hallac Mansur, 857 yılında Ebûl Vefa ve Suhreverdi gibi düşünürleri bağrından çıkarırken Türkler daha müslüman bile olmamışlardı. Tarih gösteriyor ki Oğuz boyları 930 yıllarında müslümanlığa karşı savaş yapan bir kavimmiş. Bir Kürdistan ili olan Horasan'dan göçüp Batı Kürdistan'a gelip yerleşenler arasında benim dedelerim de vardı. Bunlar 12 Oymağın başında gelen Kureyşanlılar.

O dönemlerde daha Türkler Ön Asya'ya gelmemişlerdi bile. Kürt olan bu oniki oymak gelip Erzincan ve Dersim'e yerleştiler. (Bu konuda daha fazla bilgi için bakınız. (Yeni Divan Dergisi, sayı 5 syf. 44-46 - Ezeli Doğanay Alevi Ruhani Önderlerinin Tarihsel ve Toplumsal Kökenleri- Kureyşanlılar)

"1980'e yani 12 Eylül'e kadar Kürt diye bir kavimin Kürtçe diye bir dilin olmadığı vurgulanıyordu. Kürt ve Kürtçe sözcükleri inkar edilebiliyordu. Yok sayılıyordu. Bu tarihten sonraysa "Kürt Türkleri" diye bir sözcük kullanılmaya başlandı. Bunu özellikle Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'nün ilgili yayınlarında görmek mümkündür".3

Kürtlerin kökeni hakkında ortaya attıkları ve çocukları bile güldürecek komiklikte olan kart kurt teorileri ile dağdaki adamlar -Kırmanç- iddiaları da çürüyünce Türk Bilim adamları(!) şaşırmuş durumdalar. Ne yapacaklarını bilemiyorlar. Ya devlet Kürt realitesini gerçek anlamda tanıyacak, ya da Türk bilim adamları bizi güldürmeye, yalan dolan teoriler uydurmaya devam edecekler.

Kürdistan'da kışın karın iki metreyi geçtiği bölgeler var. Havası da sert olduğu için bu kar küşe tutar ve kayganlaşır. Üzerinde gezinirken kart-kurt diye sesler çıkarır. İşte Türk araştırmacıları bu seslerden hareketle o korkunç bilimsel iddialarını ortaya atıyorlar.

"Efendim kır demek, dağ veya dağlık demek. Manç demek, adam demek, yani kırmanç demek, dağdaki adam demek, Eee Güney ve Doğuanadolu çok dağlık olduğundan ordaki insanlarada kurmanç denmektedir. Yoksa bunlar ayrı bir ırk değil Turanidir, Türkler İç Asya'dan çıkıp gelirken bunlar o dağlarda kaldılar." Yani bütün bunlara gülmemek elde değil. Şimdi Avusturya'da çok dağlık bir ülkedir ve Türkler de Osmanlılar döneminde Viyana'ya kadar geldiler. Demek ki Avusturya halkı da kurmançtur! Dolayısıyla Türktürler. Baktılar ki bu birinci görüş tutmadı, bu seferde yeni bir sav daha ortaya attılar. "Efendim işte bu kart kurt seslerinden dolayı onlara Kürt denmiştir, yoksa onlar Türktür ve Türk ırkındandır." Bir ara bu düşünceyi doğru kabul edelim. O zaman karşımıza şöyle bir sonuç çıkmaz mı.?

Kürtlerin kökeni hakkında ortaya attıkları ve çocukları bile güldürecek komiklikte olan kart kurt teorileri ile dağdaki adamlar -Kırmanç- iddiaları da çürüyünce Türk Bilim adamları(!) şaşırmuş durumdalar. Ne yapacaklarını bilemiyorlar. Ya devlet Kürt realitesini gerçek anlamda tanıyacak, ya da Türk bilim adamları bizi güldürmeye, yalan dolan teoriler uydurmaya devam edecekler.

İsviçre'de de kar kışın yağar, Rusya'da da, Amerika'da da, orda da insanlar karın üzerinde yürüyünce kart-kurt sesler çıkarır. Demek ki onlar da Türktürler öyle mi? Bu Türk Bilim Adamlarının Mitoloji, Arkeoloji, Tarih, Etimoloji, Filoloji ve Uygarlık alanlarında yaptıkları araştırmalarda kullandıkları yöntemin gülünçlüğüdür, komedisidir.

Kaynakça

1- Çemşid Bender Kürt Tarihi ve Uygarlığı. Syf 224.

2- Cemşid Bender Kürt Uygarlığında Alevilik. Syf. 418.

3- İsmail Beşikçi. Bilim Resmi İdeoloji, Devlet Demokrasi ve Kürt Sorunu. syf. 135.

Ebu Müslim Horasani'nin Kürt Kökenli olduğuna dair bilgi için bakınız.

İbn-i Kuteybe, Kıtbi-i Uyûnü'l Ahbar. Kahire 1925, syf. 420.

İbn-i Halikan Velayetul'lyan Kahire 1887 Cilt 1 syf. 355-356.

El-Hanbel-ı Şezratül - Zeheb, Kahire 1350, Cilt 1 syf. 180.

Cemşid Bender Kürt Uygarlığı ve Tarihi. syf. 224.

Cemşid Bender Kürt Uygarlığında Alevilik syf. 69.

Sevdasını Kuşandığımız Gelecek

Güney Berfin

Gelecek insanın elinde. İnsan, geleceğini bir nakış işler gibi hazırlayacak. Hazırlamalı. Çünkü başka bir seçeneği yok. Günümüzde insanın yaşamı bir dağın doruğunda bırakılan bir kaya parçası gibi hızla en alt seviyeye iniyor. Buna, dur demek lazım.

Çevremize baktığımızda insanı umutlandıracak, sevindirecek bir şey bulamıyoruz. İnsanlar gittikçe daha çok yoksullaşıyor. İş bulamıyor. İş bulsa bile yarına umut içinde bakamıyor. Yarın işten atılabilirim, endişesini taşıyor. En somut örneği İstanbul Kağıthane Belediyesince işten atılan 340 işçinin durumudur. Bu işsizlik, yoksulluk karşısında düşünsel üretimimizi zenginleştirmemiz gerekirken, çelişkilerin daha çok farkına varmamız lazımken, aksine daha çok kendi sorunlarımıza yabancılaşıyoruz. Bütün bunlar karşısında kederlenmeyi bile unuttuk. Medyanın bombardımanı altında olan insanlarımız ne yapacağını bilmeyecek durumdalar. Çelişkilerin farkındaysa bile, bu çelişkilerin üzerine gidecek marksist kültür donanımına sahip değil.

"Gelecek" kaf dağının ardında değil. "Kaf dağının ardın"da görünse de, işçi sınıfı geleceğini hazırlayacak zemini gün geçtikçe daha somut olarak görmek zorunda. Kendi gücümüzün farkına varmamız gerekir. Yapılacak tek şey var, işçi sınıfının Marksist ideolojiyle silahlanabilmesi... Günümüzde işçi sınıfı kendi geleceğini hazırlayacak Marksist kültür donanımına kavuşturulmamış, burjuvazinin istediği gibi, örgütsüz bir yığın halinde bırakılmıştır. 340 işçinin işten atılmasından sonra işçi sınıfından ciddi bir ses çıkmaması örgütsüzlüğü gözler önüne seriyor.

Bizler bu günü uyuklayarak, yan gelip yatarak geçirirsek, "gelecek" diye bir beklentimiz de olamaz.

Geleceğin yapı taşlarını döşerken bir çok engelle karşılaşacağız. Dün yaptığımız binanın bu gün yıkıldığını görebiliriz. Hiç sıkılmadan, yorulmadan bir kitap okur gibi, bir şiirin dizelerinde kaybolur gibi, denize açılan bir geminin kaptanı gibi coşku içinde olmalıyız. Tekrar tekrar işe başlamalıyız. Sürekli bu uğraş, bu yenilenme içinde olduğumuzda duygusal ve düşünsel üretim bakımından da zenginlik içinde olabiliriz. Bu mücadele bizi yaratıcı kılar. Hayatın zevkine, hayatın her dakikasını doldurarak, bir şeyler üreterek varabiliriz.

xxx

Bin kez budadılar körpe dallarımızı
Bin kez kırdılar
Yine çiçekteyiz işte yine meyvedeyiz
Bin kez korkuya boğdular zamanı
Bin kez ölümlediler
Yine doğumdayız işte yine sevinçteyiz

(Adnan Yücel)

Halkımızın üzerine tanklarıyla geldiler, uçaklarıyla geldiler. Köylerimizi, şehirlerimizi bu gün yaptıkları gibi bombaladılar. Şairin dediği gibi nehirlerimizi kana boyadılar. On yılda bir Eylül'leri kana boğdular. Yüzlerce, binlerce kez güneşten ayrı düştük. Ama, düşlerimizi kirletemediler. Düşlerimizde gökkuşağı vardı. Dün düşlerimizde, bu gün artık ellerimizde, dört parçasında rengini halkımın kanından alan karanfiller açıyor. Ülkemin her karış toprağında yeniden bahara durduk, yeniden tomurcuklanıp, yemiş vermeye başladık.

...

Kış vurgunu deli yüreğimde
Çocuk gülüşlü bir bahar var

(Adnan Yücel)

12 Eylül'de gökyüzünde alıkonulan bir çok insan, gökyüzü ve sokaklara kavuşunca halkını vefasız olmakla suçladı. Her sevdanın bir yükü, bir acısı olduğunu/olacağını unuttular. Kendimize şunu hiç sormadık. Halkımıza kendimizi yeterince anlattık mı? Halkımızı yeterince tanıdık mı? Ne halkımızı tanıdık, ne de kendimizi yeterince anlatabildik. Halkımıza hep son sözü söyledik. Halkımıza niçin sosyalizmi kurmak istediğimizi anlatmada bile yetersiz kaldık. Uluslaşma sürecini doğal yollarla yaşayamamış, asimilasyon altında inim inim inleyen Kürt halkının sesine kulak vermeden hareket ettik.

Halka, yüzyıllardır alışkın olduğu sözlü geleneği kullanarak gitmeye çalıştık. Sözlü anlatımın sabun köpüğü gibi uçup gittiğini düşünmedik. Halkımızın eline kitap vermedik. İşçi sınıfının sorular sormasını, düşünsel ve kılgısal yaratıcı olmasını sağlamadık. Bu gün de aynı tutum devam ediyor. Biz konuşuyoruz, bir kaç kişi dinliyor. İnsanlar bozuk bir plak gibi hep aynı şarkıyı söylediler. Faşistler ortalığı doldurdu. Bütün devrim hareketleri, ilk önce bir kültür hareketidir. Yeniden yaratma, yeniden üretme hareketidir. Bugünün, dünden daha kötü izler taşıdığını

söyleyebiliriz. Bugün de insanlar okumuyor. İnsanlar gazete, dergi kültürüyle konuşuyor, devrimcilik yapıyor! Rusya'daki reel sosyalizm'in çöküşünün sebeplerini kaç kişi derinlemesine biliyor. Okuyan, düşünce üreten ve bunu kılgısala uygulayan az bir kesim var. Gazete ve dergi kültürüyle devrimcilik yapanlar kendilerini sosyalist kültür hareketinin ve mücadelesinin bir neferi olarak gösterirler! Bu yaklaşım burjuvazinin tanklarıyla, uçaklarıyla, silahlarıyla yapamadığının en kötüsünün zemini hazırlar. Şöyle bir rahatlık daha var: Devrimci bir yapının programını okumadan, incelemeden, bu program ülkenin somut koşullarıyla karşılaştırılmadan, kafakol ilişkisiyle oluşan birliktelikler var. Özellikle bu ilişki öğrenci hareketi içinde hastalık düzeyindedir.

xxx

Yerine getireceğimiz ilk görev, sokaktaki ayakkabı boyacısından, fabrikada, tarlada, maden ocaklarında çalışan insanlara kadar, dağ başındaki çobana varana dek herkesin eline kitap vermek olmalı. 1917 Ekim Devriminden önce sanat ve edebiyatta çok zengin ve çok yoğun derinlik vardır. Müzikte Korşakov, Munorski... Yazında Gorki, Tolstoy... Bu sanatçılar, yazarlar devrim sürecinin yapı taşlarıydılar. Bir de Anadolu düşünsel toprağına baktığımızda, böyle kültürel bir zenginliğin olmadığı bunun büyük bir eksikliği görülür.

Sınıfsal çelişkileri sanata, yazına aktaramadık.

Çalışırken dinlenmeyi, dinlenirken çalışmayı yapamıyoruz. Bizim enerji kaynağımız Marksist kültür ve insanlığın yarattığı bütün güzelliklerdir. Enerjimizi boşaltacağımız yer de halkımızın yüzyıllardır çölleştirilmiş düşünsel toprağıdır

Öyle bir tohum ekmeliyiz ki halkımızın düşünsel toprağına, hiçbir 12 Eylül faşizmi bunun serpilip gelişmesini önleyememeli.

...
Acıyla beslerim tohumlarımı
Ki bin çiçek fışkırsın
Bin güzellik yayılsın yeryüzüne

(Adnan Yücel)

Halkın düşünce toprağını, psikolojisini, tarihini materyalist yöntemle incelemeli, çıkan sonuçları dikkatli bir şekilde ve ödün vermeden uygulamalıyız. Birinci durağımız fabrikalar, tarlalar, maden ocakları olmalı.

...
Kutsal sözcüklerin tohumunu ektim
Yeryüzüne
Çok geçmeden kötülükler silinecek
Savaşçılar ölecek
Taşlar toprak olacak
Çok geçmeden anlı şanlı krallar
Kuru güz yaprakları gibi savrulacak!
...
Ekilen tohumlar
Ürün verecek

(Eski bir Yunan şiiri)

Kitapla yeryüzü gümbür gümbür çiçeklenir. Okuyan işçi sınıfı bir güneşle, bir çiçekle yetinmez, yeni güneşler, yeni çiçekler yaratabilir. Ancak böyle, ırk, din, mezhep ayrımı yapılmayan, insanın insanca yaşadığı, emeğin sömürülmediği, akarsuların kirlenmediği, denizlerin bataklığa dönüşmediği, dağ başındaki göllerin ve o göllerin etrafında yetişen, kışın hükmü sürerken beyaz kar örtüsü altında başını kaldırıp, dünyaya merhaba diyen kardelenlerin kurumadığı bir dünya yaratabiliriz. Sevdasını kuşandığımız gelecek budur... ■

Çi lê nehat gihurîyn

Caxê xudê
navê xu
bu cihê jîyanê... firêkirîy
cîyhan hijîya
lêk zivirîy û
têk şilqîya
hinda jibîyrkirin
navê xu
hinda guharîtin
zimanê xu
hemîy bi cih lînan
da li dimahîyêbi gehin... xuşîya
li nava behiştê
rojek bêt û
bi ramysîn rîy û geridenên... hurîya
çaxê heza şîyr û
tivenga buîne mîrê... zemanîy
hind qirîkirin
hind ji nav birin
gelek mane bê... xudan
ne ser bu ma ne... semîyan
demê cekê kîymîaîy
nekazkîy û hêruşîyma
hiş kirîyn
dest û pê
li çendîyn bizava... lerizîyn
bê biha bun dinav
perên dîyrukê da hemîy... rizîyn
binêre evîy caxîy
çi hinêre dollarê
gîyanê ne di hate
kirîyn û firutin
Lîru pirin bu dan û stanê
li bazarê
bê mejiy kirîyne... mîru û xudan
bu çêkirina biriyarê
bê guhidarîy
ya di vêt diken bi
kaxeza dollarê
lê çenid şanazîy û hejaîye
milletu...!
ev bakuzîrk û terigên... giran
hemîy bi sere teda... burîyn
aferîyn bu dar berîya
te çanidîy
ne jinav çu... ne reng...
ne cih li xu qed... ne gihurîyn

Aram
KANADA

AMED 'DEN

Milli Mutabakat

"Nasıl olur düşünmek acaba Amed'i İstanbul'dan? "Uzun bir tirad okumuşcasına yoruldum.. Bir daha düşündüm... "Nasıl olur?" diye... Aslında iklimler de farklılıklarının bilincinde.. İstanbul'da olmak pek fazla farklılık arz etmiyor, yürek soğumayınca kavgaya. Belki yanlış olan algılamadaki zorluk.. Belki de ululuğa duyulan korku.. Zaten büyük şehir hep korkutur taşradan geleni. Oysa hayatın kalbi hep büyük şehirlerde atar, kavganın da...

Doğrusunu aramak gerekirse Amed'i ya da ülkemizi İstanbul'dan sorgulamak, düşünmek ya da duyumsamaya çalışmak çok zor.. Esen rüzgarlar bile farklı bir kere.. Bunu da en çok koluna gökkuşağını takan kızdaki serbestlikten duyumsadım... Ya da yapılan bir mitingdeki korkusuzluk, umarsızlık.. Aslında öz itibariyle fark etse de sonuçta her iki iklim de düzenin boyunduruğu altında, direnerek yaşamaya çalışıyor. Yoksa bir iklim etnik farklılığından, ulusal haklarından dolayı eziliyor, diğeriyse kavgaya merkez oluşundan.. Fark yok.. Baş veren her tomurcuk kökünden kopartılmaya çalışılıyor.. Fark yok, dün Maraş'ta, Çorum'da ya da on yıllardır ülkemizde tekrarlananlar bugün her yerde tekrarlanıyor. "Sivas'ta insanlar diri diri yakılıyor". Peki, her ne kadar düzen ve ordunun egemenliğinde de olsa (ki bu her dört ayda bir MGK'nın verdiği olağanüstü halleri uzatma teklifleriyle artık inkar edilemez bir noktaya gelen) kurulu olan meclis ya da siyasi partiler, ne yapıyor? Aslında yaptıkları o kadar açık ki!. İrdelemek bile faydasız.. İktidarı eline geçiren ve "Mehmetçik" basının sadece dişiliğiyle ilgilendiği yeni başbakan, tüm Anadolu'da bir insanlık trajedisi yaşanırken, protokol gezilerinde, Kürt sorununu milli mutabakatla halletme çabalarında.. Aslında yeni bir şey de beklenmiyordu doğrusu "Amerika" patentli bu başbakan hanımdan... Peki Anadolu ya da Türkiye halklarını ne bekliyor? Aslında hep konuşulagelen bir konu bu... Konuyu açmakta fayda var.

Kürt Halkı'nı yine Sovyet yapısı helikopterler, Alman yapımı tanklar, Amerikan yapısı silahlar... Göç ettirmeler, soykırımlar.. Asimilasyon çabaları.. Kürt soyu hakkında anti tezler.. İşin diğer cephesi ise daha karışık ve alengirli.. Türk halkı zaten yıllardır ağır bir rejim bunalımı yaşıyor ve bazen yapay kurtuluş yolları yaratılıyor. Bu her defasında değişik sapmalarla bazen dini, bazen demokratik bazen de milliyetçi düşüncenin yükselmesine dönüşüyor. Dolayısıyla parsayı toplayan hep baştakiler ve holdingler oluyor. Tröstler oluyor, karteller oluyor. Ne zaman ki işçiden, emekçiden, halktan yana bir mırıltı yükseldi, işte o an da aba altından askerin dipçiği gösteriliyor. Dolayısıyla her gün. tüketilmeye çalışılan bir halk.. Bu Türk Sol (sosyalist) hareketlerine de yansımış. Korkunç bir acizlik ve üretememenin kabızlığı var insanlarda.. Yani tam anlamıyla Türk solu bir çöküş yaşıyor. Direnen Kürt ulusunun kurtuluş mücadelesi de bu çöküşe kan sağlayamıyor. Bazen gerilla mücadelesi karşısında sol Kemalist ideolojiyi ve söylemleri atamıyor.

İşin bir de halk cephesi var. Halk güdülmeye alışmış bir koyun görüntüsü arz etmekte. Oysa asıl yargı hakkı halkındır.. Çünkü ülkemizde sürdürülen ve yavaş yavaş Türkiye'ye doğru açılan bu kirli savaşın asıl ezileni halktır. Bu bazen pahalılık, bazen yokluk, yoksulluk olarak halka yansımaktadır. Fazla lafa gerek yok asılnda. Kürdistan'da bir günlük askeri hareketin Türkiye'ye bedeli 10 trilyon... Ve bu rakamları Milli Güvenlik Kurulu Başkanı geçenlerde Mehmetçik basına verdiği bir brifingte açıklıyor (yoksa itiraf ediyor demek daha mı doğru olur ?)...

Peki çözüm ne bütün bu çözümsüzlükte ? Tükeniş neden ? Kimse inkara kalkmasın... Kürt Sorunu konusunda her yaz ve her kış milli mutabakatlar sağlanır ve sorunun kökünün iki-üç ay içinde kazınacağı söylenilir... Her keresinde milliyetçi faşitler özel bir ordu kurmaktan bahsederler.. Her mutabakatta batılı devletlerden ve Amerika'dan tam destek ve silah sağlanır...

Sorun biraz Mardin'li Saliha Ana'nın ise, biraz da Bursa'lı Ayşe Teyze'nindir.. Çürümüş çıbanı söküp atmak biraz da elele vermekle olur.. Bu milli mutabakatların her iki halka zarar vermesini engellemek biraz da her iki halkın dayatmasıyla olur.. Çığlığın aynı boğazdan çıkmasıyla olur. Kürde sıkılan kurşunu, atılan bombayı, batırılan süngüyü kendi bedeninde duymakla olur... Çünkü çözümsüzlük acil bir çözümü dayatmıştır. Çünkü iki kardeş halk üzerlerinde yıllardır oynanan oyunlardan artık bıkmıştır. Çünkü milli mutabakatlar iki halkı da canından bezdirmiştir. Çünkü askeri çözümler, göçler, faili meçhullar, hizbullahi çözüm arayışları artık iflas etmiştir...

Gelecek güzel ve özgür günleri yaratacak olan, her iki halkın kendi çabaları, birliktelikleri ile olacaktır. Çünkü yüzlerce yıldır birlikte yaşayan bu halk kardeş kanı dökmekten bıkmış, asıl dökülmesi gereken kanın egemenlerin kanı olduğunu anlamıştır...

"Amed'i İstanbul'dan duyumsamaya çalışırken" bunlar düştü tarihin belleğine...

Uzun bir tirad okumuşcasına yoruldum...

Ferat Amed

SANATA BAKIŞ

-III-

Doğan Almasulu

Sanatın tarihsel süreci bilinmeden sanatın kavranması olanaksızdır. Sadece bugüne bakıp savlamalarda bulunmanın bir anlamı olmayacaktır. Sanatın tarihsel izini sürmeden bugün açıklanamaz. Bu yüzden sanatın tarih içinde geçirdiği değişimi, dönüşümü, başkalaşmayı bilmek gerek.

Sanat insanların toplumsallaşmasıyla başlamıştır. Yani sanatın geçmişi ilk insana kadar uzar ve sonsuza kadar da devam edecektir. Ama her dönemde başkalaşmıştır. Gelecekte de başkalaşacaktır. Birçok sanat biçimleri kaybolurken yenileri çıkacaktır. Her dönem bir başka sanat biçimi geçerli olacak, sonra yerini bir başkasına bırakacaktır.

Her tarihsel dönemin sanatı hem geçmişin davamı hem de ondan başkadır. Bu çelişik gibi görünse de doğrudur. Tarihsel süreç içinde hep değişim yaşanmış ama her değişim diğerine sıkıca bağlanmıştır. Bağlantıyı sağlayan genel insanlık kültürünün öz değerleridir. Genel insanlık kültürüne bağlanmayan ürün eriyip gitmiş, moda olmuş, unutulmuş, iz bırakmadan kaybolmuştur. İlk toplumların sanatının, kültürünün izleri bugün hala yaşıyorsa, bugünün modern sanat ve kültüründe ilk toplumların sanat ve kültürünün izlerini buluyorsak ve geçmişin ürünleri bize estetik bir duygu veriyorsa bunun nedeni, genel tarihsel süreç içinde kalıcı olan ve birbirine bağlanarak bir bütünlük oluşturan değerlerin, güzelliklerin bulunmasındandır. Tarihsel süreç içinde oluşan bu değerler birbirinin benzerini sürdürme sonucunda değil, birbirinden daha farklı biçimlerde yapılan sanatın öznel niteliklerinin bileşimidir. Yoksa birbirinin benzerini sürekli üreterek genel tarihsel süreç oluşturulmamıştır.

Her dönemde, o dönemin sanatı yapılmıştır, bu da bambaşka bir sanat olmuştur. Her döneme özgü anlayış yeni sanat yaratmıştır. Her yeni, bütünüyle farklı, bütünüyle başka, bambaşka bir dünyanın anlatımıdır.

İşte her yeni ve başka sanat, aynı şeyin devamı olan sadece biçimsel farklılık taşıyan şeyin devamı değil, her döneme özgü olan bütünüyle farklı yeni bir sanat akımının kurulmasıyla sağlanmıştır. Tarih öncesi Mısır sanatıyla, ilkçağ Yunan sanatı, ortaçağ ve günümüz sanatı birbirinden tamamen farklıdır, farklı sanat anlayışlarıyla oluşmuşlardır. Ama birbirlerine de bağlanmışlardır.

Sanat, sanat akımlarının birbirine bağlanmasıyla sürer. Sanat, sanat akımlarıyla biçimlenir, her dönem yeni bir sanat akımıyla özdeşleşir. Bu bakımdan sanat akımlarının ve vazgeçilmez oluşlarını bilmek zorundayız.

Her gün dünyayı yeniden biçimlendirmek zorundayız. Her yeni gün bizden yeni anlayışlar ister. Her yeni günü yine bir anlayışla yaşayabiliriz ancak. Sanat da öyle, her yeni güne karşılık olacak yeni anlayışla kurulmuş bir sanat ister. Bu isteği karşılayan sanat akımlarıdır.

Sanat akımları dünyayı yeniden kurmaktır. Sanat akımlarının en temel özelliği **kurmacı** yanıdır. Yani bize yeni bir dünyayı yaşatması, yeni bir dünyayı anlama, biçimlendirme, görme, duyma, değiştirme olanağını vermesidir. Sanat akımları yüzeysel, biçimsel bir değişim yapmakla yetinmez, her şeyi, toplumu, dünyayı, bakışı, zamanı, uzamı, algılamayı, beğeniyi, ölçüleri tümden değişime uğratır; eskinin sunduğu, gösterdiği, yöntemleri terkeder ve yeni bir yoldan başka bir yaşama götürür. Ama bütünüyle başka olan bir yaşamın öncekilerle ve gelecekle bağlantısı yoksa kökleşmez, başkalaştırma işlevini de görmez. Salt bir yenilik olarak gözükür. Yok eğer, geçmiş ve gelecekle bağlantısını sağlayan iletkenleri varsa, dünyayı başkalaştırma işlevini görür, kökleşir ve bir tarihsel dönemin, toplumun sanat yaratımı olur.

Sanat istemli bir yaratımdır. Sanatçının en önemli özelliği kendi istemiyle dünyayı değiştirmesidir. Daha insancıl daha yaşanılır daha farklı bir dünya kurmak için istemiyle etkide bulunmak ister ve sanat katında yaratım istemli karışmayla olanaklı olur. Veya ne kadar çok istem kendini gerçeklemişse o kadar güçlü sanat doğar.

Marx, dünyanın yorumlanmasının yetmeyeceğini, önemli olan dünyanın değiştirilmesidir der. Bunun sanatta karşılığı, geleneği sürdürmenin dünyayı değiştirmeye yetmeyeceği, asıl önemli olanın her an değişen dünyaya denk yeni bir dünyanın kurulmasıdır. Sadece değiştirmek te değil, değişim görülmeden değişim de yapılamaz. İşte, değişimle birlikte, o değişim ölçüsünde, en az ona denk yeni bir dünya kurmakla gerçekleşebilir ancak. Geleneksel sanat yeni bir dünya kurmaz, değişir, daha yeni bir dünya kurmaz. Derinliğine iner. Oysa önemli olan sadece bu değildir. Elbetteki derinliğine inmek bir katkıdır ama yetmez. Değişen dünya kendine

bambaşka bir sanat ister. Gelenekselden bütünüyle ayrı olan... Bu da sanat anlayışının tümden başkalaşmasını gerektirir. Ve bu başkalaşma sağlanmadan dünyanın istemli değişimi sözkonusu olmaz. Değişen dünyaya katılabilmek, hem de istemli olarak doğrudan değişimi, dönüşümü yaratabilmek için değişimi gören ve değişimi sağlayacak yeni anlayışın oluşması gerek. Bu da **kurma** ile gerçekleşir. Her **kurma** yeni bir sanat akımıdır, her sanat akımı yeni bir **kurma**, yeni bir dünyadır. Sanat akımları sanatçının istemli dünyayı değiştirme anlayışı ve doğrudan etkinliğidir.

Anlaşılmayan budur. Sanılıyor ki, sanat akımları sanatçıların veya herhangi bir gücün ayrıksılığı, (eksantrikliği), uydurması, salt değişik gözükme tutkusudur!. Yeni akımlar bundan doğuyor sanılıyor. Değil. Sanat akımları, sanatçının istemli yeni bir dünya yaratma tutkusundan, dünyayı dönüştürme isteğinden, dünyanın dönüştürülmesine katılma etkinliğinden doğuyor. Bu bir yanı. Bunu gerektiren nesnel koşullar da var. Dünyanın durmadan değişmesi, toplumun durmadan değişmesi ve yeni bir anlayışa zorlaması. Bunların birleşmesi yeni bir akımın doğmasını sağlıyor.

Yeni sanat akımları olmadan sanatta gelişme, ilerleme, değişim, dönüşüm olmaz. Tıkanır. Kendini yeniler. Yeni insan, anlatmaz. İlk toplumların sanatıyla bugünün insanı nasıl anlatılamazsa sanatıyla bugün veya aydınlanma döneminin sanatsal anlatımını bulamazsa gelecekte, bugünün sanatıyla anlatımını bulamaz. Her dönem somut gerçekliği ve ruhsallığıyla ayrı bir anlatım gerektirir. Ancak bu yeni anlatım yeni dönemi karşılayabilir. Bunlar açık veya pek karşı durum yaratmaz.

Açık olmayan şey, **sanat akımlarının bir dünya kurduğudur ve önemli olanın bu olduğudur. Bu sanatın en temel ölçüsüdür.** Sanatın amacı güzellik yaratmak değildir. Hatta tek başına bir duyumsayış vermesi de önemli değildir. Bunlar ikincil önemde olan ve ancak sanatın duyumsal değerleridir. Asıl önemli olan, istemli olarak dünyanın değiştirilmesine katılan ve değişen dünyayı insansal doğrultuda değiştirmeyi amaçlayan ve bunun için bir anlamda karşıt da olan **"kurma"**dır. Bu yeni bir dünya, yeni bir yaşam kurmadır. Bütünüyle insansal olan bir yaşam. Sanatın ölçütü budur. Bundan ötesi hep ikincil değerlerdir.

Her sanat akımı yeni bir dünya önerir, yeni bir dünya sunar. Yeni bir dünyanın kurulması için gerekli malzemeyi, ölçüyü, temeli, yöntemi verir. Bunlarla birlikte gelir. Bunlarsız yeni bir sanat akımı olmaz, bunlarsız yeni bir sanat yapılmaz. Ne ölçüde gelenekselden veya o andaki dizgelerden, biçimlerden kopmuşsa o ölçüde kapsayıcı, daha genel, daha uzun erimli, daha soluklu, kalıcı olur. Yok, eğer bunlardan yoksunsa, dar ve kısa erimli olur. Bir yangınla bir kibrit alevi arasındaki fark gibi.

Güçlü bir sanat akımının en temel, belirgin özellikleri;

1- Kurmacı olması,

2- Ayırtedici niteliklerinin açık ve çok olması;

3- Kapsayıcı olması, yani bütün sanat dallarında uygulanabilir olması;

(Ve buna ek olarak yeni sanat dalları yaratılabilmesi)

4- Evrensel, geçerliliği olması, yani aynı dönemde bütün ülkelerde yapılabilir olması;

5- Geçmiş ve gelecekle bağlantı sağlayan iletkenlere sahip olması.

Bu özellikleri tarih süreci içinde ortaya çıkmış akımlar için kullanabiliriz. Örneğin, hemen izlenimciliği ele alalım. Resimde, izlenimci resim hemen kendini gösterir. Bir başka biçemdir (üslup). İzlenimci biçemle yapılan resim bir başka dünya kurar. Işığın değerlerinden oluşmuş bir dünya. Bu istemli bir dünyadır. İnsancıldır. Renk karşıtlıkları işlev görür. Duyumsayış önemlidir. Zamanın bütünü değil, an vardır. Bir an'ın henüz oluşum durumudur yakalanan vb. Bütün bunlar geleneksel olandan veya olacak olandan bütünüyle ayrı olandır. Aynı zamanda kapsayıcıdır. Diğer sanat dallarında da uygulanır. Müzikte örneğin. Başka bir örnek, barok sanat: müzikte, yontuda, mimaride vb. uygulanabilmiştir. Bu yüzden de, kurmacı sanat akımları dünyayı, toplumu, zamanı daha derinden etkilemiş, daha uzun erimli olmuş, daha fazla alanda uygulanma olanağı bulmuştur. Her yeni akım, **kurmacı** özelliğinin doğrudanlığından özgün bir dünya gösterebilmiş, yaşanır kılabilmiştir.

Temel nitelikleri olmayan, ayıredici, bağımsız özellikler taşımayan sanat akımları bir moda olarak gelip geçerler. Son dönemlerde sık sık yeni akımlar çıkıyor ama saman alevi gibi yanıp sönüyor. Bunların birdenbire parlayıp sönmelerinin nedeni temel niteliklere sahip olmayışlarındandır, yani yeni bir dünyayı kurmak için yeterli, belirlenmiş bir donanıma sahip olmayışlarındandır. Ya biçimsel bazı değişikliklerle, ya da siyasal, ideolojik bazı savlarla karşıtlık oluşturmaya çalışırlar. Sadece bunların yeni bir dünya kurmada yetersiz olacağı ve sorunun içselliğiyle doğrudan ilişkili olmadığı görülecektir. Bu yüzden de, bir anda yarattığı heyecan bitmektedir. Oysa yeni bir akım, her şeyden önce, sanatın iç ve dış bütün sorunlarını çözümleyerek kurar. Sadece sanatın yan sorunlarını kurcalamakla sanat akımı oluşturulamaz. Bundandır ki, birçok sanat akımı çok cılız, kısa süreli, çapsız olmuş ve önemli bir etki yaratamadan çekilmiştir tarihin gerisine.

Bu toplumda da zaman zaman bu tür şeylerle karşılaşılmaktadır. Bir-iki kişi bir araya gelip, bir bildiri yayınlayarak yeni bir sanat akımı oluşturduklarını savunurlar. Bildirilerinden, bunların sanattan bile anlamadıkları, biçimsel sorunlarla uğraşmayı sanat akımlarıyla özdeşleştirdiklerini görüyoruz. Bunların bir dünyası yok. Dünya olmayınca sanatın öz söylemi

dışındaki bir söylemi öne çıkararak taşıma, derleme bir öneri sürer piyasaya. Bu sanatın öz malı olmaktan çıkmış yamama bir şey olmuştur. Bunun tartışılması bile ayıptır.

Buna karşın dar anlamda yerel bir akım oluşturmak olasıdır. Örneğin Garip Akımı, şiirde yerel bir akımdır. Olanakları sınırlıdır. Bunun için etki alanı dar, yaşamın her alanına işleyebilme gücünden yoksundur. Zamana dayanıksızdır. Gerçek anlamda bir sanat akımı olmaktan uzaktır. Ama ayırdedici bir özelliği vardır ve kendi malzemesiyle çalışır. Bu veriler onun ayrı bir özgünlükte olmasını sağlamıştır. Buna karşılık daha büyük savlarla ortaya çıkan, çok diyalektikli, materyalizmli söylemler, değil akım olmak, sanatın içinden olmayı bile başaramamıştır.

Sanat akımlarının bir özelliği de, evrensel oluşlarıdır. Yerel bir özellik taşımaz. Yerel değerlerle, sorunlarla daraltmaz kendini. Sanatın evrensel sorununu gündeme getirir. Bütünüyle yerel olanı dıştalamaz. Uyarlanabilir. Yerel sorunları da çözücü olabilir. Ulusal değerler de taşıyabilir. Ulusal biçim olabilir ama ulusallık hiç bir zaman ön plana geçmez, baskın olamaz. Sadece havası sezilir.

Uluslaşma sürecinde olan, henüz ulusallık kültürünü kuramamış ulusların sorununa yine de çözüm sanat akımları olacaktır. Bu aşamada böyle olacaktır. Dünyanın ulaştığı bugünkü aşamada ulusal sanatın kurulması, geçmişin yinelenmesi değil, çağdaş sanatın ulaştığı düzeyde yeni bir dünya kurmaktır. Bilinen karşı çıkış hemen sesini yükseltecek bu noktada, ulusal kimlik olmadan olmaz! Bilinen bu tekerlemeye karşı yine de açıkça vurgulama gereği duyuyorum. Özellikle yeni bir dünya kurmanın mücadelesini vermekte olan ulusların, daha baştan, evrensel sanatla bütünleşme, ona ileri düzeyde katkı yapma ve her şeyden önce ve ileride kurulmak istenen yeni dünyaya karşılık olacak bir sanatın yaratılması gerekli ve zorunludur. Böyle bir sanatın geri bir toplumda da yaratılması olasıdır. Hatta toplumsal çatışma ve devingenlik bunun zeminidir.

Sosyalizmin kuruluş yıllarında yeni sanat akımları ortaya çıktı. Daha öncesinden başlamıştı. Avrupa'dan daha geri olan Rusya'da yeni akımlar çıkabilmiştir. Çünkü daha yoğun bir devingenlik yaşanıyordu. Yeni bir dünyanın yolu açılmıştı. Yeni dünya yeni bir sanatı gerektiriyordu. Ancak sorun bu noktada bir sapmaya uğradı. Ulusallığı kabul etmeme noktasında değil, sınıfsallık noktasında, sanatın, kültürün bütün insanlık kültürünün, sanatının ortak kalıtı (miras) olduğunu dıştalayan, genel insanlık kalıtının süzülmüş değerlerinin dıştalanmayacağını, tersine bununla bütünleşerek, bunun üzerine kurmak gerektiği anlaşılamıyordu. Sonuçta her şeyin bir anda yoksanıp, dıştalanıp sıfır noktasında bir sanat, kültür yaratmak isteniyordu. Ulusallaşma yolunda, bağımsızlaşma yolunda mücadele eden ulusların, yeni bir dünya kurmak isteyen devrimlerin sorunu her şeye sıfırdan başlamak değil, olabildiğince ulusçuluğun tuzağından kaçınarak evrensel düzeydeki sanatla bütünleşmenin en kestirme yolunu bulmak, kurulan yeni dünyayı eksiksiz anlatacak dili kurmaktır. Ulusal değerlere sahip çıkacağım, geçmişi unutmayacağım diyerek feodal dünyanın sanatını, biçimselliğini olduğu gibi yeniye taşımak, geçmişi özümsemek olmayacak, tersine eskiyi yaşatma çabası olacaktır. Bu sorun somut öğelerle tartışmayı gerektirdiğinden sadece değinebiliyorum.

Sosyalizmin kuruluş yıllarında sanatta bir atılım görülüyor. En önemli yanı, doğmakta olan yeni dünyayı yeni bir dille kurmak için sanat anlayışları geliştirilmesi. Ulusallığa, kolay yola kaçmadan evrensel bir dil arama çabası var. İşte bu çaba geriletilmiş, unutturulmuştur. Dirilmeli. Eskiyen, kokuşan bu dünyayı insancıl, yaşanılır, güzel kılmanın yolu da budur. Yeni bir evrensel dil bulmak, bu dille dünyayı yeniden kurmaktır. Devrimden yana olanların dili budur. Devrimden yana olanların bundan çekinmemesi, buna daha çok sahip çıkması gerekir. Diretilmeli. Evrenselleşmenin öncülüğünü, kapitalist tekellerin tek tip yaşamı her yerde geçerli kılma biçiminde yaygınlaştırması yerine, daha insancıl, isteme dayalı bir dönüştürmeyle sahiplenmeli.

Yeni dünya kuran sanat akımı ısmarlama oluşmaz elbet. Birilerinin biraraya gelip kusursuz bir yapı oluşturması da olası değil. Bunu yapacak olan yetenekli sanatçılar, düşünürler olacaktır. Mutlaka şurada veya burada ortaya çıkacaktır, demekte doğru değil. Ama geri bir toplumda da çıkmaması için hiç bir engel yoktur. Sorun, yeni sanat akımlarının önünü tıkamamak, yeşermesi için besleyici olmak.

Yeni dünyaya karşılık gelecek yeni sanat her şeyi yeni baştan yaratan, her şeyin başlangıcı bir sanat olamaz. Tarihsel sürecin bütün birikimleri üzerinde kurulan ve geçmişe uzanan, evrensel insanı kucaklayan bir sanat olabilir. Bütünüyle de yenidir. Bunu örneklemek için yeniden izlenimciliğe dönersek; izlenimci resim daha önceki resimden bütünüyle başkadır. Ama öylesine bağları var ki geçmiş ve geleceğe uzanıyor. Bütünleşiyor. Bütünüyle yeni olmasına karşın günümüzün klasizmi oluyor. Modern anlayışın başlangıcı ve kurduğu dünyayla modern ve bütünüyle başka olan bu resim eskiyi yoksamıyor. Onu özümsüyor. Geleceğe de açık. Ondan başlayarak diğer bütün modern resmi anlamak çok daha kolay, anlamlı, gerekli oluyor. Böylesi bir akım her dönemde gerekli olmaktadır.

Sanat akımlarının yeni bir dünya **"kurma"** olduğuna dönersek, yeni bir dünya oluşturulmadan, yeni dünyayı açıklayan, gösteren, onu yaşanılır kılan yeni bir kurma olmadan değişen dünyayı anlamak olanaksız olur. Parça parça yenilenme, değişimin gerisinde giden, değişme, tarih çizgisinin gerisinden ileri yükseltmez. Hızlı bir biçimde

süren değişme toptan olmaktadır. Buna yetişmenin yanısıra değişime istemli olarak katılma, değişimi yönlendirme, biçimlendirme bilinçli varoluşun gereğidir.

Yaşam parça parça, ağır ağır, hep bir yönde ilerleyen bir elegeçirmeyle değil, bütün olarak ve hızla kurulur. Her yönüyle boyutlanan, bütünlük oluşturan ve yaşamın hızından geri kalmayan ve daha ilerisine geçen kurulmuş bir dünya olmadan varolan gerçekliği, yaşanılanı bilinç düzeyinde, etkin olma düzeyinde elegeçirmek düşünelemez bile.

Kurma'nın, soyut bir tasarımı somut, yaşayan, nesnel yasallık içinde süren dış dünyanın karşısına koymak, salt subjektivizme bağlamak anlamına gelmeyeceği; kurmanın ancak dış dünyanın bütün yasallığını doğru kavramanın, değişimin yönünü saptamanın, doğmakta olanın nesnel biçimlenişini görüp onu ilk aşamadan başlayarak varacağı noktayı önceden belirleyebilmenin yeteneğiyle gerçekleştirebileceği anlamına gelecektir. Yeni bir dünya kurmanın zorunluluğu, somut dünyanın ilgilenmediği bir subjektivizmden kaynaklanmamakta, yaşamın artık eskiyi parçalayıp tanınmaz duruma getirmeye başladığı bir kesitte, subjektivizmi zorlayan ve ona temellik edecek verilerin açıkça oluştuğu bir ortamda doğmaktadır. Hatta, subjektivizm ne ölçüde aşırı uçlara yönelmiş olursa olsun, ne ölçüde geleneksel mantığı aşmış olursa olsun, ne ölçüde salt subjektivizm olarak belirlenmiş olursa olsun, her durumda, mutlak olarak yaşamın gerisinde olacaktır. Kurgu ne ölçüde subjektiv ve bireysel olursa olsun, gerek toplumsallıktan bütünüyle kopuk ve onun erimini aşan bir uzaklıkta olması olası değildir. Bu anlamda yeni bir dünya kurmak dış somutluğun verileriyle yapmaktır öncelikle.

Sanat akımı olarak **kurma**, belirli bir biçem (üslup) edinmekle biçimlenebilir ama bütünüyle biçem, kurmayı karşılayamaz. Biçem teknikle karşılanabilirken, kurma teknikle biçimlenmesine karşın bundan daha fazla şey olan dünyayı görme, duyma, algılama, duyumsama vb. ile ilişkilenen bilincin ayrışmış, bileşim kazanmış, soyutlanmış elegeçirmesidir. Kurma, önceki ve sonrakine yöneltilmiş köklü bir eleştiri, yadsıma ve kendi bilincine varma, bir dil, anlatım olarak somutluk üretmedir. **Kurma**, zorunlu ve ilk koşul olarak istemli karışmayı, yönlendirmeyi, biçimlendirmeyi gerektirir. Başlıca ve en temel amacı dünyayı dönüştürmek, tarihi insanlaştırmak ve insanı mutlak anlamda kaybolmaktan, köle olmaktan, etkisizleşmekten kurtarmak, öne geçirmektir.

Kurma, varolanı açıklama, olanı gösterme, olana uyum sağlama, dış nesnelliğin denetlenemezliğinde sürüklenme değil, kesin olarak öteye geçme, egemen olma ve yaratıcı kalmayı başarmaktır. Bu anlamda **kurma** nesne üretiminin yasalarına bağımlı kalmayı kırar ve insancıl gereksinim ve yaşam duygusunun öne geçmesini sağlar.

Toplum çözülmüştür. Çözülen toplumun sanatı iktidarın daha güçlü üretilmesinde meta işlevi görür. İktidarlar, çözülmüş toplumun dünya kurmayan sanatıyla sanatı işlevsizleştirmekle birlikte, karşı söylemi de eritir. İktidar her yerde daha güçlü varolur. Sanat üzerinde denetim kurar. Kendi için şey yapar. Sanat böylesi bir durumdan kurtulmak için her şeyden önce bir dünya kurmalıdır. Dünya kurmayan sanat iktidarla bütünleşir, iktidarın yalıtmışlığı içinde erir, karşı söylemi kitlelere ulaşmaz ve kitleleri devindirmez. Gerçek işlevinden uzaklaşır.

Toplumun çözülmüşlüğü ve çözülmüşlükle güçlenen iktidarın yalıtkanlığını, egemenliğini kırmak, insan duyarlığını yaşamın amacı yapmak, yaşamı insansal güzelliklerle donatmak ve bu aşamada yeni bir yaşam kurmak için istenen dünyaya karşılık gelecek sanatsal dünya kurmak, yeni sanatın başlangıcı olacaktır. Yeni bir dünya kurmadan yeni sanatın olması olanaksızdır. Düşünsel, teorik olarak bunun önünün kapatılmaması bir yana, bunu kışkırtmak ve sanat katında gerçekleştirmek için arınmalıdır.

Arınmalıdır. Önce arınmalıdır. Varolanın tortusundan arınmalı. Biçimlenen yeni dünyanın bütünlüğünü sezmeliyiz artık,

Sanat kendine bir dünya kuramamış. Bu yüzden geleceği yok. Geçmişi bu yüzden horluyor, unutuyor. Bu yüzden meta aracı durumuna düşüyor. Bu yüzden iktidarın yalıtkanlığından kurtulamıyor. Sanat insan varoldukça sürecektir. Bu aşamada sanatsızlaşmanın çöküntüsünü yaşıyor. Dünyanın geçirdiği altüst oluşun ürküntüsü çözülmeyi artırmış ve günü kurtarmaya bakmaktadır. Bu köreltir. Köreltti ve geleceksiz kaldı. Gelecek olmayınca yeni bir dünya da olmaz. Oysa her zaman bir gelecek vardır. Gelecek yeni bir dünya istiyor. Kurmamızı istiyor. Sanat kendine yeni bir dünya kurduğu zaman bütünüyle dönüşmüş olacak.

Bütün sanat akımları kendilerine özgü dünyalarını kurmuştur. Önce kurma. Daha sonra derinleşme. Kurulan yeni dünya ne kadar çok yaşamı sarıyorsa o ölçüde büyük oluyor, evren genişliyor, derinleşiyor. Çöküşen, çözülen insanlık karşısında bütünleşen, atılım yapan, bir başka yaşamı seçen insanlığı geçirmenin yolu yeni bir akımın dünyasıdır.

Yeni bir dünya kurma yeteneğinden yoksun olan tutsak kalır. Sanatın tutsak oluşunun nedeni yeni bir dünya kurma yetisinden yoksun oluşundadır. Görebildiği bir dünyası olsa, eski dünyayı hemen terkeder, bütün bağları koparabilir. Çöküşmeyi yaşıyor. Ürkü içinde, kendini aramaya girişemiyor.

Dünyanın en sıcak bir alanında bulunmamıza karşın sanat, yaşama karşılık verecek yeterlilikte değil. Olanla yetiniyor. Daha farklı bir yola girebilir. Dünyayı bilinçli, istemli bir tutkuyla dönüştürmekle veya kendinden vazgeçmekle, bu iki seçenekten birini seçme durumunda sanat. ■

Nameyên Welêt

ZEMBÎLFİROŞ Û KURDİSTAN

Merheba!..

Her derek xweş e ji bona nivîsandina nameyan, lê nebî girtîxane. Nexasim ev girtîxane li derî welatê mirov be û mirov têde girtîyê mêtinkarê welatê xwe bî, ji bona rastîn nivîsîn û gotin. Erê xwendevanên hêja heya îro carinan li ser bircên çiyayên zozanan carinan jî di mezêlên ofîsan de me nameyên xwe nivîsîn. Çi bikin îro jî di girtîxanek kedxwar û mêtinkarên romî de, direngî şevek Tîrmehê, bi pênûsê xwe ê zman melûl, ji we re dinivîsim "merheba!".

Rewşa girtîxanê ji we re pêwist nabînim ku binîvîsim. Lewra heya îro ez bi rewşa girtîxanan agahdar bûyîm ewqas girtîxane hatine nivîsandin ku ya ez ji we re di derheqî rewşa girtîxanan de binîvîsim jî hatibe nivîsîn. Di ofîsê de, li ser maseya min dosyayek mabû ku nîvero temam bikim. Va bi du lewna pêwist e. Yek, mijara dosyayê de hatî reçandin herî girîng bû, dudu bila dijmin qenc bizane, rastinî nayê berze kirin. Eger ji evîndaran yek li şerq bî yek li mexreb be dê dîsan bigehin hev. Îro ne ku meseleya me wusa ye, lê belê roja me dest bi têkoşîna rizgarîya gelê xwe kirî ye me amadekariya rewşên hêşta xeratir kiriye.

Li gorî du bêjeyan me nivîsîn û wusa man. Du bêje ne ku her kesek watek gorî xwe jê dertîne, lê dawîya vekirina tev wateyan yek e. Kurdistan welatê lawkên "Derwêş" e. Zembîlfiroş jî evîndarê xatûna gulî sor, gerdan rehan e. Bîrhatîyek ji zarokatî tê hizra min. Malên me koçkiribûn warê Mîran. Ev zozana me a qedîm bû. Salê carak, du caran, ew jî mehên havînî de li serê zozanan me zembîlfiroşek nasdikir. Wê salê jî zembîlfiroş, zozan ber zozan digeriya. Ji xwe re mast distand, dohn distand, birinc û ard distand. Qetîyen dirav nedixwest, lewra tu caran li trimbêlan siwar nedibû. Bêjing û moxelên wî li ser milan bûn, defa wî li milê wî bû... Zembîlfiroş zembîl li mil êvarek Tîrmehê ji zozanê re got, merheba. Dinav êl û eşîran de, mêhvanên mezin dixwestin xweşmêrên êlê berve herin, lê zembîlfiroşan zarok dixwest, paşî, zembîlfiroş jî naxwazin mezinên êl û eşîran bi berve bên.

Ew sal, bû sala dawî a çûna zozanan. Ketin nav şeq û şûqên jîyanê. Hinik caran dibêjim, ey felek li me xayînê bêbextê. Lê tu fêde nake. Dîsan zembîlfiroş paş de nayînî ji me re. Zembîlfiroş, xoştivîyê zarokan, gera kolan ber kolan bû. Ar wergirt, dohn wergirt, birinc û savar wergirt. Li ber derîyên bixîretan radiwestiya ji xatûnên di alîyê malê de rûniştî re bend digotin. Gelek bend ji wan li hizra min mabûn. Lê demek dirêj di navberê de borî û gelek ji wan ji hizra min çûn. Lê belê yek bend heye, heya îro mîna şevêdî êvarê zembîlfiroş ji min re gotibe wisa li hizra min mîna roya pêşîyê tazehîya xwe di parêz e.

"Hey... hey...
Gelî dayîk û bavan
li Korayê herikî xwîna xortan
Li erdê zelîyan bejnên zirav
Heyla li me wayê
Zembîlfiroşim, zembîla xwe difroşim..."

Wisa bû benda zembîlfiroş. Îro jî min azwerîya di vê benda ku zembîlfiroş li pey digeriya qenc fêm nekiriye. Heçî Kurdê zembîlfiroş jê pirs bikin, dê behs ji evîna wî bike. Lê li vir evînek çewa ye zembîlfiroş li pey digerî ku hêşta me wate nekiriye? Belkî jî wateya van rêzan pirr hêsa ne. Erê, çêdibe. Eger bêjim evîna zembîlfiroş di van rêzan de di aşîtî de bi wate dikevî, bawer bikin. Ji xwe min jî wusa wate kiriye benda zembîlfiroş, kêmasîyek min hebî jî efû...

Çima zembîlfiroş? Zembîlfiroş ji kû derket?

Erê. Rastîn, pêşî ez ji xwe dipirsim. Di paş 17-18 salan de zembîlfiroş çewa car din li te bûye mêvan. Hem zembîlfiroş mêhvandarîya mezinan qebûl nake. Ew xoştivîyê zarokan e.

Sal borîn, dem raçand. Pêvajo seranser tijî xebitî. Felek jî di jîyanê de nema betal. Milê me girt heryek ji me bi alîyek de. Li riyek meşand. Di rûyê tu kesê ji me de nekenî. Dijwarî û tengasî xistin serê riyên me. Her yek ji me kir zembîlfiroşek, xistin derkolanên biyanîyan. Nan dixwazin, av dixwazin. Lê her tiştek bûye kiryarî. Tu kes nan û av jî bê dirav nade me. Eger dirav hebe, nan û av jî heye. Na... Nan û av jî na. Eger ji we pirs bikin kincên zembîlfiroş çewa ne? Hûnê çewa bersîv bikin? Zembîlfiroşê dawî min li warê Mîran dîtî, kincên wî divêl-divêl bûn.

Poşîyek li serî bû. Simbêlên zer ji ber duyê tûtina qaçax bozbûyîn bûn. Por û rihên wî tevlihev bûn. Lê 16 ê Tîrmehê zembîlfiroşek li me bû mêvan; ne mîna zembîlforêş ê bû. Destek cilê îngîlîzî lê bû. Qirawatek hewreşîmî girêda bû. Lê ne pantorê wî îtû kirî bû ne jî gumlekê wî li destê cilen wi dihat. Pêlava wî ji xwe ne boye kirîbû. Ev jî zembîlfiroşê Kurdistanê ê hemdemî bû. Lê guherîn

bi tenê ne kincên zembîlfiroş in. War jî guherî ye. Lawkê zembîlfiroş ne li zozanên welêt hatîye mêvandarîya me. Li stenbol bajarê romîyan de silavî li me kir. Çi dixwast? Mast, na... penîr na... birinc û savar na... şekir na... Çi dixwast?... Dirav. Kanê te digot zembîlfiroş dirav naxwaze, va çi ye? Ewqas dem borî dinya guharî, lê tevî vê guharînê gelek tiştên din jî guherîn. Lê tiştek neguherîye. Ew jî hizrandina me li ser zembîlfiroş. Zembîlfiroş êdi nameya xwe de ji we re tînim zmên, bi tenê, ji bona sirra gehîştina mijarê wisa dixebitînim.

Kî bû?

Parlamenekî, parlamentoya Dewleta Federe A Kurdistana Başûr, ji gerek Awrûpayê dizîvirî. Derîderî yê kolanên ecnebîyan gerîyayî ye û dê bizîvire welêt. Posîde bû, morala wî herî xera bû. Zarokên xelkê wî di malên xwe de li ber sîngê dayîkên xwe ji birçîtî digirîn. Lawkê zembîlfiroş ji tuneyî cardin xurçik vala dizîvire. Cardin ne dirav, ne şekir ne dohn hwd jî tunin.

Mêze kin xwastinên xwe lawê zembîlfiroşê ji başûrê welêt hatî li weqfa Maf û Azadiyên Kurdî de çewa bûn û çewa digot:

"Birayên hêja zarokên gelê me di malan de ji birçîtî, ber bi mirinê diherin. Gelê me pirr xwîn herikand heya ev dewlet avakir. Mixabin ji bona bê xwedîtî ev eniya hanê berze bibe, eger ev eniya hanê bê wunde kirin, mesûl dijî dîrokê em in ên niha rêveberiya dewletê di dest de. Lê bizanin hinik jî gune û webal ji we jî re ye"

Di dîroka netewên bindest de derfetên wusa gelek caran bi dest nakevin. Di sed salan de carek derfet çêdibe an jî tu caran jî çênabe. Belkî rewşek din serwerî me be, mînak em bêjin "gel bi destên xwe derfet ji xwe re amade dike" Lê bi tenê va jî nebese. Lewra çiqas pêşveçûn hebe jî dîsan konjoktûra dinê xwedî cîhekî girîng e. Qapîtalîzm îro di navbera netewên dinê de hinek înternasyanalîzm ji xwe re girêdaye. Ne burjuvayê Emrîkî, ne yê Ewrûpî ne yê dewletên rojhilat mafê xwe nake bin mafên gelê Kurd. Nexasim Netewa Kurd li dijî sermayedarîya dewleta romî bitêkoşê. Dema dor digehe mafên burjuvazî dîwarek herî qehîm xuya ye. Eger di têkoşîna rizgarî bûna civakî de ev rastinî baş neyê seh kirin, misoger e ku tîra şoreşê li kevir armanc wergire. Îro rewşa dewleta Federe a Kurdistana Başûr mînakek herî vekirîye ji bona vê yekê, eger hizrên xwe bikin.

Ji despêkê heya niha pêşveçûn û geş bûniyên li rojhilata navîn di qewimîn bînin berçavên xwe û hinik çavdêrî li ser bikin. Dewletên yekbûyîn çewa Sedam leşkerê xwe erîş kir ser kuwêtê ji bo ku li Kuwêtê kanîyên petrolê ên dewlemend hene û dema Sedam dest danî ser van kanîyên petrolê va bikêr berjewendîyên wan in tevgera Sedam qebûl nekir û bi dijwerê bersîv kir. Lê va berî Sedsalan û vir de li başûrê welêt hêzên welatparêz li dijî zulm û zordarîya rêveberiyên Ereban têdikoşin, mafên xwe ên netewî dixwazin tu kes guhdarî vî ahî nîne. Di paş şerê xelîcê de di şerê azadîyê de geşbûnî çêbûn, li başûr 4 ê Cotmeh 1992 ê de Dewleta Federe hat îlan kirin. Lê bi tenê îlan kirin têr nake. Yek jî pêwist e ev enîya tê standin bi layîqî bê parastin. Eger çeperê hatî wergintin şer tê de neyê kirin mixabin ku bi kêr tu kar nayê.

Hêzên bê yomê Sedam ji welêt hatin derandin, li şûna wan enkazek herî giran mabî ji gelê me ê başûr re. Ava kirina welatekî seranser ne karek hêsan e. Ne nîzam heye ne kanîyên aborîyê. Her derek xerakirî ji mirovên me re maye. Di ser teva van nexweşîyan de du ambargo jî li ser welat in. Yek ambargoya Sedam li ser Kurdê başûr. Du ambargoya dewletên dinê li giştî Iraqê. Ev rewşa henê roj bi roj halê jîyana gelê me li vir dixe tengasîyê. Mînak fabrîqeyên ji bona tunetiya madê nexebitandindî îro tev derveyî hilberîn in. Di pîyasa aborîyê de yek diravên Sedam dixebite. Ew jî li Bexda cûda li Hewlêrê cûda tê bazar kirin. 160 hezar karbidestên dewletê hene, pakîta cigarê bi deh dînar. Miaşê karbidestekî federe 300 dînar in. 300 dînerên Sedam kêm-zêde 100-120 hezar diravê romî digre. Gorî van mînakan jîyana gelê başûrê welêt bînin pêşçavên xwe, dê heq bidin parlamênê Federe ku ji mirovên xwe re li derazînkên biyanîyan xwastin bikin an ne? Herçiqas sûda mirov bişkêne jî eger ji bona zarokên xwe bû ku ji birçîtî de nemirin em jî bikevin wê rewşê dê xwastin bikin.

Li vir bêjin, pirsgirêka Dewleta Federe her çiqas dibin tesîra Dewletên Yekbûyû împeryalîst de be jî dawî dê di nava xwe de bên hel kirin, Lê çewa? Bersîva vê pirsê pêwist e em tev li ser mijûl bibin û peyde bikin. Niha ji bona acîlîyeta pirsgirêkê diravê neqd ji wan re pêwist e. Û vî diravî ji gelê bakur dixwazin. Gelek naxwazin, miaşê karbidestên xwe yê du mehan dixwazin. Pêwist e bê bersîv nemînî ev gazî.

Her kesek dest hilînin, Her yek ji me diravê rojekê ê mitbaxê ji gelê xwe ê başûr re bişînin, bizanin ku vatiniyek dîrokî dê bê îfa kirin. Lê rêberên gelê me ê başûr jî bila vê yekê baş bizanin ku tu dayîkên împeryalîst şîrê di memikên xwe de na de zarokê dayîkek din.

Erê xwendevanên delal gotinên kalan nexşên keviran in. Di bin vê pirê de berê av bihirîye. Qirş û qaş, kajk û kulozk gelek xirte û mirte li tevî xwe biriye. Lê hêşta ewqas jî ma ye. Heya îro gelek caran gelê me serhilda ye li dijî dijminên xwe lê dîsa xirte û mirteyan nehêlaye em bigehin miraza xwe, rûbarê têkoşînê çikandiye. Bila vê carekê jî wisa çênebî.

Zembîlfiroş herdem di evîna xwe de aşîtî dianî zimên, lê her pîyek kêm ma ye, ew jî di bin teserîfa dijminên me de dixebite. Li vir mexseda min ne "mitebeqata Milî" ye Evîna zembîlfiroş wisa tu caran nayê wate kirin. Herwekî li Korayê wisa nehatî wate kirin.

Silav ji bo rojên azadî!...

Tebax 1993
Adil Zozanî

KOKİMA XÊXÊ Û XORTO BAKİL

Ezelî Doğanay

Ju estbîyo tu çînebîyo. Vaxte de zaf zaf raverîra ju cenikêde kokime bîya. Na cenike zaf tamakare bîya, zafîk budêlayê bîya. Di domananê xora ju xortenya xode merdo. Cênika kokime levey lace xoye bînde pîya rencperîn kena.

Roce kê lacê xo çedê çînebêno çebere çenika kokime ju leşker cineno. Zaf rao durera amo zaf kefelîyaye beno hemîk ze vergî veşan beno. Cenika kokime çeber kena ya pers kena.

-Çi wazena?

- Daye wezanase ez eşmo şevaxo çe şimade derbaz! kerîne?

- Ax lacemin kê çîyedemîn çînoke bidîne to.

- Hînîyose mamin çîyede jerdene bidemin.

- Ax lacemin çi bidîne to? Keçeldeke derman bibîyene kerdene sarexora. Leşker kunara xo wer. Gumanexo şîkîno.

- Hey leşker ti koytira êna

- Axretera ên.

- Axretera? Ju lacede min par merd. Eceb to ke o uçika dî?

- Se mevenîne en hewalemino delalo. Ma hurdimena pîya cilede kotenê ra.

- Ax lacemino delal uçika sêkeno.

- Qayte kulungo keno.

-Ax lacemin ax! Wana zere xo oncena kokime.

- Heya şanse xo xirab şî, çirake kulingî boyna remeney mergo kîtiko, okî mecburî dima remeno. Sebtanederakî kinç-kol ser nemaneno.

- Hînî!... ze parserakerda fetelîno vindeno.

- Goşra misernê lazemin, gîlendike de çiftexasemin esto. Mire ju rundîye bikê no çifte xasemin bere axrete bide lacemin. Xore bikero pilo port.

- Ser sero ser çimo vano seke çiftexasî ceno çimora beno vînd. Waxtokê beno şand lace xo bîn cîtera eno çê.

- Kokime vana ax ero a hona jî leşker ame çema. Axretera levê braê tora eno. Mîkî gilandikê çiftexas dacikê bero birayetore.

- Dayê ti xexa, sekerd to hîn. Wano kereno xort. Kate tora wan çi. Ez endî lewe tode nevinden! Şon zaf canê duro. Serê hard tora daha zaf xeğ kes esto yan cîno? kaytken estbose tepîya cerenra en çê. To hetane merdene pîştaxode fetelnen. Çînebose ke kayte ramin meke ez endî tepîya ne cerenra. Pîştaxo çarnenora maxo kunora rayê. Çimora beno wînd.

Fetelîno cereno pê ucî şono çe jî dewlemendî. Şerê xanra kayte zerî kêrdo. Ju xînzîru desu di tene çelike xo pîya wertede fetelînê. Xort kuno zere xinzîrîra wano mabu xerî.

Ceynîya çeyî serê merduganora vinetayîya. Seke qayte xortu xinzîrî kena şîrkînîye kuner huna. Venga caruya xo dana.

- Rewkê ere mordemê xexra perska, çira were xînzîrde bî çewt selam daraci? Carîya xanimê bi remayîş şî cira perskerd.

- Hey mordemo gej to çira selam dari xînzîrî?

- Wamin xanima xora wace: Ez amone dima xînzîre şima. Min sâ dê arda. Na xînzîrê mawâ, veyve xînzîre ma esto sebetane derak hanimatora reca ken vâ îzna xînzîre şima bido ez berîne weyve va çelîkane xokî tey bîaro. Xanimeke musena xort sebetane çikra amo huyayiş peşkare ci beno. rayede bîne çîna biverdîne we şerene. Wa şarîk bi nîna lex bikero. Goş sene ere rawke xinzîr pakke kilamikî serene, xelemik berze vile. Xulamra vace binora ereben cîranî bizanekê xinzîre ma pîyaten neşono veyve.

Xizmekare xinzîr kena pak xulamîk xinzîru desudî çelîkanî de pîya nanora erebenî gem danora hortî dest. Xort erebenî bi çar nigo vazneno çimora beno vînd.

Waîre Çyî o dem nîçîrde beno. Waraşanra eno çe ceyînyadeke şona vernîyade hona huyayîşexo ne geqedîyo.

- Ax merik ti çede bîyene to bidîyene. "Se bî etîka?" Ju xortê de gej ame vere zîngîrema winet selam da ci. "Na xinzîre şimao makek wâ xînzîre mawâ, ricami şimara awake xode berîne çirakî ema zewecîno.

- To kî vake heya?

- Heya! xinzîru çelîkî dayci erebenek serde baboke de kerd. Va heywano heyaten mebero... To bidhîyene ti huyayişra merdênê!

- Koyitira ame no xort?

- Nêzanen.

- Ma gejamin vertede jî xexke estose o kî tîya. Ma nika se venenîme ê xortî?

Bi hers nîşenora a steraxo kunera dime erebenera beno pîya ostoru rameno verte bîrrî. Bixokî kalaka rayede nîşenoro. Kulûka xokî veceno nano çirpîye dareser. Aspar kuno nezdî perskeno.

- Xorto delal etkara ket erebene pire xînzîro tew ju mordemek amey verdîra?

- Heya amey verdîra xele vaxto bavar bikeke kase hîre katjmer

beno.

-Kamcî het ser şî ez resenci?

- Bajar ne ken çirakî raye etkay kulîyexo çar feke xo este. Tikî xerîba ne zana.

Karora heşe merîkî sarera şono vano.

- Goş serne xorto ma nebenoke ne dizdî hurînamide ti pebicere? Tike erebeneminu xinzîranemin tepîya bîyarenese xaletade girse dan to.

- Nebeno birayemen. Wayîremin mira vake etka vinde kayte teyreminke.

- Teyr Koytro?

- Binê telikamidero

- Hurênda to de ez katkerîne?

- Nebeno pîyemin birayemin nebeno. Ti dana remnayiş firdano. Wayîremin bi çuyo mi kuno kîşeno.

- Pahaye ne teyr çiko?

- Sê zern

- Nikake ez ê teyreto bidî firdayene sê se tene zern bidîneto heya?

- Nika ti hîn vana nedana peyucu wayîremin mira ceno ê pero.

- Çika mordemede be etîqada. Ha tore sed zern Usteremikî bi ce, bukuyere dizd dima. Ezîk kayte teyreto ken. Xora xele kefelîyo.

Xorto bakil pero ceno nîşeno asterî horteyra beno vînd. Merik xore bine darede nîşenoro. Roj beno vîn her ca beno muxurbe. Xort necereno ra. Merik xore hîn beno.

-"Yahu no teyr çika pahao. Reye qaytkerîne no sene teyro." Telike keno berz kaytkeno bine telîkede vaş esto teyr meyr çîye çîno. Sarexo porexo ruckneno:

- No çi mordemede be yom bîyo? Xînzîrîkî, çelikanedekî, erebenîkî kulî pero pîya ne dist tirt.

Wayîre çeyî peşewe zaf hereyî cerenora çe.

- Qaytemike cenîkî, binera ceno, Xinzîreto xînzîreminok, Xînzîre weyvedere ke çîye pe nebeno. Sevetanederakî ke kayte jubunî me bîme?

Xorto bakil xinzîru ustorî pîya ano maxore:

- Vano daye se sere bîne kayte to ken. Tora daha xexîk este. Hemîkî textu revhanude nuşene ro... Mordeme rindî bîy zaf demede kilmekte ma kerdîme waîre hîre ustorî jî erebene sê tenê zern ju xînzîrîde makek desu di tene çelîke xînzîrî. Xexane nîyanenure can kurbanbone. ■

YEKBİN

Ez bajaran dizanim
Xizanî, Qam li çongê
Hin mirov di xew de
Hin mirov li pê nanekî hişk
Di berîk de keda dest/xwêdan
Li bazara emelan
Û Can di bazaran de tê firotin
Can di kêmînan de bêsîr
Bi sebrek qehirî
Bi roj û mehan
Can di nav diranan
li pê nan

Ne tişteke jî bo wan jîyan
Hew bêrîya xewê dikin
û germbûna pirekan
Nizanin nav çî ye
Nizanin bêhna gula sor

Ez bajaran dizanim
Hin mirov di xewa şêrîn de
Hinek jî li pê nan
Bi roj û şevan
Birçî bûn tirsek mezin e ji bo wan
Lê belê nizanin grevê
Navê sendîqê ne bihîstîn e
û bê hayin ji çîna xwe
Ji çîna karkeran
Bê hayin ji "DAS CAPİTAL"
û "Qomîna Frensewîyan"
Ewin bajaran mezin pêk tînin
amade dikin

Ew in dara diçînin
Mêwa bi sondoqê text
Goştê sor ewin jê dikin li selexanan
Lê belê ne ji bo xwe
Hîn nizanin tama nanê sipî çawa ye
Hew dizanin graniya mekînekî qûmê çi ye
Û kar bibe nan û xwarin jî heye

Lê belê can bi şevan di kar de
can bi rojan di kar de
can di kêmînan bê çek
* û can di bin barê giran

Lo lo hevalê bejin zirav
Îro tu ciwanek xurte
Bi xebata milê te
Keviran dişkîne
Sed kîlo bê xem ji erdê radike
-Lê sib-
Tu bibî kal
Wê bi çi mezin bibe pitika te
zarokên te çawa mezin bibin

Lolo hevalê bejin zirav
Hedî bavê ji ser xwe tirsa nanekî hişk
Zanibe
Ku yek be çîna te
ku bi hev re be
Zane be nanê sipî ji tere ye
Ew xanîyên mezin û fireh
Xwarin, vexwarin
Dibistanê xweşik ji bo zarokê te ne
Û pirtûkên serketina te dinivîse
YEKBÎN
Ne nanekî hişk e para we
Proletarya ye çîna we

M. Salt ALPASLAN

MELA EHMEDÊ BATEYÎ

A. Balî

Wekû li ser pirr nivîskar û helbestvanên Kurd cara yekemîn A. Jaba, me li ser Melayê Batê agahdar dike. Bi gor A. Jaba ew li navçeyê Hekarîyê li gundê Batê di sala 1417 an ji dayîka xwe bûye. Navê wî Mela Ehmed e. Dîwanek wî li ser helbestên evîndarîyê heye. Do kovara "Hawar" de jimara 33 an de jî ji bo Melayê Batê "Dîwanek wî mexsûs heye, qewî qenc e" hatîye nivisîn. Lê heya îro hîn ew dîwana hêja bi tîpên Latînî çap nebûye. Ew di sala 1491 an de çûye ser dilovanîya xwe. Di destê me de du destanên wî hene. Ji wana yek bi navê "Mewlûd" bi Kurdî li ser pêxember û olê îslamî cara yekem hatîye nivisîn. Destnivîsara wê li bajarê Lenîngiradê (Petersburg) di pirtûkxana Saltîkov-Şêdrîn de tê parastin. Mewlûd bi tipên Erebî di sala 1905 an de li Misirê hatîye çap kirin. Bu tîpên Latînî cara yekemîn di nav weşanên Roja Nû de li Stockholmê Mewlûd dîsa çap dibe. Destanê wînî yê dîn jî bi navê "Zembîlfiroş" tê nasîn. Li ser destana Zembîlfiroş gelek karên zanistî jî pêkhatine. Ji wana yek ji alîyê Kurdnasê welatê Sowyetê bi navê Jakêlîn Sûrênovna Mûsaelyan wekû karê xwe yê doktora bi kar anîye. Zembîlfiroş jî alîyê pirr mirovan cure-cure hatîyê komkirin. Ji wana hinekan wek helbest û hinekan jî wek çîrok nivîsandine. Lê belê ew destanê gelerî îro jî di nav Kurdan de wek çîrok û stran ji alîyê dengbêjên Kurd va tê gotin. Wek destanê Memê Alan, wek berhema Ehmedê Xanî yê nemir û wek Ferhad û Şêrîn û herwaha yên din. Ew destanên dîrokî ji alîyê gelê Kurd de bi folklor, bi efsane û bi fantazîyên wê demê hatine afirandin.

Destana Mela Ehmedê Bateyî bi zimanekî paqij û zelal li hevanînên dengîn hatîye nivisîn. Di vê nivîsarê de helbestvan hostatîya xwe baştirîn yên din li pêş çavan rêdixe. Ji alîyê A. Sosin, Prof. Hacîyê Cindî, Prof. Qanatê Kurdo, Xelîl Çaçan Muradov, Ordîxanê Celîlê Celîl, Kamuran Bedirxan va jî ev destana hatîye berhev kirin.

Di destanê Zembîlfiroş de wek destanên din du qehreman hene. Ji wana yek Zembîlfiroş e û lawekî dilsoz û feqîr û jar e. Xatun dewlemend e û bi evînîyek yek alî bi gotinên xweş dinalî. Dixwaze xortê delal dîl bigire. Lawê cîwan her dixwaze xwe paşda bide û bizivire. Dayîn û standinên wan di navbeynê van motîfan da tên xemilandin. Ji yek alî evîn wek kulîlk vedike geş dibe û paşê diçilmise. Qehremanên (lehengên) destan tiştên ji hevdu hêvî dikin nikarin jî hevdu bigirin. Dawî da baş the dîtin, evîn û ji hev hezkirin bi darê zorê neyê girtin.

Ji destanê Zembîlfiroş çend dîdem ji berevoka xelîlê çaçan Muradov li jêrin.

* * * * * * * * * *

Go, perê Dereketê,
Şeherê şîn û minetê,
Devê çemê Gewgewe.
Maleke kesîv, belengaz,
ji hêsîrîyê gaze-gaz.
sal jî dihate salê,
Derd dernediket jî malê
Xweyê malê lawkê cîndî,
Gerdana wî nûra rindî,
Bejn û bala wîye cîtal,
Rastî nolî dara çinar,
Lê tu were hêsîrîya kul.
Wî pêtibûn ceger û dil.
Ewi emrê zelûlî boş,
Xort kiribû zembîlfiroş,
Avîtibû nav qhîr û dojê,
Kiribû hewcê nanê rojê.
Sibê zû, ku teyr dixûne,

Ew zembîla kaw dihûne,
Ew xewa xwe diherimîne,
Belkî nanê zara tîne.
Zembîl sela davêje mil,
Di nav şeher dide fitil,
Kincê wî wî zîtol-zîtol
Li ber bayê dibîne hel
Ew digere soqaq-soqaq (*)
Hildikişe qesrê pirqat.
Ro jî heye, roja şekê,
qazenc nake qe polekê,
Ew vedigere por û poşman,
Destevala, bê tişt û nan.
Vir dikeve nav mitala,
Çawa here nava Zara,
Çawa here destevala?
Bide zara çi herdilîyê,
Serê xweke erd û xwelîyê?

Tuyê bêpere nan ku bînî,
Tuyê herî nan kê bistînî?
Aylix tune bikî îna,
Dilêş tune serda herî,
Kê tera nan bike kerî?
İsaf Nema bikî sebir,
De tu were û bidebîr.
Tu birevî berbî kî alî,
Şipûke tek va çar alî,
Ne hebûne û ne jî mal,
De tu xwera hergav bînal...
Ew naxwaze qe here mal,
Ku bigere boş û betal,
Wexta şeher bûye terî,
Xanê nakin evd û merî,
Şevederî çi bigerî,
Berbi mala kê tu herî,
Tuyê herî ku serî daynî,

Ne heye cî, ne jî xanî,
Çevî rêne te jin û zar,
Li tekeve tîr, zilfeqar...
Carna jî ew naçe malê,
Jin dikeve nav mitalê,
Ka çawa bhu Zembîlfiroş,
Hate sêrî qezyake boş.

Gelo girtin, gelo kutan,
Yanê yekî xwe lê kir qan?...
Zembîlfiroş, ku egle bû.
Elê zane nan tunebû,
Gava ku zar tev radizên,
Zembîlfiroş wî çaxî tê.
Birçîbûn li nav çeva,
Zar ranedizan roj û şeva.

xxx

Go, rojeke gele xweş,
Şemal dida teva geş,
Vedibûn gul, binefiş,
Hewza dikir xuşe-xuş,
Li nav şeherê giran,
Nav wê kavla hêş, wêran,
Zembîlfiroş fitil dida,
Zembîl, sele stuyê wîda,
Dikir gazî:- Zembîl, zembîl,
Selikê kaw, zembîlê çîl.
Kê dikire ne poşmane,
Qîmetê wan zef erzane...
Xatûnekê serê xwe derxist,
Ji qatê jor wek şeş buhust,
Ewê zû da dûrebînê,
Vir dît ecêbeke dinê.
Dît xortekî, bilind, talyan,
Nûr dibarî sûret û can.
Kubra wîyê ezîz şîrîn.
Dilê evîn dikir birîn.
Ber çevê wê reşavehat,
Tîra hubê wê dil hingavt.
Xatûnê zû kire qarîn,
Ber sekinîn çîlyek carî.
-Qe min nebye ha cezayî,
Hûn zû bînin ewî lawî,
Derdî wî ez bûme bawî...
Carya banzdan ew xort anîn,
Zembîl, sele mil deranîn,
Doşeka mîr jêra danîn.
Xatûn û xort tek-tenê man,
Derî, derge li ser dadan.
Zembîlfiroş kete belê,
Dît xatûnê kir çengelê.
Xwîdana şar serra avît,
Wî tirê ling li wî bûn qît.
-Ev çi yeke, xatûna kaw:
Ev çi gilîye, ev çi hesab,
Boy çi te ez anîm vira,
Eva temam gelo çira?...
Xatûnê go:-Xortê dîndar,
Min tu anî, ku bibî yar...
-Tu xatûnî, jina mîrî,
Çi dixwezî min feqîrî?
Wê xatûna gerdenmorî
Xortra wa got bi kubarî:
-Tu rûnê ser doşeka mîr,
Xwera bikşîn qelna wezîr.
Wa jêra go Zembîlfiroş:
-Ew şuxuleke başe û boş.
Xudê enya min nivîsî
Tek hêsîrî, emrê nuqsî.
Ezê kure bêm ser ciyê mîr

Emrê zelûl, ku bikîm bîr?
Mîr, ku heye, ew jî qeda,
Tu çi li min bûyî bela?
-Zembîlfiroş, lawkê delal
Tu guh bide gilîyê kemal.
Mîr, ku heye merê reş e.
Dil-dînê min lê vedireşe.
Ez benî bûm, Benîke tam,
Destê mîrê zulmkarda mama...
Nolî mûmê destda helyam.
Dewsa zêr, bûm paxirê xam.
Hilkişî tu ber ezmana,
Xilaz nabî min çogana.
Dibê xorto, teple nebe,
Tera dibêm were rayê,
Ji serhişkîyê tu kar nayê.
Ezê tekim çekê cindîyê,
Te derxim ji telî-tengîya.
Xatûnê xwera kir kar e,
Sûreta gul jê dibar e,
Li memika sêv, hinar e,
Gerden tu dibê bahar e,
Şa dibe eşqa dîlan e.
Go, xatûnê usa germ e,
Ji ber germê erd dikele.
Tu zû veke pencerê,
Hinkî bîna me derê,
Zembîlfiroş çû ber derî,
Dît reva wî nayê serî,
Ew paşda çû ber pencerê
Û xwe avît birca kelê.
Qerpalê wî mîna çadir
Nav hewêda zû-zû ba girt,
Ew berjêr bû hêdî-hêdî,
Wî xwîn nebû heta pêçî.
Bi wê tirsê û xiyalê
Zembîlfiroş revî malê.
Zembîlfiroş hatye malê
Elê pêra genc û qale,
Dibê: -Sibeda çûyî, eva êvare,
Kanê risqê herdu tifale?
Dibê:- Ez çûme kûça mîre,
Min wêderê selkê xwe kir ji bîre
Lema nanye risqê zar-tifale.

xxx

Benî xatûnê hevraz dinhêrî, dikewgirî,
Kêlek hatê, rûnişt û girî,
Rokir- pîva, Kur-dûr fikirî...
Benîyê gelek da zora pera,
gelek ruşet û bertîl da,
Lê kir û nekir
Tu belgek ewê ji Elê venekir,
Benîyê nihêrî, wekî wa nabe,
Anî hat Elê kire carî
Belkî nêta xwe ew bîne sêrî.
Neqebçî anî, zor pere dayê,
Ew kire çamê û anî rayê,
Hey Benîyê, hey Benîyê şerbet bi noş
Neqeb çê bû heta mala Zembîlfiroş,
Benîyê anî Elê wê şevê kir nobedare,

Belkî here mirazê xwe ew şabe.
Zembîlfiroş vecêniqî nîvê şevê,
Dît lingekî sarî xirxal
Li lingê wî bûye gopal,
Dît zendeke morî- mircan,
Hemêz kirye wu stu û can...
Go, eva çiye, ev çi qewî?
Dît Benîyê li nav ciyê wî,
Ji nava cîya ew zû revî...
-Zembîlfiroş, lawkê dîndar,
Minra bibe tu mêr û yar...
-Tu xatûna mine delal,
Zembîlfiroş te nabe helal.
Heta hebe Ela min,
Ez tu cara jê naqetim,
Mîr û axa ez natirsim,
Lê namûsa xwe nafroşim.
Ev mikan îdî li min herame,
Ezê herim cîkî usana,
Ku lê tunebe mîr û sultane.

** Jêrenot, Soqaq-Soqaq lî herêmê kolan-kolan, on jî kolan ber kolan te xebîtandîn. (N.N)*

NAMÛS Û BERXWEDAN[x]

M. Sait Alpaslan

BİRÊ PÊŞÎYÊ
(Di tarîyê de dengê mirovan)

- Siz, teslim olun...
- Kandırılmışsınız siz... Teslim olun... Devletin şefkatine sığının.
- De here ker lawê keran...
- Son kez uyarıyorum teslim olun...
- Lawo bila dest ji peyvê berdin... Dê, emê êrîş bikin...

(Di nav qêrîna mirovan de şano hêdî hêdî ronî dibe.

Du leşker li erdê term bûne, birîndar in. Ji dûr ve dengê çekan tê.

Hêdî hêdî deng kêm dibin. Demek din jî diqedin.

(Tarî bûn)

BİRÊ YEKEM

(Qada gund. Li dora qadê xanîyê gundîyan. Bi kincê gundî Huso hêdî hêdî tê şano)

HUSO - Hûn bi xêr hatin... Ser seran, ser çavan hatin. Ev lîstik li ser rewşa me ya gundîyê Kurda ye... Hûnê nuha bêjin:

"Lawo, ma rewşa gundîyê Kurdan wê çawa be? Qey şivanî, gavanî û cotkarî. Jê pêv?"

Lê belê hûn guh û hiş û bala xwe baş bidin me, hûnê bibînin ku, dema berê derbas bûye... Demek nû hatîye ser axa Kurdistan. Rojek nû hilatîye... Êdi ne şer şerê berê ye ne jî gundî gundîyê berê ne...

Weke her tiştî gundî jî xwe guhertin... Bila be...

Min serê we êşand bi gale gala xwe...

Dixwazin êdî em dest bi lîstika xwe bikin.

BİRÊ NAVBER

(Her dû leşkerê li erdê birîndar... Li alîyek Leşker, li alîyê din jî gundî)

1. LEŞKER - (Ji gundîyan re) Dün gece bu civarlarda gezen var mıydı içinizde?

GİŞT - Wala yox qomitan beg...

1. LEŞKER - Peki, bu civarlarda yabancı kimse gördünüz mü?

GİŞT - Wala gormedix qumandar beg...

1. LEŞKER - (Bi hêrs) Ulan peki bu askerleri cinler mi vurdu? Bize cinler mi ateş etti?...

GİŞT - Wala bilmiyıx qomıtanim...

1. LEŞKER - Ulan alay mı ediyorsunuz benimle?

GİŞT - Wala êtmîyıx qumandanım.

1. LEŞKER - Yatın ulan yere itoğlu itler... Canınız kaşınıyor öyle mi? (Ba Sulo dike) Sen, gelsene!...

SULO - Buyur Qomitanim?

1. LEŞKER - İki saat boyunca böyle yerde süründüreceksin... Kimsenin gözünün yaşına bakmak yok...

SULO - Emredersin qomitanim... Heta isterse ben bile yerde sürünürem.

1. LEŞKER - Ha şöyle... Senin gibi insanlar da olmasa, bu hayvanların içinde delirmek içten değil...

SULO - Wele sen eyib ediyor qomitanim... Baban da olsa acımax yoxtir.

(Leşker gişt û birîndarê xwe radihêlin û diçin)

SULO - Dirêj bin lo...

PÎREKEK - Lo Sulo yê poz lîçik; ez qefilîm lo...

SULO - Ez çi bikim? Emrê qimandarê min ûsa ye... Heta êvarê hûnê dirêj bibin. Ez çi bikim...

ZİLAMEK - Kero wê hayą qumandar çawa jê bîbe... Dê bêjin heta êvar dirêj bûne... Ma qey wê çer bibe.

SULO - Hişin... (Bi gavê leşkeran sê-çar caran dizîvire) ez we berdim, hûnê herin bibêjin Sulo emrê te neanî cîh...

Ma qey ez kerim?

Hûnê heta êvarê ûsa bin...

(Tarî bûn)

HUSO - Hûn dibînin temaşegêrê delal... Bi kûrtî ezê peyvek bînim bîra we. Dar ji bivirî re gotî ye "Lawo te nikarî bû min jê kira, lê belê ez çi bikim destîyê te ji min e"

Wek vê gotina peşiya, leşker nikarî bûn bi hêsanî serê me daxistina, lê belê em çi bikin ku cehşinî weke Sulo alîkarî bi wan re dikin...

(Tarî bûn)

(Gava şano ronî dibe, tê dîtin ku Sulo li pêşîya şano sekinî ye û devança pişta xwe bi cîh dike)

SULO - (Dema jî temşêgêran hay dar dibe, destê xwe ji devançê dikşîne û kincê xwe rast dike) Navê min Sulo ye... Sulêmanê Evdal... Evdalê Remo, Remê Heso, Hesê Dewrêş, Dewrêşê Sulo, Sulê Eyo, Eyê Mezrûk...

(Disekine, bi kuburek mezin li dora xwe dinihêre) Mala me mala mezin e... Ma qey hûn sinsila min nabînin? Mala me her daîm di vî welatî de bûye mala pêşdar. Hemî şêx û melê vî dîyarî ji mala me derketin. Mixtarî jî aydê mala me ye...

Kînga zilamek dewleta elî were gund, berî didin mala me... Heta leşker û qomitanê mezin jî dema di rêgehê derbas bibe û neyê mala me qet nabe...

Qîmeta me ûsa mezine ku, dewlet nikare bêyî me

karekî pêk bîne... (Devança pişta xwe dikşîne) a ha!. Xelata qomitanê mezin e... Pirr ji min hesdike (Bi xem) Berê pirr dihat û diçûn, lê belê cergî van telebenê qominîst û bê îman, xwedê ne nas derketine pîyasê, rêya wan dêr bi dûr bi gund ve dikeve. Ma qey ez nizanim ev telebe nikarin tu gû belav bikin. Lê belê hizûra gel û dewlet qambax dikin. Dijminê mal û war û dewletê ne ew.

(Dengê lingan tê. Sulo direve nav xanîyan û xwe vedişêre. Huso û sê gerîla tê qadê)

HUSO - Weke min got. Hemî gundî bi dil û can bi we ra ne gişt li benda emrê we ne... Ji bo alîkarîya dozê, hûn çi bixwazin, em dikarin ava bikin.

1. GERÎLA - Van rojan tu leşker-meşker digrin ser gund?

HUSO - Du roj berê hatin...

1. GERÎLA - Tu hejmara wan zanî? Tu zanî çend heb bûn?

HUSO - Çawa nizanim... 12 heb bûn. Me bi lingê bê sol, sê-çar saet li ser berfê hiştin ker lawê keran...

2. GERÎLA - Ez wer difikirim ku, vana, yê wê şeva ji ber me xelas bûne...

HUSO - Belê belê... Hat bîra min... Du birîndarê wan hebû... Wan danîn mala Sulo û yê din çûn qezê, cîbek anîn...

1. GERÎLA - Kîjan Sulo?

HUSO - Yê Evdal... Sala çûn keya bû, yê salî çûn keyatî dikir.

1. GERÎLA - Bila çavê we li ser wî be... Tu gu xwarinek neke... Cehşitî neke...

HUSO - Bawer nakim tiştekî ûsa bike... Ji we pirr ditirse... Lê belê, dewlet hinek din bi ser wî ve here, ditirsim alîkarîya wan bike...

3. GERÎLA - Wê demê emê jî hesê wî bidinê...

1. GERÎLA - (Destê xwe davêje stûyê Huso) Birayê Huso... Nuha kesên ne guherî be, dibêjin qey em sê-çar telebe ne... Ji bo wê bê tirs alîkarîya dewletê dikin... Leşkerê Tirk jî dema welatparêzek Kurd digrî, ji bo bi peyivî, dest davêji namûsa wî, qiz û jinan tazî dikin, fiêlê xerab bi wan dikin... Her çiqas em bi hêzek mezin êrîşan dibin ser wan ew ji zilm û zordarîyek mezîn li ser gel dikin...

Divê mirov tû carî ji bîr ve neke ku ev dema miheqeq wê biqede... Emê bigihêjin doza xwe... Lê belê heta em bigihêjin armanca sosyalîzm û azadîyê emê gelek êş û janan bikşînin... Ji serokê şoreşvanê Tirkan Mahîr, vê rê ya bi êş û jan ûsa dianî zman: Rêya şoreşê bi şaxe, bi kelem, bi neqep û nepenî ye... Weke tu jî dibî nî kar û barê me pirr gran e... Lê belê divê em ji ber vî karî, ji bin vî barî nerevin.

HUSO - Belê... ez te fêm dikim...

1. GERÎLA - Îşev emê li vir bin... Gundîyan haydar bike... bila şev werin mala te bi civin...

(Tarî bûn)

BÎRA NAVÎN

(Qereqol... Qumandar (leşkerê yekem) li ser masê nivîsaran dinivîse. Leşkerek dikeve hundir)

LEŞKEREK - Komutanım!.

1. LEŞKER - Evet?

LEŞKEREK - Kayalar Köyü eski muhtarı Süleyman Beyoğlu sizinle görüşmek istiyor.

1. LEŞKER - İyi ... Alın içeri gelsin.

(Leşker derdikeve derve, bîstik din Sulo tê hundir)

1. LEŞKER - Gel bakayım Süleyman efendi...

SULO - (Stûxwar) Ellah sizî başımızdan eksik etmesin qumandarim.

1. LEŞKER - Sağol sağol... Geç otur...

SULO - Saxol qumandarım, varol qumandarım... (rûdine)

1. LEŞKER - Süleyman Efendi, ne var, ne yok?

SULO - Weleh siz gorîyor qumandarim... Ben dedixin yapti, û bıtun koylileri eqşama qeder yerde süründürdi.

1. LEŞKER - Afferin... Biz zaten sizin gibi vatanseverlere güveniyoruz. Siz olmazsanız bu namussuz komünistler çoktan vatanı Ruslara satmışlardı...

İki-üç çapulcudurlar zaten bu Ermeni uşakları. Devletle baş edeceklerini mi sanıyorlar.

SULO - Dewlet elîdir qumandarim... Zatê bu namussizlar qarî û erkek birlikte qalilar, allah bilî neler neler yapilar...

1. LEŞKER - Zaten bunlar bizi yenseler ilk önce sizin namusunuza el atarlar. O yüzden gözünükulağını köydekilerin üstünden esirgemeyeceksin Süleyman Efendi...

SULO - Yox Qumandar beg yox. Zatanî ben de jî oni soylemaxa geldim.

1. LEŞKER - Niye, ne oldu?

SULO - Şimdî siz biliyor, bizim koyli çok namussizsin. Çok heywansın... Bu telebeler de gelî û bizim koylîlerî qandirî... Ekmek alî, silah saxli û her tiştî yapî...

1. LEŞKER - (aciz bûyî) êê, sonra?

SULO - Şimdî dun siz geldixtan sonra, yanê qezaya dondıxtan sonra axşeme doxrî geldiler û bizim Huso gilde qaldilar.

1. LEŞKER - Sonra

SULO - Wele sonra de koyin etrafinî gezdiler û çîyayê Şêxan'a doxrî gittiler.

1. LEŞKER - (Biskê difikire) Pekî... (li zîlê dixe) (leşkerek tê hundir) Söyle hazırlansınlar...

(Tarî bûn)

BÎRÊ DUWEM

(Hundirê mala Huso. Huso û jina xwe (Hacê) rûniştine pevre di peyivîn)

HUSO - Ango di nav gerîla de jin û qîz jî hene...

HACÊ - Qey ne gune ye?

HUSO - Vêya polîtîqaya Komara Tirka ye tu di bêjî... Peyva mezina ye...

Dibêjin "Şêr şêr e, çi jin e, çi mêr e?"... Wekî di vê gotinê de jî em dibînin ku, ji bo gihaştina armancê jin û mêr mil ne bi hevre bin, em nagehêjin tu armancê...

HACÊ - Lê ji alî vê Îslamîyetê?

HUSO - Li gor ayet û hedîsê wan "welatê ku bindest be, li wî warî xwendina xutbê mekrûh e.." Li alî vê din jî, ji bo kesên azadîxwaza fermanan derdixin...

HACÊ - Tiştê ku nakevi serê min, gotinên wan yê li ser gominîs û sosyalîstan e... Dibêjin ku, ew bê dîn in... Dijminê dîn in...

HUSO - Vana gişt derew in... Propagandayê wan î bi qilêr û gemar in... Ew jî qandî me dizanin ku, doza me rêya aşitî û azadî û wekhevîyê ye... Mesela, ta nuha kî zirara gerîlan dîtî ye... Gerîla dest avêtîye namûsa kê? Malê kê dizî ye?

HACÊ - Na wele... Min li dora çavê xwe xerabî dîti ye, min di gerîla de tu xerabî nedîtiye... Bi eslî, gotina min li ser zilm û zora leşkerên Tirk û bê dengîya gelê Tirk bû... Ez difikirim, nafikirim, nakeve aqlê min... Çawa li ber vê zilm û zorê bêdeng...

(Dengê derî tê)

HUSO - Gelo kî ne vê êvarê?

HACÊ - Lêxistina wan, weke ya xerîba ye...

HUSO - Bi nihêrim, bê hela kî ye?...

(Huso derî vedike. Sulo û çar leşker berî dide hundirê xanî)

QOMİTAN - Duvara dayanın ulan!.

HACÊ - Huso!. Vana dibêjin çi?

(Leşkerek bi qondaxa çêka xwe li serê Hacê dixe... Sulo jî berê xwe di de kewara xanî)

QOMİTAN - Ne konuşuyorsun ulan, a....na koyduğum... (Bi pihînê wê bi ber ve dîwar de kaş dike) Duvara dayan...

HUSO - (Bi hêrs) Ulan köpek... Gücün yetiyorsa dağdaki...

(Leşkerek bi qondaxê pê dikeve)

SULO - (Ji hundirê kewarê de) Qomitanim, qomitanim!. Ben gordî. Aha, bir qûrşin... Kewardeydi... Buxdaların arasında... Wele ben gordi... Ma qey ben dewletî iki-uç telebeye satar? (Tê navîna şano) Bax bax (Gula destê xwe rê wan dide) Ben Tirk Dewletinî, eskeryesinî çox sêver... Bax!...

(Tarî bûn)

BİRÊ SÊWEMÎN

(Qada gund... Huso, bi dest û ling, gîrêdayî, li erdê term e. Li dora wî leşker û Sulo... Gundî jî li alîyê din kombûne)

QOMİTAN - Konuş ulan it oğlu it... Bu köyde kimin bölücülerle ilişkisi var, tek tek söyle...

HUSO - (Ji Sulo re) Qahp lawê qahpa... ker lawê kerî... Cahş... (Leşker lê dixin)

QOMİTAN - (Ji Sulo re) Orospu çocuğu konuşmayacak...

SULO - Qomitanim... Ben biliyor, o nasil qonişacax...

QOMİTAN - Nasıl ulan?

SULO - Bence siz qarisını getirir û soyarse, êşek gibi qonuşır. Lê belê gene de siz biliyor...

QOMİTAN - (Ji leşkerekî) Sen!. Bu piçin karısını getir buraya...

LEŞKER - Emredersiniz komutanım...

(Diçe, ji nav gundiyan bi pîyê Hacê digre û kaş dike)

I. GUNDÎ - Hûn ji jinika reben ve çi dixwazin?

2. GUNDÎ - Ev ne karê misilmanîyê ye... Hûn ji namûsê çi dixwazin?

3. GUNDÎ - Bi vê zilm û zorê hûnê bigihêjin kû?

QOMİTAN - Kesin ulan... Hepinizi dizerim ortaya... Ne homurdanıyorsunuz? Bunlar Ermeni uşağı... Ülkeyi bölmeye çalışıyorlar...

I. GUNDÎ - Ta nuha gerîla tiştên xerab bi me nekirîne...

SULO - Qomitanim... De başlayax...

QOMİTAN - Ulan it... Ağzının salyaları akmaya başladı... Ağır ol... (Ji Huso re)

Bak bakayım!. Konuşacak mısın, yoksa olanlara seyirci mi kalacaksın?

HUSO - Köpek oxli köpekler... Ondan ne istiyorsunuz?

QOMİTAN - (Bi fistanê Hacê ve digre) Bakalım ne kadar tahammül edeceksin... Söyle!. Kimlerin ilişkisi var o itlerle... Söyle, yoksa bu pilici kahraman mehmetçiğe teslim ederim... Biliyorsun, beş gündür dağdayız... Hepsi ne kadar açtır, tahmin edersin...

HUSO - (Pirr bi qahr) Öldür beni... Öldür beni...

HACÊ - Na Huso... Ne peyivî... Namûs ne ezim qurban... Namûsa te, namûsa me hemîyan, welatê me yî azad û ber bi xwe yî... namûs ne ezim...

I. GUNDÎ - Bese ev zilm bese...

2. GUNDÎ - Bila biqedi ev xwînmejî...

GİŞT - (Hemî gundî bi hev re) Namûs ne jinikeke... namûs welat e... Welatê talan... Welatê bindest... Welatê kole...

(Hemî leşker, berê xwe didîn gundîyan, Hacê ji nişkavde devança Sulo dikşine û bera Sulo û leşkeran dide... Leşker berê xwe didin Hacê û Huso, wan gule baran dike... Ji alî yekî gerîla dikevin şano... Teq û reqek tê... Dawîya teq û reqa çekan û dengê firfirokan, panzeran şano dadigre)

(Tarî Bûn)

BİRÊ ÇARAN

(Hemî lîstikvan di şano de ne.)

1. GERÎLA - Em dizanin şer her dem
bi mirin û xwîn û êş e...
Le belê em bawerin ku, rêya serketinê di berxwedanê de derbas dibe...

2. GERÎLA - Îro li welatê me şerek bi gemar, bi qîrêj dom dike...

3. GERÎLA - Gotinek heye... Di bêjin ku, "dar ji bivir re gotîye: te nikarî bû min jê kira, lê ez çer bikim, pişta te ji min e..." Wekî vê gotina, dewlet bi cehş û hewkarîyên xwe ketîye nava welatê me...

I. GUNDÎ - A vay... Apê Mûsa, Hafiz, Orhan, Çetin, Namik û şehîdên din... A vay Binevş... Wedat...

2. GUNDÎ - ji kenê di çavê zarokan de ditirsin... Û bi vê tirsê, hemî bêrîtîyên xwe li welatê me didomîn in...

HACÊ - Ji sîya xwe ditirsin... Dest davên keçikên me... Ji namûsê ditirsin... Namûs ne jin û qizên Kurdan e... Namûs welatê azad e... Namûs Kurdîstana azad e...

GİŞT - Bijî Kurdîstan a azad!.
Bijî têkoşîna gelê Kurd.
Bijî rêya azadî û aşîtî
Bijî rêça Marks û Lenîn
Bijî sosyalîzm...

(Perde)

x (Ev bûyer li gundekî Mêrdînê (Kayalar) derbas bûye)

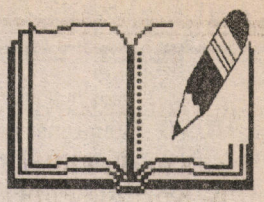

DERSÊN ZMANÊ KURDÎ

-XIX-

XWENDİN:

...

Sal 1922. Pencereyekê û merivekî li ber. Kî?

Rîyekî gulover, çavên reş weke komirê, porê kin û şehkirî, eniyeke fireh, bîvileke zirav û lêvên kentijî. Kî? Bejneke zirav, kincên xeş, qirawata hewrejimî û dûmana cixarê. Kî? Fikir û guman, bîr û şik. Kî?

Memduh Selîm. Ronakbîrê Kurd, bîrewerê gelê bindest û evîndarê xweşiyan Memduh Selîm Beg. Nivîskar û berpirsiyarê Kovara "Jîn"ê Memdûh Selîm Begê Wanî.

Belê, sal 1992, ji rojan 25 ê îlonê. Na, ne 25 ê îlonê. Berî sê seatan 25 ê îlonê bû. Niha 26 e. 26 ê îlonê, destê sibê. Galata, Stembol. Memduh Selîm Beg, mêrê têrbejndirêj li mala xwe, li oda rûnistinê rawestaye û li kolanên teng yên Galatayê dinihire. Çi diqewime? Kurd, Tirk, gelên din, Dewleta Alî Osman, Babialî, Mistefa Kemal û hevalên wî û dinya ber bi kû de diçin? Ev geremola piştî şerê cîhanê dê zelal bibe? Hingê?

Berî çend seatan Memduh Selîm Beg li Kadikoyê, li mala sekreterê giştî yê rêkxistina Kurdan "Kurd Tealî Cemiyeti" Emîn Alî Beg Celadet û Kamuran Beg dê ji Stembolê derkevin. Ew dê herin Alamanyayê Mûnîxê. Bi dûv wan re jî Emîn Alî Beg bi xwe. Ew dê jî, tevî pîrek û keça xwe, here Misirê, nik kurâ xwe yê mezin Sureya Beg, Emîn Alî Beg û kurên wî ku ji serok û pêşengên tevgera Kurd in, dev ji Tirkiyê berdidin.

Çi dibe?

Pêlên siûdê li ser Kurdan qulipîn? Ew dîsan, weke her carî, di bin giranî û zompên qehr û kulan de man? Marên kor, gurên malkambax û şeytanên sererd û binerd dîsan li wan hatin xezebê-Dîsan cîh li wan teng bû? Çi diqewime?

Peymana ku li Sevresê, 1920, hat pê û rê dida ku Kurd jî, gav bi gav, ji xwe re dewletekê ava bikin, bû qetqetî yanê riziya. Li dewsa wê niha peymaneke nû tê pê ku tê de behsa mafên Kurdan nabe.

Memduh Selîm Beg li der dinihêre. Asman hê jî tijî stêrk in. Stêrka Kerwankujê ji rojhelatê, li Memduh Selîm Beg dinihêre. Stêrkên Leyl û Mecnûn, yek ji rojava, ya din li rojhelatê, li Memduh Selîm Beg dinihêrin. Ew jî li wan dinihêre û dikene. Keneke kin û kurt. Di kena kurt de xem û keser dixuye. "Ma hevûdu?" Ew li stêrkan dinihêre û weha difikire.

Mehmed Uzun
Ji romana SİYA EVÎNÊ
Rûpel 14-15

ŞEKİLLERİNE GÖRE FİİLLER

a- Kurallı Fiiller
b- Kuralsız Fiiller

Kürtçedeki bütün fiiller geçmiş zaman çekiminde kurala uygundurlar. Filler, ancak, emir halinin, şimdiki ve gelecek zaman kiplerinin çekimine kurallı bir şekilde elvermediğinde kuralsız olabilmektedirler. Fiilleri bu yönleriyle kısaca sözkonusu edelim.

3. a- Kurallı Fiiller. (Lêkerên Rêzdar)
Bu fillerin emir şekli bir kurala göre meydana getirilmektedir. Kürtçede iki tür kurala uygun fiil vardır.

3.a. 1- Birinci Grup Kurala Uygun Filler:
Bu gruptaki fiillerin kökleri sesli bir harf ile son bulmaktadır. Fiilin emir halinin oluşturulması için fiil kökünün başına **bi** ön eki getirilir, son sesli harfin yerine de **e** harfi getirilir.

ÖRNEK:
MASTAR : BARÎN=YAĞMAK
KÖK : barî
Emir : Bi+bar+e= bibare=yağ

Görüldüğü gibi fiilin emir şekli, fiilin kökünün başına **bi** ön eki getirilmiş, kökün son sesli harfi olan **î** yerine de **e** harfi getirilerek oluşmuştur. Bu tür fiiller için bu bir kuraldır ve bu tür fiiller bu kurala uyarlar.

ÖRNEKLER:

MASTAR	TÜRKÇE	KÖK	EMİR	TÜRKÇE
Barîn	yağmak	Barî	bibare	yağ
Bezîn	koşmak	bezî	bibeze	koş
Birîn	kesmek	birî	bibire	kes
Çinîn	biçmek	çinî	biçine	biç
Kenîn	gülmek	kenî	bikene	gül
Dizîn	çalmak	dizî	bidize	çal
Gerîn	gezmek	gerî	bigere	gez
Jenîn	halaçlamak	jenî	bijene	halaçla
Jarîn	inlemek	jarî	bijare	inle
Dan	vermek	da	bide	ver
Kelan	kaynamak	kela	bikele	kayna
Gehan	ulaşmak	geha	bigehe	ulaş

3.a.2- İkinci Grup Kurala Uygun Fiiller:

Bu gruptaki fiillerin kökü sessiz bir harf ile biter. Bu gruptaki fiilleri üçe ayırmak gerekmektedir.

I- Fiilin kökü sessiz bir harf ile bitmiştir. Kökün son sessiz harfinden önce gelen sesli harf **a** dan başka birharftir. Emir hali için fiilin köküne **bi** ön eki getirilir. Son sessiz harf yerine **e** takısı getirilir.

ÖRNEK:
Mastar :**Girtin=Tutmak**
Kök :**Girt**
Emir :**Bi+gir+e=Bigire=tut**

ÖRNEKLER:

MASTAR	TÜRKÇE	KÖK	EMİR	TÜRKÇE
Bihîstin	duymak	Bihîst	bibihse	duy
Çêstin	tatmak	çêst	biçêse	tat
Geztin	ısırmak	gezt	bigeze	ısır
Girtin	tutmak	girt	bigire	tut

Hêrtin	öğütmek	hêrt	bihêre	öğüt
Jentin	zonklamak	jent	bijene	zonkla
Leyistin	oynamak	leyist	bileyize	oyna
Mîztin	işemek	mîzt	bimîze	işe
Nihêrtin	bakmak	nihêrt	binihêre	bak
Peyiftin	konuşmak	peyift	bipeyive	konuş
Simtin	delinmek	simt	bisime	delin

2 - Fiil kökünün son sessiz harfi **t** dir. Ancak bu harften önceki son sesli harf ise **a** dır. Fiilin emir hali için, fiil kökünün başına **bi** ön eki getirilir. **a** harfi ise **ê** harfine dönüştürülür. Son sessiz harf olan **t** yerine **e** harfi getirilir.

ÖRNEK:
Mastar : Bijartin: Seçmek
Kök : bijart
Emir : **Bi+bijêr+e=Bibijêre=seç**

ÖRNEKLER:

MASTAR	TÜRKÇE	KÖK	EMİR	TÜRKÇE
Bihartin	Geçinmek	bihart	bibihêre	geçin
Bivaştin	Asimile etmek	bivaşt	bibivêje	asimile et
Braştin	Kızartmak	Biraşt	bibrêjşe	kızart
Givaştin	sıkmak	givaşt	bigivêşe	sık
Guhartin	değiştirmek	guhart	biguhêre	değiştir
Guhaztin	taşımak	guhazt	biguhêze	taşı
Hejmartin	saymak	hejmart	bihejmêre	say
Hinartin	göndermek	hinart	bihinêre	gönder
Kezaxtin	budamak	kezaxt	bikezêxe	buda
Parastin	korumak	parast	buparêze	koru
Pelaxtin	ezmek	pelaxt	bipelêxe	ez
qeşartin	soymak	qeşart	biqeşêre	soy
qewartin	oymak	qewart	biqewêre	boşalt
quraftin	koparmak	quraft	biqurêfe	kopar
spartin	emanet etmek	spart	bispêre	emanet et
tenartin	örtmek	tenart	bitenêre	ört
traştin	kırpmak	traşt	bitrêşe	kırp

3 - Mastarı **-andin** lı olan fiillerdir. Bu fiillerin kökü **d** sessiz harfi ile bitmiştir. Kökün son sesli harfi de **a** dır. Emir hali için, fiil kökünün başına **bi** ön eki getirilir. Kökün son harfi **a** nın yerine **î** sesli harfi, son sessiz harfi olan **d** yerine de **e** harfi getirilir.

ÖRNEK:
Mastar : **Çêrandin**: Otlatmak
Kök : **Çêrand**
Emir : **Bi+çêr+î+n+e=Biçêrîne** :otlat

ÖRNEKLER:

MASTAR	TÜRKÇE	KÖK	EMİR	TÜRKÇE
Betilandin	yormak	betiland	bibetilîne	yor
Biriqandin	parlatmalı	biriqand	bibiriqîne	parlat
Çandin	ekmek	çand	biçîne	ek
Çêrandin	otlatmak	çêrand	biçêrîne	otlat
Dirandin	yırtmak	dirand	bidirîne	yırt
Helandın	eritmek	heland	bihelîne	erit
Hejandin	sallamak	hejand	bihejîne	salla
Heliqandin	fırlatmak	heliqand	biheligîne	fırlat
Heyirandin	şaşırtmak	heyirand	biheyirîne	şaşırt
Honandin	örmek	honand	bihonîne	ör
Jiyandin	yaşatmak	jiyand	bijiyîne	yaşat

www.arsivalurdi.org

Kelandin	kaynatmak	keland	bikelîna	kaynat
Kesibandin	salamura yapmak	kesiband	bikesibîne	salamura yap
Kişandin	çekmek	kişand	bikişîne	çek
Lerizandin	titretmek	lerizand	bilerizîne	titret
Lewitandin	berbat etmek	lewitand	bilewitîne	berbat et
Mirandin	öldürmek	mirand	bimirîne	öldür
Neqandin	ayıklamak	neqand	bineqîne	ayıkla
Nivîsandin	yazdırmak	nivîsand	binivîsîne	yazdır
Pejirahdin	kabul etmek	pejirand	bipejirîne	kabul et
Qedandin	bitirmek	qedand	biqedîne	bitir

3.b - Kurala Uymayan Fiiller (Lêkerên Bêrêz)
İki tür kurala uymayan fiil vardır.

I- Birinci Tür Kurala Uymayan Fiiller:
Bu fiillerin kökleri, emir halinin kurallı oluşumuna olanak tanımazlar. Bununla birlikte emir hali, şimdiki ve gelecek zaman kiplerinin çekimine kurallı olarak olanak verirler.

ÖRNEKLER:

MASTAR	TÜRKÇE	KÖK	EMİR	TÜRKÇE
Avêtin	atmak	avêt	bavêje	at
Rêtin	dökmek	rêt	birêje	dök
Mêtin	sömürmek	mêt	bimêje	sömür
Sotin	dağlamak	sot	bisoje	dağla
Patin	pişirmek	pat	bipêje	pişir
Kuştin	öldürmek	kuşt	bikuje	öldür
Dotin	sağmak	dot	bidoşe	sağ
Drûn!	dikmek	drû	bidirû	dik
Gûtin	çiğnemek	çût	bicû	çiğne
Jîn	yaşamak	jî	bijî	yaşa
Zan	doğmak	za	bizê	doğ
Ajotin	sürmek	ajot	bajo	sür
Şûştin	yıkamak	şûşt	bişo	yıka
Pan	beklemek	pa	bipê	bekle
Gotin	söylemek	got	bibêje	söyle
Şkestin	kırılmak	şkest	bişkê	kırıl
Kirin	etmek	kir	bike	et
Birin	götürmek	bir	bibe	götür
Maliştin	süpürmek	malışt	bimale	süpür
Hiştin	bırakmak	hişt	bihêle	bırak

Örneklerden de anlaşılacağı üzere bu fiillerin kökleri kurallı bir tarzda fiilin emir halinin oluşmuna olanak vermemişlerdir. Fiilin emir hali kuralsız olarak oluşmuştur.

2- İkinci Tür Kurala Uymayan Fiiller:
Bu fiillerin emir hali, şimdiki zaman ve gelecek zaman kiplerinin çekimini kurallı olarak tanımazlar. Anîn, Hatin, Herîn, xistin bu tür fiillerin en çok kullanılanlarıdır.

ÖRNEK:
Anîn : Getirmek
Emir : Bîne
Mastar : Hatin: Gelmek
Kök : Hat
Emir : Were

Anîn Fiilinin Şimdiki Zaman Çekimi

Olumlu		Olumsuz	
Ez tînim	:Ben getiriyorum	Ez na yênim	: Ben getirmiyorum
Tu tînî	:Sen getiriyorsun	Tu na yênî	:Sen getirmiyorsun

www.arsivalardi.org

Ew tîne	:O getiriyor
Em tînin	:Biz getiriyoruz
Hûn tînin	:Siz getiriyorsunuz
Ew tînin	:Onlar getiriyorlar

Ew na yêne	:O getirmiyor
Em na yênin	:Biz getirmiyoruz
Hûn na yênin	:Siz getirmiyorsunuz
Ew ne yênin	:Onlar getirmiyorlar

Anîn Fiilinin Gelecek Zaman Çekimi

Ez ê bînim	:Ben getireceğim
Tu ê bînî	:Sen getireceksin
Ew ê bîne	:O getirecek
Em ê bînin	:Biz getireceğiz
Hûn ê bînin	:Siz getireceksiniz
Ew ê bînin	:Onlar getirecekler

HATİN FİİLİNİN ŞİMDİKİ ZAMAN ÇEKİMİ

Olumlu		Olumsuz	
Ez têm	:Geliyorum	Ez na yêm	:Ben gelmiyorum
Tu tê	:Geliyorsun	Tu na yê	:Sen gelmiyorsun
Ew tê	:Geliyor	Ew na yê	:O gelmiyor
Em tên	:Biz geliyoruz	Em na yên	:Biz gelmiyoruz
Hûn tên	:Siz geliyorsunuz	Hûn na yên	:Siz gelmiyorsunuz
Ew tên	:Onlar gelmiyorlar	Ew ne yên	:Onlar gelmiyorlar

HATİN FİİLİNİN GELECEK ZAMAN ÇEKİMİ

Ez ê bêm	:Ben geleceğim
Tu ê bê	:Sen geleceksin
Ew ê bê	:O gelecek
Em ê bên	:Biz geleceğiz
Hûn ê bên	:Siz geleceksiniz
Ew ê bên	:Onlar gelecekler

FERHENGOK

Rû	:Yüz, surat
Gulover	:Yuvarlak
Kin	:Kısa
Şehkirî	:Taranmış
Enî	:Alın
Fireh	:Geniş, ferah
Stûr	:Kalın
Bîvil	:Burun
Xweşlihevhatî	:Uyumlu
Simbêl	:Bıyık
Kentijî	:Güleç
Bejn	:Boy, pos
Kinc	:Elbise
Hewreşim	:İpek
Guman	:Şüphe, tereddüt
Bîr	:Bilinç, anlak
Şik	:Kuşku
Ronakbîr	:Aydın
Bîrewer	:İnançlı kişi
Stêrk	:Yıldız
Siûd	:Şans

Bindest	:Ezilen
Evîndar	:Aşık
Berpirsiyar	:Sorumlu
Îlon	:Eylül
Têrbejndirêj	:Yeterince uzun
Kolan	:Sokak
Teng	:Dar
Geremol	:Kalabalık
Serok	:Lider
Pêşeng	:Öncü
Tevger	:Hareket
Pêl	:Dalga
Qulipandin	:Devirmek
Giranî	:Ağırlık
Zomp	:Dayak, sopa
Kul	:Dert
Malkambax	:Evi yıkılası
Rizîn	:Çürümek
Peyman	:Anlaşma
Biriqîn	:Parıldamak
Kin	:Kısa

www.arsivakurdi.org

Kürt Realitesi Tanınıyormuş

"Kürt realitesini tanıyoruz". Bu cümleyi devlet büyükleri her gün tekrarlamalarına karşın bu konuda en ufak bir adım atmamaktadırlar.

En bariz örnekleri, her sabah ilkokullarda "Türküm, doğruyum..." diye başlayan and'ın okutulmasıdır. Ülkemizde devam eden topyekün savaş, Türkiye'de yaşayan Kürtlerin komünistlikle, bölücülükle suçlanıp dışlanmaları, şiddete maruz kalmalarıdır. TC sınırları içersinde sanki bir tek Türkler yaşıyormuş gibi her sabah and okutuluyor. Böyle olunca ne Kürtler, ne Lazlar, ne Çerkesler'in varlığının kabul edilmesi diye birşeyin olmadığı görülüyor. Tanımak bunun neresinde?

GAP projesiyle Kürt halkına refah getirileceği her fırsatta tekrarlanıyor. Oysa durum böyle değildir. Asıl olan GAP projesinin yabancı sermayeyle ortak yürütülüp, Kürt halkının K.K.T halkının önüne bir engel daha konulmasıdır.

Şunu herkes bilmelidirki, her halk gibi Kürtlerin de kendi kaderlerini tayin etme hakkı vardır. Bu hakkı almak için ben Kürdüm diyen herkesin örgütlenmesi ve mücadele vermesi gerekir.

Bijî Sosyalîzm

Malatya'dan Leşker

GÜN DOĞARKEN

Gün doğarken her sabah
kumral ürkek titrek
ve masum bir kadın
kapıları gıcır gıcır
gıcırdatarak
sanki uykudan uyanmış
uluyan rüzgarla
her sabah
kalın suçlu ürpertici
demirlerin arasından
koşarak gelir
seher yeli gibi.

Esen Alataş

Merhaba

Değerli Newroz çalışanları ve tüm yoldaşlarıma. Ben bir devrimci olarak sürekli derginizi izlemekteyim. Fakat dikkatimi çeken bir kaç tarafınız var.

Birincisi, gerçekten davaya yürekten inanmış açık sözlülüğünüzle sizleri çok seviyorum.

İkincisi ise, okurlardan köşesinde genelde Kürdistan topraklarında yaşayan yoldaşlarımızın yazılarını yayınlıyorsunuz. Beni yanlış anlayıpta yanlış yorumlamanızı istemem.

Ben kavgamda açık eleştiriyi seven bir insanım. Bugün Kürdistan'da yaşayan kardeşlerimize kalkan ellerin kırılacağına yürekten inanan bir insanım.

Geçenlerde derginizin 18. sayısında yayınladığınız dikkatimi çeken bir yazınızı okudum: "SOL İÇİ ŞİDDET". Gerçekten olaya yaklaşımınız çok güzel. Bende bu olayda devrimci kanının döküldüğü kanısındayım. Sizlere hak veriyorum.

Tüm Newroz çalışanlarına ve yoldaşlarıma sevgi ve selamlarımı iletir, tüm olayları aydınlığıyla bizlere ileten Newroz çalışanlarına sonsuz teşekkür ederim. Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

N. G. / Karabük

"Demokratik, Laik, Hukuk Devleti": Türkiye Cumhuriyet'i!

Hergün, basın-yayın organlarından, devlet yetkililerinin ağzından Türkiye Cumhuriyetinin nasıl bir rejimle yönetildiğini sık sık duyuyoruz! Bunun ne derece doğruluk taşıdığını, olayları biraz takip ettiğimiz takdirde gayet açık bir biçimde görmemiz mümkündür.

Türkiye'de bireyin özgürlük hakları dikkate alınmamakla beraber; dikkate alınmayan hakların çiğnenmesi de gelenek halini almıştır. Bu haliyle demokratik, laik, hukuk düzenine bağlı olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin yönetildiğini iddia edenler insanların gözüne baka baka yalan söylüyorlar..!

Sayın, sosyal demokrat geçinenler... Bireylerin düşünceleri yüzünen zindanlara atıldığı, insanların yine düşünceleri yüzünden diri, diri yakıldığı, kitlelerin kendi dilini

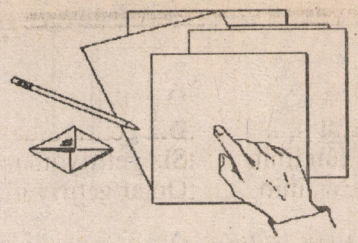

konuşamadığı, kültürel etkinliklerine izin verilmediği, insanların sokaklarda, evlerinde yargısız infaz edildiği, okullarında zorunlu din derslerinin okutulduğu bir ülkede nasıl olurda "demokratik, laik, hukuk düzeni sınırları içerisinde Türkiye Cumhuriyeti devleti yönetiliyor" dersiniz?

Önce: "demokrasi" kelimesinin anlamını öğrenin, "laiklik" nedir, onu öğrenin, "hukuk" nedir, bu kelimelerin anlamlarını öğrenin... Eğer bütün bu kelimelerin anlamlarını öğrenirseniz Türkiye Cumhuriyetinin nasıl bir rejimle yönetildiğini bariz bir şekilde öğrenmiş olursunuz.

Demokraside kişiler düşünceleri yüzünden yargılanmazlar! Kişilerin özgürlük hakkı vardır. Bu, kişinin en doğal insani hakkıdır. Laik bir ülkede okullarda din dersleri zorunlu okutulmaz.

Din konusu tamamen devlet denetiminin dışında ve bağımsız olur. Bunun için ayrıca bir bakanlık kurulamaz ve bütçeden savunmadan sonra en yüksek payını alamaz!

Hukukun üstünlüğünden bahsediyorsunuz, hangi davada hukuk düzeni içerisinde kalarak karar verdiniz? Hukukun üstünlüğü, bağımsız olduğu sürece tartışılmaz. Bunun aksini söylemeye hakkınız yok! Çifte standartlı uygulanan yasalarla nasıl hukukun üstünlüğünü savunursunuz?

Bütün bunların uygulandığı bir ülkede sizler hangi düşünceyle, kimleri temsil ediyorsunuz? Eğer biraz gururunuz kaldıysa o millet meclisini terk edersiniz! Bütün bu hakaretlere maruz kalan halkı, halk adına temsil edemezsiniz!

"Ben bu dünyada yaşıyorum ve bu insanlık aleminin bir üyesiyim" diyen, devrimci, demokrat ve laik olduklarını her fırsatta vurgulayan tüm insanların artık sesini yükseltmesinin zamanıdır.

Son günlerde yaşanan, katliamlar artık günlük yaşantımızın bir parçası olmaktan çıkmalıdırl! Daha kaç tane Çorum, Maraş ve buna eklenen Sivaslar olacak? Bu kadar kaliam yeter!

Z. SERİN / ANTALYA

www.arsivnewroz.org

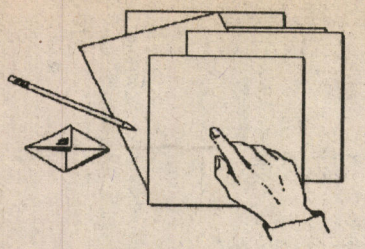

21. Yüzyılın Adamı Olmak!

"Şayet Tanrı karşıma dikilse ve bir elinde tüm gerçekleri tuttuğunu ve diğer elinde de gerçeklere götüren aracı bulundurduğunu söyleyerek bana "seç bakalım bunlardan birisini" dese, büyük bir mahçubiyetle ben O'na: "Ey Tanrım, sen bana gerçeklere götüren aracı ver, diğer elinde tuttuğun gerçekleri kendine sakla" derdim sözü, 18.yüzyılda yaşamış düşünür ve aydın insan Lessing'e aittir.

Bizler, 21. yüzyıla, yani 2000 li yıllara uzanmış Dünya'da yaşayan insan topluluklarıyız ve herşeyin üstünde olan insan olmak gibi niteliğimiz var.

O halde, neden 1400 yıl önce yazılan Kuran'la yaşamaya çalışıyorsunuz? Mademki bu kadar eminsiniz, tartışılmaz doğrudur, neden eleştirilmesi karşısında katliamlara varan tepkiler gösteriyorsunuz? İnsanları "ALLAH" adına katletmek sizce ne kadar doğrudur? İnsanlar artık o çağlarda yaşamıyorlar. İstek ve talepleri çok farklıdır. Gerçekleri yaşayarak öğrenirsiniz, doğrulara ise deneyler yoluyla ulaşırsınız.

Yoksa doğmatik fikir kalıplarıyla hiç bir yere varamazsınız! Hiç düşündünüz mü islami ülkelerin neden bu kadar geri kaldıklarını? İslami kurallar çağımıza yanıt veremez! Aydın insanları yakarak veya linç etmeye kalkarak insanlığın aydınlık geleceğini yok etmeye çalışıyorsunuz!

Bütün, gerici yobaz ve bilim düşmanlarını şiddetle kınıyor; Çorum'ları Maraş'ları ve bunlara eklenen Sivas'ı asla ve asla unutmayacağımızı mutlaka bunların hesabının sorulacağının unutulmamasını, bu katliamı gerçekleştirenlerin belleklerine kazımasını istiyoruz.

Çünkü bizler, 37 aydın insanımızın tek tek isimlerini belleklerimize kazıdık. Onları hiç unutmayacağız!...

Oradaki isanları sayın Azin Nesin kışkırtmadı. Bu oyunların çoktan tezgahlandığını, kimlerin tezgahladığını herkes çok iyi biliyor.

Ayrıca baznazlığa karşı vermiş olduğu savaşımında bütün aydınlar olmak üzere sayın Azin Nesin'i sonuna kadar destekliyoruz.

Antalya'dan
Bir Grup Newroz Okuru

Kültürümüzü Gün Işığına Çıkaralım

Toplumlara baktığımızda, onların gelişmişlik düzeyini, kültürel düzeylerinin vardığı boyuttan anlarız. Kültür düzeyleri ne kadar yüksekse, o ulusun ayakta kalma ve yaşama şansı o kadar fazladır.

Ezilen uluslar, kendi özbenlikleri olan kültürlerini ne kadar çok kavrarlarsa, sosyalizm ve ulusal bağımsızlık yolunda daha çabuk mesafe kaydederler. Dilini, tarihini ve kültürünü bilen uluslarda, kişilikler çok çabuk kazanılır. Tarihteki birçok devletin kuruluşunu incelediğimizde gözümüze çarpan ilk şey, bu uluslaların tarihlerinin yanısıra, kültürlerini kavramaları sonucu bağımsızlığa ulaştıklarıdır.

Bugün biz kültürümüzü daha çok sahiplenmeliyiz. Dilimizi ve tarihimizi çok iyi öğrenmeliyiz. Düşmana karşı bunu inatla yapmalıyız. TC, geçmişten bugüne değin kültürümüzü talan etmeye yönelmiştir ve belli mesafeler de katetmiştir. Ya da, kültürümüzü kendi kültürüymüş gibi Türk ve dünya halklarına empoze etmiştir.

Mesela; uluslararası yarışmalarda Kürt folklorunun kazandığı başarıları kendisine mal etmiştir. Yine; müziğimizi haramileri tarafından kendi diline çevirterek Türk Halk Müziği olarak lanse etmiştir/etmektedir. Bugünkü T. Halk Müziği diye piyasaya sürülen parçalara baktığımızda çok sayıda parçanın Kürt kökenli olduğunu görürüz. İşin garip yanı, bunu, Kürt olan sanatçılar vasıtasıyla yapmıştır ve yapmaktadır.

Bugün önemli sorunlarımızın başında dil sorunu gelmektedir. Dil bir ulus için çok önemlidir. Çünkü dilini bilmeyen bir kimse, kendi mücadelesinin haklılığını ne halkına, ne de dünya uluslarına anlatabilir. TC'nin 70 yıllık geçmişinde dilimiz üzerindeki baskıyı görüyoruz. Dilimizi konuşmamamız için bir sürü yasa çıkarmıştır. Bunda da kısmen başarılı olmuştur. Bu daha çok Malatya, Maraş, Antep, Adıyaman ve Erzincan gibi sınır illerde etkisini göstermiştir.

Daha iç bölgelerde, Botan gibi yerleşim birimlerinde, TC'nin bu politikası tutmamıştır. Nedeni ise; buralarda feodal bağların kuvvetli olması, dolayısı ile halkın çocuklarına medrese eğitimi yaptırmasıdır.

Bugün şöyle dönüp baktığımızda, asimile olmuş ve TC'nin ajanlığını yapan Kürt kimliğine sahip bazı kimseler, Kürtçe diye bir dilin olmadığını, Kürtçenin, Arapça, Farsça ve Latince karışımı olan kaba bir dil olduğunu veya bunun Türkçenin bir lehçesi olduğunu söylemektedirler. Oysa Kürtçeye baktığımızda, kelime dağarcığının 75 bin kelimeyi aştığını görürüz. Dilimizin böyle zengin olmasına rağmen, bizler dilimize gereken önemi veremiyoruz. Dilimizi çoğunlukla konuşmuyoruz. İki kişi bir araya geldiğinde kendi dili olan Kürtçeyi değil de, Türkçe konuşmayı sanki zorunlu görüyor!...

Örneğin: Kişi sosyalizmi savunuyor, kendisi Kürt, Kürtçe de biliyor. Ama çocuğuna ders kitaplarındaki Türk şövenizmini öğrenmesi için özel bir çaba sarfediyor. Bu kişiye neden böyle yaptığı sorulduğu zaman; "Efendim, işte ben enternasyonalistim."deyip atıyor. Geçmişte ve bugün, bu tür hatalar yapılmıştır/yapılmaktadır. Eğer kişi enternasyonalist olacaksa, önce kendi tarihini, dilini ve kültürünü bilmesi gerekiyor ki başka bir ulusa faydalı olsun. Aksi takdirde hiç bir faydası olamaz.

Bu gerçekler ışığında olaylara baktığımızda, Kürt komünistlerinin yapacakları şey ne olmalıdır? Öncelikle, saklı olan Kürdistan'daki tüm kültürel değerleri gün ışığına çıkarmalı, bunları bilimle yoğurarak halka sunmalıdır. Derin bir tarih araştırması yapmalıdır. Derli toplu araştırmalar yaparak, lehçelerin birleşiminden sentezlemeye giderek Kürtçe bir alfabeyi halka sunmalıdır. Bunun yanında kültürünü, dilini ve tarihini doğru bir şekilde kavrayıp, düşmana karşı bu alanda da en ön saflarda savaşıp, halka önderlik yapmalıdır.

M. Doğan / Malatya

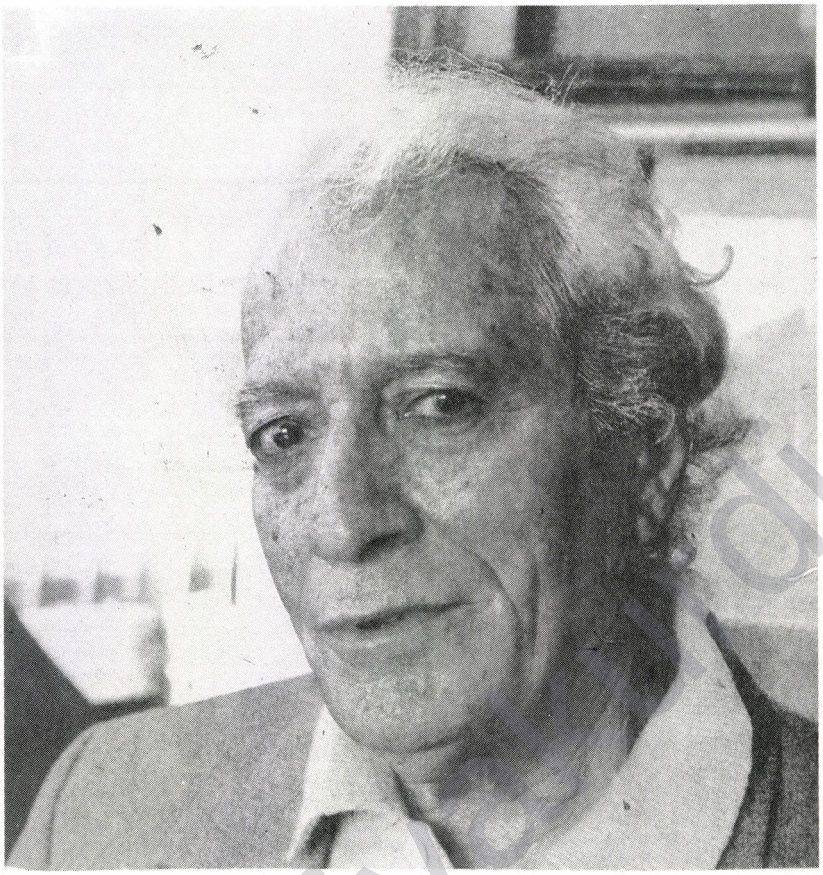

Apê Musa

Terli bir Diyarbakır akşamı daha geceye dönerken, silah sesleri dingin karanlıkta iz bıraktı. Eylül terli ve ıslak, Eylül coğrafyamca yasak. Artık sıvası dökülmüş hüzünler zamanı değildi, onlar üşüşüyordu geceye. Ellerinde, hoyrat, pis ellerinde dörde bölünmüş bir yürek -elma niyetine-

Sonra bomba gibi indi aydınlığın üstüne kara haberi; dediler pusuya düşürülmüş, sonra da kahpece vurulmuş... Dediler ölümü bile yasak. Ve şimdi vücudu dağlarınca tutsak.

Apê Musa!

Yüreğinden bir gemi kalkar mı acep, çiçeğe durmuş sevdaları bildik adreslere taşıyan?

Köpük saçların ışıtır mı bir daha dost sohbetlerini?

Şimdi hüznün motifleri karşılıyor ölümü. Şimdi gece ay deseninde. Ve asıl şimdi yaşamak kurşun renginde...

İlçeler yasak, kentler otopside...

Ölümse, bu Eylül terinde, yağmur griliğinde, tepeden tırnağa yorumsuz...

APÊ MUSA!

Koskoca bir yıl, gecelerimizi faili meçhullere katarak, türküyü tütüne banarak yaşadık.

Ama Apê Musa, inan ki o uğruna kurşunlarına geldiğin yoldan hiç şaşmadık. Ve inan bir değil, bin düşse de, engeller aşılacak, aydınlık güne ulaşılacak...

www.arsiv.org